

Георги Караджов

ПРОЗОРЕЦ

пет малки шеси

**ГЕОРГИ КАРАДЖОВ
ПРОЗОРЕЦ
ПЕТ МАЛКИ ПИЕСИ**

chitanka.info

... Понякога ги усещам само по движенията, много бързо разлюляват повърхността на въздуха, правят я релефна. Но когато невидимата им материя попие късните лъчи, тогава те стават съвсем ярки — като златни. И ги виждам. И говорят, всичките заедно, и ме викат, дърпат ме някъде, в благословената невидима страна, шепнат, пеят, всички едновременно, и онова, което ми говорят, е прекрасно, и се слива, и става на водопад. Огромен. Всичко разбирам и всичко зная, то се утаява в мен, натрупва се, натежава навътре и със скърцане разтваря някаква забравена ръждясала врата. Към синьото.

Из „Шами“

Георги Бонков Караджов е роден на 26 май 1958 г. в гр. Брацигово, Пазарджишки окръг.

От малък живее и учи в Бургас, където завършва през 1977 година английската и музикалната гимназии.

През 1985 година се дипломира със специалност пеене в Българската държавна консерватория. От август 1986 живее и работи в Германия.

Автор е на стихосбирката „Треви“ (1993).

**ПРОЗОРЕЦ
СЦЕНИЧЕН ЕТЮД**

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

ДЕТЕ
ЧИСТАЧКА
ЧОВЕК СЪС СТЪЛБА
МОМИЧЕ
ПЪРВИ ПЪТНИК
ВТОРИ ПЪТНИК
ЖЕНА
МОМЧЕ

Авторът си представя детето като петгодишно момиченце, облечено с розова рокличка, с голяма панделка в косата, чистачката — като жена над трийсетте, облечена работно, човекът със стълбата може да бъде и в костюм, момичето — на около двадесет години с дълга, свободно пусната коса и широка бяла рокля, пътниците — над четридесетте, облечени обикновено, като за път, жената — елегантно облечена, на средна възраст и момчето — двадесет и пет годишно по дънки и фланелка. Това е условна типизация, която се поддава на интерпретация, както и всичко останало в целия етюд.

I

Отпред, над празната сцена, виси прозорец без стъкла, обърнат с дръжката си към публиката. Влиза детето, притичва до прозореца, повдига се на пръсти, опитва се да погледне през него, усмихва се, излиза тичешком. Влиза чистачката с кофа и парцал, отива до прозореца, оглежда го и се заема да чисти „стъклото“ дотам, докъдето може да стигне, излиза, донася си стол, качва се на него и довършва „миенето“, слиза, изцежда парцала в кофата, оглежда прозореца, за да открие как се отваря и като разбира, че не може, свива рамене, взема си кофата с парцала и излиза. Човекът със стълбата преминава от ляво на дясно в дъното на сцената. От дясно излиза момичето с книга в ръка, проследява с поглед излизания човек със стълбата, оглежда сцената в търсене на осветено място за четене и се спира на стола до прозореца, сядат на него, обляга ръка на рамката, разтваря книгата, разлиства я без цел.

МОМИЧЕ: *(чете)*

ЛЮБОВ

*Ще те направя бисерно красива
и нежността на твоето докосване
ще подаря на вечността.
О, щедрост!*

*Отляво, в дъното на сцената, са влезли първият и вторият пътник. Спират уморени,
разглеждат сцената, сядат.*

ПЪРВИ: *(тихо)* Ето. Там е.

ВТОРИ: Стигнахме!

ПЪРВИ: Стигнахме.

ВТОРИ: Там... *(Първият го прекъсва, слагайки пръст на устните си. Кратка пауза.)* Много път.

ПЪРВИ: Всеки път е дълъг.

ВТОРИ: Този път е най-дългият.

ПЪРВИ: Всеки път е най-дългият.

ВТОРИ: Не си го представях точно така. Не трябваше ли да има дърво?

ПЪРВИ: Не, това е от другаде.
МОМИЧЕ: (*чете*)

СМЪРТ

*Безсмъртието е умирање,
потъване във същността,
докосване,
небесен бръмбар.
Безкрайно,
безпределно смъртните,
щастливите,
издигат своите бронзови усмивки
към необятното
космическо веселие.
О, аз ще пия виното неустово!*

ПЪРВИ: (*извадил е от голямата чанта, която носи със себе си хляб и е започнал да яде*) Ти ако искаш, иди. Ако искаш да погледнеш, да надникнеш. Аз ще си почина малко и тръгвам.

ВТОРИ: Тръгваш? Ти тръгваш? И няма даже да се доближиш? Толкова близко? Когато стигнахме? (*пауза, тихо*) След всичкия този път?

ПЪРВИ: Път насам, път натам. Знам ли кой е прав. (*пауза*)

ВТОРИ: Страх те е. Тебе те е страх!

ПЪРВИ: Както искаш го наречи. Аз ти казах, че ще те доведе. Не съм казвал, че искам да гледам, (*пауза*) Гладен ли си? Вземи хляб, (*вторият не реагира*) Вземи, вземи, (*пауза*) Аз тръгвам. Докато е светло. Докато помня пътя назад.

ВТОРИ: Искаш да кажеш, че... ако погледна... там, отгатык — и ще забравя пътя назад?!

ПЪРВИ: Не знам. Така казват.

ВТОРИ: Какво казват?

ПЪРВИ: Не знам. Казват един погледнал. И забравил.

ВТОРИ: Кога?

ПЪРВИ: Не знам. Преди години. Преди двеста или може би триста години, откъде мога да знам. Или четиристотин. И оттогава се скита тук някъде. Не може да се върне. Нито оттам, нито отсам.

От дясно на ляво в дъното преминава човекът със стълбата.

ВТОРИ: Не вярвам. Не може да е толкова страшно. Един поглед. И после това е било отдавна, много отдавна. Сигурно не са ти го разказали както трябва, объркали са нещо. Какво може да се промени, ако само погледнеш?

ПЪРВИ: Не знам. Всичко. Нищо вече не е същото.

ВТОРИ: Изгубва същността?

ПЪРВИ: И не може да стане.

ВТОРИ: И не може да стане?

ПЪРВИ: Можеш ли да събереш спукан сапунен мехур?

МОМИЧЕ: *(чете напевно)*

*... и нежността
на твоето докосване
ще подаря
на вечността.
(шепне) О, щедрост!!!*

Момичето се свлича с бавно въздушно движение, като пуска книгата до себе си на пода. Влиза чистачката, невзмутимо хваща момичето за краката и го извлича от сцената, после се връща с парцал на дървена дръжка и старателно избърсва пътя, по който е влачила момичето. Накрая хваща с два пръста книгата и я изхвърля през прозореца, но книгата се удря във въображаемото стъкло и пада на мястото си. Чистачката оправя стола и излиза. Влиза жената, увлечена в разговор с въображаема събеседница.

ЖЕНА: Беше фантастично излъскан с новия препарат... Е-е, дето го рекламират с едно такова сладичко момиченце със зелени панделки, не се ли сецаш... Не, не може да не я знаеш тази реклама, е-е, дето пеят тази песничка: *(пее)* „Уин-доу, уин-доу...“ Знам, знам, че пея фалшиво, няма нужда да ми го казваш, но ти се сецаш де. И точно в десет спира една кола пред тях. Моят, той беше на другия прозорец, казва, че било и петнайсет, бил погледнал дали не са започнали новините, нали знаеш, телевизора вече го пускаме рядко, не е хубаво по цял ден да се гледа телевизия, избледнява въображението, ама в

неделя какво да правиш, седнеш, отвориш си биричката, фъстъчките... Моят така си и заспива, после не мога да го вдигна да си иде в спалнята... *(междувременно е стигнала до прозореца, наднича през него, прокарва пръст по „стъклото“, за да провери дали е прашно)* Не-е, не чистят тук като хората. Един час да поседиш на този прозорец и ще те заболи главата, *(отново поглежда през прозореца)* Не че има какво да се види, въпросът е в принципа. Прозорците трябва да са чисти във всякакъв случай. Отвън не се вижда оправена ли е къщата ти, но дали е чист прозореца веднага се вижда. *(другата ѝ възразява)* Е да, то и ти си права, обаче и прозореца е много важен, философите са казали, че прозореца е окото на дома. Едно око не може да бъде мръсно. Не, най-сериозно, очите са огледало на душата, ако очите са мръсни — и душата, следователно, е мръсна. Затова е речено: ако окото те съблазнява, по-добре го извади, па го хвърли на кучетата, да си спасиш душата от мръсотия, тъй ами, тя мръсотията по хората ходи, няма да ходи по гората я. *(другата ѝ възразява)* Не, не, какво ще ми разправяш, аз, като имахме ъглов прозорец, навремето, такива неща съм видяла, че не ти е работата, романи можех да напиша, сестро, да бях писателка, пари да направя, от човека по-гадно няма, от мене да го знаеш, мене питай, да ти разправя... *(изважда носна кърпичка, бърше „стъклото“)* Ма не мога да го гледам такъв мръсен. Не, такава съм, каквото и да правя, не мога да се променя, като видя нещо не наред — и трябва да го оправя. Моят все ми вика: ти ли ще оправиш света. Знам, че няма да го оправя, ама какво да правя, като съм такава. Няма да се променя. Ако знаеш ъгловия как съм го лъскала, щеше да ме вземеш за луда. Ама ти не можеш да си представиш какво щастие — ъглов прозорец, той даже Е Та Хофман има такъв разказ — „Ъгловият прозорец на братовчеда“, надявам се, че си го чела. Плакала съм за този прозорец, като се местехме, на, честен кръст, плаках. Седнеш да си пиеш кафенцето — отгук ти е крайбрежната улица, пейки, двойки се разхождат, вечер фенери паят, то повечето са счупени, но достатъчно се вижда, аз имам остро око, та съм се отвратила — романи щях да напиша, ако бях писателка, ама пази Боже от такива романи, с извинение, не за пред общество. Какви мръсотии, какви свинщини стават вечер край реката... Не можеш да си представиш. Този ли е същия град, същата улица, където преди години съм се разхождала със своя обожател, па не смеехме да си хванем ръцете, ами

само така, флуиди някакви, от въздуха. И щастие... Валяло беше, на едно място голяма локва препречваше цялата алея — като днес си спомням — той прескочи и ми подаде ръката си. Тогава се докоснахме за пръв път. Докоснахме се! Сякаш ток ме удари, като че ме обляха цялата с щастие, нещо избликна така нагоре към сърцето ми и то заблъска в гърлото ми, свят ми се зави като че се издигнах във въздуха, ако искаш вярвай, от едно докосване само. То това, хубавото, никога не идва после, да знаеш, това си е само веднъж. Първата любов. То и песен имаше такава... Знам, знам, че пея фалшиво, не се бой, няма да пея сега, ама да знаеш, моят и от мене по-фалшиво пее. *(преминава човекът със стълбата)* Ей, ама аз забравих за какво бях започнала, разбърборих се тук, а беше много интересно... *(другата и напомня)* А, да, благодаря ти, склероза ме гони, сестро, на млади години почнах да забравям, *(другата ѝ възразява)* Е как не сме млади, как не сме млади, ти ако не се имаш за млада, то аз млада ще си умра! Човек бил на толкоз, на колкото се чувствал, философите така казват, *(другата се съгласява)* И аз това казвам я, не сме стари ний, сърцето щом е младо. Та ти разправам, към десет беше или десет и петнайсет, имаме спор с моя за точното време, спира една кола. И от нея излиза оня, младият, дете свири в симфоничния оркестър — от отсрещната кооперация, ама тромпета му и у нас се чува, като се упражнява, та щяхме да събираме подписи квартала... *(другата ѝ възразява)* Е знам, знам, че това им е работата, ама да си я работят там, не да побъркват хората. Та слезе, значи, поогледа се, па се наведе в колата, целунаха се с някоя и колата замина. Сетне звънна, винаги звъни, да ти кажа, ключове ли нямат достатъчно, винаги звъни. Излезе жена му. Че като я хвана да я прегръща, да я целува, ще кажеш, от години не са се виждали, а оная ли, оня ли, дете беше в колата... *(другата я прекъсва)* Знам ли, сестро, знам ли? Какви времена дойдоха, женско — мъжко, не правят разлика. Жена ли беше, мъж ли, не можах да видя и мъжът ми не видял. Виж целувката я видяхме и двамата. *(Влиза, тичайки, детето, с голяма топка. Остава топката, опитва се да надникне през прозореца, като се опира с пръстчета по „стъклото“, взема си топката, изтичва навън.)* Не, не че имам нещо против децата. Разбира се, какво можем да имаме против, децата са нашето бъдеще, така да се каже, цветята на света и така нататък значи, само държа да са възпитани. Трябва ли непременно да вдигат такъв ужасен шум и така отвратително да цапат

наоколо! Не, не, направо като диваци, като диваци... *(изважда кърпичка, избърсва „следите“ от пръстчетата по въображаемото стъкло)* Така. Сега е добре. Да, така. Сега е добре. Сега е добре. *(излиза)*

Влиза момичето, оглежда се, вижда прозореца, наднича през него, премигва, забелязва книгата, вдига я, сядна на стола, пак поглежда през прозореца.

МОМИЧЕ: Жалко. А ми казаха, че ще видя звезди. Може би земята още не се е завъртяла. Тя нали се върти непрекъснато. Така *(показва)*. И ако е с лице натака, а звездите остават тука, тогава трябва да почакаме да се завърти натака. Сигурно още не се е завъртяла. Но непременно ще се завърти. Някой ден. На всяка цена. Това е природен закон. *(отваря книгата)* Само трябва да чакаме. *(зачита се)*

ПЪРВИ: Е, ако не си гладен... *(прибира хляба в чантата)* Аз тръгвам. Път ме чака.

ВТОРИ: Все исках да те питам за чантата. Не ти ли тежи да я мъкнеш навсякъде със себе си? Какво толкова носиш вътре?

ПЪРВИ: Разни неща. Които ми трябва.

ВТОРИ: Храна?

ПЪРВИ: И храна, *(започва да изброява, като изважда една след друга вещите и ги поставя в кръг около себе си)* Касетофон, фотоапарат, кинокамера, компютър, бележник, бележник, бележник, още един бележник, вилица, писалка, лъжица, книга, друга книга, трета книга, молив, чаша, грамофонна плоча — надявам се, не се е счупила, компактен диск — в случай че все пак се е счупила, далекоглед, микроскоп, камък — от едно място, цвете — увехнало, за съжаление, телефонна слушалка, карта на звездното небе — източна полусфера, план на град Муанса, в Танзания, мисля, се намира, вестник от... *(поглежда)* от отдавна...

ВТОРИ: И всичко това носиш...

ПЪРВИ: О, много неща още. *(без да изважда повече)* Четка за зъби, сапун, два чифта бельо, портативен телевизор...

ВТОРИ: *(прекъсва го)* Но не можеш ли да носиш само... Само най-важното?

ПЪРВИ: *(учуден)* Най-важното?

ВТОРИ: Най-важното.

ПЪРВИ: *(става, оглежда Втори)* Ти знаеш кое е най-важното? Ти си Мъдрецът, Който Знае?

ВТОРИ: Ами... има важни неща, има и не толкова важни...

ПЪРВИ: И кои? Кои са важните? Виж чантата — колко може да побере и ми кажи с какво да я напълня, кое е важното? Чифт чорапи? — Мога да ги купя във всеки магазин. Библия? — Мога да я чета във всяка църква.

ВТОРИ: Ами тогава... кое е важно?

ПЪРВИ: И аз не зная. Затова съм взел каквото ми попадне. Ето например три бележника.

ВТОРИ: Четири.

ПЪРВИ: Четири.

ВТОРИ: И какво записваш на тях?

ПЪРВИ: Нищо. Никога нищо не записвам.

ВТОРИ: Но защо?

ПЪРВИ: Няма смисъл. Всичко така или иначе се повтаря. Няма смисъл да бъде записвано. Ето, имам и книги...

ВТОРИ: Сигурно са различни. Могат да бъдат различни, нали?

ПЪРВИ: Не могат. Всички книги са еднакви, в тях се разказва винаги едно и също.

ВТОРИ: Чувал съм, че има книги на различни езици.

ПЪРВИ: Дори когато са на различни езици.

ВТОРИ: И какво се разказва в тях?

ПЪРВИ: Не зная, не съм ги чел.

ВТОРИ: Ами ако вътре пише кое е най-важното? Кое то трябва да вземеш. Ако вътре пише кое тук е главното?

ПЪРВИ: Черно мастило, организирано в черни мастилени знаци, организирани в думи и изрази върху подвързана хартия — това да може да ти каже кое е главното тук?

ВТОРИ: Трактат някакъв, изследване, проучване... Не може да няма, защо е цялата наука, ако не за да изследва това?

МОМИЧЕ: *(чете бавно, както се чете урок)* Трактат за главното тук. Главно тук няма. Главното е Винаги Оттатък. *(затваря книгата, заглежда се през прозореца. Преминава човекът със стълбата)*

ПЪРВИ: Нали ти казах.

ВТОРИ: И ти не искаш да погледнеш.

ПЪРВИ: *(бавно започва да прибира вещите обратно в чантата)* Не искам. Не зная. Аз съм най-обикновен човек, не съм герой, защо да се правя на герой, от едното любопитство само, от желание да науча

още нещо? Какво мога да науча? Някога, когато търсех смисъла, имаше смисъл. Надявах се, помня, на какво — не помня. Тогава да имаше някой да ме доведе, щях да се затичам! И може би щях да видя нещо. В смисъл на смисъл. Защото тогава имаше смисъл. Така го усещах, не знам защо. Полека-лека свикнах да не търся. Животът е щедър на учители. И заживях спокойно. Пък и чантичката се понапълни. Залисваш се, някак, много неща имаш за правене — това да направиш, онова да направиш — и времето минава. И си в безопасност. В кръга. Свикнах с този живот, удобен ми е, отива ми, разбираш ли? Да съм шерпа. Помоли ме да те доведе — доведох те, какво повече искаш? *(тъкмо прибира компютъра)* Ето този компютър е от трето поколение, знаеш ли колко мегабайта? Много е хубав, скъпичък излезе, с печатащо устройство и записвачка... Какво, нали някой ден мога да се науча да работя с компютър. Колко му е, като го имам, стига да имам и време... *(избърсва го внимателно и го прибира, влиза Детето с топката)*

МОМИЧЕ: И тогава чух комарчето. Съвсем тихо. По-скоро като присъствие, отколкото като звук. Беше много малко, никак не можех да го видя, а бях цялата потънала в песента му като в мрежа, обгърната и пронизана от звука, цяла трепереща като в дъжд. Летен дъжд. Безпомощна. Гола. Владетелка и робиня. Беше хубаво.

ДЕТЕ: Може ли да жили? *(всички присъстващи се обръщат към детето, бавно кимат с глава)* А като жили, дупчи ли? *(всички кимат)* А може ли да ми продупчи топката? *(започва да ги посочва в кръг, като при броилка)* А — какво — има — в топката? — Има — въздух. — Мой — въздух. — Когато — нещо — мое — излиза — от — мен и — не мога — да го — задържа — но — някой — измислил топките — така — пъхаме — въздуха — в — тях — и — той — си — остава — наш! *(в броенето си е стигнало до Момичето)* Ти излизаш, аз мижа! *(изтичва навън)*

МОМИЧЕ: Но ако всичко, излязло от мен, продължава да ми принадлежи, то съм магьосница. С думи и мисли ще изтъка покривало на света, да го направя мой. В мрежата ще го завия, ще го люлея, да заспи. Сънят му да е слънчев, весел, ще му изпея тихо песен:

Спи, мой чудесен свят,

на ужаси богат,
спи, ласкав кръвожаден звяр,
спи, мой слуга и господар,
във всяка страна
захвърли настрана
играчките,
закачките,
бонбоните,
патроните,
и бомбите,
и тромбите,
ракетите,
еполетите,
птиците,
политиците,
игрите,
войните,
гладът,
студът,
даже смъртта
остави сега настрана,
затвори очи,
нани — на,
нани — на...

Глупости! Това са глупости. Не искам да притежавам света, не искам нищо да притежавам, аз самата съм принадлежност, разтваряща се бавно... Мисли... Думи... *(отпуска се на стола)*

ВТОРИ: Защо не вземеш да я хвърлиш?

ПЪРВИ: Какво?

ВТОРИ: Да я хвърлиш, казвам. Тази чанта, заедно с всичките глупости, дето са вътре. Да вземеш и да я хвърлиш по дяволите! *(показва прозореца)* Ей оттам! Хайде да я хвърлим двамата, така е най-добре, дай да я засилим. Нали видях как се задъхваш, като ходиш, тя ти тежи, пречи ти да дишаш... Дай да я засилим!

ПЪРВИ: Ти си луд.

ВТОРИ: Хайде, аз ще ти помогна. Направо оттам...

ПЪРВИ: Има стъкло.

ВТОРИ: Ще го счупим.

ПЪРВИ: Не може да се счупи. То е здраво, това стъкло. Ще се удари в него и ще падне пак отсам. Ще стане още по-тежка.

ВТОРИ: Опитвал ли си?

ПЪРВИ: Може и да съм опитвал. Няма смисъл, казвам ти. Иди погледни и ако искаш оставай, ако не, тръгвай с мен.

На сцената, не виждайки и събаряйки първия пътник и чантата му, се втурва задъхано момчето, изтичва до прозореца, хваща го с две ръце, втренчва се през него, гледа прехласнато, опипва трескаво стъклото, за да го отвори, удря по него с юмруци, пак се вглежда.

МОМЧЕ: За Бога, там има хора! *(тихо на публиката)* Ей, вие... Ето ме, аз дойдох. Чувате ли ме? Аз съм тук. *(пак поглежда повърхността на стъклото, видял е отражението на момичето, погалва го, бавно се обръща към момичето, протяга ръка)* Чувам съм, че онова, което ще видя там, става мое. Ти си там, аз те видях...

МОМИЧЕ: *(леко се дръпва)* Не. Не преди да се е завъртяла земята. Сега още съм отражение, не виждаш ли?

МОМЧЕ: Ако можеше да се счупи... Щеше да се слееш със себе си и да станеш цяла, още сега.

МОМИЧЕ: Трябва да чакаме.

Кратка пауза. Преминава Човекът Със Стълбата.

МОМЧЕ: Позволи ми да те гледам, *(вглежда се в прозореца, Момичето става, отдръпва се малко и започва много бавно с изпънати пръсти да се съблича, като че се обелва от дрехите си)* И хубава си, моя мечта, и хубава си, моя любима, защото съм те създал от копнеж и пустиня, положил съм косите ти върху кристалите на въздуха, лъча на вечността съм уловил в градежа на очите ти, без страх разбивам тъмното им огледало, да полетя към дъното, с невинно син непоносим копнеж и тиха жажда съм изпълнил устните, високо съм издигнал пясъчната шия, раменете, от сън и мляко са набъбнали гърдите ти, надеждата човешка, и зърната им, опиващи със сладостта си огнена, от утринно море събрал съм светли жилки — за тялото ти градиво достойно, корема съм издялал от вълните му и с пяната прикрих вратите на блаженството, да ги открявам нежно всеки път в часа на синьото докосване, за да прониквам в прекрасната градина на

тайните, издигната с жаждата си трепетна високо на колоните на твоите нозе, като в храм и да засея в нея плод.

МОМИЧЕ: *(обръща с две ръце главата на момчето към себе си, простичко)* Аз съм тук, ето ме. Дълго ли ме търси? Знаех, че ще дойдеш. Чаках те. *(прегръща го, сгушва се в него)* Не, не, не се сърди, знам, че тези неща вече нямат никакъв смисъл от повтарянето, знам, че всички ги казват, че всички винаги са ги казвали, не съм се научила на думите, *(целува го)* никога няма да се науча. Знам, че и целувката ми не ти носи повече радост и познание за любовта ми, всички целувки на всички момичета, които са те обичали, са еднакви, познато ти е докосването на ръцете ми, ласките ми, спомняш си ги, нали? Даже ако съм първата, ако всичко е ново и прекрасно, някой в теб вече го знае, той си спомня, от преди да те има, от момента на твоето зачеване, от по-преди.

МОМЧЕ: Така е. Ние всички търсим винаги познатото. Непознатото, истински непознатото, само ни плаши и отблъсква.

МОМИЧЕ: И нашите стремежи са носталгия.

ПЪРВИ: Аз лично не знам. Не съм сигурен. Обаче разказват.

ВТОРИ: Кой?

ПЪРВИ: Не знам кой. Не помня вече. Някой.

ВТОРИ: Какво?

ПЪРВИ: Че всички сме били някога оттатък. И сме минали отсам. Нещо като по собствено желание, един вид. Доброволно. Затова ни тегли натам. Носталгия ли, що ли, не знам.

ВТОРИ: Не вярвам. Аз лично не си спомням такова нещо.

ПЪРВИ: И аз не вярвам. Обаче разказват...

ВТОРИ: Какво ли не разказват. Не можем да вярваме на всичко. Аз вярвам на онова, което си спомням. Онова, което си спомнят всички. Елипсата. Не прозорец, а елипса. Както и Гласът — но ти, разбира се, също си го чул малко преди да преминеш, нали? Всички го чуват: — Вратата е еднопосочна.

ПЪРВИ: Да, да, разбира се. „Вратата е еднопосочна. Последно запитване — искаш ли да преминеш?“...

ВТОРИ: Ето че и ти си спомняш. И казваш искам, нали? Защото знаеш, че оттатък те чакат. И ти е любопитно. Но не, не беше прозорец. По скоро някаква елипса...

ПЪРВИ: Точно така, елипса. Обаче номерът не е в елипсата. Не е там. Номерът е в правилото.

ВТОРИ: Правилото е категорично.

ПЪРВИ: Категорично е. Трябва достатъчно дълго да се преструваш, че нищо не знаеш.

ВТОРИ: Докато забравиш всичко.

ПЪРВИ: Но това е необходимо. Иначе как ще започнеш отначало?

ВТОРИ: Да. И тогава какъв е смисълът да преминаваш.

ПЪРВИ: От правилото не е освобождаван никой.

ВТОРИ: Освен един.

ПЪРВИ: И аз съм чувал.

ВТОРИ: Освободен специално, нарочно. Защото имаме нужда от спасение...

ПЪРВИ: Да, май някъде съм чел. От спасение.

ВТОРИ: Само ако намерим къде е написано. И прочетем.

ПЪРВИ: И какво? Ще се спасим ли?

ВТОРИ: Не, разбира се. Но можем да си спомним, знам ли. Ти имаш ли я тази книга? Там, в чантата.

ПЪРВИ: Мисля, че я нямам. А и да я имам, тя сигурно не е същата. Сигурно има печатни грешки, откъде да знам да се обеса ли, или да се помилвам?

ВТОРИ: Ами ако е същата?

ПЪРВИ: Какво е книгата? Черно мастило, организирано в черни мастилени знаци, организирани по съответни, предварително измислени от нищите логически, граматически и какви ли още не правила върху подвързани листи хартия. Наистина ли мислиш, че такова нищо и никакво може да бъде Нещо? Нещо, което спасява?

МОМЧЕ: Но аз ще те науча да говориш. Ще те науча да изпълваш въздуха със смисъла на думите.

МОМИЧЕ: Искам да говоря. Имам толкова много да ти казвам.

МОМЧЕ: Обичам те.

МОМИЧЕ: Обичам те.

МОМЧЕ: Обичам те.

МОМИЧЕ: Обичам те.

МОМЧЕ: Обичам те.

МОМИЧЕ: Обичам те.

МОМЧЕ: И винаги ще те обичам. И винаги съм те обичал, преди да бъда, светлината, откъдето съм дошъл, и по която страдах в безсънните си нощи, без да знам защо, която виках, без да зная как, сега се концентрира пред очите ми в един-единствен лъч и стана ти пред страховитото небе на вечността. Не ме е страх.

МОМИЧЕ: И винаги ще те обичам. И винаги съм те обичала, преди да бъда, светлината, откъдето съм дошла и по която плачех в беззвездните си дни, без да знам защо, която виках, без да зная как, сега лъча си спусна, да те създаде, тъй близо, че мога да те взема в устни, без да се разпаднеш пак на сънища и на звезди пред страшното небе на вечността. Не ме е страх! *(целуват се дълго)*

ВТОРИ: Така е, прав си. По-добре е да си ходим.

Излиза детето с топката, приближава се до момичето и момчето, които все още се целуват, слага пръстче на устните си, опитва се крадешком да надникне през прозореца, на момичето и момчето:

ДЕТЕ: Ей, ами комарчето?

Момичето и момчето се отдръпват като ужилени на различни страни, момичето бързо се облича. Детето минава назад между двамата и сяда на сцената. Преминава човекът със стълбата. Първия и втория пътник го проследяват с поглед.

ВТОРИ: Този ли е?

ПЪРВИ: Кой?

ВТОРИ: Оня. Дето забравил пътя. Преди триста години.

ПЪРВИ: Не знам. Не вярвам. Този е друг. За него разказват най-различни неща.

ВТОРИ: Какви неща?

ПЪРВИ: Ами имал възможности.

ВТОРИ: Какви?

ПЪРВИ: Да се качи. Или да слезе. Даже казват... Но аз не вярвам...

ВТОРИ: Какво казват?

ПЪРВИ: Казват, че е негов.

ВТОРИ: Кое?

ПЪРВИ: Прозорецът.

Пауза, всички се обръщат към прозореца. Влиза жената, разговаряща както преди с въображаема събеседница.

ЖЕНА: Та ти казвам, няма вече нрави, няма правила, няма ред, няма морал. Светът се е засилил към края си, сякаш някой го гони. Не

спира дъх да си поеме. Една дума само ѝ каза и тя се въртна и започна да разкопчава роклята. Той това и чака — направо на тревата зад пейката, дето пикаят кучетата и пияните, като излизат вечер от ресторанта. То мирише, не може да се мине оттам. И на това му викат любов. Като кучетата, сестро, като животните. Свине! Най-чистото, най-святото чувство, дето възвисява и окрилява и ни прави човеци! Не, кажи ми, кажи ми, не беше ли любовта дар Божи, Божествената искра, дето казват философите, Ана Каренина, Мадам Бовари, Ромео и Жулиета, знам ли още кой... Що копнежи, що страдание, докато си докоснем ръцете и какво щастие най-накрая, на върха на сливането, когато станем едно същество, с едно сърце, с едно дишане... Ама не, да се друсаш зад първата пейка в кучешките лайна, да пръхтиш и да цвилиш като кон, сетне клекнеш, с извинение, зад храстите и те ти любов, те ти чудо... Не, не си права, не съм моралистка, каква моралистка съм аз, но така не може. Така не бива. Всичко става само похот. Те са бедни, тези хора. Те са слепи. Все за „голямата“ любов приказват, а как ще я видят? Имат ли очи да я видят, могат ли да я познаят? Ще се блъснат в нея и няма да я забележат, защото похотта им е заслепила очите и сърцето, и ума. А истинските неща нали се виждат със сърцето и ума, философите са го казали и Антоан дьо Сент Екзюпери, и той го е казал, нали си го чела Антоан дьо Сент Екзюпери? Ама кой да чете, кой да мисли, все онуй им е в акъла, жажда за удоволствия, ненаситност — искам го, сега го искам... Не знам накъде върви света, не знам, ама не е на добре. Ще си закнижа прозореца, поне да не ги гледам тези неща всяка вечер, ще си запуша ушите, ще се натъпча с приспивателни, дано заспя. Далеч от всичката тази мръсотия, дето няма кой да я изчисти... Кой ще изчисти мръсотията, сестро!

Излиза чистачката и започва да мете сцената, седящите на нея се отместват неохотно, ако е необходимо, без да я забелязват, както се обръщаме с гръб към вятъра.

ПЪРВИ: Имаше някакъв ритуал.

ВТОРИ: Какво?

ПЪРВИ: Ритуал. Нещо, което трябва да се направи. По строго определен начин, от хиляди години определен, от някой, който е знаел. Сега си спомням, имаше някакъв ритуал, може би дядо ми го е разказвал някога, може би е трябвало да го науча наизуст — помня, така казваше, да го науча наизуст — стародревна някаква работа.

(Момичето е застанало до прозореца и го използва като огледало — реши се, слага грим, червило; чистачката, която, след като е измела, се заема да бърше стъклото, като че не ѝ пречи. Влиза човекът със стълбата, отива до средата на сцената и спира.) Много лош ученик бях, много трудно учех наизуст. Особено ако някой ме накара, ако някой ми каже, че е много важно, че на всяка цена трябва да го науча. Някак напук не го научавах. По-късно разбрах, усетих, че не съм бил прав, но все намирах да се оправдая, къде ти, даже ми беше приятно, гордеех се, че сам избирам пътеката си и творя собствен свят, какъвто аз го искам, без да ми трябва изкуфялото им знание, че съм човек на импулса, на действието. Да, има неписани неща, които се предават от човек на човек през поколенията и се затриват, щом стигнат такива като мен... Също като едно време, като играехме с децата на развален телефон — от едната страна на редицата прошепваш една дума и от дете на дете — последното каже нещо съвсем различно. После се научихме да наричаме тази игра историческа памет, приемственост, традиция. И чакаме тя да ни спаси...

ЧИСТАЧКАТА: *(на публиката)* Антракт.

Затъмнение.

II

На сцената, както и преди, са само рамката на прозореца, столът, книгата, чантата на първия пътник, топката на детето, но за известно време ще си представим прозореца като прозорец на стая с въображаеми кресла, канапе, библиотека, телевизор, масичка. Тази временна промяна ще се отрази и върху облеклото на действащите лица като някакъв детайл, характеризиращ определен характер или принадлежност, чистачката и жената, например, могат да носят съответно по-стар и по-нов пеньоар, пътниците — домашен халат и жилетка, момчето — леко сако, момичето — провиснала домашна роба, промяната може да не засегне детето. Човекът със стълбата остава без промяна. Влиза чистачката, старателно, с отношение почиства стаята и мебелите, особено внимание отделя на прозореца, както преди не може да го отвори. Излиза. Влиза детето, взема топката си, тичешком излиза. Влизат пътниците.

ПЪРВИ: И можеха по-добре да играят, можеха да се постараят, дяволите да ги вземат, в края на краищата това е въпрос на чест, на престиж, на патриотизъм, ако щеш — цялата страна ги гледа...

МОМЧЕ: *(влязло е с папка под мишница, чуло е последните думи)* Момент, момент. Що е патриотизъм, ако мога да запитам?

ПЪРВИ: *(раздразнено)* Можеш. Патриотизъм, драги ми господин космополитчо, е любов към отечеството, към рода, народността, към земята, дето те е родила, към вярата, ако щеш, това е съпричастност към стремежите и идеалите на народа. Ако ти е известно, някои „глупаци“ заради тези идеали са дали живота си и днес се тачат като герои от такива „изкуфелници“, като мене и от целия народ и са негови светци.

МОМЧЕ: Не ми говори за вяра и светци, ти си атеист.

ПЪРВИ: Но не съм нихилист. За тебе няма нищо свято. Ще ти кажа и още нещо, въпреки, че вие обичате да забравяте, ако не бяха тези свети хора, нямаше да те има сега и теб...

МОМЧЕ: Чакай, чакай, мене не ме намесвай. Мене нямаше да ме има, ако не беше оплодителната способност на твоите сперматозоиди. Това е прост биологичен факт, останалото са фантазии.

ПЪРВИ: Циник! Как смееш! Човекът не е прост биологичен факт! Ако ти искаш да бъдеш — бъди. Човекът, човекът е нещо много повече.

МОМЧЕ: Да, да, човекът е обществено животно и освен това звучи гордо. *(примирително)* Нашите са паднали, затова си кисел. Изпий две ракии и ще ти мине.

ПЪРВИ: Напротив, победихме. Но с такива като тебе. Дето на химна думите не знаят.

МОМЧЕ: Че ние още ли имаме химн?

ВТОРИ: Важна е победата, все едно как е спечелена. Във футбола има и шанс, има и тактика, сега предстоят други срещи, трябва и силите да се пазят...

ПЪРВИ: Не знам, според мен, не влагаш ли душа в някоя работа, не даваш ли всичко от себе си, по-добре я остави.

Влиза жената, минава през сцената, с гръб към публиката запалва въображаемо кандило, прекръства се.

ЖЕНА: Отче наш, ти който си на небето...

МОМЧЕ: Отче наш, добре че си на небето. Стой си там. *(жената, без да обръща внимание, довършва молитвата си шепнешком)* Сипи по една, хайде, какво ще се караме, днеска е събота, *(хвърля папката на пода)* От тази виличка ще паднат два бона... Ще трябва да оправя спирачките, ще сменя маслото... Ако не вали утре, отиваме до морето, схванал съм се от чертане, *(Първи е разлял във въображаеми чаши)* А наздраве! *(пият)*

ВТОРИ: Тази година стана хубава ракийката. Тайната е в черешите, да знаеш, този особен тънък вкус — но не трябва да са много, няколко шепи само, за аромат — тази година съм я докарал.

ДЕТЕ: *(влиза, без топката)* Татко, виж! *(сочи на момчето ръката си)* Ухапало ме е комарче...

МОМЧЕ: Иди при майка ти, да те намаже с нещо... И мен ме хапят, ти какво си мислиш. Много комари се навъдиха тази година, откога си ми обещал мрежа за прозореца.

ВТОРИ: Аз ще ти намеря. *(отива до прозореца и взема мярка с педята си)* Имам приятел пенсионер, сега работи в един склад, ще излезе по-евтино.

МОМЧЕ: Пенсионерите са си добре. Че и работят. А за младите няма работа, нали?

ВТОРИ: Той не е стар, бил е военен...

МОМЧЕ: Като е бил военен, да си седи в къщи. Военен бил! И аз съм бил военен — две години срочна служба... Дъщеря ти седи без

работа, нали?

ЖЕНА: Ти какво се заяждаш с всички, накриво си станал тази сутрин, що ли? Човекът иска да ти помогне. Дойде ли почивен ден, не се траеш. Седи си на масата, трупай си парите. Хората ти помагат, кое с труд, кое със зеленчуци, я тази година не си купил нито една чушка, нито един домати, изпращат ти — то тебе те мързи да идеш до гарата, да вземеш колета! Не се ли оправяте, какво искате още? Почивен ден! Някога почивния ден са го почитали като свят, на църква са ходили...

ПЪРВИ: Остави го, не го ли виждаш какъв е станал. Някога! Някога имаше традиция. Закон имаше, неписан семеен закон. Бащата се уважаваше, думата му... Ти самият си баща, мисли му!

ВТОРИ: Днес играят аржентинците... Да пуснем телевизора?

ПЪРВИ: Ама разбира се, пусни го. *(сядат да гледат)*

ЧИСТАЧКА: *(влиза, на жената)* Какво стана, нашите мъже пак залепнаха на телевизора.

ЖЕНА: Мач. Нали знаеш на мъжете слабото място?

МОМЧЕ: А, моля, моля, мен мачове не ме интересуват, захващам се с колата — откога чака, *(на чистачката)* Утре можем да отидем с колите до морето. Да се натопим — трийсет километра, не е повече.

ЧИСТАЧКА: Ами ние утре ще си тръгваме, гости — гости, седмица вече ще стане, стига сме ви досаждали.

ЖЕНА: Е, моля ти се, как можеш да приказваш така, толкова много ми помагаш — и за чистене, и за готвене. Изобщо не ни пречите, стойте още.

ЧИСТАЧКА: Не, не, наистина се застояхме.

МОМИЧЕ: *(влиза, на Чистачката)* Виж, мамо! *(показва си ръката)* Цялата съм нахапана, малката — и тя. Толкова комари тази година, татко все обещава да намери мрежа.

ВТОРИ: *(продължава да гледа телевизора)* Ще намеря, ще намеря... Е-е-ей, жалко! На милиметри!

ПЪРВИ: Няма шанс!

Чистачката вдига папката от пода и излиза. Жената изважда кърпичка и забърсва някакво петно по прозореца, след това отива до „шкафа“, изважда „чаша“ и „газирана вода“, която налива в чашата и я подава на Първия пътник, заедно с едно хапче, което изважда от чантичката си.

ЖЕНА: Да не си забравиш хапчето.

ПЪРВИ: Дай, дай. *(на втория пътник)* Закъсах го нещо с нервите, не съм добре, остарявам ли...

ЖЕНА: И дай Боже този път да се махне, откъдето е дошъл.

ВТОРИ: Кой?

ПЪРВИ: То започна с безсъние цялата работа. До два-три не можех да заспя, та започнах да вземам хапчета. Обаче, който взема хапчета не сънува, така казват. А пък аз започнах да сънувам. По пет — десет пъти на нощ, един и същи сън. Човек някакъв, ей тук, в тая стая. Стои и ме гледа, опрян на нещо, така, нещо като стълба. И нищо не казва, само ме гледа. Сякаш ми е познат отнякъде, но откъде? Не знам. И откъде го познавам, не знам, и какво иска от мен не знам. Не ми и казва. Само стои и ме гледа. Докато ме облее студена пот и се събудя.

ВТОРИ: Сигурно искаш да правиш ремонт. И ти се присънва някой майстор, нали има стълба. То майстор в къщата — по-голям кошмар има ли?

ПЪРВИ: Абе на тебе ти е смешно, то и на мен сега ми е смешно, ама на — не мога да се наспя вече от седмици.

МОМИЧЕ: Ето, книга. На земята. Какво прави тук тази книга, можеш ли да ми кажеш? Нямам нищо против да четеш, чети си колкото си искаш, но като прочетеш някоя книга, прибирай я на мястото ѝ, не я хвърляй на земята.

ВТОРИ: Ние имахме преди много книги... Е-е, от баща ми останали, Игнатови издания. Като купихме апартаментчето и се пренесохме, нямаше място. Един чувал съм занесъл за претопяване, нямаше къде да ги държим...

МОМЧЕ: *(на момичето)* Не съм я чел аз, кога имам време да чета книжки, я дай! *(взема книгата, разгръща я)* Поезия! Любов, смърт — глупости! *(хвърля книгата отново на земята)*

МОМИЧЕ: Точно това, точно това ти казвах, да не я хвърляш, където ти попадне. Веднага я вземи и я прибери в библиотеката, където ѝ е мястото. *(влиза Чистачката)*

МОМЧЕ: Не ѝ знам мястото, нито ме интересува. Досега съм чертал, гърба ми се е схванал, сега трябва да се занимавам и с колата, остави ме на мира. *(чистачката вдига книгата)*

МОМИЧЕ: Чакай, майко, ти не си ни слугиня тук, не си чистачка, той ще си я прибере сам.

МОМЧЕ: Вече ти казах — нито я знам тази книга, нито искам да я знам. Да я прибира, който ще. Аз ходя по осем часа на ден на работа, в почивните дни бачкам като вол вкъщи — да изкарам някой и друг лев, жена ми е безработна, по цял ден нищо не прави, една книга да трябва да премести, вдига скандали.

МОМИЧЕ: Кой, аз вдигам скандали? Аз вдигам скандали?

ВТОРИ: Го-о-ол! Видя ли, видя ли какъв гол. Виж повторението сега, виж повторението...

МОМИЧЕ: Не издържам вече, това не е къща, това е лудница!

Чистачката вдига книгата, отива до „библиотеката“ и я „пъхва“ на някакъв горен „рафт“ — естествено, книгата ще падне на земята.

ЖЕНА: Не трябва да се караме, не трябва да отвърщаме на злото, трябва да обръщаме и другата буза, да даряваме и другата риза и да си бъдем близни.

МОМИЧЕ: Не, въпроса е принципен! Защото така си свикнал, да ти слугуват, така са те научили, нали?

МОМЧЕ: Научили са ме да работя като вол, за да можеш ти да си гледаш кефа. Аз ходя на работа, къщата е твоя територия, ако искаш — чисти, ако искаш — недей, мене не ме засяга, това ти е единственото работно място, ако обичаш си размърдай задника и си го гледай!

МОМИЧЕ: Простак! Идиот! Не те е срам! Аз съм парцал за теб, нали? „Гениалното“ архитектче, детенцето чудо. Всички други са длъжни да ти слугуват! Печалбар мръсен, само парите те интересуват! Ние сме без значение, ние нямаме никакво значение!

ЖЕНА: Като себе си, като себе си да обичаме своя ближен...

ЧИСТАЧКА: Ама не се карайте, де...

Влиза Човекът със стълбата и, незабелязан от никого, застава в дъното на сцената.

ВТОРИ: Май пак се сдърляха младите. Ние сме виновни, застояхме се, тясно стана, поизнервихте се покрай нас.

ПЪРВИ: Моля ти се, какво говориш!

МОМИЧЕ: Утре си грабвам багажа и детето и си заминавам с нашите! Писна ми, не издържам повече! Стига си ми натяквал, че ме храниш! Не, още днес, още днес! Печалбар мръсен, да се задавиш дано с проклетите си пари!

ДЕТЕ: *(влязло е неусетно, крещи)* Стига-а-а!!! *(посочва във въздуха пред себе си летящ комар, всички следят комара, обръщат се,*

виждат човека със стълбата, вцепенение)

ЧОВЕК СЪС СТЪЛБА: Е, доволни ли сте сега?

Всички останали, освен детето, се обръщат бавно напред, говорят на себе си, като че се оправдават.

ПЪРВИ: Ама имахме ли избор? Нали все някак трябва да се живее. Казват.

МОМИЧЕ: Ние тогава мислехме...

МОМЧЕ: Искахме да се доближим...

ЖЕНА: Да го отворим по някакъв начин...

ЧИСТАЧКА: Да го изчистя... от другата страна. Мътно някак се вижда... никак не се вижда...

ВТОРИ: Ако можеш да се доближиш, да погледаш... Без да забравиш... Ако има начин. Но като използваш начина, да не забравиш защо...

ЧОВЕК СЪС СТЪЛБА: *(докато говори, всеки бавно ще свали от себе си дрехата, която го е характеризирала, ще я пусне на сцената и ще остане като в първата част)* Да се отвори няма начин. Аз самият не знам да има. И няма смисъл да опитвате. Оттатък не ме интересува. Все някога ще разбере. Или няма да разбере — все едно. Честно казано, този прозорец изобщо не е мой, един ми го остави, преди много време, да го наглеждам, докато се върне. Още го няма, но някой ден непременно ще се върне да си го прибере. И да ни освободи — ще престанем да търсим, да се опитваме, изобщо да го играем този театър тук. *(сяда замислен на стълбата)* Понякога си мисля, че ние всъщност сме оттатък — тук ни няма — но кое е образ и кое — неговото отражение, кой може да каже? Кога живеем и кога сънуваме — кой знае? Може би оня, собственикът на прозореца, той можеше да вижда оттатък — и на мен показваше. Веднъж видях — и ето, имаше хора, много хора в някакъв град с каменни стени и тесни улици и всичките хора говореха, непрекъснато говореха и не спираха, не, не разговаряха, но говореха всички заедно, всички едновременно и никой никого не слушаше, никой никого не чуваше. Тогава го запитах какво е това и защо говорят и защо никой никого не слуша. От страх, отговори, та те говорят на различни езици. И не ми каза нищо повече. И досега се питам, какъв е този страх — един от друг, когато говориш, за да успокоиш себе си и да изплашиш другия, или от самите себе си, когато говориш, за да се излъжеш, че съществуваеш. И колкото повече

говориш, толкова повече не съществуващ. И кръгът се затваря. Друг път беше, пак ми показва — и ето, видях хора, седнали на столове, вторачени в отсамното. И понякога се смееха, а някои плачеха, а имаше и които спяха. От спящата материя, обвити в сън. Кой са, попитах, и отговори ми — твоите съдии, ето виж, някои още не са родени, други вече ги няма, а има и които живеят сега, успоредно с теб. Да, твоите съдници са — съдбата ти, живота ти е в техните ръце, те могат да ти ги дадат, а и да ти ги вземат могат. Попитах го дали това са боговете, на Бог лицата ли? Твоите богове. Защото ти си техен сън. Аз мислех, че те са мой сън, но в материята на съня що е притежание? Ние се храним с нашите сънища и нашите сънища се хранят с нас. Затова не можем да се изядем напълно. И никога няма да успеем. Свикнали сме да наричаме това живот. Някои го правят. Някои наричат себе си вълшебници. Може и да ги има, дето съществуват. Наистина. Но що е истина? Тук? Оттатък? Прозорецът? И защо си мислим, че ако някак си го счупим и погледнем, дори да се промушим да успеем, и истината ще узнаем, до мъдростта ще се докоснем. А може би оттатък е пълно с такива като нас и мислят също като нас, и искат те да са отсам? Не, стига! Няма да говоря повече и няма повече да мисля! Аз също съм такъв като вас, съвсем като вас съм, можете да ме пипнете. Същият съм, ето доказателството. (*сочи стълбата*) Какво толкова има в това, да можеш да обличаш в характери, да нахлузваш съдби? Вие самите го можете, дори и да не знаете, това даже не е трик, това по-скоро е неумение. И недоразумение. Аз съм оставен тук не да питам и не да отговарям. А да го наглеждам. Докато се върне да си го вземе, (*излиза, заедно със стълбата си, Детето се обръща, опитва се да погледне през прозореца, излиза, Момичето взема от земята книгата, търси осветено място, както в началото, сядат на стола, разлиства, четат*)

МОМИЧЕ:

*Неразтворени страници,
странници,
невидени, нечути избраници...
Господи, колко сме чужди,
невидими,
под звездите студени,*

самотници,
строги пътеки чертаещи някъде
в най-успоредния
от световете.
Как е възможно!

Свлича се на сцената, изпуска книгата, чистачката я извлича навън за краката, забърсва след нея и излиза, момчето се приближава до празния стол, говори, като че ли Момичето е още там.

МОМЧЕ: И хубава си, моя любима, от копнеж и от пустиня, си създадена и името ти е жажда или извор. И хубав ставам и аз, и светът, защото сляхме душите си, да оплодим вселената. Ще те направя нейна повелителка, защото тя е моя, ще те направя лъч от светлината на копнежа, планетите раздвижил, на сферите посока дал, ще те направя бисерно красива и нежността на твоето докосване ще подаря на вечността. О, щедрост! *(хваща въобразяемото момиче за ръката, води го към дъното на сцената)*

МОМИЧЕ: *(зад сцената, с много ехо)* О, щедрост!

ВТОРИ: Кълбо?

ПЪРВИ: Какво?

ВТОРИ: Там, в чантата. Имаш много неща. Може би имаш и кълбо.

ПЪРВИ: Може би. Защо?

ВТОРИ: Една стара история. За лабиринт. Нишката на Ариадна, сецаш ли се? Ще го завържем някъде и ще го развиваме. И така ще идем да погледнем. Дватамата. Ако забравим обратния път, по нишката ще си го спомним.

ПЪРВИ: Ама разбира се! *(рови из чантата)* Нямам.

ВТОРИ: Виж по-навътре. На дъното.

ПЪРВИ: *(обръща чантата, рови вещите)* Нямам.

ВТОРИ: Не може да нямаш, толкова много неща имаш.

ПЪРВИ: Освен едно.

ВТОРИ: Освен едно.

ПЪРВИ: Кълбото.

ВТОРИ: Кълбото.

ПЪРВИ: Най-важното!

ЖЕНА: *(на въображаемата си събеседница)* Ела, ела, ела да видиш, да не кажеш, че си измислям! *(показва през прозореца)* Виждала ли си такова нещо? Можеш ли да си представиш в какво време живеем! Това, бялото там, по реката, то не е вълни, не е пяна, това е гривата на звяра... Няма нито срам, нито съвест, нито от Бога, нито от хората... Погледни го, виж колко е младо, дъщеря може да ми бъде, може ли да се пие така, сестро, на краката си не може да се държи! *(другата ѝ възразява)* Бедни ли? А откъде вземат пари да пият? И аз да пия толкова, и аз ще обеднея... Айде разкопча полата... Посред бял ден, сестро, посред бял ден. Мръсотия ти казвам, мръсотия, не мога да го гледам тоз вонящ свят, не мога да дишам сред тази помия... *(пауза, жената бавно вдига погледа си нагоре, тихо, без патос)* Какво? Какъв залез? Кои дървета, онези там? Вярно, че са като златни. И реката... Ох, че е красиво, колко е красиво, Господи, *(пауза)* Господи, с какво сме заслужили чудесата ти, като сме толкова лоши? Откъде се взема цялата тази животинска злоба у нас. И ни прави слепи и глухи ни прави, и важни ни прави, та все другите ни пречат да дишаме, да храносмиламе, да дебелеем спокойно. Кога ще прогледнат слепите и глухите ще чуят, Господи! Това небе, това невероятно небе... *(изведнъж се свива, отива назад и сяда на сцената)*

ВТОРИ: Ето какво, трябва да съберем дрехите... Това е стар трик, така се бяга от затвор.

ПЪРВИ: Ама разбира се! *(събират разхвърляните по сцената дрехи, навързват ги една за друга като въже)* Няма да стигне. За малко!

ВТОРИ: Слушай, ами ако свалим и ризите?

ПЪРВИ: Точно така! Това е! Сега си спомних. Точно така беше: Ако имаш две ризи... Ние имаме две. Знаех си аз, имаше някакъв ритуал! *(свалят ризите си и ги завързват към „въжето“, което след това хвърлят към прозореца, допълзяват по него, изправят се — усещане за силен вятър или внезапна светлина, която ги удря в лицата, пауза)*

ПЪРВИ: Преди осемнайсет години

ВТОРИ: По онова време

ПЪРВИ: бях много влюбен

ВТОРИ: съвсем млад

ПЪРВИ: в едно момиче

ВТОРИ: с тъмнокестеняви буйни коси
ПЪРВИ: което разбира се нямаше и понятие
ВТОРИ: често стоях с часове
ПЪРВИ: и така и не успя
ВТОРИ: пред огледалото
ПЪРВИ: да научи
ВТОРИ: с гребен оформях
ПЪРВИ: за чувствата ми
ВТОРИ: модерния тогава път
ПЪРВИ: и може би тогава
ВТОРИ: въобразявах си
ПЪРВИ: щеше да ми се присмее
ВТОРИ: че като минавам по улицата
ПЪРВИ: но по-късно
ВТОРИ: момичетата се обръщат
ПЪРВИ: щеше разбира се да съжалява
ВТОРИ: за да ме погледнат тайно
ПЪРВИ: когато един ден
ВТОРИ: и се побутват
ПЪРВИ: остане неразбрана
ВТОРИ: скришом
ПЪРВИ: и самотна и си каже
ВТОРИ: и си дават знак с очи
ПЪРВИ: може би щеше да е иначе
ВТОРИ: как ти се струва този
ПЪРВИ: понякога си мисля
ВТОРИ: може и да ми се е струвало
ПЪРВИ: че тя няма начин
ВТОРИ: сигурно не е било така
ПЪРВИ: някак да не е разбрала
ВТОРИ: но това ми даваше
ПЪРВИ: колко много я обичах
ВТОРИ: едно самочувствие
ПЪРВИ: сигурно съм го излъчвал
ВТОРИ: сигурност
ПЪРВИ: по някакъв начин
ВТОРИ: и понеже го вярвах

ПЪРВИ: и ако го е усетила
ВТОРИ: или исках
ПЪРВИ: то тогава по-късно
ВТОРИ: да го вярвам
ПЪРВИ: сигурно
ВТОРИ: бях щастлив
ПЪРВИ: е съжалявала
ВТОРИ: или си мислех
ПЪРВИ: че нямах смелостта
ВТОРИ: че съм щастлив
ПЪРВИ: да ѝ призная
ВТОРИ: къпех се
ПЪРВИ: и може би ме е целувала
ВТОРИ: или исках
ПЪРВИ: в мечтите си
ВТОРИ: да се къпя
ПЪРВИ: както аз
ВТОРИ: в погледите
ПЪРВИ: я целувах
ВТОРИ: на момичетата
ПЪРВИ: в мечтите си
ВТОРИ: прекрасните
ПЪРВИ: и по-късно сигурно
ВТОРИ: които ме обграждаха
ПЪРВИ: е мислила
ВТОРИ: с надежда, че
ПЪРВИ: че ето на
ВТОРИ: съм забелязан
ПЪРВИ: щеше да е друго
ВТОРИ: и някое сърце
ПЪРВИ: а сега знам
ВТОРИ: ускорява своя ход
ПЪРВИ: нямаше да бъде друго
ВТОРИ: заради моя поглед
ПЪРВИ: ако бях посмял
ВТОРИ: или моето безразличие
ПЪРВИ: но понеже не посмях

ВТОРИ: тъй исках да е тъй.

ПЪРВИ: вече е друго.

Пътниците се навеждат след кратка пауза и, навивайки „въжето“, се връщат на мястото си. Влиза Момичето, оглежда се, усмихнато се запътва към прозореца, вдига книгата и я разтваря.

МОМИЧЕ: Но какво е това? Това не са думи. Това са ноти. Музика... *(разтваря страниците, нотите се разсипват по сцената, проследява ги с поглед, коленичи, събира ги с шепи, свива се над тях, като да ги запази; музика; от това положение — на зародиш или на семе, Момичето започва да танцува. Авторът си представя танца като раждане, като поникване или излюпване, стремеж към светлина, очарование от първа среща със света, постепенното му (на света) възприемане и осъзнаване; танцът може би ще завърши на прозореца — Момичето, хванало го с две ръце, жадно се взира в тъмнината, после рязко удря стъклото с двете си ръце, но те отскочат назад, взема книгата, отдръпва се, сяда до момчето)*

МОМЧЕ: Искаш да видиш звездите, и на мен ми обещаха, че ще ги видя. Но трябва да сме заедно. Като държим ръцете си така, елементите ще се съединят и ще създадат формите, структурите. И свят. Аз не съм магьосник, не мога. Но един магьосник ми каза — подобие то ражда подобие. Нашето сливане, даже самото съединение на ръцете ни е едно мъничко единство. И може би ще успеем да надникнем в истинското, голямото. Един вълшебник казваше...

МОМИЧЕ: *(чете)*

... и устните ще донесат на светлото послание следата.

*Като лоза около теб душата си увивам,
гръдта си като грозд ще стисна,
във чашата ти вино да наляя.*

МОМЧЕ: *(тихо)* О, аз ще пия виното неистово...

Преминава човекът със стълбата.

ПЪРВИ: Дрехите... ще ги прибера. Защо да се търкалят тук — може да ми потрябват за нещо, знам ли кое може да ми потрябва.

(натиква ги в чантата си)

ЖЕНА: Знаете ли, не трябва да съжаляваме, няма защо. На мене ми казаха, че отатък всеки е сам. И е добре, че сме тук. Тук сме много. Заедно сме. На едно място.

МОМЧЕ: На едно място?

ЖЕНА: Ами да. Тук. Дори ако говорехме на различни езици, дори да не се чувахме един друг. Дори да престанехме да се виждаме, няма да престанем да бъдем заедно, усещам го.

ПЪРВИ: Това навярно е Присъствието!?

МОМИЧЕ: Щом другите ги има, значи ме има и мен. Щом другите присъстват наоколо, значи аз самата присъствам сред тях. Съществувам!

ВТОРИ: Ако някоя държава иска да съществува, първо трябва да съществуват другите държави. И да я признаят.

ПЪРВИ: Не знам, аз вече не се питам какъв е смисълът и кой съм. Нали ако бях Някой, нямаше да Съм.

ЧИСТАЧКА: *(влиза с метла, кофа и парцал)* Е, ама много се застояхте. Стига, слънцето залезе. Доскучахме и на публиката, и на себе си, даже и на автора, хайде, отивайте си, ще метем. Ами то човек трябва да знае да спре. *(започва да търка прозореца)* Да го знаех как се отваря, веднъж да можех да го тръкна от другата страна, веднъж да го видя чист като хората...

ПЪРВИ: *(изправя се рязко)* Ето, сега ще ви кажа какво ще направим. Сега ще го счупим. Всички заедно. Тази чанта... в нея има какво ли не, коя граница може да ѝ се опре! Знаем — има ритуал, вечен, винаги валиден. Сега ние всички ще я изхвърлим през прозореца и ще го счупим. И ще бъда свободен.

ВТОРИ: Точно така, точно така.

ЖЕНА: Да, да, разбира се. Обаче... не знам, чувала съм, че там... вятърът е леден... Ако стане течение...

МОМЧЕ: Ще бъдем свободни!

МОМИЧЕ: Ще бъдем свободни!

ЧИСТАЧКА: Ш-т, тихо, да не чуе оня със стълбата. Дето го пази, *(човекът със стълбата е излязъл зад тях и ги наблюдава мълчаливо)*

ПЪРВИ: Хващайте. Всички заедно.

МОМЧЕ: Тежка е, ще свърши работа.

МОМИЧЕ: Ура!

ЧИСТАЧКА: Едновременно, всички едновременно.

ПЪРВИ: Готови! Всички заедно! Готови! Раз-два-три!

*Всички хвърлят чантата към прозореца. Затъмнение. Силен вой на вятър. Радостни викове.
Писъци.*

ЖЕНА: *(пищи)* Вятърът!

МОМИЧЕ: Ура!

*Постепенно въодушевлението заглъхва, човекът със стълбата издига запалена свещ,
постепенно осветлението става като преди. Чантата е паднала отново при тях. При
появата на светлината ръцете на всичките са върху „стъклото“, останало здраво.
Постепенно всеки отпуска ръцете си надолу. Униние.*

ЧОВЕК СЪС СТЪЛБА: Е, доволни ли сте сега? Всеки ден едно и също... Защо никога не ми вярвате? Казах ви, това стъкло не може да бъде счупено. Не може. И няма смисъл да се опитва. Само досегаемото, само достъпното може да се счупи. Вие какво си мислите, че през цялото това време аз не съм се опитвал? Та аз съм посветил на това живота си. Но какво от това — не съм единственият, посветил живота си на нещо непостижимо. И нима непостижимостта страда от моята посветеност? Но трябва да се живее, а всеки го прави както може. И както го разбира. Тази стълба е моя, моя решетка, мой кръст. И я нося. И съм доволен, че я имам. И всеки трябва да бъде доволен, ако има нещо. Чанта, мечта, любов, принципи, парцал и кофа. Вие владеете тези неща и те вас владеят и вие ги ядете по малко, както и те по малко вас ядат — така вие никога няма да се изядете напълно... *(докато говори, се появява музика, всички, освен чистачката, като издухани от силен вятър и същевременно наподобяващи танц, напускат сцената, първият пътник не забравя чантата, момичето — книгата)* Омръзнахте ми! Писнахте ми! И повече не искам да ви виждам! Хайде! Вървете си! Или оставайте — все тая! Ще си отида аз и ще зарежа по дяволите всичко, нарамил стълбата си, гордо ще премина и пример ще ви дам! *(излиза)*

ЧИСТАЧКА: *(бърше прозореца)* Оставихме си ръцете по прозореца, това как се измива... Така. Така-а, сега е добре, *(на публиката)* Ами това беше. Ите миса ест, сиреч: ла комедиа е финита, файерабенд. Довиждане, благодарим за вниманието, *(взема си кофата, четката, стола и излиза)*

На опустялата сцена на пръсти влиза детето с топката, спира пред прозореца, оглежда се, допира пръстче до устните си към публиката, след това с леко движение без никакво усилие

напъхва топката си през прозореца и тя пада от другата страна. Детето се размива и излиза. Топката става синя.

Затъмнение.

Аннаберг, 26.7.1994

НЕИЗПЯТА ПЕСЕН НА УЧАСТНИЦИТЕ В СПЕКТАКЪЛА

*Аз знам, ний всички, всички бяхме там.
Сега сме тук. И искаме обратно.
В света на многото е всеки сам —
прашинка във пространство необятно.*

*Не помня кой съм и защо съм тук
и сам ли пожелах отсам да бъда.
Но знам — сега съм сам, сега съм друг.
В носталгия — утеха и присъда.*

*Сега неуловимото е там
и хвърляме се да го уловиме.
Защо? Не знам. Къде? Не знам. Но знам,
че светлата ни болка няма име.*

*Неназовими. Бавни. Необятни.
Сами в света на синята мъгла.
Безсилни като листи в есен златна
безшумно капят думи.
Ни следа.*

ШАМИ
ПЬЕСА В ДВЕ ЧАСТИ

На баца ми.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

АЛЕКСАНДЪР СЕРБЕЗОВ, студент, син на Другаря Сербезов

ИВАЙЛА СЕРБЕЗОВА, студентка, негова сестра

НЕВЕНА ПЕТРУШЕВСКА, студентка, дъщеря на Другаря

Петрушевски

ДЖЕК, студент, колега на Александър

ЕВГЕНИ, студент, колега на Ивайла

САМУИЛ СЕРБЕЗОВ, наречен Шами, син на Другаря Сербезов,
пациент на Психиатрична клиника

ПЕТЪР ПЪРВИ, иманяр в зряла възраст

ПЕТЪР ВТОРИ, иманяр на средна възраст

ПЕТЪР ТРЕТИ, млад иманяр

НИКОДИМОВ, шофьор на Другаря Сербезов

Действието се развива в околностите и на вилата на Сербезови в полите на Витоша, през осемдесетте години на XX век.

ПЪРВА ЧАСТ

I

На сцената се вижда част от предната фасада на вила в полите на Витоша. Пред големия прозорец — маса, украсена с цветя и свеци, удобни градински плетени кресла, телефон, изнесен за удобство на перваза на прозореца. На едно кресло седи Александър и говори по телефона.

АЛЕКСАНДЪР: Точно днес, така ли, точно сега! *(пауза)* Не знам, не е моя работа, само не днес, само не тук! *(пауза)* И аз имам „сесия“, и аз имам „заседание“! Знаеш ли от колко време го подготвям това тук? Цялото ми бъдеще зависи от него, ясно ли ти е? *(пауза)* Не ме интересува, да ги преместят в друга лудница, не е наш проблем, по дяволите, поели са отговорност, в края на краищата... *(пауза)* Да, обаче на мене точно тези два дена са ми жизненоважни, знаеш ли кого съм поканил, известно ли ти е? Самата госпожица Петрушевска. *(пауза)* Тя, тя, същата! *(пауза)* Ами гледам да си оправя живота, че ако разчитам само на тебе... *(пауза)* Страхотна реклама за семейството ни, няма що! *(пауза)* Не зная, не ме интересува, ти трябва да го измислиш по някакъв начин, ти си мозъкът, ти си заместник-министърът, ти си депутатът, ти си кандидат-членът, мисли! Иначе всичко отива по дяволите! *(пауза)* Точно днес! *(пауза)* Пътуват? Към два? Значи имаш време. Ако се обадят от пътя, прати ги някъде, *(пауза)* Ами ще си стоиш в кабинета, не ми се оправдавай с Народното събрание, кажи там на някого да вдига ръка и за теб, аз ли да те уча? *(пауза)* Където искаш ги прати, в Японския ги прати, в Шератон ги прати, по дяволите ги прати, само не тук! С Никодимов, нали? *(пауза)* Ти му направи резервация, да не забравиш. И виж там, някоя секретарка... Знам, че се обслужва сам, да го наглежда, да не излезе, да го търсим пак с милиция из София. *(пауза)* Абе кротък, кротък, ама знае кога да развали всичко! *(пауза)* Ами тука съм, къде да съм. И действай, животът ми зависи от това, не разбираш ли за какво става въпрос... Чакам. *(затваря слушалката, на сцената излиза Ивайла с голяма чанта в ръка)*

ИВАЙЛА: Руска салатата, водка, рокфор, луканката е кюстендилска, смядовска нямаше... Ей, Ал, случило ли се е нещо?

АЛЕКСАНДЪР: Този път ме довърши. Нашият гениален баща. Пристига Шами.

ИВАЙЛА: *(сяда на стола)* Ти се шегуваш. Шами — тук?

АЛЕКСАНДЪР: Шами. Тук. Сега. Към два следобед.

ИВАЙЛА: Ама ваканцията им е чак през август, как така?

АЛЕКСАНДЪР: Имали някакво наводнение в лудницата, старият е, както винаги, в сесия и го изпраща директно тук. Точно днес, точно сега! Проклетата тъпа дивотия! Идиотщина! *(звъни телефона, той вдига слушалката)* Обадиха ли се?... Чакай, чакай, каква бета, какви са тези глупости!... Кой? Джеки? Какво видео?... Да, да бе, вярно, казах ти, обаче сега ми се запали главата, съвсем те бях забравил. Казвай сега!... *(пита Ива)* Какво е видеото?

ИВАЙЛА: Знам ли? Видео. Панасоник май.

АЛЕКСАНДЪР: Били две системи... Моля?... Ве-Ха-Ес и... Бетамакс.

ИВАЙЛА: Ами не знам, пише ли някъде?

АЛЕКСАНДЪР: Трябва да пише, виж отпред, дето влиза касетата.

ИВАЙЛА: Мисля, че се слага отгоре, *(влиза във вилата)* Пише — Ве-Ха-Ес...

АЛЕКСАНДЪР: А здрасти. И не стават, така ли? Никак няма да станат? *(на Ива, която излиза от вилата)* Няма да станат, системата била друга... Този бръмбар не ти ли даде касети?

ИВАЙЛА: Даде ми две. „Сталкер“ на Тарковски и „Отело“.

АЛЕКСАНДЪР: Тарковски! *(в слушалката)* Виж, Евгени го знаеш какво може да има... Е, донеси само звуковите... Знам ли, Битълс, Куин, Пърпъл, ти повече разбираш. По твой вкус, знам ли я какво слуша. Само побързай, не искам да те сварва тук, работата е деликатна, нали разбираш, *(затваря слушалката)* Сан Ремо, Челентано, язък! Друга система! Тръгне ли веднъж...

ИВАЙЛА: Ал, не се притеснявай. Голяма работа, Шами. Ти знаеш, не е буен, малко е чалнат, нищо лошо няма да направи. Ще го заведе в гората, за гъби, за ягоди... Може даже да стане по-интересно с него. Ще ни направи някой фокус...

АЛЕКСАНДЪР: фокуси! Ти не разбираш ли какво става? Шантав в рода! Наследствена обремененост...

ИВАЙЛА: Е, хайде, хайде! Няма да се жениш за нея, я!

АЛЕКСАНДЪР: Трябва да предвидим всичко, Ив. Всичко се случва. Човек не знае откъде ще изхвъркне златното птиченце. Аз

нямат ли право да го хвана? Най-важното сега е да свалим мацето. Без да жалим средства. Пък... ще видим по подир, както е казал Симеон.

ИВАЙЛА: Ама чакай, ти... сериозно ли...

АЛЕКСАНДЪР: Разбира се. Абсолютно сериозно.

ИВАЙЛА: А така! Ще се сродяваме с другаря Петрушевски.

АЛЕКСАНДЪР: Че защо не? Какво ми пречи?

ИВАЙЛА: Ума ли или образованието... Шантави фантазии!

АЛЕКСАНДЪР: Я, ако обичаш, по-спокойно! Без да ми вдигаш кръвното, поне ти! Какво, невъзможно ли ти се вижда? Че Невена Петрушевска е едно маце, като всички останали, защо да не ѝ завъртя главата, а, защо да не съм аз, защо трябва да е някой друг? Казват, слаби ѝ били ангелите, ще трябва да се побърза. Като си дойде един ден от Франция с докторска дисертация, ще е късно. Сега сме равни — тя студентка и аз студент. Само татенцата са в различни ешелони, обаче някой трябва да започне маневрата, нали? Защото ако чакам на него... Ей го сега, праща ми Шами — да ме провали!

ИВАЙЛА: Ами любовта?

АЛЕКСАНДЪР: Какво?

ИВАЙЛА: Любовта, казвам. Ешелони, маневри, всичкото това го приемам, ама нали ще трябва и някак да се понасяте, ако не друго, ще се наложи да живеете заедно, нали?

АЛЕКСАНДЪР: *(иронично)* Ах, любовта, щях да забравя! Голямата любов, вечната любов... Дрън, дрън, дрън! Цялата работа е в простото механично натрупване на хормони. Това отдавна е доказано и описано от учените. Колко пъти съм ти казвал да си го напишеш и да си го закачиш отгоре на бюрото: „Митът за романтичната любов е ужасна лъжа, едно нищо и остава да избираме дали да си останем цял живот нещастни, или да се разведем“ — край на цитата — Доктор Пек, най-големият американски...

ИВАЙЛА: Е, аз не съм завършила английска гимназия и не мога да ползвам твоите ксерокопия. На най-големите американски...

АЛЕКСАНДЪР: Ами като не можеш, питай. Вместо да си губиш времето с твоето „бръмбарче“ и да си гледкате руски филмчета за „голямата любов“.

ИВАЙЛА: Какво разбираш ти! Ядоса ме, ще те зарежа да знаеш! Сам си подготвяй партито, сваляй си мадамата по системата на американските доктори! Само гледай да не ти се завие свят!

АЛЕКСАНДЪР: Хайде, хайде, знам, че не си лошо момиче. Само дето си много наивно, не излизаш от възрастта... За твое добро ти приказвам, искам да ти помогна. Не че имам нещо против романтичните мечти и руските филми. Там нали психоанализата е забранена и има само „голяма романтична любов“ — собствен патент за отвличане на широките маси от проблемите им. Оттатък го правят с религия и секс... Но сега не мога да ти ги обяснявам тези работи, сега ми гори главата. Времето лети, оня пътува...

ИВАЙЛА: Добре де, Шами. Какво може да попречи Шами, той е добро момче, съвсем, съвсем безобиден. Даже е забавен. Ще се посмеем, ще ни покаже някой фокус...

АЛЕКСАНДЪР: Фокуси! Глупости. Ти знаеш, че съм се подготвил, знаеш, че имам система. Всяка игра си има правила, ако ги научиш — действа безотказно. Той е прът в моята игра, защото е непредвидим. А аз обичам да предвиждам нещата...

ИВАЙЛА: Да, да, да бъдеш Бог, знам. Много ти се иска.

АЛЕКСАНДЪР: Защо? Откакто науката доказа, че Бог няма, не ми остава нищо друго, освен да заема мястото му. Поне що се касае до собствения ми живот... Знам аз как... Само да не беше това идиотче...

ИВАЙЛА: Ама не си справедлив, все пак ти е брат.

АЛЕКСАНДЪР: И не ми го напомняй непрекъснато, моля ти се... Какво му е на него, той си е добре там, живота си живее, няма проблеми, няма амбиции, хранят го, на топло спи, грижат се за него, може да си фантазира колкото си иска, няма понятие какво значи житейски трудности, какво значи да се бориш за място под слънцето. Да си седи там, да си гледа щастливия живот, защо да разваля моя, кажи ми, какво съм му направил? Аз съм тук. От другата страна. Където животът е борба. И трябва да успее в тоя живот — със собствената си глава и със собствените си лакти. Нямам друг шанс... Или губиш, или печелиш, няма време за фантазии, трябва да се действа — нямаме избор. Наковалня или чук. Георги Димитров го е казал, на Лайпцигския процес.

ИВАЙЛА: Сега цитираме Георги Димитров?! Апропо, това го е казал Гьоте, ако не го е казал някой преди него. И не е особено вярно, то оправдава и фашизма...

АЛЕКСАНДЪР: Не знам, не знам, не ме интересува. Сега най-належащият проблем е Шами, нямаме време за дискусии. (хваща

слушалката на телефона, нервно набира веднъж, два пъти, три пъти)

ИВАЙЛА: Глупости! Който не искал да го мачкат, сам да започнел да мачка... Глупости! С такава философия трябва всички да се превърнем... на валяци!

II

Поляна в гората, тримата иманяри, шише с ракия, сланинка, хляб.

ПЕТЪР I: Та как ти беше името, момче?

ПЕТЪР III: Петър. Петър ме викат.

ПЕТЪР I: Бре не думай! Петър, значи. Ами ти тогава, Петърчо, се падаш трети номер.

ПЕТЪР III: Какъв номер?

ПЕТЪР I: Номерът на китайката. Гледай сега, аз съм най-старият, значи Петър Първи, колегата се пада Петър Втори, за теб остава Петър Трети.

ПЕТЪР III: Петър Трети?

ПЕТЪР I: За яснота. Защото излиза, че сме адаши тримата.

ПЕТЪР II: Така излиза.

ПЕТЪР I: Аз съм най-старият и затова си запазвам първия номер. Знаеш ли кой е Петър Първи, чувал ли си за него? Цар е имало на времето такъв, много велик цар, дето е създал Съюза.

ПЕТЪР III: Какъв съюз?

ПЕТЪР I: Съветския Съюз, кой друг. Допреди него руснаците не са имали държава и са се размножавали както дойде. Хаостично. И като дошъл Петър Първи, казал — туйто, хън-мън няма, правим държава и освобождаваме България от турско робство.

ПЕТЪР III: Айде бе!

ПЕТЪР I: Сериозно. Ти на училище не си ли ходил, това го учат в училище. Историята не ти ли е известна?

ПЕТЪР III: Ама аз много училище... такава...

ПЕТЪР I: Ясна работа, наш човек. Тоя ще излезе, дето ни трябва. Кака Мара казваше...

ПЕТЪР II: Аз много не й вярвам на твойта кака Мара.

ПЕТЪР I: А-а, не така. Кака Мара е стабилна, няма лъжа в нея. Стар човек, изпитан. На поп Миньо ятачка е била, не е шега работа.

ПЕТЪР III: На поп Миньо, на поп Миньо.

ПЕТЪР I: Дъртият много е знаел, на тебе ли да седна да разправам. Той и до Стената е стигнал и я видял. Само че бил вече

много стар да копае.

ПЕТЪР II: Ти от колко години ходиш по тия работи?

ПЕТЪР I: (*сочи Петър III*) Е колкото него бях, като тръгнах, да не съм бил и по-малък. Един дядо Стойко имаше, не знам дали си чувал. Дядо Стойко от Карабунар. Той е известен, голям майстор беше, много работи знаеше, гуцер да омагьоса можеше... Има петдесет и пет години, да не са и повече. Аз и в Духлата съм влизал и...

ПЕТЪР II: Аз съм по-млад от тебе и ти се чудя на акъла. Много дрънкаш. А в нашата работа се иска тишина. Защото се отдалечава, като чува гласове, по-дълбоко потъва, не знаеш ли?

ПЕТЪР I: Денем може! (*на момчето, взело шишето*) Ти не, ти си малолетен. Денем няма кой да чуе, гяволчетата спят. Като се мръкне, тогава виж, трябва да е тихо, тогава да не си шукнал. (*на момчето*) Чуваш ли, да не си шукнал!

ПЕТЪРШ: Няма. Дай малко сланина.

ПЕТЪР I: На, яж. И си опичай акъла, че сега ти ще ни водиш.

ПЕТЪР III: Аз да ви вода? Че къде?

ПЕТЪР I: Това не знам. Кака Мара те даде да ни водиш. Чалнат трябва да е, казва, трима да сте. Чалнат за кадем. Ти нали си чалнат?

ПЕТЪР III: Че сигурно съм чалнат, знам ли, на мене нищо не ми е като на хората. Баща ми рано умря, на три години съм бил. Ама го помня, много добър човек беше, много ме обичаше, все ме галеше, шоколад ми даваше, портокали. Ама на, умря. И после майка ми се жени един-два пъти и все ме биеха. Напият се и бият. За какво не знам, ама яко бият. И по главата. Като се ядосат, не подбират — с каквото хванат, с него бият — чехли, колани, закачалки — бият. Докато повърна кръв. И съм повръщал. А после бият защо съм повърнал. Където сварят, по задника, по гърба, по главата. После докторите казаха — ударен съм бил по главата, затова не ми вървял първият клас — ей никак не вървеше, другите да четат се научиха, аз още буквата А не мога да запомня, все различна ми се виждаше, проклетата буква, нея като научих, тръгна някак си. А майка ми им вика на докторите де — падна, вика, като малък от люлката, тогава сигурно си е ударило главичката горкото, а може и вярно да съм паднал, не знам, обаче знам, че биеха и като ме биеха, ме удряха по главата и викаха „простак, тъпак, идиот, ще ни побъркаш!“ И аз не знаех какво, ама все аз крив излизах да ме бият толкова много, и като дойде чичо Стефан, и иска да

ме вземе, казва — недей ма, Гино, утрепахте детето, и оня, третият мъж на майка ми, много беше як, Борис се казваше, и като скочи, като извади ножа — много хубав нож, ловджийски, все казваше — гледай го хубаво, ако не слушаш, с него ще те заколя, да знайш, и вика — пусни сина ми, че кръв ще се лее тука и не ме плаши с никакви милиции, момчето си е наше, тук ще остане, ти да си гледаш работата, ама се размина боят, щото седнаха, па се напиха, ама не ме биха него ден, и после казва учителката, специално училище трябвало за такива като мене и пак карах първи клас, ама там учителките добри, имаше една Русева, много добра тая Русева, все по главата ме галеше и ме сресваше, и все ми казваше — ще се оправииш, ти си умно дете, аз вярвам, не може да не се оправииш, и ми даваше шоколад, и буквите научих бързо, обаче умря, а другите учители, и те бяха добри, ама не като нея, и като научих таблицата за умножение, Манол, дете живееше с майка ми, като я заряза Борис, казва — айде стига вече учение, няма да те правим професор я, що не взема да те науча занаят, а той е тенекеджия, Манол, те с майка ми не се и женеха, ама все ме караха да му викам татко, обаче аз, нали съм удрял по главата, и занаятът труден ми се видя, все накриво удрям с чука и не става и не става, и той така вика — от всяко дърво свирка не става, че тогава ме прибра баба Мара, тя е добра, аз ѝ помагам туй-онуй, тя пенсионерка, че и моята пенсия прибира, с майка ми имаше тогава малко разправия, обаче тя тогава се мъкнеше с оня, Димитър, и той ѝ казал — да го разкараш туй нещо от къщи и те вземам, та останах при баба, тя не ми е същинска баба, на свако ми майка, обаче свако нали няма деца и тя все вика — на внуче да се зарадвам и аз, мен иначе ме бива да прекопая градината, съчки туй-онуй да донеса, дърва да нарежа много ме бива, че ме викаха у комшията да нарежа и си платиха хората, десет лева ми платиха и съм ги скътал, като се съберат повечко, един кат дрехи да си купя, че все вехто и все кърпено нося, откак се помня, ама те дрехите скъпи, пък никой не ме вика за работа, то добре, че баба Мара ми изплете един пуловер, длъжък, да ми пази топло, ама и той се вече поокъса, защото аз много по гората ходя...

ПЕТЪР I: А така. Ходиш по гората, значи.

ПЕТЪР III: Че ходя, какво да правя. Някой път по работа, съчки, гъби събирам, туй-онуй, друг път ей така си ходя, да ми е хубаво.

ПЕТЪР I: А така, хубаво ти е.

ПЕТЪР III: Хубаво ами. Ей тъй, дървета да гледам.

ПЕТЪР I: Ти си, който ни трябва. На такива се откриват тайните. Защото са безопасни.

ПЕТЪР III: Че какви тайни?

ПЕТЪР I: Петърчо, Петърчо, само да ни слушаш, мойто момче, ще видиш чудеса. Ей тук, в пущинака. Ще се смаеш. Милионер ще станеш, през София с Мерцедеси ще се разхождаш, Тодор Живков ще ти завиди. Пълен с пари. Влизаш в най-големия магазин, в ЦУМ, да речем, дето продават дрехи и си купуваш каквото си поискаш, целия магазин можеш да купиш, барабар с продавачките. Само да ни слушаш, момченце, само да ни слушаш.

ПЕТЪР III: Абе хора, какъв ЦУМ, какви Мерцедеси, вие шашнахте ли се, какво, че вие по-чалнати от мен ще излезете бе, с тези глупости, дето ги дрънкате... Я дай още малко сланинка и... такова, една глътчица, аз не съм толкоз малолетен, колкото изглеждам, туй от това, че са ме били по главата, да не раста.

ПЕТЪР I: На, момченце си, да не ти стане нещо.

ПЕТЪР II: Виж какво сега, момче, ние тебе те взехме за една работа, хем да ни помогнеш, хем да си оправиш живота и ти. Накрая делим поравно. При нас няма лъжа, трябва честно — иначе се обръща срещу нас и става лошо, с такива работи шега не бива. А туй дето можеш да станеш милионер, вярно е, можеш. Я ми кажи сега, твоята баба разказвала ли ти е нещо... За Миньо попа, например?

ПЕТЪР III: А-а, за жълтиците на Митхад паша. Знам. Баба даже е видяла една жълтица от тях, тъй, в ръка я държала. И павура е виждала, на поп Миньо павура, целия от злато, попа все с него си го носел. Защото е магьосан, разправяше баба, много работи можел да прави, вода намирал, злато къде има закопано... Тя го е виждала поп Миньо на времето, приказвала е с него, кафе му е варила — с две лъжички захар и една щипка сол — както го пие цар Борис.

ПЕТЪР II: Това добре. А нещо за Стената да ти е разправяла?

ПЕТЪР III: За стена не се сещам, може и да е разправяла нещо... Виж за златото на Митхад паша, как го намерил попът и как го заровил пак, като разбрал, че ще умира... Абе, вие да не сте тръгнали златото да търсите, а? На Митхад паша златото?

ПЕТЪР II: А за Коня? Разправяла ли ти е за Коня?

ПЕТЪР III: А, разправяла е, разправяла е. Те много коне са имали на времето, като момиче още е яздила.

ПЕТЪР I: Аха, яздила значи.

ПЕТЪР II: Ти, както те гледам, и за Александър Македонски не си чувал!

ПЕТЪР III: Ами...

ПЕТЪР I: Ами! Виждаш ли, като не знаеш историята. В нашата работа не може историята да не знаеш, без история си заникъде. Най-големия пълководец на света, македонския цар — хич да не си го чувал, бива ли?

ПЕТЪР III: Ама той цар ли е бил?

ПЕТЪР I: Цар ами. По него време цялата земя е била негова, целия свят завладял. Тука дето стоим пак негово е било. Велик, могъщ, голяма работа. Обаче, не щеш ли, един ден ляга болен. А в София нали знаеш минералните бани, те от онова време са, дето сега са ги сложили по подлезите, на времето са били така, ачик, да може кой откъде дойде да се лекува. Чул Александър Македонски тая работа и заповядал да го дигнат с носилката и право в София, натопил си само краката и рипнал, такава е била чудодейна по него време водата. Какво чудо е тази вода, викнал, трябва по цялото царство да се знае, кой каквато болка има, да си я измие тука! И храм трябва да се вдигне на тая вода, задето боговете такава вода са дали на хората, от благодарност един вид, голям храм. А вътре в храма — статуя, моя статуя, казва три метра висока, пет метра дълга, цялата от злато — с изваден меч, на кон!

ПЕТЪР II: Така, така, на кон.

ПЕТЪР I: Да се помни кога съм болен бил и как съм се изцерил. И събират тогава всичкото злато от Македония и почват да правят статуята. Коня направили, Александър Македонски не могли, защото нямало откъде да гледат — той като рипнал на крака, грабнал меча и се втурнал да си довършва работата, да завладява света. Ама било уговорено на Еньовден да се върне на извора, да си опресни силите. И ония решават да го изненадат, товарят коня на една талига — едно време не е имало коли — само талиги, и асфалти не е имало, римски пътища само, ти римски път виждал ли си?

ПЕТЪР III: Не съм.

ПЕТЪР I: Какво ли си виждал ти. Такива, от камъни, хиляда, две хиляди, три хиляди години стои и не помръдва, не е като сегашните

асфалти, нацъфкани като юфка. Що работи има край тези римски пътища, що имане лежи заровено и чака някой да го изрови... Та такър, такър по пътя, тръгнаха те с каруцата да карат коня насам, били го увидели със слама, демек — слама караме, да не се усетят разбойниците. Много разбойници е имало по пътищата него време, пълно е било.

ПЕТЪР II: *(мрачно)* Сега са повече.

ПЕТЪР I: Че и хитри, лесно не можеш ги излъга. Тука по тия места е върлувала на Кара Петко четата. Таман застанали на пусия и чуват каруца трополи по пътя. Със слама натоварена. Ама по трополенето усеща Петко, не ще да е слама то, нещо тежко карат. И тогава...

ПЕТЪР II: Заседяхме се нещо, заприказвахме се, не така, не отведнъж. Айде прибирайте и да тръгваме — път ни чака.

ПЕТЪР III: Далече ли е?

ПЕТЪР I: Кое?

ПЕТЪР III: Ами това, дето го търсим?

ПЕТЪР I: Че знам ли го! Може и да сме седнали върху него и после месец да обикаляме, без да го намерим. Важното е да можем да го видим.

ПЕТЪР II: Стената, Стената трябва да намерим. Защо сме те взели!

ПЕТЪР III: Защо?

ПЕТЪР II: Защото можеш да я видиш, затова. Само улав като тебе може да я види, тя не се показва на всекиго, тази стена.

ПЕТЪР III: Ами аз като не зная как изглежда?

ПЕТЪР II: Никой не знае.

ПЕТЪР III: Че ако е така, как ще стане да я позная? Нещо като зид ли е, като дувар ли, като ограда ли?

ПЕТЪР I: Казва ти се — никой не знае, невидима е тя, може през нея да минеш и пак да не я видиш, от тебе се иска само да гледаш.

III

Отново пред вилата. Алек на телефона. Джек изважда от една чанта касети и ги трупа на масата.

ДЖЕК: Битълс — за всички случаи става, Би Джииз — по-стари работи, по-нови работи, Мелъди, Юрая Хийп — не знам дали ще й хареса, мина им модата, Пинк Флойд, Куин — Една нощ в операта — не може да не й хареса, пак Куин, Дийп Пърпъл, Ирпшън, това какво е? И аз не знам, взел съм го по погрешка, нищо не пише.

АЛЕКСАНДЪР: Да, да, тук съм, разбира се, къде другаде ще съм, чакам те да вдигнеш, казвай сега... Не са се обаждали. Виж какво, ти имаш познати в КАТ, да ги спрат някъде по пътя, да му кажат на Никодимов... Знам, знам, че е черен курс, вярно не става. Ама като ми се изгърсят, какво да ги правя... Добре, добре, гледай си сесията, аз пак ще се оправям, както си знам! *(затваря телефона)*

ДЖЕК: Български искаш ли? ФСБ, Диана Експрес... А от певците...

АЛЕКСАНДЪР: Знам ли я каква музика слуша... Да не излезе... Ти нещо класическо имаш ли? Така, за всеки случай?

ДЖЕК: Имаше една касета. „Малка нощна музика“ от Моцарт. Ама не съм я взел, не си казал...

АЛЕКСАНДЪР: Нещо по-голямо имаш ли?

ДЖЕК: То не е малко, музиката де, само така й е името. *(от вилата излиза Евгени, носещ видеомагнетофон, следван от Ивайла)*

АЛЕКСАНДЪР: *(на Евгени)* Ти нямаш ли нещо класическо?

ЕВГЕНИ: На видео ли?

АЛЕКСАНДЪР: Видео, аудио, имаш или не?

ЕВГЕНИ: Старите имаха нещо. „Травиата“ ли, нещо такова. На плочи.

АЛЕКСАНДЪР: Е, грамофон тука нямам, карай, остави. С Ива се разбрахте, нали?

ЕВГЕНИ: В четири ще я взема.

ДЖЕК: Том Джонс, Клиф Ричард, Сара Леандър.

ИВАЙЛА: *(на Евгени)* И ще вземем Шами, нали? Ако дотогава нищо не се уреди.

ЕВГЕНИ: С Шами нямаме проблеми. Той е много интересен обект за изследване, изразява се в знаци. Нали знаете, че се занимавам със семиотика, науката за знаците.

АЛЕКСАНДЪР: Това нещо психиатрично ли е?

ЕВГЕНИ: Не, не, разглежда комуникацията като сбор от знаци и изследва тези знаци. Семиотика.

АЛЕКСАНДЪР: Аз обичам знаците да са парични. Останалото е идиотика.

ИВАЙЛА: Алек!

АЛЕКСАНДЪР: Добре де, добре, *(на Евгени)* Ако има нещо, извинявай, запалила ми се е тука главата.

ЕВГЕНИ: Няма нищо, тя у нас тази наука още не е официално призната, може и да я забранят...

АЛЕКСАНДЪР: Обаче, ако Шами ти е полезен за изследвания, готов съм една седмица да ти го отстъпя!

ДЖЕК: Ривайвълс, Демис Русос, Мирей Матьо.

ЕВГЕНИ: Най-големите специалисти са българи.

АЛЕКСАНДЪР: Какви специалисти?

ДЖЕК: Джон Ленън и Йоко Оно. Това е еротично.

ЕВГЕНИ: По семиотика. Живеят във Франция.

АЛЕКСАНДЪР: *(на Джек)* Стига вече. Това тук за един месец не можем да го изслушаме.

ДЖЕК: Добре, спирам. Сега да я нося ли оная музика?

АЛЕКСАНДЪР: Коя музика?

ДЖЕК: Малката. Нощната. От Моцарт.

АЛЕКСАНДЪР: А не, вече няма време, и без това много се забавихме, сега изчезвайте, ако обичате.

ДЖЕК: Изчезваме, изчезваме.

ЕВГЕНИ: Да те закарам ли?

ДЖЕК: С Трабанта ли си?

ЕВГЕНИ: Ами да, то тежи, туй чудо, *(излиза с Джек)*

АЛЕКСАНДЪР: Да не забравиш за четири, ей.

ИВАЙЛА: Абе ти... Хората ти правят услуга, а ти се държиш с тях, сякаш са ти слуги.

АЛЕКСАНДЪР: Сега само това липсва, да започнеш да ми четеш проповеди! Ако ви слуша вас, човек трябва да вземе един пистолет и да се гръмне, не знам кога ще поумнеете, да започнете да разсъждавате и да правите заключения. В системата на социалните човешки взаимоотношения хората се оценяват по това, което можеш да вземеш от тях, не по онова, което сами са готови да ти дадат. Това е наука, моето момиче, и се нарича психология.

ИВАЙЛА: Знаем, знаем, учили сме и ние малко.

АЛЕКСАНДЪР: Ами като сте учили, внедрявайте, използвайте в живота, извличайте дивиденди. Иначе каква е ползата от цялата тази информация, с която си натъпкана? Ако не успееш да я реализираш в своя полза?

ИВАЙЛА: И да я направя пари?

АЛЕКСАНДЪР: Пари! Кой ти говори за пари! Просто човек трябва да мисли с главата си и здраво да стъпва на земята с краката си, не наопаки. Да се ориентира трябва, по генералната посока на циклоните! Ето Евгени да вземем, например. Любовта е сладко нещо, само че не виждаш ли накъде вървят работите? Баща му бавно, но славно върви към изпадане в немилост, най-много след месец няма да е кандидат-член на Политбюро, не виждаш ли. Аз ли да ти казвам, че тогава ще стане неудобно даже да се приказва с Евгени, не да се гушка в креватче, ще му остане само видеото, да си гледа щуротиите, дето ги е записал.

ИВАЙЛА: Ти си бил циничен.

АЛЕКСАНДЪР: Повярвай ми, искам ти доброто, нямам ли право да спася сестра си?

ИВАЙЛА: Благодарим за спасението, много сме трогнати, дойде ни ума в главата, ставаме ветропоказатели.

АЛЕКСАНДЪР: Не се подигравай, тук ветровете са силнички, ако не се завъртиш навреме, току-виж те пречупили. Какво да правим, като сме се родили по върховете, за добро ли, за лошо ли, силни ветрове ще ни духат. И не трябва да се навеждаме, че ще ни смачкат онези, дето ни завиждат... Това ни е жребият, това са ни залозите, ще трябва добре да ги разиграем. Един живот живеем! Ще трябва да го изживеем достойно. Да не ни е яд утре за пропилените шансове. Че знае ли човек — задал се е пленум, да не стане някой гаф с дъртия, че

тогава ще е късно... Евгени как изгърва влака — кой можеше да
повярва... Пък ти — любов!

IV

Стръмна пътека в гората. Шами, Никодимов, натоварен с куфар.

НИКОДИМОВ: Чакай, чакай да си поема въздух. Тая твоя пътека ми взе здравето. Чакай малко.

ШАМИ: Нали? Направо нагоре? Нали бях прав? Аз я поръчах такава — никой не я знае. И няма да я научи, да не я покажеш на някого! Тя си е специално за мен, тази пътека. Ей сега като минем — и ще изчезне. Защото не съществува. Тя ми е подарък от измисленото.

НИКОДИМОВ: Добре, добре. На мен пък ми взе здравето тази твоя пътека. И освен това се притеснявам свалих ли чистачките...

ШАМИ: И да не си помислил! Ти вече не можеш да се върнеш оттук — ще изчезне и ще се намериш заплетен в тръните.

НИКОДИМОВ: Аз и не мисля да се връщам сега. Само се притеснявам. Майната им на чистачките, по-важното е да те предам лично.

ШАМИ: Да те предам лично трябва. На пътя. Той ще те заведе при колата ти. Инак какъде си? Кола да караш можеш, да виждаш — не можеш, току-виж си се загубил.

НИКОДИМОВ: Е добре де, аз пък на бас се хващам, че ще си сляза пак по тази пътечка, като те оставя и пътечката ще си бъде пак тук и ще ме заведе право при колата, където я оставихме, пък ти си приказвай каквото си искаш.

ШАМИ: Не можеш да я накараш да те заведе, където искаш. Знаеш ли, къде може да й хрумне да те заведе? Че тя в Япония може да те заведе, ако реши да се пошегува. И какво ще правиш там? Нито езика знаеш, нито японски пари имаш! (*смее се*) Не се шегувам, ако тръгнеш сега надолу, там, на края, ще е пълно с японци. С дръпнати очи. И ядат ориз от панички. И се смеят всичките: Никодимов, Никодимов, дето не може да накара пътечката да го изведе, където иска, а тръгва, без много да му мисли. Даже виждам един, с добро сърце, подава ти и на теб паничка с ориз. Поне да не си гладен, както не знаеш езика и пари нямаш по средата на аутобана от Токио за Киото!

НИКОДИМОВ: Добре де, добре, нека се смеят японците, смехът е здраве. Чакай да седнем, че искам да запала една цигара... Ух, че се уморих, има ли още много?

ШАМИ: Ако искаш малко да я отрежа в горния край и ще стигнем по-бързо. Заради теб. Защото ти лесно се уморяваш, не владееш издигането. А така пътеката няма никакъв смисъл за теб. Щом не можеш да я използваш правилно, само ти пречи, затруднява те.

НИКОДИМОВ: Ами вади ножиците тогава и режи, няма да ти противореча, аз съм уморен човек, откъде да знам, че тук има такива стръмноти. Виждаш, че...

ШАМИ: Няма.

НИКОДИМОВ: Какво няма?

ШАМИ: Освен пътеката, тя единствена е така измислена. Тя е стремително издигане, ако можеше да използваш силата ѝ, щеше да полетиш.

НИКОДИМОВ: А, не ща да летя аз, не ми трябва, ще ми се завие свят... *(поглежда часовника си)* А така, стана обяд. След три часа трябва да съм в София. И дано някой не ми забележи чистачките...

ШАМИ: Днес ще вали. Непременно ще вали.

НИКОДИМОВ: Откъде знаеш?

ШАМИ: То е толкова лесно. Днес ще се случи нещо. Затова ми трябваше точно такава пътека...

НИКОДИМОВ: И какво ще е случи?

ШАМИ: Нещо силно. Силата се събира, освобождава небето и завалява дъжд.

НИКОДИМОВ: Сигурно е така, щом казваш.

ШАМИ: Тя е специална, тази пътека. Направил съм я по една рецепта. Веднъж видях сън и ето — имаше пътека. Къде мислиш ще тръгнем, ако излезем оттук?

НИКОДИМОВ: От гората ли?

ШАМИ: От гората? Нека да е от гората, ако искаш. Къде излизаме?

НИКОДИМОВ: На пътя излизаме. Асфалтовия. Дето хората са го направили да не се врем из шубраците.

ШАМИ: Хората! Хората асфалт могат да направят, ама път — никога!

НИКОДИМОВ: Както искаш го наричай. За мен е път, много хубав. Знаеш къде ще те заведе и за колко време. Стига знаците да са си по местата.

ШАМИ: Ако не искаш да отидеш далече, ако никъде не искаш да отидеш, може и по асфалта да тръгнеш.

НИКОДИМОВ: Тук си прав, далече не можеш да стигнеш. Ама то с искане само не става, аз, ако ме питаш, знам къде да отида, обаче не пускат, това е. Ти знаеш ли колко взема един шофьор в Западна Германия? И това, дето го кара, е кола... сама си върви. Сервизите му сервизи, обслужването му — обслужване, кеф ти е да работиш. Тук си караш Ладата, сам си си монтьор, сам си си техник... Ей!

ШАМИ: Какво?

НИКОДИМОВ: Ами тази твоя пътека май свърши.

ШАМИ: Свърши.

НИКОДИМОВ: Че как така ще свърши внезапно? В храсталака? Може ли да има пътека, която никъде да не извежда?

ШАМИ: Никъде да не извежда?

НИКОДИМОВ: Ами всяка пътека трябва да извежда някъде. Пътеката трябва да свързва две неща, вили ли, градове ли...

ШАМИ: Храсталаци ли...

НИКОДИМОВ: А не, не, между два храсталака не може да има пътека, това са глупости, тогава излиза, че пътеката никъде не извежда.

ШАМИ: Че храсталакът никъде ли е?

НИКОДИМОВ: Ами да не би да е някъде? Никъде е, разбира се, абсолютно никъде. Каква е ползата от него, от храсталака? Никаква. Няма пътека без цел, иначе просто няма смисъл.

ШАМИ: Как така няма смисъл? Смисълът е в стремителното издигане и внезапното завършване. С един красив, великолепен храсталак. Иначе няма да го видим, ще се издерем на него, тръни ще останат по дрехите ни и пак няма да го видим. Освен ако е на края на пътеката. Ами да, на мястото на целта, дето я търсим на края на всяка пътека. Все търсим цел, а? Обаче ако имаше цел, пътеката нямаше да може да ни изведе никъде, като асфалт щеше да стане. Истинската пътека никога няма цел.

НИКОДИМОВ: Аз, разбира се, не ти противореча, сигурно си прав, ти обичаш така, с алегии да се изразяваш, няма да седна да

споря с теб, не съм философ, аз съм шофьор, аз обичам пряката реч. И ще ти се моля пряко и ясно да ми речеш къде ме доведе тука в този пущинак, дето уж най-прекият път щеше да е, а никакъв не се вижда да свършва. Ако си си направил майтап, дай да се връщаме, докато не се е стъмнило. Имам още много работа, разбираш ли ме? Не че не искам да си играя с тебе на партизани и стражари, ама нямам време. Имам работа, с тази работа изкарвам пари да си храня семейството. Ей сега трябва да те доставя и да въртя обратно, сесията ще почне след половин час, длъжен съм да чакам до разпореждане, понякога за половин час свършват, какво толкова има да му умуват, по-умните вече са го измислили, дават им решението, вдигат ръка и готово, и колата трябва да чака, нали...

ШАМИ: Добре, стана ми жал за теб. Не си виновен ти. Не знаете да видите простите неща, вие търсите все сложни неща за гледане, нещо, ако ви дойде прекадено просто, обличате го в сложности и тогава го съзерцавате старателно... Път, асфалтов, тук-там с дупки, но и те не го спасяват, те са си негови... Ето я пътеката, бе, Никодимов, как не можа да я видиш, заобикаля храсталака и продължава нагоре, как така не я видя — нищо и никаква пътека, най-проста пътека... Измислена. Ето там, нагоре!

V

Пред вилата. Невена, с чаша в ръка, седи на едно от градинските кресла, Александър се занимава с касетофона.

НЕВЕНА: Лятна резиденция, така да се каже... Много е мило, много! Малко височко, но пък какъв изглед — страхотен! Дървета, дървета... Обожавам дърветата! Никога не ми вярват, като разказвам колко дървета има в Париж, всеки казва — Булонския лес... Ако те задоволява Парка на свободата, ще те задоволи и Булонският лес, също толкова изкуствено, само повече комерсиализирано, много повече. Тук има толкова неща, които все още не се продават, това е очарователно!

АЛЕКСАНДЪР: Обаче Париж си е Париж! Столицата на Европа. Там, разбира се, възможностите, интелектуалната среда, културният живот...

НЕВЕНА: Плас Пигал, голите кабарета... Столица на Европа, казваш? Нямах си представа каква мръсотия е Париж. Улиците, въздуха... И навсякъде кучета, кучета, кучета! Да, да, кучетата са повече от хората и замърсяват, да знаеш как замърсяват, кметът има големи трудности, искаше по едно време да въведе данъци както за леките коли, но тогава пък скочиха природозащитниците, зелените се намесиха, изобщо — пълна каша. Ако знаеш колко трудно е там да се проведе някакъв закон! Сетне, цялото това бързане, целият този шум, грозни шарени реклами по старинните сгради, улични художници, проститутки... Имидж! Сена да видиш в какво състояние е — аз никога не бих си натопила и пръста в такава мръсотия, не можеш да й определиш цвета... Да не говорим за Айфеловата кула, най-излишното нещо в Европа, най-скъпия кич... Единствено Нотр Дам, единствено там си струва човек да влезе и то рано сутрин, когато не са нахлули още туристите, аз там си уча за изпит, ако знаеш високите колони каква медитативна атмосфера създават...

АЛЕКСАНДЪР: Какво искаш да чуеш?

НЕВЕНА: Ами не знам, нещо нежно. Вивалди, например, или Корели... Или нещо за орган...

АЛЕКСАНДЪР: Е, трябва да те разочаровам. Музикалните ми интереси се простират, така да се каже, в друга област.

НЕВЕНА: Ама не се притеснявай... Понеже говорехме за катедрали... В Нотр Дам често ходя да слушам орган. И ми е наблизно — една спирка с метрото. Там живее един познат художник, ателието му е точно срещу западното крило, само си отваря прозореца и си слуша концерти — страхотно е, веднъж му позирах и през цялото време слушах Бах... Хубава картина стана, продаде се за десет хиляди франка на един есенен салон, това е около две хиляди долара, не е кой знае какво, но все е нещо.

АЛЕКСАНДЪР: И той ли е българин?

НЕВЕНА: Алжирец. Но бял, по-бял от мен, казва се Жил, потомък на французи, разбира се, нали беше тяхна колония.

АЛЕКСАНДЪР: Лице като твоето сигурно трудно се рисува.

НЕВЕНА: Защо, какво му е на лицето ми?

АЛЕКСАНДЪР: Необикновено е. Неуловимо. Няма да ти кажа — красиво, това е банален израз, някак особено е. Имаш излъчване някакво, ако не е успял да го предаде, нищо не е постигнал.

НЕВЕНА: Жил ли? Е, то не беше точно портрет... Макар той да казваше, че било по портрет от портрета. Картината беше определено интересна. Изобразяваше идеята му за мен, за жената въобще и за света, затворен в тази жена. Жил е философ в рисуването, той е като Дали, без да е сюрреалист, в мисленето само, в трактовката си на изкуството. Той смята, че в загатването на жената, точно така се изразява, в загатването, се крие целият свят. Лежа, покрита с небесносин тюл, леко извърнала глава настрани, формите — по-скоро загатнати, пясъчна консистенция, дълги коси се спускат, дублират фигурата, сливат се със сянката си, краката изчезват постепенно, сякаш се разтварят във въздуха — в десния край една съвсем конкретна ръка повдига синьото покривало. Наситено синьо небе с подобни на облаци митични фигури — и те загатнати — в по-светло синьо и бяло — нещо като Персей и Андромеда (пак аз позирах за нея) и много-много други, неразличими на пръв поглед и точно над фигурата ми — безпощаден черен хоризонт, дебела релефна линия, категорично разделяща двата свята, все пак засегната — на едно място — от свличащия се хитон на Андромеда. Нещо интересно се получи — Жил го нарече Мелоди пур ла флют. Жил смята, че всяко нещо има собствен тембър, може да се

символизира от някакъв музикален инструмент. Винаги дава на картините си музикални названия. Годеницата му е музикантка.

АЛЕКСАНДЪР: А, има си годеница...

НЕВЕНА: От година или повече. Но не бързат да се женят. Нали разбираш, художниците са малко бохеми. Духът на Париж, Мюрже...

АЛЕКСАНДЪР: И все пак, ако ти се слуша нещо по-леко...

НЕВЕНА: Остави, остави, толкова е приятно така. Нека послушаме тишината... А тя се оказва пълна със звуци. Птичките, вятърът в листата. Така обичам планинския въздух. Искаш ли една цигара?

АЛЕКСАНДЪР: Чакай, чакай, аз съм се подготвил. Ивче, къде изчезна, ще прием кафе. И кафемелачката, ако обичаш! *(на Невена)* Старинна немска кафемелачка с чекмедженце. От дървото ли, не знам, но кафето придобива някакъв специален аромат, ще се увериш сама.

ИВАЙЛА: *(излиза с поднос — кафе, кафемелачка, цигари)* Дано съм Ви улучила. Какво пушите?

НЕВЕНА: Мислех, че сме на ти. Моля ти се, без официалности. Ще взема Кент, благодаря.

ИВАЙЛА: И аз. *(запалват, Александър меле кафе)*

НЕВЕНА: Хубаво е тук, спокойно, тихо... Само който се търкаля ежедневно в суетата на такъв голям град като Париж, може напълно да го осъзнае. Човек си мечтае за малко тишина, да се зареди със спокойствие, да може да посрещне новата атака на шума.

АЛЕКСАНДЪР: Да, да, шума. Той разбива нервната система...

НЕВЕНА: Седим си тука, пушим си цигарките и нищо не правим. Има нещо хубаво в това ориенталско долче фар ниенте. Социализмът осигури на хората възможност да мързелуват. Оттатък секундите са левчета — зън, зън, зън, всеки е хукнал нанякъде, всеки има неотложна работа, не можеш да седнеш едно коняче да изпиеш с някого в някое от прочутите парижки кафенета. Е, ако си студент, сядаш, но се чувстваш някак неловко... Ами да, наоколо само чужденци — французите си имат работа. Не, не, Париж вече не става за удоволствие... И Айфеловата кула стърчи глупаво по средата, толкова глупаво, че на човек му идва да скочи от нея! Е, шегувам се, шегувам се. Ако знаете, обаче колко ми липсва там това ориенталско да няма какво да правиш, да няма закъде да бързаш, да се отпуснеш, да

се слееш с нещо, не знам как да го нарека, с усещането, че живееш, със самия себе си.

АЛЕКСАНДЪР: Всеки търси това, което му липсва.

ИВАЙЛА: Турско?

НЕВЕНА: Да-да, разбира се, турското кафе е по-естествено, отговаря на средата. Човечеството се е обградило с веригите на техниката, не може да диша от еспресо-машини, видеомагнетофони, уредби, боже мой колко съм ги насъбрала и тук, и там и какво? Вече като видя нов каталог — почва да ми се повдига. Мелничката ви е страхотна, моите са в турски стил, е — и електрически. А купувам само мляно кафе. Нещо истинско, земно, да послушаш тишината! *(звукова атака от птичи песни, някъде изотдолу излизат Шами и запъхтяния, с кувара в ръка, Никодимов)*

ШАМИ: Стигнахме!

VI

Пълна тъмнина. Чуваме само гласовете на иманярите.

ПЕТЪР I: Ей... Ей, що е толкова тъмно, бе? По това време на пиесата трябваше да е някъде към обед.

ПЕТЪР III: От тази страна на гората винаги е тъмно.

ПЕТЪР I: Чудна работа, не напипвам дървета. А трябва много нагъсто да са.

ПЕТЪР III: Няма дървета.

ПЕТЪР II: Как така няма дървета?

ПЕТЪР III: Няма. Затова е тъмно.

ПЕТЪР I: Затова е тъмно?

ПЕТЪР III: Ако имаше дървета, слънцето щеше да се покаже през клоните.

ПЕТЪР I: Как може гора без дървета?

ПЕТЪР III: Тази гора е без дървета.

ПЕТЪР II: Абе къде си ни довел ти?

ПЕТЪР III: Не знам. Нали казахте да не знам къде ви водя.
(пауза)

ПЕТЪР I: Ти преди това... сам идвал ли си тука?

ПЕТЪР III: Па идвал съм. Много пъти съм идвал. Тук е спокойно, тихичко е някак си.

ПЕТЪР II: Спокойно?

ПЕТЪР III: Ами да, спокойно, никой не те притеснява. Е, тъмно е, вярно, но затова пък можеш да седнеш.

ПЕТЪР I: Как да седнеш, като нищо не виждаш.

ПЕТЪР III: Ами така, за сядане очи се не искат. А че е тъмно — нищо. В тъмнината е по-интересно, очите започват сами да си измислят. А то, измисленото, е по-хубаво от истинското. И по-ярко, някак, по-цветно.

ПЕТЪР I: Не знам, аз виждам по-добре на светло. Имаш ли кибрит?

ПЕТЪР II: Имам. *(по звука разбираме, че се запалва клечка кибрит, но не я виждаме)*

ПЕТЪР I: Какво е пък това сега?

ПЕТЪР III: Какво?

ПЕТЪР I: Ами клечката не гори.

ПЕТЪР III: Как да не гори, гори си тя, внимавай да не се опариш.

ПЕТЪР I: И как гори, като не свети?

ПЕТЪР III: Вярно, не свети. От тая страна на гората нещата не светят. Не са се научили.

ПЕТЪР I: Ох!

ПЕТЪР II: Какво стана?

ПЕТЪР I: Верно, опари ме.

ПЕТЪР II: Абе къде си ни довел ти?

ПЕТЪР I: Ей момченце, ти пътя за назад знаеш ли? Тук мястото е зловещо, не е хубаво това място, ей!

ПЕТЪР II: Надънихме се баш на поп Миньо в павура!

ПЕТЪР I: Момче, момче, чуваш ли, бе? Хем да ни измъкнеш оттука, а? Ти нали си бил вече и пак си излизал?

ПЕТЪР III: Излизал съм.

ПЕТЪР II: Как?

ПЕТЪР III: Не знам. Ако мислиш как, няма да излезеш. *(пауза)*

ПЕТЪР II: Абе къде си ни довел ти?

ПЕТЪР III: Не знам, искахте накрая на света.

ПЕТЪР I: До края искахме, не оттатък. До стената само. Ти стената видя ли я?

ПЕТЪР III: Стена не видях. Сега ще гледам, белким видя. *(цвилене на кон)*

ПЕТЪР I: Тихо, чухте ли, кон процвили. Той беше! Конят!

ПЕТЪР II: Тук не ми трябва ни кон, ни дявол! *(мучене на крава)*

ПЕТЪР I: Крава! *(бухане на бухал)* Събират се вещиците и самовилите, и бродниците, курбан ще ни правят, с нас ще се гощават! Къде ни доведе ти бе, я по-скоро да ни измъкваш оттук!

ПЕТЪР II: Надънихме се като...

ПЕТЪР I: Като в сюжет. И ни назад, ни напред.

ПЕТЪР II: Този автор излезе калпав. Като се угелпи в сюжета и гаси лампата... Какво беше това отчуждение, какво беше това чудо!

ПЕТЪР I: От тъмнината е. Няма четвърта стена, като стане тъмно.

ПЕТЪР II: Друга стена търсихме ние. Сега ще станем за храна на бухалите. Ей момче, тебе думам, обади се!

ПЕТЪР I: Абе момче, обади се бе, тука ли си още?

ПЕТЪР II: Ей момче, не си прави майтап бе!... Да не е избягало?

ПЕТЪР I: Момченце, обади се бе, тука ли си?

ПЕТЪР III: Тука съм, кротко, че мисля. Рядко ми се случва, та ми трябва тишина, *(пауза, различни звуци)*

ПЕТЪР I: Това пък какво е?

ПЕТЪР III: Нищо, тя така си пее тая гора. Не я разбирам аз тази песен, обаче хубаво е да я слушам. Успокоява някак, приспива!

ПЕТЪР I: Ей да не си луд бе! Да не вземеш сега да заспиш!

ПЕТЪР III: Че луд съм, ами как, нали съм паднал на главата си. Инак щях ли да тръгна с вас, щяхме ли дотук да стигнем, ако не сме луди всичките!

ПЕТЪР II: Моля ти се, момченце, не заспивай бе! Измисли нещо, че да излезнем и тримата, ти нали вече си излизал?

ПЕТЪР III: Сам човек е лесно да излезе.

ПЕТЪР I: По-хаостична работа не бях срещал. Ега ти сюжета и чудото!

ПЕТЪР II: Хайде момченце мисли, мисли! Ти си ни спасението. Да не станем за храна на дивите зверове.

ПЕТЪР I: Като нищо ще станем.

ПЕТЪР III: Тук диви зверове няма. Нито питомни. Тук няма нищо.

ПЕТЪР I: Как нищо, като се чува? Може ли да се чуе нищото?

ПЕТЪР III: Може, разбира се, нищото най-силно се чува. Особено на тъмно. Светлината го плаши.

ПЕТЪР I: Абе мани тая работа, виж да ни изведеш оттука.

ПЕТЪР III: Ама трябва да помисля, пазете тишина.

ПЕТЪР II: Ще пазим, само да не заспиш, ей. Гледай да не заспиш, че сме загубени.

ПЕТЪР III: Сега като си мисля, май на сън се най-лесно излизаше... Аз все така съм излизал. Само че не знам ще имам ли сила да ви закача и двамата за съня си, за да ви измъкна.

ПЕТЪР I: Да заспим ли трябва?

ПЕТЪР III: Не знам вие ако заспите, ще можете ли се измъкна.

ПЕТЪР II: Май да се събудим трябва. Май сме заспали и тримата и всичкото туй го сънуваме. От ракията ще да е. Аз като работя уж не пия, знам, че ще сънувам кошмари...

ПЕТЪР I: Заспали, грънци! И тримата един и същи сън да сънуваме, туй само може да е...

ПЕТЪР II: Какво?

ПЕТЪР I: Ами не знам какво.

ПЕТЪР III: Имате ли кърпи?

ПЕТЪР I: Какво какво?

ПЕТЪР III: Кърпи казвам, имате ли?

ПЕТЪР II: Иманяр без кърпа може ли.

ПЕТЪР III: Да си завържете очите. Ама здраво.

ПЕТЪР I: Че аз и така нищо не виждам, защо да ги връзвам?

ПЕТЪР III: Да не ти пречат очите, затова, да излъжеш тъмнината. Ти като я гледаш, тя страх от тебе няма, ама като не ти види очите, току-виж се уплашила и побегнала.

ПЕТЪР I: Ей ти вярно си луд.

ПЕТЪР II: Нали така е речено — луд да ни води, за да стигнем. През всякъде да ни прекара, той да ни въвежда. И да ни изведе. Така знам аз. Царски кон току-тъй яха ли се, а?

ПЕТЪР III: Хайде, всички като мен. Аз ви доведох, аз ще ви изведа, само като мен правете. Вържете си очите!

ПЕТЪР I: Че то какво губим.

ПЕТЪР II: Здраво, казваш, да ги вържем. Е добре, вързах ги. *(просветление в салона, тримата иманяри седят със завързани очи)*

ПЕТЪР I: Ей вярно бе, просветна!

ПЕТЪР II: Ей да си жив, има надежда! И аз виждам вече. Накъде да вървим, да излезем по-скоро?

ПЕТЪР III: На никъде. Не ние, то трябва да излезе. Тъмното. *(в залата става по-светло, тримата стават, както са със завързани очи)* Сега можем и да тръгваме, хващайте тази пътека.

ПЕТЪР I: Ей да си жив, що страх брахме. Казах си — тука ще е, край, свърши се, на ти кон, на ти кобила!

ПЕТЪР II: Който се отчайва, не е за нас — все ти се чудя, уж стар човек, отдавна в занаята... Че трябва на всичко да сме готови, това не го ли знаеш? Магесниците ни вързаха очите, да се залутаме в този

мрак, но затова си водим луд, да ни измъкне, посоката да ни покаже.
Натам ли, момченце?

ПЕТЪР III: Натам! *(Петър I и Петър II излизат, в залата е станало достатъчно светло, Петър III се обръща към публиката и сваля превръзката от очите си)* Антракт. *(излиза)*

ВТОРА ЧАСТ

VII

Сцената е точно продължение на сцена V, вилата, Шами и Никодимов току-що са се появили.

АЛЕКСАНДЪР: Ами добре сте ни дошли тогава. Не сте ли с колата?

НИКОДИМОВ: Долу я оставихме. Брат ти казва, трябвало по някаква специална пътека да минем, та се изподрахме из хрсталаците. Ето му куфара... Въздухът ми излезе по тези баири.

АЛЕКСАНДЪР: Ами добре, седнете да си починете. *(на Невена)* Да ви запозная — брат ми Самуил, Петрушевска.

НИКОДИМОВ: Петру... Другарката Петрушевска?

НЕВЕНА: *(подава ръка на Шами, той не я поема)* Невена, много ми е приятно. *(на Никодимов)* Ама моля ви се! Да не разваляме партито, толкова е досадно да си известен, не можеш да се скриеш ни сред хората, ни сред природата. Че аз съм най-обикновен човек!

НИКОДИМОВ: Да, да, разбира се, извинявайте, ако нещо така... Аз Ви помня, да, да, помня Ви... Вие не ме помните, къде ще ме помните Вие, ама аз... Ние сме приятели с Бариев, колеги сме, шофьора на баща Ви, нали, с Маздата, нали... И съм му казвал, защото ние, от втория ешелон още на руски коли, такава... Все исках да се видя някак си с другаря Петрушевски, да го попитам Мерцедесите какво ги направиха, като взеха Маздите, няма ли да се намери за другаря Сербезов... ох, аз още от вратата с проблемите си, извинявайте, шофьорите са нахални, нали... Да прощавате, млъквам, млъквам, беше голяма чест да се запозная с Вас, поздравя на другаря Петрушевски и, като ходи при другаря Живков, и на него... Аз и него съм возил един път — до Околчица, имаше там среща със студентите, сигурно ме помни.

АЛЕКСАНДЪР: *(уморено)* Никодимов!

НИКОДИМОВ: Разбира се, разбира се, тръгвам, извинявайте.

НЕВЕНА: *(за втори път подава ръка на Шами, учудена, че не е реагирал първия път)* Приятно ми е. *(Шами отново не поема ръката ѝ, а бавно я обикаля, после я поглежда в очите и се усмихва)*

ШАМИ: Днес непременно ще вали.

НЕВЕНА: Моля?

ШАМИ: *(отделя се от нея, на публиката)* Един хубав ден с много дъжд — небето е жадно. Сините пчели бързат...

АЛЕКСАНДЪР: Извинявай, брат ми е малко... малко особен, нали разбираш... изразява се...

НЕВЕНА: Не знаех, че имаш брат.

АЛЕКСАНДЪР: Всъщност той не живее при нас. Здравето му е разклатено и му е нужен съответен климат. В един санаториум.

ШАМИ: Болката на утринната роса е техния нектар, облаците са кошерите им.

АЛЕКСАНДЪР: Има хора, които обичат дъжда... Ние, обаче сме планирали пикник, не ни трябва дъжд.

НЕВЕНА: И аз обичам дъжда. Парижкият дъжд, възпят от една шарманка, нали си спомняте... О, уличните художници са една от атракциите на Париж. И наистина с тебешери рисуват, а картината се появява чак като завали дъжда, става дълбока, абстрактна, преди да изчезне. Художниците рисуват много често кафенета, чадъри... Веселите цветове в сивото.

ИВАЙЛА: Кафето! За малко да изкипи... *(на Александър)* Донеси ми чашките, моля ти се.

АЛЕКСАНДЪР: Аз ще уредя, веднага. *(взема предварително подготвения поднос с чашките, налива кафето)*

НЕВЕНА: *(на Ивайла)* Извинявай, ще ми покажеш ли тоалетната?

ИВАЙЛА: Разбира се. *(влизат във вилата)*

АЛЕКСАНДЪР: Слава богу, *(на Никодимов)* Виж какво, Никодимов, вземаш това обратно и го караш право в хотел „Балкан“, има резервирана стая — номера — 378, там ще го посрещнат, уредено е. И по-скоро, ако обичаш.

НИКОДИМОВ: Ама не знам, на мен ми е наредено да го докарам тука.

АЛЕКСАНДЪР: Има промяна, както виждаш, парти правим. Тъй че, ако обичаш, прави каквото ти казах.

НИКОДИМОВ: Ама как, по тези пътеки обратно...

АЛЕКСАНДЪР: Много просто, оставяш куфара, тръгваш по пътя и идваш с колата.

НИКОДИМОВ: Добре, сега ще тръгна, само че, аз не знаех... дано не сме объркали нещо, другарят Сербезов ми каза — на вилата...

АЛЕКСАНДЪР: Не се бави. *(Никодимов излиза)*

ШАМИ: Къде отиде?

АЛЕКСАНДЪР: Да докара колата. Ще ходите на хотел.

ШАМИ: Няма.

АЛЕКСАНДЪР: Не те питам дали искаш. Отивате и толкоз.

ШАМИ: Не ти казвам, че не искам. Казвам, че няма да отида. Тук съм нужен.

АЛЕКСАНДЪР: Точно днес и точно тук не си нужен, повярвай ми. Стаята е луксозна, с цветен телевизор, ще останеш доволен, вярвай ми, на хотел е много хубаво.

ШАМИ: Няма.

АЛЕКСАНДЪР: Хайде, не ставай дете сега. Много се радвам, че си дошъл, но точно сега, както виждаш, сме заети. След малко пристига Никодимов с Ладата и...

ШАМИ: Мислиш ли, че ще я намери?

АЛЕКСАНДЪР: Има си хас да не я намери.

ИВАЙЛА: *(излиза от вилата)* Боже, Шаменце, не съм ти казала още добре дошъл! *(целува Шами)* Оня къде отиде?

АЛЕКСАНДЪР: Пратих го за колата, да не се разкарват пак до долу.

ИВАЙЛА: Чудесно! Видя ли, че излезе по-добре, дето се размина с видеото, тя се е нагледала и наслушала на такива неща, нали ти казах!

АЛЕКСАНДЪР: Каза ми.

ИВАЙЛА: Изобщо усещам — не върви. Май не е лъжица за твоята уста, прекалено е интелигентна.

АЛЕКСАНДЪР: Интелигентна? Те тези неща се решават в леглото. Там коефициентът на интелигентност се измерва в дължини и продължителности.

ИВАЙЛА: Пак ставаш брутален.

АЛЕКСАНДЪР: Просто здраво стъпвам по земята, това е, ти за мен не се притеснявай, гледай да завъртим играта по сценарий.

ИВАЙЛА: *(на Шами)* Как пътува? Жалко, че ще трябва да отложим посрещането за утре, но нали виждаш...

ШАМИ: По-хубава си станала.

ИВАЙЛА: Кой, аз? Ами, малко грим и червило...

ШАМИ: От очите е. Пак си влюбена.

ИВАЙЛА: Ах... Ами да, трябва да се влюбваме от време на време, нали? Затуй сме млади.

ШАМИ: Ивенце, моля ти се направи ми един чай, че се уморих от пътуването. Аз малко ще се поразходя, ягоди да потърся.

АЛЕКСАНДЪР: А не, никъде няма да вървиш, сега ще чакаш тук, Никодимов ей сега ще пристигне.

ШАМИ: Няма да пристигне, ти не разбираш. Няма да намери колата.

АЛЕКСАНДЪР: Защо, да не са я откраднали?

ШАМИ: Много просто. На това място колата се вижда само от определен ъгъл. Той няма да знае къде да застане... Той нищо не може да види, този Никодимов.

АЛЕКСАНДЪР: Ясно, ясно, поредните фантазии.

ШАМИ: За да се оправи, трябва да има усет. Той знае само пътните знаци да гледа, какво ще му кажат едни пътни знаци? Макар че днес точно един пътен знак ми каза...

АЛЕКСАНДЪР: Какво ти каза?

ШАМИ: За една птица. Че е свила гнездо зад него.

АЛЕКСАНДЪР: Ясно, информирал те е, значи.

ИВАЙЛА: Алек, Шами просто се изразява поетично. Той е такава душа, нагласата му е такава. Не се сърди, Шами, Алек е малко объркан...

АЛЕКСАНДЪР: Аз? Аз съм обърканият, така ли? Аз съм обърканият?

ИВАЙЛА: Трябва да го щадим, той е свръхчувствителен. Тактично!

АЛЕКСАНДЪР: Мене кой ме щади? Кой е тактичен с мен? Това наричат терапия, нали? Да ги поддържат всичките тези щуротии, да се съгласяват с тях, вместо да му кажат ясно в какво греши, вместо да му покажат истината... Трябва да го научат да вижда действителността такава, каквато е и съответно адекватно да реагира. По нормалния начин. И не ме питай сега какво значи нормален, няма нужда. Щом за болшинството хора едно нещо е нормално, а друго — ненормално, значи просто е така, значи това е факт и толкова. А като толкова обича да фантазира, да го прави за себе си. Или поне да започне книги да

пише, да направи пари, да ги превърне в нещо реално, в нещо истинско тези свои фантазии, тогава ще призная, че има някакъв смисъл в тях.

ШАМИ: Кое то се вижда няма смисъл да описваме, което не се вижда не можем да опишем.

АЛЕКСАНДЪР: Като не може да се опише, защо четеш толкова? Цялата ти пенсия отива за книги, а ние, държа да отбележа, имаме най-евтините книги в света.

ИВАЙЛА: След руснаците.

АЛЕКСАНДЪР: Не ги броя тях. Там изобщо е евтино.

ШАМИ: И не само книги можем да четем.

АЛЕКСАНДЪР: Ах да, щях да забравя. Природата е разтворена книга. И... как беше... сътворението!

ШАМИ: Творението.

АЛЕКСАНДЪР: Да, да. Дето Бог го е сътворил!

ШАМИ: И хората.

АЛЕКСАНДЪР: Да, Адам и Ева, дето ги е сътворил от речна кал.

ШАМИ: И хората могат да се четат.

АЛЕКСАНДЪР: Значи ти сега ме четеш, така ли?

ШАМИ: Не, тебе не те чета. Скучен си ми.

ИВАЙЛА: Като учебник по политикономия на социализма!

АЛЕКСАНДЪР: Мили фантазьорчета баткови! Не че имам нещо против шантавите ви фантазии, нищо против нямам, те даже ме забавляват, развличат ме. Но за да живее човек, освен фантазии, са нужни храна, облекло, жилище и така нататък, все материални, все просташки неща, ама на — трябват. А такива неща от фантазия не се правят. Такива неща се правят от политикономия на социализма, или на капитализма, ако щете, това е бизнес и производство. Чак когато човек материално се е нахранил и се е наспал в материално легло, чак тогава може той да облече материалните си дрехи и да иде, например, на театър, да го поизлъжат малко, има нужда и от това, не казвам, че няма нужда. Човекът е тъй устроен, че даже плаща да го излъжат красиво. Но това е също игричка, това е развлечение, той предварително знае, че го лъжат, нали? Изкуството е под закрила на държавата, то е полезно, когато не се обърква с реалността. Например театърът...

VIII

Бивак на иманярите в гората.

ПЕТЪР I: ... знаеш ли какво е?

ПЕТЪР III: Ами гледал съм... По телевизията — имаше една история там, тровеха се нещо, ама снахата ли отрови свекървата, свекървата ли отрови снахата, не помня.

ПЕТЪР I: Това е било телевизионен театър, щом е било по телевизията. Аз те питам истински театър знаеш ли какво е, ходил ли си някога?

ПЕТЪР III: Ами, къде ти. На кино съм ходил, имаше един каубойски — Един пробит долар — пет пъти съм го гледал и пак да го дават, пак отивам да го гледам, да ви го разкажа ли: един свиреше с една хармоника, обаче...

ПЕТЪР I: Театърът, Петърчо, е много старовремска работа. Едно време хората като не можели още да четат и преди Кирил и Методи да им напишат букви... Ти за Кирил и Методи чувал ли си?

ПЕТЪР III: Че как да не съм чувал!

ПЕТЪР I: Ха така, ха така. И как да им кажеш на хората нещо, ако не можеш да им го напишеш, да го прочетат?

ПЕТЪР III: Ама защо трябва да им казваш нещо?

ПЕТЪР I: Ами за да те слушат, например. Дай шишето. Мерси. Да ги накараш да те слушат и да ги владееш. Да ги излъжеш, че си по-важен от тях, такива работи. Искаш, например, да се изкараш, че си човек на боговете и трябва другите да те хранят и поят, и да те слушат, защото иначе няма дъжд, няма слънце и ще измрат от глад. Вземи, вземи си сланинка, тя е домашна, баджанак ми кла прасе, че от него. Изкарваш се значи, че Бог ти е приятел и няма да ти откаже, ако го помолиш за нещо. Но как да им го кажеш на тези невежествени хора, дето ни букви имат, ни писменост, ни нищо. Не знаят ни да четат, ни да пишат, ами си живеят съвсем първобитно и хаостично? И така умните глави измислят театъра, нареждат ги всичките около огъня — публика, демек, намазват си лицето със сажди и започват представлението: показват, един вид, техния бог нагледно: как живее, какво прави, как

може много да се ядоса, та се налага да го умилоствивяваш и опитомяваш... Сега са други времена, хората могат да четат, всички си имат и телевизори, ако има все още някой, който да се интересува от нещо, ще го види показано по телевизията.

ПЕТЪР III: Значи няма нужда от театър.

ПЕТЪР I: Ами то така ще излезе май.

ПЕТЪР III: Аз щото мога да чета. И съм чел малко от Писанията. Тя и баба ми е чела. И за праведний Йов многострадални ми е чела, и за Моисея, дето донесе каменните плочки...

ПЕТЪР I: Тъй, тъй, чела ти е. А ти хапни, хапни, че работа ни чака.

ПЕТЪР II: Тук пръстта е червена.

ПЕТЪР I: Червена ами. Има нещо тук, знам аз. Хем да внимаваш, като ни завари нощта — нито дума. Сляп си, глух си, ням си!

ПЕТЪР II: Да мълчим трябва.

ПЕТЪР I: Тъй, тъй, да мълчим. Това е театър, разбираш ли сега?

ПЕТЪР III: Не.

ПЕТЪР I: Когато не казваш, което искаш да кажеш, и не правиш, което искаш да правиш. За какво ти приказвах досега! Да заблудиш духовете, дето го пазят, разбра ли? Театър.

ПЕТЪР III: Аха, театър.

ПЕТЪР I: Хем да гледаш хубаво ей, на четири да си отваряш очите, белким я видиш тази стена, дето сме тръгнали да я търсим, че за какво сме те взели инак?

ПЕТЪР III: То добре да я видя, ама като не знам как изглежда, като какво е, за какво е...

ПЕТЪР II: Някои „Стената на света“ й викат. Казват, светът свършвал там.

ПЕТЪР III: Че как така ще свършва! Какво има оттатък?

ПЕТЪР II: Не знам, не знам, така казват. За нас не е страшно, защото ние не можем да я видим, за който може — пак не е страшно, защото той пък не може да мине оттатък.

ПЕТЪР III: Че като не я виждаме, не минаваме ли оттатък?

ПЕТЪР II: Там е тя, че не минаваме. Колкото и да вървим, все тука си оставаме. Не я ли видиш, значи не си я стигнал. Те това и аз не го разбирам като как става, тъй съм го чул, тъй ти го казвам и на тебе. Та на тази стена има знак, нещо като змия нарисувано — с червена

тухла надраскано, мериш една крачка от змията, сядаш и палиш огън. На залез-слънце виж накъде върви пушека. Пет крачки по посока на пушека, скриваш лопатите и сядаш.

ПЕТЪР I: Пет крачки по посока на пушека.

ПЕТЪР II: И мисли му, до полунощ — нито дума.

ПЕТЪР I: От всяка дума един метър надолу слиза.

ПЕТЪР III: Кое?

ПЕТЪР II: Дето го търсим. Като мине полунощ, чакаш да се обади сойката.

ПЕТЪР I: В пълно мълчание!

ПЕТЪР II: Като се обади, палиш фенера и копаеш бързо.

ПЕТЪР I: (*бързо се оглежда*) Тихо! (*на висок глас*) Чеверме, казвам, ще си направим довечера, на Хайдушката поляна! Цяло агне — и за нас да има, и за свраките ще оставим, само да забравят, което са чули!

ПЕТЪР II: (*силно*) И вино, вино едно буре ще дотъркалям...

ПЕТЪР III: Абе хора, какво агне, какво вино, бе...

ПЕТЪР I: Викай, викай и ти, че ни е спукана работата.

ПЕТЪР III: Какво да викам?

ПЕТЪР II: Каквото искаш викай, само по-силно!

ПЕТЪР III: У-бре-е-бребребребре-е-е-е!

ПЕТЪР I: Ей, ама силно викаш, спуска ни тъпанчетата, бе!

ПЕТЪР II: Отлетя, пущината!

ПЕТЪР I: Отлетя, ама всичко чу... Хитро животно, не можеш лесно го излъга!

ПЕТЪР III: Какво животно, бе?

ПЕТЪР I: Свраката, не я ли видя, пущината, като подслушваше какво си говорехме?

ПЕТЪР II: Аз знам магия за забравяне, само да мине някой.

ПЕТЪР I: Ами, кой ще мине оттук! Не, не, ще трябва да си вземаме партакешите и да си ходим кой откъде е. Без друго ще ни издаде на пазителите, да го скрият сто метра по-дълбоко в земята. А и на сойката може да каже в неверно време да се обади...

ПЕТЪР III: Чакайте, чакайте, идва някой.

ПЕТЪР I: Не може да бъде, като на театър!

ПЕТЪР II: Сам авторът ни го праща този, да можем да си изпълним задачата. Инак за какво ни е турил тук, в гората и ни

разкарва толкова време да я търсим тази стена, (влиза Никодилюв)
Добра среща, добра среща, огънче да Ви се намира?

НИКОДИМОВ: (стъписан) Ами намира ми се, само че... Вие как така изникнахте пред очите ми, не ви видях отгоре...

ПЕТЪР I: Нищо, нищо, ние сме туристи хора, билки туй-онуй събираме, няма страшно, на, на, запали една от нашите, те не са купешки цигари, сами си ги свиваме, ама така е по-сладко...

ПЕТЪР II: По-сладко е.

НИКОДИМОВ: Че да опитам, като сте рекли.

ПЕТЪР I: Накъде така, твоя милост, тъй като те гледаме, не ни изглеждаш на турист, а? Костюм, туй-онуй...

НИКОДИМОВ: А, турист, шофьор съм аз, че оставих колата долу на един завой... Горе разместили табелите, развинтили пътепоказателите, не можеш разбра кое накъде е! Ей, лош народ бе — и по планините взеха зулуми да правят, то вярно Витоша не е баш планина, то е национален парк и София е на половин час, ама на — и тук можело човек да се изгуби. Ама то аз тръгнах по една пътека, уж по-пряко да стигна и на — още не съм стигнал. Е, все на пътя ще изляза, няма къде другаде да изляза, той тук нали прави серпантини...

ПЕТЪР I: На кой път искаш да излезеш ти?

НИКОДИМОВ: От посока Михайловград идвам, натам искам да изляза.

ПЕТЪР II: И добре че ни срещна, да те упътим. Тази посока излиза директно на софийския път, оттам трябва да вървиш обратно до разклона и после да хванеш дясно.

НИКОДИМОВ: Айде бе, че как съм го подминал?

ПЕТЪР I: Каква ти е колата?

ПЕТЪР II: Преди малко видяхме една кола, спряла така край пътя.

НИКОДИМОВ: Лада.

ПЕТЪР II: А така, Лада беше точно. Тя твоята лесна, оттук тръгваш насам, направо ще вървиш, през гората, докато стигнеш една къпина, зад къпината минава пътека, хващаш пътеката наляво.

ПЕТЪР I: Лявата страна хващаш.

ПЕТЪР II: И по пътеката, по пътеката — право при Ладата. Преди малко я видяхме твойта Лада, няма и пет минути, оттам идваме.

ПЕТЪР III: Аз лично...

ПЕТЪР I: Ти да мълчиш! Да прощаваш, малко чалнат е, та...

ПЕТЪР II: Разхождаме го из гората. Въздухът, казват учените, лекувал. Чист планински въздух.

ПЕТЪР III: Лично я видях, искам да кажа, Ладата. Стоеше си и нищо ѝ нямаше.

НИКОДИМОВ: Ама се обърках и аз... Е, да вървя, че нямам време. Благодаря, че ме упътихте.

ПЕТЪР II: Хора сме, трябва да си помагаме.

ПЕТЪР I: Нататък и зад къпината — вляво. *(Никодимов излиза. Петър II гледа след него, после бързо взела от земята шепя пръст, рови из корените и мърмори нещо, вдига пръстта, бае.)*

ПЕТЪР II: И както този пътник се заблуди и обърка, така да се заблуди и обърка проклетницата сврака, дето ни подслуша, да не намери дружките си и да забрави каквото е чула! *(на другите)* Сега вие!

ПЕТЪР I: Да забрави каквото е чула!

ПЕТЪР III: Да забрави каквото е чула!

ПЕТЪР II: *(хвърля пръстта по посока на излезлия Никодимов)* Беше! Видяхте ли колко е лесно, сега няма нужда да се боим... Добре че дойде този серсемин да го излъжем... Иначе трябваше да търсим заек, че да го хващаме, че да го пращаме...

IX

Пред вилата. Невена и Александър седят на столовете и пият кафе, Ива домакинства, Шами пие чай, седнал на земята.

АЛЕКСАНДЪР: ... в хотел Балкан. Има някои процедури, свързани с лечението, тук не могат да се направят, там ще иде екип... Само да не си изтърве часа, Никодимов никакъв го няма.

ШАМИ: Никодимов се загуби.

АЛЕКСАНДЪР: Да не са откраднали колата се притеснявам, да не са я обрели. Спира ли се тъй на пътя!

НЕВЕНА: Ама ако наистина е спешно, да го закарам аз.

АЛЕКСАНДЪР: Не, не, по-добре да извикаме такси, нали пихме.

НЕВЕНА: Е моля ти се!

АЛЕКСАНДЪР: Пътят тук е лош... Много завои има.

НЕВЕНА: Парижките улици ако видите, ще се уплашите. Движението е по-объркано, отколкото в София! Тъй че имам стабилна школа.

ИВАЙЛА: Понякога се радвам, че не мога да карам кола.

НЕВЕНА: Че то си е за радост, колата е само грижи. Само да не беше необходимост, само ако можеше някак да се преживее без кола...

ШАМИ: Скоростта ни лишава от разстоянията.

НЕВЕНА: Има нещо такова.

ШАМИ: И когато те обичат, не трябва да ги разочароваш. Не трябва да ги убиваш в бръмчене. Ние сме богати единствено с тези, които ни обичат.

АЛЕКСАНДЪР: Разбира се, разбира се, къде се дяна този Никодимов...

ШАМИ: Наши съкровища. Подаряват усещане за живот. Този чай, например, Ивче, този чай — ето едно прекрасно разстояние!

ИВАЙЛА: Искаш ли още?

ШАМИ: Единственият начин да спрем времето.

АЛЕКСАНДЪР: Времето, времето! Хайде да оставим времето да си тече. Човешкият прогрес е история на преодоляване на разстоянията — от каруцарското колело до космическата совалка.

ШАМИ: Защото ако не сме надарени с разстояния, то как тогава ще се огледаме — навън, навътре? За какво ще се заловим? Как да докоснем главното? (*вдига глава нагоре*) Небето е жадно, небето е жадно! Дъждът ще бъде весел!

НЕВЕНА: Толкова ли е важна тази процедура? Няма ли начин брат ти да остане тук? Той се изразява много интересно, забавно е.

АЛЕКСАНДЪР: Да, да, при друг случай непременно ще се позабавляваме, само че днес, за съжаление, не може.

ИВАЙЛА: Радвам се, че ти харесва. И аз го намирам оригинален, нашия Ша... Самуил. Той има поетична душа, усеща нещата по-силно.

АЛЕКСАНДЪР: Да, да, поетична душа! Някои могат да си го позволят, честна дума, понякога си мечтая и аз за една седмица такава свобода, една седмица. Да седна и аз край реката, да съзерцавам и да разсъждавам, да търся смисъл и единство, и цел, и какво ли още не, всичко, което става за търсене. Вместо да трябва да плувам срещу течението, за да оцелея. Защото какво е животът, ако го изтръскаме от фантазиите? Надбягване, безкрайно състезание, борба — ако не си във форма — си загубен — оставаш си на ливадата да пасеш трева, да мучиш и да гледаш как преминават бързите влакове!

НЕВЕНА: Вярно, забърза се животът напоследък, все ни е страх да не изостанем, да не закъснеем, да не ни изхвърли на брега. И все бързаме, бързаме... И все имаме нужда от нещо друго. От спирки — инак за какво е цялото изкуство, поезията, музиката...

АЛЕКСАНДЪР: Е, то съвсем без почивка не може.

НЕВЕНА: Една картина, например, за никъде не бърза. Тя е вечна концентрация на спряло време.

АЛЕКСАНДЪР: Статиката ѝ е динамична на аукционите. Знаете ли за колко се продава един Ван Гог днеска? Ако ще да си е рисувал скъсаните обувки.

ШАМИ: Ван Гог не е рисувал обувки.

НЕВЕНА: Виждаш ли, Ван Гог е бил много беден човек, не е можел да плаща на модели, рисувал е каквото му попадне...

ШАМИ: Не е рисувал каквото му попадне.

НЕВЕНА: А какво е рисувал тогава? Кажете, какво е рисувал, според теб?

ШАМИ: Бог.

НЕВЕНА: Какво? Какъв бог?

АЛЕКСАНДЪР: Оня, дето е на небето. Мале, мила!

ИВАЙЛА: Алек!

АЛЕКСАНДЪР: Какво Алек, та Алек! Много ми е неприятно да ти съобщя, братче, че Бог няма. Няма и толкоз. Това е доказано от науката, веднаж и завинаги. Затова сигурно твоят приятел Ван Гог го рисува във формата на скъсани обувки.

ШАМИ: Той е светлина. Светлината има ли форма? И е все едно къде ще се отрази... (*отива напред, към „автора“*) Все ще те питам защо си се загрижил толкова за сюжета, какво толкова важно в някаква историйка, какво, къде, как и на кого се случва, ами че то винаги и навсякъде се случва нещо, докато сме във времето, непрекъснато се случва, не е ли все едно къде ще се отрази лъчът! Ти го измисляш всичко това, ти най-добре знаеш, че е наужким, защо оставяш някаква си логика да убива свободата ти?

НЕВЕНА: Какво му е, с кого говори?

АЛЕКСАНДЪР: Един Бог знае!

ИВАЙЛА: С Автора — той го нарича така. Разрушава петата стена — някакъв театрален термин, те имат там драматичен кръжок в клиниката — с терапевтични цели.

НЕВЕНА: Ах да, целият свят е сцена и ние... Да, да, Шекспир.

АЛЕКСАНДЪР: Театър! Някои играят зрители, така е по-удобно. Топличко, меки столове, мухите не хапят. Както искайте го наричайте, за вас може да е театър, може да е сцена, може да е всичко. За мен светът си е свят, животът си е живот. И този живот трябва да се живее.

НЕВЕНА: Вие... какво поставяте там във вашия театър? В санаториума?

ШАМИ: Какъв санаториум? А, в лудницата ли? Ти нали знаеш, аз живея в лудница. Нямах представа колко е интересно. И всички сме луди, ама всички. И затова театърът ни е истински, не като тук...

АЛЕКСАНДЪР: Много задълбахме, от парти стана дискусия, доскучаваме на гостите, конячето Наполеон ли да бъде?

НЕВЕНА: Не, не, моля ти се, нашите са много по-хубави.

АЛЕКСАНДЪР: Нали? И затова съм приготвил една бутилка „Плиска-Ахелой“, десетгодишна.

НЕВЕНА: С количка, ако обичаш. Отделно.

ИВАЙЛА: На мен може и заедно.

НЕВЕНА: За него?

АЛЕКСАНДЪР: Абсурд, само това липсваше...

ИВАЙЛА: Шами, газирана вода, ако искаш...

ШАМИ: Благодаря, после ще се поогледам из гората за чай. Тази гора е винаги мила, тя ми дава това, от което имам нужда.

НЕВЕНА: Ама това е страхотна идея, да си сварим горски чай. Мащерка, листа от боровинки... какво още се слагаше?

АЛЕКСАНДЪР: Да, да, като идея не е лошо, но изпълнението ще поотложим за другия път. Здравето преди всичко. Никодимов ще се появи всяка минута.

НЕВЕНА: Наистина започвам да съжалявам. Толкова ли е неотложно?

АЛЕКСАНДЪР: Съвършено неотложно. Още малко коняк?

Х

Бивак на иманярите в гората.

ПЕТЪР I: Аз лично предпочитам ракията. Гроздова. Тази съм я варил миналата година, за синовете. Само гроздовата признавам, сливова не мога да пия... Тази е от Перла и Болгар — десертни сортове все, на такива джибри захар не им трябва, те са си натурално сладки. Хубавата ракия е майсторлък, изкуство, един вид. И правенето, и пиенето. А наздраве!

ПЕТЪР II: Вярно, че е изкуство. Пиенето, викам. Не да се налива човек като тебе. Работа сме тръгнали да вършим! И на момчето даваш, хептен да ни обърка.

ПЕТЪР III: Мене ракията, например, тъжен ме прави. Като си пийна — и ми става мъчно. За какво — не знам. А повечко дръпна ли — и ми се раздвоява, замъглява се някак пред очите ми и виждам разни работи, дето иначе не мога, като мъгла някак си, и хората имат по три очи, като се приближат, а иначе — по четири очи имат. И все едно в мъгла, като да плуват все едно. А има ли слънце — и цветове почвам да виждам, едни такива — някакви... не мога да кажа какви, ама много ясно ги виждам, и разни други работи, ама не може да се разкаже.

ПЕТЪР I: Защо, нещо неприлично ли?

ПЕТЪР III: Че на нищо не прилича, на нищо. Кое то да може да се разказва.

ПЕТЪР II: фигури ли?

ПЕТЪР III: Абе не са баш фигури... Такива едни — не знам какви, обаче цветни. Хем червени, хем зелени едновременно, или сини, или жълти — и други цветове, не им знам името, другите са повече...

ПЕТЪР I: Чакай, чакай, казваш, като се напиеш, виждаш разни работи?

ПЕТЪР II: Че то и аз като си пийна, виждам дърти кукумявки!

ПЕТЪР I: Ти не влизаш в сметката. Той затова ни трябва — да вижда... Да му дадем да пийне като хората. Току-виж му се отворили очите за стената.

ПЕТЪР II: Това е друго, само може повече да ни обърка. Това на пияна глава не е видение, то е халюцинация.

ПЕТЪР I: Хаостична работа, един вид.

ПЕТЪР II: Нещо такова. Шантав да бъде, казаха, не пиян.

ПЕТЪР I: Щото ракията иначе е хубава, сам съм я варил. Перла и Болгар! Това не ти е Алжирка или Белгийка, да речем, дето сами си растат — и в пясъка да ги бучнеш, ще порастат, не им трябва ни поливане, ни пръскане, ни рязане. Не, тука трябва да се поклониш, доземи да се поклониш, за да ти даде грозде, те са сортове фини, като млада жена са, нежно трябва, претенциозно един вид, с обноски. Не признават грубости и небрежност всякаква, израждат се и после виното горчи, и ракията. Аз съм Бургазлия, от Бургас. Баща ми, лека му пръст, едно време имаше лозе и само Алжирка и Белгийка беше насял — ни се копае, ни се реже, ни се връзва, ни се полива, ни се пръска, ни за ядене става, само за вино. Едни такива мързеливи сортове, ама и виното мързеливо излиза. Гъсто, черно, дето капне — няма изпиране, на голо трябва да се пие, все на сън кара, в началото като го пиеш, уж се разлудува в тебе, запали ти жилите, ама бързо гасне, като циганската любов, за отлежаване не става, не го ли изпиеш до лятото — вкисва се и за оцет не го бива. Та още като дете се зарекох — благородно лозе ще садя, да пия благородно вино, пък каквото ще да става. Аристократическо вино един вид, дето царете го пият — нежно, на езичето да киселее, на небцето сладко да е. Че шега работа ли е виното? Най-сериозната работа на света е — и за рождество, и за сватба, и за погребение — все вино трябва, все с него се тайнствата извършват, даже и кръвта Христова на вино се е превърнала, дето вино го раздава дядо поп за комка... Болгар, Перла и два корена Ркацители имам, грузинско, мъжко — за кисела жилка колкото. И като наляя виното, оставям джибрите да втасат... Да знам какво пия! Ха, наздраве!

ПЕТЪР II: Не, това трябва да бъде казано, все някога трябва да се каже. Знаем, че не му е сега времето, ама ако чакам да му дойде времето, никога няма да му дойде времето. Сега сме тука, сега ще го речем, та да ни олекне поне, ако не друго, (*нагоре*) Извинявай много, обаче такова нещо не бях виждал досега, така да се оставя магаре в калта, както ти с нас направи — вече цял час става и кусур. И в тъмнината ни натика, и ни заблуди, и сврака прати да ни подслушва, и

все се мотаем тука из пиесата ти като мухи без глави, а на тая история краят ѝ не се вижда. Приказваме си тука, бърим си разни махленски работи и те ти пиеса, те ти чудо. Барем характерите ни оригинални да бяха, или приказките, дето ги приказваме...

ПЕТЪР I: Оригинални — вятър. Цитати само.

ПЕТЪР II: Цитати я! Всичките от бай Йордан си ни краднал, да знаеш, питай критиците, ако не вярваш. Па и от другаде си пооткраднал туй-онуй, то сега вече можело, оня с брадата вика, сега стил такъв имало, законно било да крадеш като разпран, оня разправя... как му беше името?

ПЕТЪР I: Италианското иманярче.

ПЕТЪР II: Само с Шекспира да не вземеш да ми се оправдаваш сега, Шекспир си е Шекспир, ти да не си нещо Шекспир, а? Че той може вчерашен виц да ти разкаже и пак да излезе оригинално — кеф му трагедия, кеф му комедия, каквото си иска, така ли е, Шекспир?

ПЕТЪР III: Така е.

ПЕТЪР II: Така е я, как иначе да е. Ха и от мен едно цитатче, както е тръгнало: какво пречи, питам аз, какво ще ти стане на тебе, ако позволиш малко така, мъничко да се позамогнем, стига сме скитосвали по гори и поля за този, що клати дърветата. Ето, ти си ни измислил, събрал си ни отгук — оттам, въоръжил си ни с по една лопата и мъничко надежда, па си ни пратил да гоним Михалю. Че и стената ти си измислил, и змията си нарисувал. Пречи ли ти нещо, ако ни я покажеш в края на краищата тая стена, да го намерим тоя проклет кон, та хем на публиката да стане интересно, хем и ние да си оправим живота, та и хората доволни да напуснат театъра, че тоя път нещо е станало, някакво действие се е случило... Че нали и коня — пак ти си го измислил, що не решиш — дай да го намерят хората, толкова време обикалят сцената като хамави, нищо не ти струва. За нас обаче е най-важното.

ПЕТЪР III: Здравето, мисля. От здравето по-важно няма... И, такава, животът.

ПЕТЪР II: Спор няма. Само че само със здраве не се живее, нито пък болест богатство откупва. Те са различни неща.

ПЕТЪР III: Вярно, ама е важно.

ПЕТЪР II: Понякога седя и си мисля — животът е кратък, ей, кратък е. Докато дойдеш, докато се огледаш къде се намираш и, хайде,

влакът заминава. Капичнеш се — и толкова. И какво ти остава? Знам ли аз колко имам още, поне колкото е, да е като хората. Като ще е кратко, барем да е сладко, да не ми е жал после, като дойде оная, косачката... Ама как да си го направя сладко, като няма пари? У нас няма бедни и богати. И какво има тогава? Балами, като нас.

ПЕТЪР I: Няма да е честно да не го намерим. Този път трябва да го намерим. Щото краката ми се подбиха от път...

ПЕТЪР II: Иманяр от ходене се не оплаква.

ПЕТЪР III: Аз, нали съм малко така... дете съм паднал на главата си, та не мога да се изразявам, ама си мисля, че пътят не е празна работа и напразно няма да го извървиш. Ако седиш на едно място — всичко ти е еднакво. А като тръгнеш да ходиш — нещата стават различни.

ПЕТЪР I: Ами, различни! Тук дървета — и там дървета, тук храсти — и там храсти! Какво му е различното?

ПЕТЪР III: Всяко нещо става като живо, като ни се покаже от другата си страна, защото първо оттука го виждаш, после оттука, после оттука... Тъй живеят нещата — като ходим. И като ги обходим всестранно, почваме по малко да ги разбираме.

ПЕТЪР I: Чалнат ни трябваше, той философ излезе.

ПЕТЪР II: Дървен.

ПЕТЪР I: Какво има да им разбираме на нещата? Дървото си е дърво, камъкът си е камък. Виж златото да можеха да ни кажат къде е...

ПЕТЪР III: Ами като не можем да ги разбираме? Има тайна.

ПЕТЪР I: Къде е златото, това е тайната. Останалото е бошлаф.

ПЕТЪР III: И по-голяма тайна има, ама не знам каква. Знам само, че има. Каква — не знам. Аз нали съм паднал на главата и много неща не знам. В училище на нищо не ме научиха, освен да чета и пиша и на таблицата за умножение. Нищо друго не можах да науча от учителите и затова гледам нещата, белким от тях науча нещо. Обаче трябва да се ходи.

ПЕТЪР I: И какво си научил, като си ходил?

ПЕТЪР III: Не знам. Обаче знам, че съм научил. Усещане имам такава, ей тука, вътре!

ПЕТЪР I: Абе уж си смахнат, ама... И аз едно време, като гледах морето...

ПЕТЪР III: Ей, море не съм виждал още!

ПЕТЪР I: Че как не си виждал, може ли такова нещо. Аз съм от Бургас, бургазлия съм, че то морето на двајсетина метра от къщата беше, по цял ден като бучи се чуваше... И риба имаше едно време, ей много риба — калкан, паламуд, скумрия... Есен, като паднат мъглите, хващам чепарето и... Ти знаеш ли какво е това чепаре? Улучиш ли пасаж, по дванайсет наведнъж ги ловиш и само бързаш да сваляш, докато не е преминал, и пак хвърляш и вадиш. За половин час пълниш кошницата и си ходиш, като от рибарник. Че аз от дете съм се вмирисал на риба, ей такъв сафрид имаше, попчета... Сега нищо няма вече, сега и градът го няма, какъвто го помня. Там и гларусите вече не приказват бургашки!

ПЕТЪР III: И вярно няма бряг?

ПЕТЪР I: Какво, какво?

ПЕТЪР III: Морето. Вярно няма бряг, където да свършва? Аз съм гледал море на телевизор и краят не се вижда, ама си викам — тя тая да не излезе като на кино. Баба ми е разказвала, че с тези телевизори само лъжат хората...

ПЕТЪР I: Вярно, вярно, момче, няма бряг.

ПЕТЪР III: Ами как свършва, като няма?

ПЕТЪР I: Не свършва. Чак до хоризонта.

ПЕТЪР III: До хоризонта?

ПЕТЪР I: Линия такава една. На нея свършват и небето, и морето. Небето отгоре, морето отдолу...

ПЕТЪР II: Хайде пак отворихме лакърдиите. Да тръгваме, че облаците започнаха да се събират.

ПЕТЪР III: И там свършват, зад морето, така ли?

ПЕТЪР II: Тръгваме, казах. Хората искат действие, не им трябват празни приказки! И ти... от Бургас бил, рибар бил, Петьо Пандира познавал... Кой те пита откъде си, кой се интересува от тази работа...

ПЕТЪР I: Не съм казвал, че го познавам. Ама наистина го познавам. И рибар не съм казвал, че съм бил, риба лових, казвам. Това са различни неща.

ПЕТЪР III: Или започват оттам, а? От този хоризонт?

ПЕТЪР I: Вярно, вярно, разбъбрихме се тук... Още по една глътка и тръгваме. По червената пръст.

ПЕТЪР III: Започват, мисля, а?

ПЕТЪР I: Да не забравите нещо. Наздраве.

XI

Никодимов сам в гората.

НИКОДИМОВ: Ами мене? Мене ме забравихте. Добре, че не им повярвах на онези тримата, от пръв поглед ги разбрах, че са подозрителни. Брей, лъжлив народ, брей, в очите те гледа и те лъже. Добре, че ги усетих каква пасмина са, веднага ги усетих, защото имам нюх. Не съм вчерашен, от трийсет години съм шофьор, и пясък съм карал, и цимент съм карал, и партиен секретар съм карал, що километри съм извъртял по пътищата на родината, хубавичко съм ги опознал, обаче не съм ги обикнал, такова нещо за обикване ли е? Дупки ли не щеш, камъни ли, разровена настилка ли, че и разбойници се навъдиха, като едно време — уж да те упътят, а те заврат в най-гъстото на гората, имат си нещо на ум, гадините! Че аз ли няма да знам за София пътя, сефте ли се качвам аз на Сербезов на вилата, ама на — видиш хора, добър ден — добър ден, питаш за пътя така, колкото лаф да стане, контакт осъществяваш. А те мошеници да излязат! Ама не тия на мене! Тръгнах уж по тяхната пътека, знам ли ги какво са намислили — гледат ме с костюм — та направих я тази маневра, ама щом излязох от погледа им и си свих веднага надолу към пътя, дето я оставихме пущината. Нищо, че ще обиколя, викам си, тя гората хубаво нещо, цял ден на кормилото не се издържа, и аз съм човек, така на пънче да поседна, цигарка да си запаля! Ей, едно време като отвориш кутията — черпиш наред, то вярно, евтини бяха тогава цигарите, ама и сега не са много скъпи... Прощавайте, някой да има една цигарка, че моите останаха в колата? *(ако от публиката му предложат, взема и запалва)* Благодаря, благодаря! *(ако не му предложат)* Е, здраве да е... Та си мисля, то вярно, дето е Шами стават бъркотии, ама чак пък да не мога да си намеря колата — това на мене никога не ми се е случвало. И излизам право на завоя, дето я бяхме оставили пущината и... Сега си мислите — ще кажа, че не съм я намерил, а? Нищо подобно! Намерих си я както съм си я оставил — и отбивката, и пряката пътечка, че даже и чистачките бях забравил — и тях намерих, това не е ли чудо? Само че... нали ви казах, където е Шами, нещо не е наред, та и сега,

отключвам, влизам — не пали. Като погледнах, отзад лампичката оставена да свети, кой кога я е щракнал не знам, онова магаре ли номер ми е направило, нощес ли, като пренасяхме един багаж с братовчедата... Аз съм против черните курсове, да не помислите. Само ако е нещо много наложително и случаят беше екстрен, ама сега да не се разпростирам, тя без друго се проточи тази пиеса. Та ви казвам, не пали и толкоз, акумулатора изтощен! Баш сега! Ща не ща — ще се връщам, а право да ви кажа хич не ми се връща, оня като ме види без колата, ще ме убие. Абе не е лошо момче, помня го от малък, на училище съм го карал, притеснителен такъв беше, като момиче се изчервяваше. Ама сега нещо се изнерви, като че аз съм му крив, че му карам Шами, аз нареждане изпълнявам, какво съм крив? Това ми е на мене работата, да въртя волана и нареждания да изпълнявам. И аз душа храня и не само една, ами и жена имам, и деца. И гледам да си пазя хляба, че иначе какъде съм? За градския транспорт, да не седна да ви приказвам точно на вас какъв ад е градският транспорт, дето всеки ден му ядете попарата... Все аз между чука и наковалнята, Сербезов каза тук да го докарам, момчето ме праща в хотел Балкан. После, ако стане нещо, пак Никодимов виновен... Та няма как, хващам акумулаторчето в торбата и хайде пак нагоре да го заредим, горе имат машинка за зареждане, аз им я нагласих като беше режимът на тока — за резервно осветление, че и телевизор да си гледат. Ще го включим за два-три часа само, колкото да може да запали, само Сашко да не тръгне сега пък той да ме търси... Добре, добре, знам, че много стана, знам, че прекалявам и аз, обаче някои вече се изказаха — тука всеки излиза да се изкаже, нали, да му олекне, само Никодимов си мълчи и изпълнява нареждания, ние шофьорите не сме ли хора, нас не ни ли боли, а? Обслужващ персонал, вярно, ама мозъците ни по-малки ли са, далаците ни по-друга форма ли имат? Като кажеш „моя шофьор“ какво казваш? Понякога си мисля — ей, всеки човек е един свят, вселена цяла, ражда се и умира този свят и така и не му остава време да разбере защо се е родил и защо е умрял — няма кой да му каже. За светлото бъдеще? За потомците? Че то на тоя строеж крайт му не се вижда и кога ще дойде оня, дето трябва да живее в него? След сто, след двеста години? Че какво ме интересува той мене, аз отдавна вече... Или пък аз него интересувам ли го нещо? Те и египтяните са строели пирамидите по сто години, ама накрая ги завършвали и туряли

вътре по един умрял фараон, а ние? Какво ще турим ние в тоя градеж, дето уж сме го почнали, а краят му не се вижда... Та така си седя и си мисля понякога и като погледнеш, повече си седя, отколкото си мисля, ама то си е професионална деформация — разговорите с шофьора са забранени. И хем шофьорът си ти, обаче шефът казва накъде да караш, па си викаш — къде е оня, големият шофьор, дето и на тебе, и на шефа ти ви дърпа конците и ви кара, накъдето той иска, па като му омръзнете, ще вземе една ножица и ще ги отреже. Ще ги отреже ами, и окото му няма да мигне. Затова си гледам пътните знаци, вземам завоите и всеки път се надявам да стигна. Е, благодаря за вниманието, за жената и децата няма какво да ви разправам, вие тая история я знаете по-добре от мен, ами да тръгвам, че дано оня не е хукнал да ме търси...

ХІІ

На вилата. Ивайла, Невена, Шами, Евгени.

ИВАЙЛА: Обаче хукна да го търси. Той много се ядосва, когато нещо се обърка, нали го знаеш. И сега и двамата ги няма.

ШАМИ: Не се притеснявайте, аз ви казах, че ще се загубят, те винаги се губят... Не можем да им се сърдим, светът за тях е сложен, да, той ги интересува. И никак не е лесно.

НЕВЕНА: Но процедурата...

ШАМИ: Процедурата е съвсем ясна. Такава една — съвършено прозрачна, като се вгледаш — малко синкава, всичко изглежда синкаво, ако го погледнеш през нея. Само небето — не, то е жадно.

ЕВГЕНИ: Значи да не го вземаме, така ли?

ИВАЙЛА: Ох ако знам какво става... Да не се разминем с Никодимов.

ЕВГЕНИ: *(на Невена)* Все исках да Ви питам, ако може, дали познавате Юлия Маргаритова?

НЕВЕНА: О, професор Маргаритофф? Ама разбира се, тя чете Естетика на театъра.

ЕВГЕНИ: Тази, за която питам, се занимава със семиотика.

НЕВЕНА: Ама тя с какво ли не се занимава.

ИВАЙЛА: Евчо, моля ти се!

НЕВЕНА: О, сега се говори много за това. Аз, за жалост, нямам време да се занимавам, но много хора го правят. Ако Ви трябва литература?

ЕВГЕНИ: Нещо на английски, ако може.

ИВАЙЛА: Той е луд на тази тема...

НЕВЕНА: Ще потърся, ще потърся.

ШАМИ: *(хваща Невена за ръката)* Хайде.

НЕВЕНА: Какво има?

ШАМИ: Сега трябва да го наберем. Точно преди дъжда.

ИВАЙЛА: *(тихо)* Не се бой, той е кротък. Съвсем, съвсем безопасен!

ШАМИ: Цялата сила на жадния въздух се излива в листата. Листата натежават. Точно сега трябва да се откъснат. Остави ги, те имат работа, те винаги имат работа... А сега трябва да бъдат сами. Много рядко човек може да бъде чист. И истински. Те нямат нужда от нас, за да бъдат истински. Ако го искат, ще го вземат това разстояние, само за себе си. Само да не бързаха толкова, само да не приказваха толкова много — връзката прекъсва.

ИВАЙЛА: За нас ли говори?

ЕВГЕНИ: Чакай, чакай, точно за това става въпрос, за комуникацията, кодовостта на съобщенията, които създават общностите...

ШАМИ: Светът на думите е празен. Хората са го измислили, за да скрият своята неистинност. Сега не разменяйте думи, сега можете да станете и да ходите, нямате нужда от патерици. Вие нямате нужда от нас. *(отново хваща Невена за ръката и излиза, заедно с нея)*

ЕВГЕНИ: Обаче... комуникацията... *(Ивайла го прекъсва с целувка)*

ИВАЙЛА: Тихо! Чуваш ли?

ЕВГЕНИ: Кое?

ИВАЙЛА: Тишината. Поразително! Къде отидоха птиците, щурците, вятъра? Чувал ли си някога такава тишина? Сякаш целият свят е изчезнал. Най-после, най-после светът изчезна и останахме сами!

ЕВГЕНИ: Ще има буря. Сигурно е бурята... Усещам тишината плътна около себе си, пълна с електричество.

ИВАЙЛА: Както бялото съдържа цветовете в себе си. Всичките! Така и тишината — цялата музика на света, цялото му слово, всичките му смехове и стенания...

ЕВГЕНИ: ... преплетени съвършено...

ИВАЙЛА: Бялото плетиво на тишината!

ЕВГЕНИ: Пак се оплетохме...

ИВАЙЛА: Знаеш ли, тука няма повече нужда от нас.

ЕВГЕНИ: А Шами?

ИВАЙЛА: Казаха ти да ме отведеш, нали? Ами отведи ме!

ЕВГЕНИ: Къде?

ИВАЙЛА: Там, в тишината. *(остават неподвижни)*

XIII

Иманярите в гората.

ПЕТЪР II: Ето го, открих го!

ПЕТЪР I: Какво?

ПЕТЪР II: Виждаш ли?

ПЕТЪР I: Камък.

ПЕТЪР II: Ама истински.

ПЕТЪР III: Че другите да не са фалшиви?

ПЕТЪР II: Я ела, ела тук, момченце. Я пипни го, този камък, прокарай ръка отгоре. Какво ще кажеш?

ПЕТЪР III: Гладък.

ПЕТЪР II: Гладък я. Знаеш ли защо?

ПЕТЪР III: Защо?

ПЕТЪР II: Защото не е обикновен камък.

ПЕТЪР I: Това е камък от пътя. Стария път, римския.

ПЕТЪР II: Трябва да търсим, в правилната посока ако вървим, ще излезем право на пътя.

ПЕТЪР I: Те са много запазени, тези пътища. И талига може да мине по тях. В Родопите и мостове има — две хиляди години стари и стоят като нови. Щом е толкова здрав мостът, казваше дядо Стойко, имане го крепи, по-старите иманяри вярваха, ама излезе вятър работа, нали копаха на Янтра моста, дето го е правил Кольо Фичето, имане да търсят, обаче точно тогава приижда реката, събаря и зидарията, и замалко да ги издави всичките. То и да е имало нещо, не може да се намери повече, речните духове са много силни — хванат ли нещо, не пускат, живота ти ще завлекат, това да, ама златото не пускат.

ПЕТЪР II: Шега с тях не бива, те са свирепи.

ПЕТЪР I: Свирепи ами!

ПЕТЪР III: Добре де, а ако е пресъхнала реката? Аз съм виждал на село — вода няма, а мостът стои. Там сигур може да се намери, а?

ПЕТЪР I: Река щом е, не може.

ПЕТЪР III: Ама реката вече я няма, нали ви казвам — вода няма!

ПЕТЪР II: Река е едно, вода — друго. Вода може да няма, реката си е река, нищо че е суха.

ПЕТЪР III: Тъй, тъй му викат на мястото — Сухата река.

ПЕТЪР II: Виждаш ли, значи има и мокри, и сухи реки. Там е текло вода. И пак ще тече. Народът казва — дето е текло, пак ще тече. Водата сега я няма, обаче реката си стои.

ПЕТЪР I: Там са речните духове още по-зли. Пълен хаос!

ПЕТЪР II: Пълен я. Ето го вторият камък.

ПЕТЪР I: Ако щат да ни издадат коловозите на талигите, дето са огласяли тука със звъна си... Ти поне, ти не виждаш ли следата?

ПЕТЪР III: Само гладко, времето го изтрило.

ПЕТЪР II: Времето, времето... Някои го виждат, стига да могат! Някои даже звъна чуват, че и той някъде наблизо се е скрил, не се е загубил съвсем, те са големите иманяри, това дето го могат...

ПЕТЪР III: Чакайте, *(прави движения с ръце)*

ПЕТЪР II: Какво прави?

ПЕТЪР I: Тихо! Омагьосва гущер.

ПЕТЪР II: Я гледай го ти. И вярно — гущерът се вдърви. Само главата си върти. А сега само очите... Гледай, гледай...

ПЕТЪР I: Тихо стана изведнъж.

ПЕТЪР II: Призрачно. Въздухът натежа.

ПЕТЪР I: Хоп, избяга.

ПЕТЪР III: Нататък казва да вървим.

ПЕТЪР I: Кой казва?

ПЕТЪР III: Гущерът казва. Водата да чакаме. И да си отваряме очите...

ПЕТЪР I: Водата да чакаме? Каква вода?

ПЕТЪР II: Ти... откога го можеш това? С гущерите?

ПЕТЪР III: Ами аз си го знам от малък. Щото като няма с кого да си приказваш... А пък те са от друг свят, не им разбираш иначе езика, трябва да ги омагьосаш първо — и стават от твоя свят, та си приказвате... Аз и жаба мога да омагьосам, само че жабата е народ несериозен, много дрънка и те лъже, тъй, да има после да се смее с другите жаби. Виж гущерът е старо животно, от древни времена, той и динозаврите помни, дето казваше учителката че били по двајсет метра дълги, ама вече са измрели, а гущерът е останал. Сериозно животно е той, при него няма лъжа. И магическо животно — ако му откъснеш

опашката, нова му израства. А и на опашката нов гущер ще израсне, стига да знаеш къде да я сложиш. Този, новият, си остава за теб и хем си е част от другия, ако го питаш къде ходи и какво прави, всичко ще ти обади, ако умре другият, тозчас умира и той...

ПЕТЪР I: Гледай, гледай, какви работи знаеш. А за свраката не знаеш, че обича да подслушва и да разваля работите.

ПЕТЪР III: Че е любопитна и си вре носа навсякъде, това го знаех и преди, ама виж, за какво я събира тая информация, и през ум не ми е минавало.

ПЕТЪР II: И като си приказваш ти така с гущерите, не са ли ти казвали къде има в земята имане?

ПЕТЪР III: Не съм знаел да попитам. Не знаеш ли как да попиташ, няма начин да ти се отговори. Най-трудното е да се научим да питаме... Ей сега, като знам какво търсим и питах, та ми каза човекът.

ПЕТЪР I: Кой човек?

ПЕТЪР III: Гущерът. Да вървим, да не губим време, че като дойде водата, трябва да сме там.

ПЕТЪР II: Каква вода?

ПЕТЪР III: Това виж не ми каза. Сигурно ще го разберем, като му дойде времето.

XIV

На вилата. Александър и Никодимов.

АЛЕКСАНДЪР: Знам бе, Никодимов, знам, че ти не си виновен. Дойде ли Шами, нещата непременно тръгват наопаки... Ще се оправи. Мен друго ме притеснява, гледай — никой няма и не знам къде са отишли. Ако е дошъл Евгени (*гледа часовника си*) — трябва да е дошъл — сигурно са го взели, обаче Петрушевска — и нея я няма. Да са отишли гъби да търсят всичките заедно, бива ли така да оставят — всичко отключено, коняка, чашките — на масата, че те са скъпи тези чашки — бохемски планински кристал... Може ли така, какви ли не хора се навъртат в гората.

НИКОДИМОВ: А, разбойници много се навъдиха. Преди малко срещнах трима — съвсем подозрителни... Ох, знам, че тези коли вече не стават, ама на — това ни дават, това караме... Тук се пуши, нали?

АЛЕКСАНДЪР: Че как да не се пуши, нали е двор?

НИКОДИМОВ: Защото не всички обичат да ги задимявам, аз ще седна тук, вятърът отсам духа... А, забравил съм си цигарите в колата!

АЛЕКСАНДЪР: Ето ти цигари, пуши си спокойно.

НИКОДИМОВ: Благодарим. Е, хубава цигара!

АЛЕКСАНДЪР: Спокойно си пуши, има и още малко кафе в джезвето, ако го пиеш студено. Алкохол не ти предлагам — ще караш.

НИКОДИМОВ: А, в никакъв случай алкохол, виж, кафето ще го пийна, аз по много кафе пия, да не заспивам на волана — тъй свикнах и като свърши кафето по магазините, бая зор видях.

АЛЕКСАНДЪР: Че на магазинчето не е свършвало, ти нали имаш пропуск?

НИКОДИМОВ: Абе уж имам, ама ни знаят, че сме само шофьори и някой път не става. Георгиев го изгонили оня ден...

АЛЕКСАНДЪР: Кой Георгиев?

НИКОДИМОВ: Дето вози другаря Тихомиров, колега... Искал два килограма наденица, обаче шефът му, другарят Тихомиров де, бил напазарувал преди малко, та не му дали. Не може, казали, ще изкупите целия магазин, за хората няма да остане.

АЛЕКСАНДЪР: За хората? Че вий не сте ли хора бе, Никодимов?

НИКОДИМОВ: А, хора сме, как да не сме хора. Обаче проявяваме разбиране. Сега има дефицит, сложна международна обстановка, изостряне на външния пазар и така нататък. Като построим... светлото бъдеще, ще има. Че то и голямото изобилие не е за хубаво, разглезва се човек и не може мъничкото да оцени... Ако всеки ден пия такова кафе, ще спре да ми прави впечатление. И няма да ми е толкова вкусно.

АЛЕКСАНДЪР: Абе, истинското си е истинско. Човек трябва да различава истинското от ерзаца. Един живот имаме, Никодимов, истински трябва да го живеем. А за да го живеем истински, трябва и цигарите да са истински, и конякът да е истински, и кафето да е истинско!

XV

Гората. Невена и Шами.

НЕВЕНА: А аз? Аз истинска ли съм?

ШАМИ: Трябва да станеш прозрачна. Да се откажеш от непроницаемостта. Съвършено прозрачна. И ако смирено помолиш нещата да минат през теб, да те пронизват, листата, клоните, цветята, тревата! И започваш да съществуващ. Онова, което трябва, ще се утаи и ще стане твое. И когато нещата станат твои, те ще ти говорят. Разтворената книга на всяко дърво, към което тръгваш обезоръжена. Най-голямата, винаги разтворена книга — Творението!

НЕВЕНА: Ти вярваш в Бог?

ШАМИ: Разбира се. Силата, която кара и най-малката тревичка да расте и да пробива асфалта...

НЕВЕНА: В основата на растежа е деленето на клетката. Това е научно доказано.

ШАМИ: Разбира се! И откъде се взема онази колосална сила, която кара клетката да се дели? Че клетката е нещо гигантско, тя може да направи растение, че тя и човек може да направи, цял човек. И откъде знае как да направи човека?

НЕВЕНА: Излиза, че и растенията вярват?

ШАМИ: Нали съществуват!

НЕВЕНА: Вярата съществуване ли е?

ШАМИ: Писмената на творението са навсякъде около нас. И навсякъде в нас. И когато страниците стават разбираеми, щастието от съпричастието, от присъствието ни залива, нахлува в очите като светкавица. Колко ярко светкавицата озарява всичко и ние го виждаме ясно, но нямаме време да го разгледаме и само се изпълваме със съзнанието за неговото присъствие. Тогава идва дъждът. За да не ни удави несподелимото. Това може да се разкаже единствено на дъжда. Защото няма нужда от понятия. А понятията са крехки клетки за нещата, те им се изплъзват много лесно, стават невидими. И си разменяме само празни клетки. Човекът е винаги сам в щастието и това е тъжно. А дъждът знае, това е особен подарък. Но когато

страниците останат неразбираеми, небето е сухо — това е неговият тъжен цвят, в тази боя не искам да потапям четка. Ето това стръкче там.

НЕВЕНА: Това?

ШАМИ: Да. Трябва да се откъсне. Точно сега.

НЕВЕНА: Да, да, за чая, нали?

ШАМИ: То чака пръстите ти.

НЕВЕНА: И няма да го заболи?

ШАМИ: Сега животът му ще добие съдържание.

НЕВЕНА: И това съдържание е моят чай?

ШАМИ: Любовното докосване на устните ти. С глътката чай то ще стане твое и ти ще можеш да го разбираш. Виждаш ли как се е наклонило към теб, наклонът е неговата молба. Неговата проницаемост. Неговата пронизаност.

НЕВЕНА: Пронизаност? От какво?

ШАМИ: От любов.

НЕВЕНА: Но какво е любов?

ШАМИ: Осъществеността, съпричастността в докосването на световите. Ето онова.

НЕВЕНА: Онова стръкче? И то ли ме чака?

ШАМИ: С колко любов е събирало от небето и земята онова, което иска да ти даде, ето, погледни.

XVI

Гората. Иманярите.

ПЕТЪР II: Какво има?

ПЕТЪР III: Пътят! Ето го пътят!

ПЕТЪР I: Вярно бе! Ей как са го подредили, мама му стара. Стабилна работа, ей, две хиляди години не е мръднал. Гледай и камъните са топли, като допреш ухо, може и талигата да чуеш. С коня!

ПЕТЪР II: Стената, стената се не види никъде.

ПЕТЪР I: Тук някъде наблизо ще трябва да потърсим завет. Да не ни свари дъждът на открито. Че като гледам небето...

ПЕТЪР II: А-а, ще пере дъжд, казвам ви. Ей, лявата ми ръка съвсем се схвана. И коляното от сутринта ме върти — ревматизъм!

ПЕТЪР I: Ревматизъм! Я що са билки по гората... Ей, няма да се размине, трябваше колиба да направим.

ПЕТЪР III: Сега е близо, усещам го. Сега го усещам. Ей, копитата му чувам как чукат по камъните, та искри хвърчат... Ей, усещам го, нещата се подреждат!

XVII

Вилата. Александър и Никодимов.

АЛЕКСАНДЪР: Как няма да се подредят, трябва да се подредят, няма начин да не се подредят. Онова, което най не обичам е безредието, хаосът, все едно светът се руши... Всеки път, като е тук Шами, имам такова усещане, той може да обърка и най-грижливо подредената работа, дето си я обмислял толкова внимателно... Но това ще трябва още да го учим — над обстоятелствата да стоим, да си подреждаме и случайностите в своя полза. И ще успеем.

НИКОДИМОВ: Какво?

АЛЕКСАНДЪР: Моля?

НИКОДИМОВ: Какво да успяваме, питам. Себе си питам и все не мога да си дам отговор. Едно ако спечелиш — друго губиш, тъй е създаден светът, все така става. Направиш кариера — загубиш си рахата, безгрижието, искам да кажа. Преди, като карах камион, парите, вярно, не бяха кой знае колко, работа мръсна, тежка, привилегии никакви, ама някак по-весело се живееше, млади защото бяхме ли, що ли? Приятели много, всяка вечер се събирахме, вино се лееше, пеехме... Ей, весело беше, весело... Колкото повече се издигах, толкова по се отдръпвах. Като от чумав. Завист ли беше, страх ли — да не им чуя вицовете, нали се мешам с големите, знам ли — ама сега е пусто. Е, жената, децата, това да, ама то е друго, не е същото. Без приятели, без компания... Та не знам, човек за всяко удоволствие си плаща.

АЛЕКСАНДЪР: Мислещият човек, Никодимов, предварително си прави план — по това се различава от животните. И гледа всяка случайност да предвиди. Ама и най-мъдрият си е малко прост. Ако бях предвидил Шами, сега нямаше да седим тука с тебе, да си чешем езиците... Къде се изгубиха тези хора...

НИКОДИМОВ: Че и времето се разваля. На дъжд е.

АЛЕКСАНДЪР: Какъв дъжд? И ти ли? Абе вие всички ли сте полудели? *(звъни телефона)* Да, аз съм. Ами чакаме те да се обадиш, че то не може да те намери човек. Закъса с акумулатора, сега го

зареждаме. Какво?... Каква линейка?... Ами добре, като е уговорено. (затваря телефона) Като се обърне колата, пътища много. Обадил се да пратят линейка да го вземе. Една братовчедка имаме в Бърза помощ.

НИКОДИМОВ: Ама няма нужда, той акумулаторът след малко е готов.

АЛЕКСАНДЪР: За всеки случай. Сетил се, че нещо не е наред и решил и той най-после да вземе участие. Моят гениален баща!

НИКОДИМОВ: Ами те, братушките, уж за хубаво ги направиха тези коли, ама на — не ги доизкусуриха... Разправят щели да внесат осемнайсет Мерцедеса, та другаря Сербезов ако се заинтересува, нали така, няма да имаме занапред такива внезапни...

XVIII

Гората. Невена и Шами.

НЕВЕНА: Но защо ги наричаш внезапно?

ШАМИ: Защото се появяват и изчезват внезапно. Абсолютно свободни. Не можеш да ги измислиш, не можеш да ги заплануваш... Внезапните същества се появяват и изчезват, когато пожелаят. Те са направени от въздух — наоколо е пълно с тях, можеш лесно да ги видиш. Трябва само да не гледаш нищо, без да затваряш очите си. Тогава ще видиш как всичко тупти и пулсира. И става на точки. И от точките пред и зад нещата ще ги видиш, много са. И вечно в движение, все летят. Синкави, прозрачни. Някои имат тела — на момчета или момичета, те са най-веселите, те ми пречат да виждам нещата, танцуват пред мен и се смеят. Момчетата са повече, пред тях въздухът се сгъстява повече. На възраст са колкото нас, а на ръст са съвсем мънички. Ей толкова. Слънцето изпълва телата им с особени цветни отблясъци и тяхната прозрачност е по-мека и по-топла. Момчетата са по-прозрачни, почти невидими. Понякога ги усещам само по движенията, много бързо разлюляват повърхността на въздуха, правят я релефна. Но когато невидимата им материя попие късните лъчи — тогава те стават съвсем ярки — като златни. И ги виждам. И говорят, всичките заедно, и ме викат, дърпат ме някъде, в благословената невидима страна, шепнат, пеят, всички едновременно, и онова, което ми говорят, е прекрасно, и се слива, и става на водопад. Огромен. Всичко разбирам и всичко зная, то се утаява в мен, натрупва се, натежава навътре и със скърцане разтваря някаква забравена ръждясала врата. Към синьото. Но се явява гласът. Винаги. За да ми забрани.

НЕВЕНА: Какво?

ШАМИ: Да летя. Тогава трябва да напрегна всички сили, за да затворя отново вратата. Ужасно трудно е, но аз се старая, аз винаги се старая...

НЕВЕНА: Но защо?

ШАМИ: Така трябва... А има и други внезапни същества, те имат формите на въздуха. Не могат да се опишат, трябва само да се видят, не приличат на нищо, което познаваме. И те също се движат. Въздухът има сто шейсет и осем форми — и те всички са една и съща, не може да се обясни... А има и големи, тъжни внезапни същества, да, истински тъжни, те изостават в своята внезапност, почти неподвижни са. А някои даже съвсем неподвижни. Като китове. Висят, тежки и тъжни, и мълчат, и ми е мъчно, много мъчно. Но винаги си мисля, че те го правят просто на шега, опитват се да имитират нещата, това е техният хумор. Сигурно не е вярно, но аз си го мисля, за да не ми е толкова мъчно. Те съвсем не са внезапни, тези тежки и тъжни същества, те се появяват много, много бавно. И още по-бавно изчезват. И нали са много тежки и висящи, привличат с тежкостта си ужасно силно, могат да те погълнат. Тогава се хващам за другите внезапни същества, те се насъбират около теб, увиват те в смях и те измъкват. За косата. Ето там — измъкни го. С корените, с корените, ще нарежем от корените. Виждаш ли ги навсякъде около нас. Небето набъбна. Ето, дъждът удря! *(закапват едри капки)* А сега — онова там, то се откъсва само в бурята, така го и наричам — буренче. *(светкавица)* Видя ли! Дъждът! *(проливен дъжд, Невена се свива, като да се запази от пороя, прави няколко крачки напред към публиката, постепенно се отпуска, отмята нагоре лицето си, бавно издига ръце)*

НЕВЕНА: Лудост е! Лудост е! И нека да е лудост. *(затваря очи)* Трябва много да ме целуваш. Много силно. За да не изчезнеш, когато отворя очи. Както изчезваха всички. Направи ме прозрачна, за да преминеш през мен. Ярко, като светкавица! *(светкавица)* Още по-ярко! *(светкавица)* Боже Господи, нека да не е сън, нека да не е сън! *(разтваря пръсти, цветята се разпиляват по сцената)* Целувай ме! *(гръм)*

XIX

Гората. Иманярите.

ПЕТЪР I: Я-а, как изтряска. Ще се намокрим генерално.

ПЕТЪР II: Я гледай — и слънцето се показва.

ПЕТЪР I: Светкавици, гръмотевици, дъжд вали, слънце грее, мечката се жени! Хаостична работа.

ПЕТЪР II: Защото е ниско, на залез върви. Не бях виждал такава работа, всичко така да се омеша в една каша. Като тесто.

ПЕТЪР I: Какво ли ще се изпече от това тесто, се питам...

ПЕТЪР II: Само светлината ще тури ред, казвам ти...

ПЕТЪР III: *(тихо)* Виждам стената.

ПЕТЪР I: Какво?

ПЕТЪР III: *(вика)* Стената! Виждам стената! От водните потоци и слънцето през дърветата... Ясно я виждам. Отвсякъде ни обгражда, лъскава, сребърна, светеща... Непробиваема! И толкова малък кръг, на който живеем цял един живот, толкова тесен кръг... Как живеем на толкова малко? Цял живот?

ПЕТЪР I: Вярно е, и аз я виждам!

ПЕТЪР II: Висока е тая стена, край няма, право в небето завършва, ни да се прескочи може, ни да се пробие по някакъв начин. И е тясно, право казваш. Обаче ни стига. За един живот стига — на мен, примерно, ми стига. Даже е по-добре така, да не се изгубя, винаги да мога да се намирам... Сигурност някаква има в тази стена, опора има.

XX

Вилата. Никодимов, Александър.

НИКОДИМОВ: Знаех си, че ще завали. Лятна буря, появява се и изчезва, ей го и слънцето, прояснява се, ама все пак да взема един чадър аз, да го отнеса този акумулатор, че да не се намокри, нали е ток — шега не бива.

АЛЕКСАНДЪР: Какъв дъжд бе, Никодимов, ти на това дъжд ли му казваш? Дребна работа, колкото така надвечер да овлажни въздуха. Взemi един чадър от антрето и побързай, моля ти се. Те само са се скрили някъде и сега ще ми пристигнат, целите мокри. С теб е по-сигурно, тя, нали я знаеш, Бързата помощ, я дойде, я не.

НИКОДИМОВ: То няма вече да вали, ама за всеки случай... Няма да имаме повече проблеми, колата сега ще запали. Ама да мина по пряката пътека, че по надолнището бързо ще стигна.

АЛЕКСАНДЪР: Няма, няма. И с Шами няма да имаме повече проблеми, той след дъжд става много кротък, с дни не продумва, изтощават му се акумулаторите. Сега вече нямаме проблеми.

XXI

Гората. Иманярите.

ПЕТЪР III: Ето че стената се изправи отпреде ми и я видях, че е кръгла. От водни капки и слънце между дърветата, висока — край няма, не можеш я прескочи, гладка — не става да се покатериш. И ние се оказахме точно по средата — в кръга. Не можем да излезем — ще се блъснем в стените ѝ и ще паднем, както птицата се блъсва в прозореца и пада мъртва. Защото друг път не е виждала твърд въздух. Но онова ние го знаем какво е, онова е стъкло. А това тук? Това знаем ли го какво е, дете не можем да го преминем, поне на този свят — не? Белким един ден ни пуснат оттатък, да видим какво е там. Инак водата, светлината — красива работа. Ама сега не зная как ще живея. Като видях в какво тясно живея — ни насам, ни натам, като в кладенец... И змията на светкавицата се ясно изписа, сега вече знаем къде да копаям. И коня, и коня зърнах, като проблесна, през цепката на небето — в огъня, целия огненочервен, целия в пламъци. Размества с копитата си облаците. Е-ей, не е кон, а хала, страхотия, чудовище също! Ако го яхнеш, може и оттатък да те заведе, а и още по-далече може! Голяма работа!

XXII

Вилата. Александър, Шами. Влиза Никодимов.

НИКОДИМОВ: Готово, всичко е наред, можем да се качваме.

АЛЕКСАНДЪР: Можеше да се преоблечеш, да не пътуваш такъв мокър. Никодимов ще кара бързо. Там веднага си смени дрехите, вземи един горещ душ, тези ги дай на камериерката. Като стигнете, да въртнете една шайба. Приятен път. *(Никодимов и Шами излизат)*

НЕВЕНА: *(излиза от вилата, сменила е роклята си и е сресала и изсушила косата си)* Отива ли ми така? Честно казано, малко ми е къса, Ивчето е по-мъничка от мен, но става все пак. Сега наистина ще се наложи да остана.

АЛЕКСАНДЪР: Сега ще се наложи да си починеш, да се отпуснеш и да бъдеш моя гостенка... След такъв ден имаш правото да поседиш до камината на чаша димящ чай...

НЕВЕНА: Дано не съм настинала. Жалко, че си забравих горския чай, разпилях го като започна дъжда...

АЛЕКСАНДЪР: Горски чай! Имам Пикуик — Ърл Грей — с бергамот, или предпочиташ Асамски? Всъщност нищо не сгръва повече от чаша хубав коняк, нали?

НЕВЕНА: Хубаво е тук. Спокойно. Щурците пеят като в полето, чак е странно — толкова много щурци... Но днес всичко е странно!

АЛЕКСАНДЪР: Да, хората забравиха романтиката, нежността на лятната вечер. Ела да запалим камината. Ще бъде красиво, огънят ще хвърля отблясъци по косите ти, ще накара красивите ти очи да заблестят... Знаеш ли, че не съм виждал толкова красиви очи като твоите. С оня дълбок загадъчен блясък, като усмивката на Мона Лиза. Не искат и не обещават те!

НЕВЕНА: Наистина ли мислиш така? Не знам, наистина имам нужда от почивка и силен коняк. Хайде. *(Александър прибира малкото останали навън неща, двамата влизат вътре, хванати за ръце, затварят вратата и прозореца, на сцената притъмнява, в прозореца се появяват отблясъци от огъня в камината, песента на щурците постепенно се заменя от жабешки концерт)*

ГЛАСЪТ НА ПЕТЪР II: *(тихо)* Пет крачки по посока на пушека.

*Засилваща се сирена на линейка сменя горските шумове, усилва се още и внезапно замлъква.
Тишина. Завесата пада бавно.*

7 юли 1995 година, Аннаберг

**КОРИДОРИ
СЦЕНИЧНА ХРОНОЛОГИЯ НА ЕДИН
КОШМАР**

На синовете ми

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

ЕГО
ПАРАДЖИЯ
ПЪРВИ ВОЙНИК
ВТОРИ ВОЙНИК
ТРЕТИ ВОЙНИК
БАЛЕРИНА
БАРМАНКА
СТАТИСТ
МОМИЧЕ

ЕГО: (*сам*) И още като почувствах, че пропадам, а едно време повечето летях насън, то е така, като е по-млад човек, обикновено е по-лек, по-лесно му е да лети, въпреки че и пропадането си го имам от детството, то няма нищо общо — летенето с пропадането, но като пораста човек, си мисля, летенето му се взема, а пропадането му остава, все нещо трябва да му остане на човека, за утешение, та общо взето при пропадане ни обзема страх, паника някаква и олекване някакво — едновременно, ставаш като балон — празен. Нито мисъл, нито думичка даже, или звук може да се промъкне в тази кълтяща балонска празнота, в която пропадаш стремително, преди да се събудиш в леглото си. Но този път май е било по-друго, този път изглежда не съм се събудил, а и празнотата беше съвсем друга празнота. Нямах в нея нито действие, нито хора или предмети, нито енергия някаква, или, да кажем, материя. Не, за всичко това нямах място, защото беше изместено от думите, а те бяха много и разхвърлени, натъпкани безразборно една върху друга. Не знам защо ми се сториха като барикада. И ако можех само да мина от другата страна, а защо, не знам, сигурно си бях втълпил, че оттатък няма страх и пропадане, трябваше да започна да ги премествам една след друга, а някои бяха много тежки, някои думи, аз съм малко слаботелесен, къде с рамо, къде с крак тръгнах да си пробивам път през думите, през пропадането значи и действах енергично, толкова енергично, че накрая се оказах затрупан — светлината и въздуха останаха някъде високо над мен и аз бавно и сигурно се задушавих, вграден в агонията на пропадането. И понеже си спомних за оня, дето се спасил сам, като се измъкнал за косата, докопах един кичур и потеглих, думите се разместиха, най-близката ме перна по носа и успях да я осъзная — думата беше „сцената“. Отрезвяваща, освобождаваща. В случай на задръстеност, в каквато се намирах, една дума има грамадно значение, тя може да побере целия свят. И всичко останало изчезна. Освен убеждението, че трябва веднага да се добера до това място, което заседна в мен като „сцена“. За да се спася. Час по-скоро. Може и да е илюзия, казах си, обаче хората все пак вече са седнали и чакат, нервничат — и е разбираемо, все пак са си платили билетите. А мене ме няма. И нито пътя зная, ни посоката — само ми се струва, че е някъде горе. И сигурно не е толкова горещо, като тука, макар да съм чувал, че и там било горещо — от прожекторите...

ПАРАДЖИЯ: *(появява се от мрака)* Ей, ти пък откъде се взе?

ЕГО: Ами отникъде. От съня. Вие кой сте?

ПАРАДЖИЯ: Ти, ти, мойто момче, на мен на Вие няма да ми говориш, я не се прави, че не познаваш бай Пешо.

ЕГО: Не знам, не се сещам, сигурно би трябвало да Ви... да те познавам. Но понякога човек сънува и непознати...

ПАРАДЖИЯ: Чакай, чакай, кой кого сънува сега няма да уточняваме. Това и Бил да попиташ, и Луис, и те няма да могат да ти кажат. Та да не се обиждаме сега на сънища и на сънуване, като сме в един и същи свят, в момента, по-добре да приемем, че не спим. И в такъв случай ще трябва да те изхвърля — наредено ми е да не пускам никого тук. Обаче човек като спи е добър, ще взема да те оставя, тъй и тъй знам, че те сънувам. Е, ти да не си помислиш, че си кой знае какво, аз предпочитам други сънища, разбираш ме, нали. Обаче човек не избира сънищата си, пък и ти не си някой кошмар, да речем... Влизай, влизай и сядай. Ще пийнем ли по едно? Казвай сега, жената ли те изгони? И не те пускат по хотелите, нали? Защото си жител на града... Случва се, случва се, приятел. А навън е студено. Спокойно, тука е топло, пара има достатъчно — ако си гладен, има там един хляб и един буркан свинска мас, режи, мажи, яж — това засища най-добре. Но гледай да оставиш, че ще дойдат войничетата. Ще трябва да делиш квартирата с тях, няма начин. Те са от по-далечните поделения — самодейчета, като изпуснат последния рейс и слизат тук. Че и гладни, вечерята в казармата отдавна е минала. То вярно забранено, ама как да не го пуснеш, къде ще иде по това време. Навън студено. Тука е топло, пара има, нощем гори само малкото котле, да поддържа топлата вода, ама и то е предостатъчно, казвам ти, ще се изпоттиш. Само че утре в шест като дойда — да те няма. Денем може да влезе някой — проверяващи много. Да не се заядат. То човек от добрината си пати.

ЕГО: Има някаква грешка. Аз търся сцената.

ПАРАДЖИЯ: Какво, сцената? Че защо ти е сцената? По това време. *(поглежда часовника си)* Както гледам, представлението отдавна е свършило, че и декорите са развалили. За какво ти е празна и тъмна сцена? Не, не, късно е, по-добре ме послушай, полегни си тук. Те, момчетата не са лоши, нямам проблеми с тях, няма да те притесняват. Само гледай да не ти стане много топло, че понякога

става, ще легнеш по-далечко от тръбите, нали така. И да не забравиш — утре като дойда — отбой. Хайде, лека нощ.

ЕГО: Чакайте... чакай, бай Пешо. Аз не искам да оставам тук. Аз трябва на сцената. Там ме чакат, разбираш ли, просто трябва да отида. Да ми кажеш откъде се минава.

ПАРАДЖИЯ: Ти разбираш ли ме, като ти говоря или не? Тука е парното отделение, не разбра ли досега? И няма врати, няма коридори, влиза се от отделен вход, откъдето си влязъл одеде и пак оттам се излиза. Със сцената ни свързват само тръбите, по тръбата не можеш мина, да не си хлебарка. Като толкова ти е притрябвало, утре вечер си купи билет, па мини през вратата, през главния вход, оттука връзка няма. И то добре, че няма, ако имаше не можех да те пусна и тука, кой ще отговаря!

ЕГО: През главния вход. И къде е той?

ПАРАДЖИЯ: А, това не зная. Не ми влиза в работата. Аз отговарям за парата.

ЕГО: Но на мене не ми се спи. Аз трябва на всяка цена... Там ме чакат, разбираш ли?

ПАРАДЖИЯ: Че кой те чака там по това време?

ЕГО: Ами... такива като мен. Не знам. Само знам, че ме чакат.

ПАРАДЖИЯ: Сцената... Знам, че има подобно нещо. Някъде горе. Нали го отоплявам, трябва да го има, ама къде, как — това не знам. Тук ми стига, този подземен лабиринт, дето се приготвя парата... Има, има, знам, там се извършва действието, нали? Не че ние тука бездействаме, де, кранчета, манометри, гориво, вода, хаос един такъв. Изначален. Откъдето тръгва парата. Обаче истинското действие се извършва там горе, на сцената. Действие първо, действие второ, знам аз, гледах веднъж. Като дете... Да не забравя, едно русо войниче, дребничко такова, редник Петев, той трябва тук да спи, това му е на него службата, помощник параджия, ще му кажеш, че аз съм ти разрешил. Като ме няма, той отговаря.

ЕГО: Ама защо е войник. Тук какво, военен театър ли е?

ПАРАДЖИЯ: Ами да, май че е военен, знам ли го. Разбира се, че е военен. В определен смисъл. А сега аз ще вървя, трябва да се спи, че моят показва един без пет. Утре рано-рано — както сме се разбрали, нали? Тоалетната е там, в дясно, душа да не се ползва. Ще те заключа

отвън, не мога да оставя отключено... От доброто сърце си патя аз, ама какво да ви правя, няма да ви оставя на улицата я, и аз съм човек...

ЕГО: Ама аз...

ПАРАДЖИЯ: Лека нощ. *(сяда в един ъгъл на сцената)*

ЕГО: Отиде си... Ама че е тъмно тук. Като в тунел. Сигурно има изход. Така, това е тръба, това е друга тръба, едната топла, другата студена. Топлата води към сцената. Само че как да мина през тръбата? Не става, не съм хлебарка. Трябва да има някъде врата, не може да няма. Някъде горе. Обаче къде? Да имах поне някакво фенерче, светлинка някаква... *(търси по джобовете си)* Ами, къде ти, кой си ляга да спи с фенерче. Знам ли, ако наистина е сън, утре да си легна и с фенерче, и със стълба, *(шум от излизане на пара)* Ей, какво става тук! Майсторе, майсторе, върни се, нещо не е наред тука, ако гръмне котела съм загубен... Майсторе!

ПАРАДЖИЯ: *(безучастно, както си седи на стола)* Та така си мисля, се създава световната тайна. Седиш си в залата и ти е топло. И ако речеш да се замислиш — това топло не е току-така, то идва отнякъде това топло. И понеже топлото отдолу нагоре се движи, то си е вече физически закон, казваш си — отдолу идва, от под земята. И като не знаеш каква е работата, почваш да фантазираш. Човек много обича тайните, за да може да си фантазира. Аз например, в тоя тъмен лабиринт що фантазии съм изфантазирал! Като няма тайни, измисляш си ги. Тъй, ами че как. Инак ще полудееш в това тъмно подземие, от жегата и от скука. Ще се побъркаш. Та така и ти си мислиш, щом топлото иде отдолу, значи някъде там, под земята има нещо топло, огън някакъв. И те ти го адът, с всичките му там огънове и дяволи, и грешници. Пък то като погледнеш, ние сме и дяволите, и грешниците, дето се печем тука като грешни дяволи, за да осигурим топлото за населението и хем топлото, хем едновременно и загадката осигуряваме — за главоблъскане. Само пара да има, котлето да работи, че манометрите нещо май не са съвсем сигурни, манометрите са български, някой ден ще гръмнем, ама кога ще е не знам. Че и клапанът български — котелът ще се взриви, той затворен ще остане... Ама не, ония там отгоре не искат и да знаят — дай вода, дай пара. И бай Пешо дава, къде ще иде да не даде. Пара, пара... Ял съм й попарата аз на парата, преди черен като дявол от въглищата, сега воняш на нефта, не можеш да се измиришеш... Макар, че има

устройство. Автоматично. Ама и устройството българско — студентска рационализация някаква, та не пипне ли ръчица... Та така...

ЕГО: Още една тръба — и още една — а това — стъпенка. Че това тук май е стълба. Вярно, стълба, ето я втората стъпенка. И ако тръгна нагоре? Ами да, трето, четвърто, пето... Изкачвам се, няма лъжа. Само дете стана по-топло. И задушно. *(отново шум от пара)* Това е от височината. По-горе е по-топло. *(на края на стълбата се разтваря капак, от който осветява с фенерче Първи войник)*

ПЪРВИ ВОЙНИК: Тука е, влизайте!

ЕГО: Ей!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Какво става, кой е там?

ЕГО: Аз.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Абе идиот, какво правиш горе на стълбата, искаш да ме утрепеш ли? Какво търсиш тук изобщо!

ЕГО: Бай Пешо каза, че мога да остана тук за през нощта.

ПЪРВИ ВОЙНИК: И реши да спиш горе на стълбата, а? Да не те хапят мишките.

ЕГО: Има ли тук мишки?

ПАРАДЖИЯ: *(на себе си)* Манометрите, манометрите...

ПЪРВИ ВОЙНИК: А слез сега, ако обичаш, да можем да минем с колегите. Тук разминаването е забранено.

ВТОРИ ВОЙНИК: *(отвън)* Какво става, бе?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Нищо, нищо, дискутираме тука. С един философ.

ТРЕТИ ВОЙНИК: *(отвън)* Хайде бе, докога ще киснем тук!

ПАРАДЖИЯ: Време е да се сменят.

ЕГО: *(слиза)* Впрочем, аз съм тук абсолютно случайно. Не зная как стана. Аз трябва да ида на сцената. Спешно е. Ако можете да ми покажете вратата... Понеже стълбата води нагоре, а казват че и сцената била някъде горе... *(Първи, Втори и Трети войник слизат с кънтене по стълбата, долу Втори войник изважда цигари, черпи, запалват)*

ПЪРВИ ВОЙНИК: И за какво ти е?

ЕГО: Кое? А, да, сцената... Не знам. Само знам, че трябва да отида. Като отида, ще ми кажат. Чакаат ме.

ВТОРИ ВОЙНИК: По това време?

ЕГО: По това, по онова, за времето аз нямам думата, то времето...

ПАРАДЖИЯ: Крайно време е...

ТРЕТИ ВОЙНИК: Тоз наистина ли е философ? Може ли да го пипна?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Недей, може да хапе. Ракийка? *(налива на войниците)*

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ей, философ, ти хапеш ли?

ЕГО: Не ме разбирате, аз искам... Аз трябва да вървя. На сцената. Ако ми покажете пътя...

ПЪРВИ ВОЙНИК: Чакай сега, нали разправяше, че бай Пешо те пуснал да останеш за през нощта?

ЕГО: Не. Тоест да, вярно, той ми разреши, ама аз не съм уморен. Не мога да губя време, разбирате ли, нямам време.

ПЪРВИ ВОЙНИК: *(на другите)* Някой гладен? *(на Его)* Как ще губиш нещо, дето го нямаш?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Нали? Взема ни за будали! Щото знае, че съм завършил само четвърти клас.

ПЪРВИ ВОЙНИК: До края?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Е, докдето съм го завършил, дотам. Ама съм по-голям философ от него, след като мене ме пита за пътя. И за какво му е цялото учение тогава, за какво е станал философ и професор и министър, като най-простото не знае?

ЕГО: Има някаква грешка, нито съм професор, нито съм философ... Грешка е станала. Добре, вярно, признавам, глупав съм, не знам пътя и затова питам, а вие сте умни и ще ми го кажете, нали?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Абе тоя ни прави на будали.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Сега, бай Пешо те е пуснал, така ли? А искаш да вървиш.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Бяга.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Не му е чиста работата, щом бяга. Да не е крадец?

ЕГО: Ето пак не ме разбрахте. Тук съм попаднал по погрешка, случайно.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Мислеше си, че е бижутерски магазин, а?

ВТОРИ ВОЙНИК: Айде уволнение! *(пие)*

ТРЕТИ ВОЙНИК: Да не е някой преоблечен проверяващ бе? Фатмак?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Какви проверяващи по това време, пък и бай Пешо нямаше да го пусне, той е стабилен. Инструкцията да не пуска никого е от командващия. Играеш ли белот?

ЕГО: Не. И нямам време. Трябва да вървя.

ТРЕТИ ВОЙНИК: То и да играеш, все тая, Манолчо е направил главата, ей сега ще захърка.

ВТОРИ ВОЙНИК: Айде уволнение! *(nie)* Наздраве!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Наздраве, Манолчо, одеялото ти е там в шкафа.

ПАРАДЖИЯ: *(приспивно)* Манометри, манометри, манометри...

ВТОРИ ВОЙНИК: Бе трябваше да го вземем онова гадже с нас, дето си заголи баджака — ела, вълчо, изяж ме... Ха-ха-ха!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Стига бе, Манолчо, това беше Ау-бау циганката, ти не я ли знаеш... Че нея собственото й племе не я иска. Затова обикаля оградите на казармите и си търси. Тя е малко така. *(завърта длан край главата си)*

ТРЕТИ ВОЙНИК: Малко да беше само!

ВТОРИ ВОЙНИК: Че кво й е, още по-хубаво, като дава.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Стига бе, тя мирише от половин километър, не те ли е гнус?

ВТОРИ ВОЙНИК: Мен за таквоз нещо не ме е гнус. Айде уволнение! *(nie)*

ТРЕТИ ВОЙНИК: Като бях долу, в Бригадата, старите войници разправяха, че я хванали един ден и я измили с една четка в клозета. И... един след друг.

ВТОРИ ВОЙНИК: Хайде бе! И тя?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Малко й се видяло.

ВТОРИ ВОЙНИК: Че да бяхме я взели, щяхме да я измием. Ти нали имаш мивка тук?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Имам.

ВТОРИ ВОЙНИК: И хем топла вода.

ПЪРВИ ВОЙНИК: То не е до измиването, Манолчо. Има болести, дето с водата не могат да се измият.

ВТОРИ ВОЙНИК: Хайде бе! Че тя болна ли е?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Кой знай, аскера я отбягва.

ВТОРИ ВОЙНИК: Язък! Готино гадже! Хайде уволнение!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ей, ей, ти я подкара направо с шишето...

ВТОРИ ВОЙНИК: Братче, като ме е напънало, хич няма и да я мия, слагам противогаза и карам.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Абе къде отиде оня?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Кой?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Оня. Дето не знае кой е... Ама и ние сме едни серсеми, толкова време стоим на тъмно (*запалва лампа*)

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ето го твоя човек, катери се по стълбата.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Къде бе, приятел?

ЕГО: Нямам време, не ви ли казах. Трябва горе. На сцената. Там ме чакат, разбирате ли?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Кой те чака тебе бе, кой си ти?

ЕГО: Не зная. Само знам, че ме чакат.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ха-ха-ха! И къде смяташ да се качиш?

ЕГО: Някъде другаде. Тук нямам работа.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Нямах избор обаче. Накъде мислиш, че води тази стълба?

ЕГО: Все някъде води.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Обаче сбърка.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Тази стълба не води никъде.

ВТОРИ ВОЙНИК: Никъде.

ЕГО: Не може да не води. Вие нали оттам дойдохте.

ВТОРИ ВОЙНИК: Точно така.

ТРЕТИ ВОЙНИК: От никъдето.

ЕГО: Баламосвате ме.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Никой не те баламосва, мой човек, погледни истината в очите, такава, каквата е.

ЕГО: (*стигнал е догоре*) Ето тука имаше капак някакъв... Някакъв отвор имаше.

ВТОРИ ВОЙНИК: Дупка?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Силажна яма?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Кратер на вулкан?

ЕГО: Имаше. Трябва да е имало, иначе как влязохте?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Много пита тоя. Толкова е глупав, пък какви неща иска да знае. Загадките на вселената иска да прозре, че и дупка му трябва — да излезе.

ЕГО: Това е вече прекалено. Веднага ме пуснете да изляза.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Че излез, кой ти пречи. Намери си дупката, проври си най-напред главата, после полека-лека нататък — и се измъквай. На светлина, студ и атмосферно налягане, не помниш ли как ставаше? Или предпочиташ седалищно?

ЕГО: Нищо не разбирам. Щом има стълба, трябва да води някъде...

ВТОРИ ВОЙНИК: Щом има пушка, трябва да гръмне.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Щом има крушка, дръж я за опашката.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Много си тъп. За тебе навсякъде е някъде. А защо казвате тогава „никъде“? Ако не съществува това никъде? *(на Втори войник)* Дай ракията тук, с този червен нос не можеш да се уволниш...

ЕГО: Добре, момчета, разбирам, много хубаво, пошегувахме се, посмяхме се, добре. А сега ми отключете вратата и да си ходя, а? Казах ви — чакат ме, неудобно е...

ВТОРИ ВОЙНИК: Ега ти, падам! *(смях)*

ТРЕТИ ВОЙНИК: Няма майтап, сега ще вземе и врата да търси!

ЕГО: Ама врата има, това го знам със сигурност. Видях бай Пешо да я заключва... Само че къде беше не си спомням, тука е като в някой лабиринт. Нали... вие ще ми кажете, а? Ще ви дам... *(рови из джобовете си)*

ВТОРИ ВОЙНИК: Пари? Или цигари?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ти си луд, бе, кой си ляга с пари в джоба?

ВТОРИ ВОЙНИК: Тоз и във възглавницата си няма зашити.

ЕГО: *(на себе си)* Ще се ощипя! Ще се ощипя силно, сигурно още спя... *(щипе се)* Не се получава. Имаше, всичко имаше. И капак, и врата...

ВТОРИ ВОЙНИК: И прозорци...

ТРЕТИ ВОЙНИК: И балконче...

ЕГО: Като стана светло — изчезнаха. Сигурно на тъмно трябва да се види...

ВТОРИ ВОЙНИК: Ей, тоя откачи.

ТРЕТИ ВОЙНИК: На тъмно искал да гледа. Я, Манолчо, дай му прибора за нощно виждане.

ВТОРИ ВОЙНИК: А? Да му светна ли един, че да му притъмнее? Да му светна ли един?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Недей, да не употребяваме насилие.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ние сме миролюбиви хора, нищо че сме войници.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ти, като те гледам, май и войник не си бил?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Нито е бил, нито ще бие.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Във всеки случай на мен ми омръзна. И ми се спи. Ей, ти — за тебе няма одеяло, легни до котела, там е топло, *(войниците отварят един шкаф, вземат от него по едно одеяло, влизат един след друг в шкафа, последният затваря вратата)*

ЕГО: Аха-а! Така било, значи! Гениално, гениално! Врата, маскирана като шкаф! *(хвърля се към шкафа, разтваря вратите, зад тях се открива зидана стена, блъска с юмруци по тухлите)* Нищо не разбирам. Това не може сега да са го направили, това е стара зидария... Ама шмекери! Ей, момчета, момчета! И сега? Я да потърся ключа за лампата... Няма ключ. Има си хас да има. Аз наистина съм много тъп. Нещата тук просто ги няма. И мене сигурно ме няма... А-а, не, моля, моля, мене ме има. Ето ме, пипам си ръцете, краката, главата. Всичко ми е на мястото, само дето почвам да се побърквам, ей на, сам си приказвам вече. Ту би ор нот ту би! Това е то, всички побъркани сами си говорят, това го наричат театър. И целият свят е сцена... Сцената! Трябва на сцената! Само че как? Тук май от час на час по-тясно става. Ако сложа стълбата напреки. Да не могат да се съберат стените, че да ме премажат... Стълбата ли? Каква стълба? Има си хас да я има. Разбира се, няма никаква стълба! *(шум от пара)*

ПАРАДЖИЯ: Дай пара! Дай вода!

ЕГО: Колко бързо изчезва всичко, не можеш да го разгледаш и вече го няма.

ПАРАДЖИЯ: Манометрите, манометрите... *(към шепота му се примесват тихите гласове на Балерината и Барманката)*

БАЛЕРИНА: Ей, ти там...

БАРМАНКА: Готов ли си?

БАЛЕРИНА: Чакаме те, хайде.

БАРМАНКА: Моментата е близо.

ПАРАДЖИЯ: Манометрите...

БАЛЕРИНА: Моментата приближава.

БАРМАНКА: Залива ни.

БАЛЕРИНА: Категорично.

БАРМАНКА: Безвъзвратно.

БАЛЕРИНА: Неизбежно.
БАРМАНКА: Като вино.
БАЛЕРИНА: Като фуете.
ДВЕТЕ ЗАЕДНО: Хайде!

Сцената се променя, тъмнината се разбягва настрани и нагоре, барово осветление осветява кафенето, на масата седи, облечена като за спектакъл, Балерината, зад нея на бара Барманката бърше чаши.

ЕГО: (още не е забелязал промяната, обръща се) Вратата! Къде е вратата?

БАРМАНКА: Вратата?

ЕГО: Това пък сега какво е? Къде отиде парното?

БАЛЕРИНА: Парно ли ти трябва? Не ти ли е топло тук?

ЕГО: Не мога да разбера... Всъщност, няма значение, важното е, че съм вън! Вън съм! Сега вече е лесно.

БАЛЕРИНА: Кое?

ЕГО: Ами да намеря пътя.

БАРМАНКА: Търси някакъв път.

ЕГО: Да, да, точно така, пътя за сцената. Извинете, вие нали сте артистка, ще ми покажете, нали...

БАЛЕРИНА: Още е рано. Спектакълът още не е започнал. Има много време, защо не седнеш за малко?

БАРМАНКА: Едно коняче?

ЕГО: Благодаря, нямам време.

БАРМАНКА: Време? Че кой има време?

ЕГО: Трябва на сцената... Ще ми покажете ли?

БАЛЕРИНА: Ама много бързаш. Още е рано.

ЕГО: Усещам, че нямам време.

БАРМАНКА: За какво ли ти трябва. Сядай, сядай, знаеш ли каква луканка имам, тази сутрин ми я доставиха. Тук има всичко — съомга, чер хайвер, шунка сурова, шунка варена, шунка в бадемов сос кисната, само отделението за сирена да ти покажа, ще паднеш!

ЕГО: Благодаря, не съм гладен. И трябва да вървя. Там ме чакат.

БАРМАНКА: Чуваш ли, чакали го! Някой лук пече за тебе там горе!

ЕГО: Моля?

БАРМАНКА: Такава е думата, де. Точно тебе чакат, как ли пък не. Ти знаеш ли кой играе днес? (на Балерината) Днес какво сме,

четвъртък ли сме?

БАЛЕРИНА: Сряда. Симфоничен концерт. Знаеш ли кой свири, кой дирижира? Александър Мухински! Да не би да кажеш сега, че не си го чувал?

БАРМАНКА: Остави, може и да не го е чувал.

БАЛЕРИНА: Културен вид има.

БАРМАНКА: Външният вид често лъже.

БАЛЕРИНА: Не, Марче, чак пък за Мухински да не е чувал... Че той на времето, като избяга в Америка, беше клюката на деня.

ЕГО: (смутено) Челиста ли?

БАЛЕРИНА: Акордеониста! Ти наистина си много залупен. Чу ли, Марче, Александър Мухински бил челист!

БАРМАНКА: Не му е пораснала още цигулката, забравил, завалията, да я полива!

ЕГО: Цигуларят?

БАЛЕРИНА: Топло, топло, още малко и ще познаеш. Има един такъв междинен инструмент, виола се вика, ако си чувал.

БАРМАНКА: Така е то, нямат чувство за усет, това е. Не са чували за знаменитостите, затова си въобразяват, че те самите са нещо... Чакали го! Как ли не са седнали да те чакат. И такива като тебе като започнат да чакат, закъде сме.

БАЛЕРИНА: Кой ти каза, че те чакат?

ЕГО: Имам такова чувство, не мога да го обясня.

БАРМАНКА: Ах, ние сме чувствителни, имаме чувства.

БАЛЕРИНА: Тук чувствата не вървят, мой човек, тука е театър. Искаш ли една цигара?

БАРМАНКА: Строежът не изглежда лош, обаче на горния етаж не живее никой.

ЕГО: Не, горният етаж не ме интересува. Интересува ме сцената...

БАЛЕРИНА: Неспасяем случай!

БАРМАНКА: Виж какво, никъде не ти трябва да ходиш, да ти направя ли два сандвича с луканка, прясна е, тази сутрин ми я доставиха. И една биричка. Този път за сметка на заведението. За добре дошъл.

ЕГО: Не съм гладен.

БАРМАНКА: Като отворя хладилника, ще огладнееш. Нямах представа какви вкусотиин имам, ще ти потекат лигитe. Поръчвай сега, че като дойде паузата не можеш се вреди, знаеш ли каква навалица става тук? Артистите са народ гладен.

ГЛАС ОТ ГОВОРИТЕЛЯ: Трета картина, трета картина. Моля Полоний и Реналдо на сцената.

БАРМАНКА: Леле тия двамата като дойдат, що изяждат. Поръчвай сега, че дойде ли антракта...

БАЛЕРИНА: Голяма навалица става.

БАРМАНКА: Едва удържат до антракта. И се натъпкват всичките тук.

БАЛЕРИНА: Заедно с оркестъра и хора.

БАРМАНКА: Те пък как ядат! Слон да им дадеш, ще го изядат. И дойде ли паузата — първи са.

БАЛЕРИНА: Едва устискват до паузата. И защо?

БАРМАНКА: Защото тук им е по-приятно.

БАЛЕРИНА: Отколкото там. На сцената.

БАРМАНКА: Където е хляба, там е истината. Затова яж и не питай!

ЕГО: *(на Балерината)* Вие няма ли да играете тази вечер?

БАРМАНКА: Я тая вечер, я друга!

БАЛЕРИНА: Ама ти какво си мислиш, че правя? Сънувал ли си някога, че сънуваш?

БАРМАНКА: *(с искрено съжаление)* Остави го, много е залупен!

БАЛЕРИНА: Дай да го откrexнем, а?

БАРМАНКА: Тебе думам — дават ли ти — яж. Там е истината. Какво ще търчиш по коридорите да търсиш разни работи, дето я ги има, я не? И да си губиш времето, дето го нямаш.

БАЛЕРИНА: А не, ще го откrexнем тоя, ще поемем шефство над него. Сипи за начало по един коняк. В чаени чашки, че е работно време.

ЕГО: За мене не. Аз нямам... Мене ме чакат.

БАРМАНКА: Хайде пак.

БАЛЕРИНА: Чакали го! Кой те чака тебе, бе? Кой си ти?

ЕГО: Вече не знам. Сутринта ми беше ясно, но сега... *(от говорителя се чува звук, подобен на микрофония)*

БАРМАНКА: Леко с цитатите!

БАЛЕРИНА: Че като хлопнат корицата, няма измъкване, знаеш ли?

БАРМАНКА: Остави го, той ни има тук за гъсеници.

БАЛЕРИНА: Ха, гъсеници! Че те са безкраки същества. А това тука какво е? Какво е, а? *(поставя си крака на масата)*

ЕГО: Извинете, аз тръгвам.

БАЛЕРИНА: Алабастър и слонова кост, мекота на играта и светлосенки, грация, хармония, божествени пропорции. Виждал ли си друг път такова нещо отблизо?

БАРМАНКА: Ами, къде ще е виждал.

БАЛЕРИНА: Погледни тази извивка! *(проследява с леко разперени пръсти линията на крака си от пръстите до бедрото)* Това съвършено спускане надолу и нежното издигане до коляното — алабастър и слонова кост, виждал ли си нещо по-гладко, муха да кацне, ще си счупи краката.

БАРМАНКА: Непременно ще ги счупи.

БАЛЕРИНА: Пипни, пипни, ако не вярваш. Светлото сияние на порите, чувстваш ли? Светли избухвалия, топли огънове. По-нагоре, по-нагоре — ето така плъзгай пръсти. Но пръстите са грубо сетиво, те не долавят шепотите.

БАРМАНКА: Езикът е друго нещо.

БАЛЕРИНА: И ябълката нежна на коляното, влудяваща вдлъбнатинка. За Адам и Ева чувал ли си?

БАРМАНКА: Ами, къде ще е чувал той.

БАЛЕРИНА: За змията сецаш ли се? Дето пълзи така. И оставя влажна диря. Като езиче.

ЕГО: Змията не оставя диря.

БАЛЕРИНА: Нямах въображение, сладък. Не са те научили да мислиш и да въобразяваш. Нежни зъбки впил Адам в ябълката и станал като Бога, знаеш ли?

БАРМАНКА: Има си хас да знае.

БАЛЕРИНА: И още по-нагоре, където лебедовите шии от най-чиста слонова кост, полирана до блясък, в гънка чудна се събират, за да обгърнат извора на вечното блаженство!

СТАТИСТ: *(връхлетява в кафето, облечен е с елементи от различни епохи и стилове)* Душицо, моля ти се, капни ми едно. В чаена чашка, нали така, че бързам.

БАРМАНКА: Дойде ли антракта?

СТАТИСТ: Ами, има още време, след пет минути отново излизаме! Да си жива и здрава! (*обръща чашката*) Пиши в тефтера.

ЕГО: Вие от сцената ли? Там ли отивате?

СТАТИСТ: Там, ами, дяволите да я вземат, къде другаде!

БАЛЕРИНА: Та докъде стигнахме, красавецо?

БАРМАНКА: Баш докъдето трябва.

БАЛЕРИНА: Да, да, до тайнствените двери, където плахо искаш да надникнеш, или със сила — като пълководец — да влезеш и да победиш под сладките омайни звуци на моите стенания.

СТАТИСТ: Е, чао!

ЕГО: Чакайте. Трябва да дойда с вас! (*излиза след него*)

БАРМАНКА: Нали ти казвам, свършено залупен. Хукна да бяга!

БАЛЕРИНА: Няма страшно, няма къде да отиде. От нас няма да избяга.

БАРМАНКА: Няма начин.

Промяна. На сумрачната сцена Его гони Статиста — пантомима с имитация, постепенно превърната от Статиста в нещо като танц — движат се в различни посоки, спират, ослушват се, сядат и т.н. В един момент Статистът рязко посочва нагоре, докато Его се взира, той потъва на пропадало зад него. Его се оглежда, търси го, после сядат на земята. Оскъдно осветление разкрива машинното отделение на театъра, пропадала се издигат и спускат, голям механизъм се върти наляво и надясно, метални стълби свършват доникъде. Под една стълба седи Момичето.

ЕГО: (*вика*) Измамници! Мошеници такива! Пак ме излъгахте! Веднага се върнете, чувате ли! Веднага се върнете и ми покажете пътя! (*забелязва Момичето*) Вие... Ти пък коя си?

МОМИЧЕ: Че коя да съм? Аз съм си аз. По-добре ми кажи ти кой си?

ЕГО: Хайде сега всичко отначало! Не е важно кой, нямам време да обяснявам, знаеш ли къде е сцената?

МОМИЧЕ: Знам, разбира се, как да не знам. Ти да не би да не знаеш?

ЕГО: Ако знаех, нямаше да питам. Хайде, моля те, покажи ми я, трябва да ида там, чакат ме.

МОМИЧЕ: (*излиза изпод стълбата, облечено е хлапашки пъстро*) Страхотна идея! Направо страхотна! Да идем на сцената.

Никога не ми е хрумвала... Направо велика! Ти трябва да си много умен!

ЕГО: Пак ли подигравки? Хайде, показвай ми бързо!

МОМИЧЕ: *(посочва нагоре)* Там.

ЕГО: Там? И как се стига дотам?

МОМИЧЕ: Не знаеш ли?

ЕГО: Щях ли да питам, ако знаех?

МОМИЧЕ: *(сяда)* А пък аз мислех, че знаеш.

ЕГО: Ще ми кажеш ли как да стигна дотам?

МОМИЧЕ: Нямам никаква представа. На, честна дума, да пукна ако лъжа. Не се сърди, де.

ЕГО: Това тука къде е?

МОМИЧЕ: Знам, че е някъде под сцената. И я движи, върти я, повдига я, спуска я... Ей там, знаеш ли, ей там, в дъното има един процеп. И се вижда...

ЕГО: Сцената?

МОМИЧЕ: Не, един контрабас се вижда. Отдолу. Хи-хи-хи, много е смешно, искаш ли да погледнеш? Даже е малко неприлично.

ЕГО: Че кое му е неприличното?

МОМИЧЕ: Ама ти не знаеш ли на какво прилича контрабаса? *(шепнешком)* На гола жена! *(смях)* Ама дебелана! *(смях)*

ЕГО: Значи там е оркестрината?

МОМИЧЕ: Сигурно е оркестрина. Щом има контрабас. И си мисля...

ЕГО: Какво?

МОМИЧЕ: Ами аз мисля понякога, какво да правя все сама тук, скучно е, та си мисля за разнообразие. Ей така, седя и си мисля. *(сяда в позата на Роденовия Мислител)*

ЕГО: Добре де, но какво си мислиш?

МОМИЧЕ: Ами той има две дупки, от двете страни на грифа, откъдето излиза музиката. И ако можехме да станем мънички, ама не може, за съжаление, ние да не сме Алиса в страната на чудесата! Приличаме, ама не сме! Не сме!

ЕГО: И какво ако станехме мънички?

МОМИЧЕ: Не се ли сещаш, през дупките щяхме да влезем в контрабаса.

ЕГО: И?

МОМИЧЕ: Ами аз си мисля, оттам минава пътят. Нали искаше на сцената?

ЕГО: През контрабаса?

МОМИЧЕ: Ами да, точно така, през контрабаса, сега вече съм напълно уверена, през контрабаса е. Само че не можем да станем мънички... Ако беше баща ми, сигурно щеше да ни каже как се става мъничък. Той можеше и толкова мъничък да става, и такъв грамаден...

ЕГО: Той вълшебник ли е бил, твоя баща?

МОМИЧЕ: О, баща ми, баща ми, той беше клоун, не си ли чувал песента?

ЕГО: Спомням си нещо такова.

МОМИЧЕ: Ето, виждаш ли! Той беше цирков артист — клоун, ама просто невероятен артист, такива вече няма. С него съм обиколила целия свят, къде ли само не съм била. И навсякъде аплодисменти, цветя, възторзи...

ЕГО: Ти си циркова артистка?

МОМИЧЕ: Ами, къде ти, дребна работа, малко каучук, малко трамплин, малко трапец... Слаба работа. Виж баща ми, той беше просто невероятен. Следобед сядаше на балкончето, слагаше си шарения каскет и си разговаряше с птиците.

ЕГО: Аз си мислех, че цирковите артисти живеят във фургони?

МОМИЧЕ: Точно така, във фургони. Нашият беше на три етажа. С два балкона — източен и южен, можехме да си го позволим, нали ти казах, баща ми беше просто страхотен клоун. Само ако можеше да го видиш — следобед на източния балкон, сериозен и съсредоточен, да си говори с птиците! Той разбираше езика на всички птици, понякога дори превеждаше, ако го попитаме защо се смее. Ами да, те понякога му разказвах такава смехории, нали го знаеха, че е клоун, познавах го веднага, по каскета. И беше толкова удивително да го гледаш как седи горе и си приказва с тях.

ЕГО: Познавах един, който се надсвирваше с косове. Беше голям майстор на свиренето. Казваше, че разговаря с тях.

МОМИЧЕ: Ами! Те, косовете, се забавляват да имитират. Не, не, баща ми да свири с уста? Никога! Това е твърде елементарно. За да се води истински разговор, всеки трябва да говори на езика, който най-добре умее. Иначе си е чисто и просто имитация. В това отношение той намираще птиците за съвършени, всяка от тях говори само на

езика, който владее до съвършенство. Това прави изказът истински силен.

ЕГО: Но как им е отговарял баща ти?

МОМИЧЕ: Със стихове.

ЕГО: Четеше им стихове?

МОМИЧЕ: Глупости, защо му е да ги чете, просто си ги пишеше. А понякога даже не ги пишеше, ами така... мислеше си ги.

ЕГО: И това наричаш диалог?

МОМИЧЕ: Ама разбира се, това е единственият възможен диалог! Единствено възможният! Просто се чудя как не разбираш... Честно казано, не изглеждаш тъп.

ЕГО: Тъп?

МОМИЧЕ: Ами да, тъп си като слон, честна дума, такива елементарни неща не можеш да разбереш. Моят баща разбираше езика на птиците, на животните, на облаците, на камъните, на предметите, на тревите... С дърветата... с дърветата той можеше да си приказва цели дни. Особено със зимните.

ЕГО: И все по този начин ли? Като пише стихотворения?

МОМИЧЕ: (*имитира го*) Все по този начин ли? Разбира се, че не. Можеш ли да говориш по един и същи начин с пеперуда и с градоносен облак? Ама ти наистина нищо, ама нищичко не разбираш, просто няма никакъв смисъл да ти разказвам.

ЕГО: А в цирка?

МОМИЧЕ: Какъв цирк?

ЕГО: Нали казваш — клоун.

МОМИЧЕ: Ама разбира се, страхотен клоун, направо поразителен, нямаш си представа, такива вече няма. Но на арената човек имитира. Като че е един от тях. Как да ти кажа... Колкото повече хора излъжеш, че си един от тях, толкова по-добър си. А той беше направо страхотен. Само да го беше видял как си налива бирата, например, или как си разтваря вестника. Припадах от смях, направо припадах, нямаш си представа! И всички, ама абсолютно всички му вярваха. И се смееха. Ама ти какво си мислиш, ако само веднъж, само един-единствен път можеха да го видят, да го зърнат само без маска, щяха да се изумят! Направо щяха да се шашнат. Но той не би го допуснал никога, нали ти казвам — беше велик.

ЕГО: Но защо не е трябвало да го виждат без маска? Не разбирам.

МОМИЧЕ: Има си хас да разбираш, точно ти. Ами нали щяха да се нахвърлят веднага върху него и да го разкъсат на парчета.

ЕГО: Ама защо?

МОМИЧЕ: Защо, защо! Защото ги е лъгал, затова! Защото през цялото време е успявал толкова майсторски да ги метне! Ха-ха-ха!

ЕГО: Ама нали това му е била работата, те са знаели, нали, в края на краищата, това му е била работата, за това са му плащали — да ги лъже!

МОМИЧЕ: Глупости! Плащаха му, за да ги размива, това е друго. Кой се смее, когато го заблуждават? Смеят се на себеподобния, на това да, не на имитирането му. Но ти едва ли ще ме разбереш!

ЕГО: Далече ли е?

МОМИЧЕ: Кое?

ЕГО: Цирка.

МОМИЧЕ: Кое? Цирка да е далече? (*силен пристъп на смях я събаря на земята, търкаля се, рита и т.н.*) Ха-ха-ха, цирка да бил далече... Ще ме умориш от смях! Цирка — далече! Бе ти от коя планета падаш! (*смях*) Не, не мога повече, не мога повече, направо ще се пръсна. (*внезапно сериозно*) Ето на, пръснах се, пипни, ако не вярваш, (*смях*) Паднал направо от луната. — Извинете, моля ви се, накъде се отива за цирка... Ами да, баща ми имаше такъв номер, страхотно смешен. Заставаше точно в центъра на манежа и питаше всеки срещнат накъде е цирка. Всеки посочваше, накъдето си иска и, разбира се, всеки имаше право. Там беше вица.

ЕГО: Подигравай се, подигравай се! Добре, предавам се, сигурно съм тъп, сигурно не разбирам нищо, обясни ми само едно — защо непрекъснато ме мотаете насам-натам, наговорили ли сте се? Толкова ли е трудно да ми покажете сцената, да ми кажете просто — ето по този коридор, третата врата вляво и толкоз, много ли искам? Ама не, вместо това ме вземате на подбив, подигравате ми се, обърквате ме...

МОМИЧЕ: Чакай, чакай, кой те взема на подбив? Кой ти се подиграва? Ама ти какво си въобразяваш, че целият свят се е наговорил против теб? Че кой си ти? Какъв си такъв важен, та целият свят се е съюзил срещу теб и ден и нощ измисля само как най-добре да те преметне? Все го заблуждават, все го лъжат горкичкия, все го

отклоняват от пътя му, с това се занимават всичките денонощно, нямат си друга работа. Сега му дошъл зорът на човека, напънало го на сцената да ходи, втурва се тук, крещи като бесен, всичките трябва да си зарежат веднага работата, дето я имат и да се втурнат да те упътват, моля, господине, по коридора, третата врата вляво, файтонът чака, ако благоволите да заповядате, тъкмо се чудехме какво да правим и Ви чакаме с нетърпение да Ви упътим! Ами че кой се интересува от теб? И ти си като всички останали, какво се мислиш за нещо повече. Все му се присмивали, все му се подигравали! Че това е болезнена мнителност, ти трябва да се лекуваш, ей, да не мислиш, че света се върти около тебе, ами той си има други грижи, светът! Ти му разказваш като човек за баща ми, клоуна, а той ти казва — подиграваш се... Като не разбираш, поне си трай. Да не личи. Не ставай смешен. Или се опитай да помислиш, дано разбереш. Хората ти казват каквото знаят. И каквото могат. Сцената, та сцената! Като търсиш нещо, поне имаш ли очи да го видиш, можеш ли да го познаеш?

ЕГО: Дали ще я видя, дали ще я позная. Разбира се. Иначе защо съм сигурен, че трябва. Моля ти се, ако я знаеш къде е, покажи ми я! *(Момичето сочи надолу)* Нататък? Как така, нали преди малко беше горе?

МОМИЧЕ: Ето, виждаш ли, не си разбрал, толкова е просто. Ами помисли малко, понапрегни се, а? Нали ти казах, че сме в машинното отделение, при разните подежни механизми, въртящи и други подобни устройства. И ако е било горе, а сега е долу, значи, че... какво? Сещаш ли се?

ЕГО: Какво?

МОМИЧЕ: Ами значи, че сме се издигнали, това значи!

ЕГО: И сме минали през нея? През сцената?

МОМИЧЕ: Това не знам, не вярвам. Цялата тази механика — какво ще търси на сцената? Какво търсиш?

ЕГО: Все някъде трябва да има. Стълба или шахта, каквото и да е, което да води надолу. Не мога да си простя, ако сме я подминали...

МОМИЧЕ: Няма такива работи. Само оня процеп, дето ти говорех. Обаче сега контрабасът не се вижда, останал е някъде отдолу.

ЕГО: И ти наистина смяташ...

МОМИЧЕ: Разбира се, че смятам. Баща ми, ако беше тук, непременно щеше да мине оттам, не, той нямаше да остави дупките

непроверени, той проверяваше всяко неизвестно, ама всяко. И така не остана тук нищо неизвестно за него. Аз си мисля, че той затова отиде... отгатък, да провери и там. Обаче сигурно там е по-голямо. И неизвестното е повече, повече има за проверяване. Затова още го няма. Но нали ти казах, той беше велик артист, той ще провери всичкото неизвестно отгатък и пак ще се върне, за да ми разкаже. Само да не вземеш да ми разправяш, че никой не се връщал. Баща ми не беше никой, той беше Някой, разбираш ли? Това е друго, такива вече няма.

ЕГО: И няма начин? Да се слезе някак?

МОМИЧЕ: Защо да няма, има, разбира се. Нали подемният механизъм ще се спусне отново.

ЕГО: Винаги ли се спуска?

МОМИЧЕ: Винаги. Непрекъснато се повдига и се спуска, на него това му е работата. Той е механичното изкуствено сърце на театъра!

ЕГО: Значи сме попаднали точно в сърцето. На театъра.

МОМИЧЕ: Ти си попаднал, аз тука си живея...

ЕГО: Че може ли да се живее тук?

МОМИЧЕ: Аз се чудя може ли да се живее другаде. Без енергията на механизмите, дето го движат. Театъра. Але-хоп!

ЕГО: Какво има?

МОМИЧЕ: Ти на цирк ходил ли си? Започнахме да слизаме, това е. Искаш ли да ти кажа една голяма тайна. Знаеш ли, започваш да ми ставаш симпатичен. Не, най-сериозно, казвам си — тоя ми е симпатичен с неговите глупави въпроси, такъв голям, пък безпомощен — като дете, жал да му стане на човек. Ама наистина си ми симпатичен. Можеш да ме целунеш, ако искаш.

ЕГО: Ама как...

МОМИЧЕ: Гледай го, срамува се като ученичка. Е хайде, аз ще те целуна тогава, ето така, (*целува го*) Сега мога да ти кажа голямата си тайна. Ама на никого, нали? На никого, закълни ми се, че до гроб... Хайде, няма нужда да се кълнеш, вярвам ти. Затвори очи. (*Его затваря очи, Момичето довлеча голям сандък*) Можеш да отвориш очи. Виж!

ЕГО: Какво е това?

МОМИЧЕ: Стар реквизит. Не зная как е попаднал тук, никой не знае за него. Значи си е само мой, нали?

ЕГО: Това ли беше тайната?

МОМИЧЕ: А ти какво очакваше? Чакай, чакай, не се опитвай да разваляш всичко, все едно, няма да успееш. *(тихо, сериозно)* Това е тайната на моя живот. Това е голямата тайна на моя живот. И ти си единственият, който я знае. И няма никога, никога да я кажеш на никого, никого. Тайната престава да бъде тайна, ако я знаят трима, *(отваря сандъка)* Погледни, тук е целият свят. Лампата на Аладин, ветрилото на леди Уиндърмеер, черепът на Йорик. Я вземи това, подарявам ти го.

ЕГО: Какво е това?

МОМИЧЕ: Едно кречетало. Съвсем истинско, само малко полющено. Виж, даже не е фалшиво. Нали знаеш, повечето от реквизитните вещи са фалшиви, имат само видимост. Ето, може би всички са фалшиви, само това кречетало е истинско. Вземи го, може да станеш някой ден истински. Като баща ми. Само гледай да не те усетят.

ЕГО: Кои?

МОМИЧЕ: фалшивите, кои! Наоколо бъка от тях. А сега внимание — голямата изненада! *(обръща се, слага си изваден от сандъка клоунски нос, отново се обръща)* Але-хоп! Какво ще кажеш, а? Това е истинският оригинален фалшив нос на баща ми, нали е страхотен!? Само не ме моли да ти го подаря, колкото и да ти харесва, не, не, с него няма никога да се разделя, той си е мой. По наследство, бъди доволен, че ти подарих кречеталото. Вярно, не знам от коя пиеса е, но няма значение, ако един ден се научиш да говориш с него, сигурно ще ти разкаже. Човек трябва да се научи да говори с нещата, така ще разбере сума ти работи. Ама не, хората са горди, те приказват само със себе си. Ето виж — една страхотна пола, нали е страхотна, сега ще се преоблека, да видиш колко ми отива... Само че обърни се, че ме е срам, обърни се де! *(Его се обръща, Момичето облича полата направо върху дрехите, пооправя я, оглежда се във въображаемо огледало)* Готово, можеш да се обърнеш. Какво ще кажеш, съвсем друго е, нали? Станах друга изведнъж. Сега ако те целуна, ще е съвсем различно, само че сега нямаме време за целувки, сега момента дойде, време е.

ЕГО: За какво?

МОМИЧЕ: Изравняваме се с дупките на контрабаса. Сега можем да влезем в него. Искаш ли?

ЕГО: Искам.

МОМИЧЕ: Чакай да си сложа носа... Хвани ме за ръката. И тичай, тичай с мен!

ЕГО: Идвам! *(двамата изтичват през една дупка в дъното на сцената, затъмнение, виждаме двамата да вървят като в лабиринт, осветени със следачи, следачът на Момичето постепенно отслабва)*

ЕГО: Къде си, не те виждам!

МОМИЧЕ: Трябваше да го предвидя. Знаех, че така ще стане.

ЕГО: Но какво стана?

МОМИЧЕ: Изчезвам! Без механиката се усещам съвсем безплътна, извинявай, трябваше да се сетя.

ЕГО: Не изчезвай, моля ти се. Нека се върнем.

МОМИЧЕ: Ти знаеш, този път има само една посока, няма път назад.

ЕГО: Няма път назад.

МОМИЧЕ: Трябва да продължиш сам. Жалко, можех да те целуна още веднъж, жал ми е за тебе, толкова си срамежлив.

ЕГО: Ама какво ще стане с тебе сега?

МОМИЧЕ: Не се безпокой, сигурно ще се образувам отново, стига машините да работят... Не забравяй клоуна. И пази кречеталото! И тайната, тайната, *(гласът затихва все повече и повече)* да не я издадеш... *(изчезва)*

ЕГО: Почакай още малко! Ей, ти, как се казваше, не зная как да я повикам, не зная как се казва, забравих да я попитам! *(светлината му намалява)* Трябваше... Ама защо изчезват всички толкова бързо, защо отминават по своите си пътища и нямаш време даже да ги попиташ... *(светлината намалява)* Това пък какво е сега? Ако продължава така, ще взема и аз да изчезна. А не, трябва да направя нещо, трябва веднага да направя нещо. Непременно. Обаче какво? Тук, в този контрабас като че ли стените се сблизиха. Не виждам нищо. Напипвам само стени. И гъсти кълбета мрак. Това трябва да е музиката, дето живее в контрабаса. Поне да можех да свиря, все щях да измисля нещо. Ама на, не мога! Лошо се ориентирам в музиката, дано сега не е фатално. Как нямам нищо под ръка... Как да нямам! Имам! Кречеталото! *(изважда го)* Кречеталото!

Пълен мрак, в който Его завърта кречеталото, сцената веднага се осветява, отново сме в кафето на театъра, Балерината, Барманката.

БАЛЕРИНА: Ей-ей, каква е тази аларма?

БАРМАНКА: Много шум за нищо.

БАЛЕРИНА: Това тука е театър, културен институт. Тук се пази тишина!

БАРМАНКА: Изглеждаш уморен, седни, седни. С какво да бъдат сандвичите? Салам, шунка, луканка, кашкавал, сирене, рокфор, ементал, кисели краставички, чер хайвер, съомга, лакерда, пушени змиорки, ананас, манго, папая...

БАЛЕРИНА: Ей сега, ей сега ще ти направя един масаж и ще те отпусне. Докъде бяхме стигнали?

БАРМАНКА: От горещините е.

БАЛЕРИНА: До нежните извивки на бедрата, до тяхното докосване свенливо, до светлата прегъвка, мълчаливо погалена от нощната роса... Отпусни се, какво повече ти трябва. Аз знам как да смъкна умората ти и да ти дам покой. За нищо не мисли, отпусни се, сега си съвършено спокоен, спокоен е сънят ти, отпусни глава на гърдите ми — по-вълшебна възглавница няма да намериш, затвори очи, за да ме видиш истински — с длани, с устни и с нозе ще ме потърсиш и аз ще бъда тук, ще ме намериш, за да обгърна светлото ти втурване и да поема жадно сладостта на твоето изригване!

БАРМАНКА: И шампанско, нали? Френско!

БАЛЕРИНА: Хайде, искаш ли да си поиграем на вулканче!

ЕГО: Всичко отначало! Боже мой, всичко отначало!

БАЛЕРИНА: Само погледни, виждал ли си друг път такава гръд! Алабастър и слонова кост! (*хваща ръката му*) О, колко е студена! Да я стопля искам аз...

БАРМАНКА: Холандски бисквити, белгийски шоколад.

БАЛЕРИНА: С огъня на гърдите си, с изгарящите устни!

ЕГО: Всичко напразно! Няма ли изход?

БАЛЕРИНА: (*слага ръката му на гръдта си*) Глупчо! Чуваш ли? Усецаш ли дъха на урагана — ето там, на хоризонта се изправят тъмносините облаци, слънцето ги обагря в кърваво, вълните, вълните, чуваш ли как се надигат вълните! Топлина! Желание! Гласът на нежността не чуваш ли? Прастарите потоци — на кръвта повелите! Към свещения ритуал на сливането, не знаеш ли, че със света е твоето разтваряне и сливане, нали го искаш!

ЕГО: Кафе.

БАЛЕРИНА: Моля?

ЕГО: Поръчвам си едно кафе. Трябва да направя нещо, за да не ме замотае отново в тънките си паяжини... Едно кафе!

БАРМАНКА: Все пак е нещо. Коняче с кафенцето, цигарка?

ЕГО: Само кафе. Черно, без захар.

БАРМАНКА: Студентско.

БАЛЕРИНА: С райберче, а?

БАРМАНКА: И коняк имаше. Слънчев бряг.

БАЛЕРИНА: Обаче нищо не се получи тогава... Много я беше срам. А трепереше от желание...

БАРМАНКА: Или по-добре английски чай.

БАЛЕРИНА: С аромат на портокал. Беше си намислил да го пиете след това. Голи.

БАРМАНКА: Ама не стана работата.

БАЛЕРИНА: Млади бяха още гърдите й, мънички, като неразтворени пъпки... И тя като ги видя, толкова голи и беззащитни, захлупи се на масата и заплака.

БАРМАНКА: Ами да, вие си бяхте деца. И двамата.

БАЛЕРИНА: И ти си въобразяваш, че си я пощадил!

БАРМАНКА: Ха! Наистина ли си въобразява такова нещо?

БАЛЕРИНА: Ами да, нали ти казвам, бяха много млади.

БАРМАНКА: И една кутия халва имаше на масата.

БАЛЕРИНА: После не беше вече същото, нали? Нито с нея, нито с другите.

БАРМАНКА: Никога не е същото.

БАЛЕРИНА: Човек повтаря само грешките си — ето, ти в момента какво си мислиш, че правиш?

БАРМАНКА: Повтаряш същата грешка.

ЕГО: *(тихо)* Това кафе е отровно.

БАРМАНКА: Искаше го силно и горчиво! Да сложа ли и чая? За сетне? Английския, Пикуик, с портокалов аромат?

ЕГО: Не, не! Нещата не се повтарят! Нищо не е същото!

БАЛЕРИНА: Казах ли ти, че е много глупав. Точно защото нищо не е същото, точно затова нещата се повтарят, глупчо!

БАРМАНКА: И нищо ново под слънцето. Чашката изстудена — матова, бавно, бавно, водката се налива бавно, във високата чаша — доматен сок, гъст и студен, ароматен, червен, сол, пипер, аншуата,

изчистена от солта и приготвена със зехтин и дафинов лист, френски кърри сос, майонеза с горчица и месо от скариди, индийски подправки... Как само мирише! Отгоре е кацнало стръкче пресен магданоз, една лъжичка чер хайвер — за цвят! Лакерда в масло, желирана лакерда в далматински сос, желирано телешко в майонеза с кисели краставички. Пресни хлебчета, топли — пара вдигат, как миришат само... Някъде над масата миризмите се смесват — топъл препечен хляб с кърито и аншуата, ароматите на подправките — един невидим облак от аромати! И това е само предястие! Водката — „Смирнофф“, вината — Бургундско, фламандско, Каберне Совиньон, Кианти. Охлаждат се на чучура, отделно сухите, отделно десертните, шампанското в леда...

БАЛЕРИНА: С шампанско е най-добре. Леко го изливаш между гърдите ѝ и после пиеш, пиеш, с устни, с език... От пяната родена!

БАРМАНКА: А сега менюто за ядене...

ЕГО: Стига, стига! Спрете веднага! Нищо не искам да чувам. Изпих си кафето, плащам и тръгвам. Все ще се намери кой да ми каже. Аз нямам време, мене ме чакат!

СТАТИСТ: *(връхлита в кафенето точно както първия път)* Душицо, моля ти се, капни ми едно. В чаена чашка, нали така, че бързам.

БАРМАНКА: Дойде ли антракта?

СТАТИСТ: Ами, има още време, след пет минути отново излизаме! Да си жива и здрава! *(обръща чашката)* Пиши в тефтера.

БАЛЕРИНА: На сцената ли?

СТАТИСТ: Там, ами, дяволите да я вземат, къде другаде! Е, чао! *(оглежда още веднъж Его очакващо, бавно излиза)*

БАЛЕРИНА: Ей, ти, нали търсеше сцената?

БАРМАНКА: Този отиваше на сцената.

ЕГО: А не, благодаря, не на мене тия! Веднъж вече ме излъгахте, нали? Много смешно!

БАЛЕРИНА: *(нежно, искрено)* Глупчо, този беше истинският!

БАРМАНКА: *(нежно)* Много е залупен, горкичкия, не можа да го познае!

ЕГО: Истинският? А другият? Другият да не би да беше от хартия? Другият не беше ли истински? Какво бърборя и аз — другият, та другият, съвсем ме подлудихте, какъв друг, като си беше един и същ,

само че този път номерът ви не мина, не, този път благодаря! Искате да ме разигравате, нали?

БАЛЕРИНА: Чуваш ли го, Марче, същият бил?

БАРМАНКА: Горкичкият, не можа да ги различи. Съвсем се е шашнал.

БАЛЕРИНА: Друг път гледай по-внимателно, те са братя, приличат си, може да се сбъркат.

БАРМАНКА: Много си приличат. Братя са.

БАЛЕРИНА: Близнаци, така да се каже.

БАРМАНКА: Абсолютни близнаци.

БАЛЕРИНА: Еднояйчни.

БАРМАНКА: Едножълтъчни.

БАЛЕРИНА: Само че *(вдига назидателно пръст, менторски)* единият е истински, другият — не.

БАРМАНКА: Единият истински, другият — не. Толкова е просто.

БАЛЕРИНА: Изключително просто.

БАРМАНКА: Елементарно.

БАЛЕРИНА: Навсякъде е така.

БАРМАНКА: Винаги е така.

БАЛЕРИНА: С всичко е така.

БАРМАНКА: С всеки е така.

БАЛЕРИНА: Само човек трябва да наблюдава.

БАРМАНКА: Да умееш да наблюдаваш трябва.

БАЛЕРИНА: Да правиш разликата.

БАРМАНКА: Да можеш да отделиш едното от другото.

БАЛЕРИНА: Да разделяш едното и другото.

БАРМАНКА: И да избираш.

БАЛЕРИНА: И да избираш вярно.

ЕГО: Спрете! Да ме объркате искате, нали? Да се побъркам?

БАЛЕРИНА: Нервите нещо май не издържат, а? Така е, липсва му нежност.

БАРМАНКА: На гладен стомах човек се изнервя.

ЕГО: Какво искате от мен?

БАЛЕРИНА: Да те научим искаме.

БАРМАНКА: Защото си толкова смотан, че ни е жал за тебе. Една нищо и никаква разлика да не можеш да направиш като хората!

БАЛЕРИНА: Едно е плие, друго е фуеете.

БАРМАНКА: Едно е сливенска милинка, друго е смядовска луканка.

БАЛЕРИНА: Едно е...

ЕТО: Не-е-е! Спрете! Спрете веднага! Искам да изляза, покажете ми изхода! Веднага ми покажете изхода! Това е само един най-обикновен кошмар, кошмар е, трябва да се събудя! Вие не съществувате, вие сте само плод на болна нощна фантазия! Моя! Събуждаш се и всичко е свършило, стаята е затоплена, до леглото ти — чаша вода, хапче за сън, книжката, с която си се приспивал, уютно трака часовника, всичко си е на мястото, всичко си е истинско, само трябва да се събудиш, само трябва да намериш пътя! Към събуждането.

БАЛЕРИНА: (*ръкопляска*) Браво, великолепно! Ами ако изходите са два?

БАРМАНКА: Те са две хиляди двеста два и два. Най-малко!

БАЛЕРИНА: Е, да приемем, че са два — в интереса на експеримента, разбира се. И първият води в събуждането, с всичките му там атрибути, които благоволи да определиш като истински — чаши вода, хапчета, будилници и други подобни важни неща. А другият изход... Познай къде води другият?

БАРМАНКА: Води директно... Хайде, помисли още малко, не бързай да се предаваш! Топло, топло...

БАЛЕРИНА: Горещо, пари, пари! Точно така, позна — на сцената. И кой изход избираш, а? (*пауза*)

БАРМАНКА: Казах ти, нали? Ами той изобщо не може да избира!

БАЛЕРИНА: Не може я. Иначе отдавна да е избрал! (*оголва части от тялото си*) Правилно.

БАРМАНКА: Шунка или кашкавал?

ЕГО: Какво?

БАРМАНКА: Сандвичът. Питам — с шунка или с кашкавал да бъде.

БАЛЕРИНА: (*сочи краката си*) Хайде, кое краче е първо, кое да погалим най-напред, лявото или дясното? Лявото е по-гладко. Обаче дясното е по-страстно. Обаче лявото си има бенчица. Обаче дясното е по-нежно... Или и двете заедно?

БАРМАНКА: Шунка и кашкавал, комбиниран! *(Его става, тръгва към дъното на сцената, блъсва с ръка завесата и излиза)*

БАЛЕРИНА: Този наистина си въобразява, че може да избяга.

БАРМАНКА: Мания за величие, натрапчиви състояния, параноя, може би жажда за власт.

БАЛЕРИНА: Всичко човешко му е чуждо.

БАРМАНКА: Идва от неправилното хранене.

БАЛЕРИНА: От подценяване на емоционалните връзки. Чиста хормонална недостатъчност.

БАРМАНКА: Да, да, недостатъчност, това е думата.

БАЛЕРИНА: Обаче няма къде да отиде.

БАРМАНКА: Няма!

Затъмнение, по празната сумрачна сцена се движи Его, опипом, с лутане се провира през тъмнината, която като че му пречи осезаемо, появява се слаба светлинка, пълзяща бавно пред него.

ЕГО: Ето! Светлина в дъното на тунела. Там трябва да е, там е светло, сигурно е много светло, нали затова има прожектори. Сигурно е много светло там. Очите ми станаха като на къртица в този мрак, ако видя светлина, ще ослепея, трябва полека, постепенно. Първо да затворя очи, след това бавно — първо едното, после другото, много бавно... Знам аз. Веднъж да стигна, да стигна веднъж. Ще се науча да гледам светлината право в очите, ако ще да ме заболи. Ще свикна. Веднъж да стигна! Ей! Къде ми е кречеталото? Забравил съм го в онова проклето барче. Как можах да го забравя, сега съм сам. Дано не го намерят онези, че всичко ще разберат. А се заклев да не издавам тайната, заклев ли се? Не помня дали се заклев, но във всеки случай тържествено й обещах на... тази, де... Ето на, забравих как се казваше... Не, забравих да науча как се казва, не било важно... Ама сега като не знам... Трябваше да я попитам, да настоявам, тя щеше да ми отговори, тя беше от тези, които отговарят. Тя — да! Сетих се — Дъщерята На Клоуна, така се казваше... Ох, олекна ми, така няма да забравя, че то колкото неща се случиха от сутринта — човек започва да забравя. А, и кречеталото се намери! Да бе, ето го... Аз забравих, че имам и тук един джоб, виж как съм забравил! *(сяда на сцената, гледа кречеталото)* Хубавото ми кречетало, малко полющено, но затова пък истинско. И как само трака, как само трака... Детинщини разни, ама и аз съм един — уж търся сцената, а съм седнал да се занимавам с

детски играчки. Тракам си тук, хората нека ме чакат... Колко време става, се мотая по тези коридори наляво — надясно и все не мога да стигна, ще вземат да си тръгнат, ще им писне да чакат и ще си тръгнат. *(към публиката)* Писна ли ви? Писна ви, я, и на мен ми писна, обаче какво да направя като не мога да намеря ни пътя, ни вратата. Само коридори... По светлинката, по светлинката, там трябва да е, на сцената трябва да е светло, светло трябва да е на сцената, там, така да се каже, трябва да е царството на светлината, *(светлината се усилва)* Ето, нали ви казах, близо сме!

Ослепителна светлина, Его закрива очи с едната ръка и вдига другата, замръзва като силует, светлината става червена.

ПАРАДЖИЯ: Още малко червено дай! Усили, усили, усили! Така. Сега го свий до края. Още, още не може ли?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Дотук, не може повече.

ПАРАДЖИЯ: Скапана техника! Сега вдигаш бавно нагоре... Бавно казах! Още по-бавно!

ГЛАС ОТ ГОВОРИТЕЛЯ: Внимание — осемнайсет, внимание — осемнайсет, готови за изгрев, четири, три, две и-и-и деветнайсет!

ПАРАДЖИЯ: Тръгвай, бавно, бавно, бавно! Ха така! Ами музиката, бе, какво стана със звука?

ВТОРИ ВОЙНИК: Шест... седем... броя до десет.

ПАРАДЖИЯ: Старт! *(силна музика, светлината става още по-силна, постепенно започва, заедно със звука да отслабва)* Сега намали червения, трийсет и осем, трийсет и осем казах! Намали, намали, намали, ха така, стабилизирай сега! Добре! Ей, най-трудното е изгрев да направиш, днеска не беше лошо... Ей, ти кой си, какво правиш тук? Какво търсиш тука бе?

ЕГО: Търся сцената.

ПАРАДЖИЯ: А като търсиш сцената защо си се покатерил тук на мостовете, а? Не знаеш ли, че е забранено? Не видя ли надписите?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Опасно за живота, високо напрежение! *(разноцветни прожектори осветяват Его отзад)*

ЕГО: Бай Пешо, бай Пешо, ти ли си?

ПАРАДЖИЯ: Не те познавам.

ЕГО: Тази сутрин. От парното.

ПАРАДЖИЯ: Каква сутрин? Не те познавам.

ЕГО: Ти не си ли бай Пешо, параджията?

ПАРАДЖИЯ: И да съм, какво?

ВТОРИ ВОЙНИК: А бе я изчезвай, там е абсолютно забранено да се стои.

ЕГО: Че аз и не искам да стоя тук, аз искам да отида на сцената.

ПАРАДЖИЯ: Аха, значи ти си тоя дето всява смут в театъра с някакви претенции за сцената!

ЕГО: Аз, аз, не си ли спомняш, ти ме пусна тази сутрин... или беше снощи, не мога вече да се ориентирам, пусна ме да пренощувам в парното... когато беше параджия.

ПАРАДЖИЯ: Няма такова нещо. Инструкцията забранява категорично.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Този да не е оня — дето падна от небето?

ВТОРИ ВОЙНИК: От луната, дето падна?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Да бе, и аз си спомням нещо такова.

ЕГО: Нали, нали, там, в парното...

ПАРАДЖИЯ: Намалюваш сега... Манолчо, чуваш ли, намали, намали, намали... Ле-екичко с плъзгача пускаш вятъра.

ВТОРИ ВОЙНИК: Пускам вятъра.

ПАРАДЖИЯ: Пригответе бурята! (*Първи войник разклаща пред един прожектор прозрачно фолио, Трети войник имитира гръмотевица с лист ламарина*) Така, така, вий, шибай дъжд със своите камшици земята гневно, задето ражда тя деца такива! Ще запалиш ли една цигара?

ЕГО: Благодаря, бързам. Искам на сцената.

ПАРАДЖИЯ: Аха, на сцената. И защо?

ЕГО: Не знам защо, само знам, че трябва, чакат ме.

ПАРАДЖИЯ: Аха, ами знаеш ли пиесата, ролята си научил ли си, на репетиции ходил ли си, а? То току-така на сцена не се излиза!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Никак не се излиза.

ПАРАДЖИЯ: Хе-хе-хе, сцената, та сцената. Ами ти знаеш ли какво е на сцената?

ВТОРИ ВОЙНИК: Няма понятие.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Пълен мрак му е.

ВТОРИ ВОЙНИК: Шефе, да му светна ли?

ПАРАДЖИЯ: Че светни му, де! (*силна светлина осветява Его*)

ЕГО: Какво е това?

ПАРАДЖИЯ: Това е нищо. Това е само един прожектор, знаеш ли колко са на сцената?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Четирийсет и осем!

ВТОРИ ВОЙНИК: От мостовете само.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Общо шейсет и четири.

ПЪРВИ ВОЙНИК: В тази пиеса. Защото пише „сумрак“!

ПАРАДЖИЯ: Опичаш се съвършено! Изгаряш прав като Орлеанката на кладата.

ВТОРИ ВОЙНИК: Съвсем като Орлеанката.

ПАРАДЖИЯ: Не го ли знаеш този стар трик на следователите. Светват ти с нощна лампа право в очите — да не можеш да лъжеш!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ама това е една лампа само.

ВТОРИ ВОЙНИК: Лампичка.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Незначително мъничко лампенце.

ПАРАДЖИЯ: А тук — четирийсет и осем прожектора!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Шейсет и четири.

ВТОРИ ВОЙНИК: Всичките с леци и рефлектори.

ПАРАДЖИЯ: И следачът, разбира се, щях да забравя следача.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Следачът отделно.

ПАРАДЖИЯТА: Сложи ли му ултравиолетовия филтър?

ВТОРИ ВОЙНИК: Уж го сложих, ама съвсем се е разпарцалосал.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Дупката се увеличава.

ПАРАДЖИЯ: Ами увеличава се, ама какво да правя — няма пари за нови филтри — ще караме с каквото имаме. Нали ти казах — ще се опечеш, хич не ти трябва.

ЕГО: Заговор, така ли? Наговорили сте се да ме заблуждавате! И престанете да ми светите в очите, чувате ли, веднага спрете, що за детски игри. Че вие сте просто параджиите от подземиято, какво правите тук, покачени на тези мостове?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Шефе, аз по-тъп човек не съм виждал.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Пълен мрак му е!

ВТОРИ ВОЙНИК: Да му светна ли... един?

ПАРАДЖИЯ: Остави го, Манолчо, той не е виновен. Сигурно не е ходил на училище, горкият. Или е ходил само до четвърти клас. Не е учил физика — види те на едно място и ако те срещне на друго вика „помощ!“

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ама хич пък да не е чувал...

ВТОРИ ВОЙНИК: Те сега най-вече деление учат в училище. Гледат всичко да отделят...

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ама чак пък топлината от светлината да отделят!

ПАРАДЖИЯ: И тях, и тях. Сложно им се вижда да обхванат нещо комплексно, цялостно. Сега разделят, за да владеят. Първопричината, мой човек, първопричината на живота, знаеш ли коя е?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Дето ни дава. Светлина и топлина.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Можеш да го сложиш на следача. На първо време. Докато се научи.

ВТОРИ ВОЙНИК: Може и да излезе осветител от него, знаеш ли?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Виж сега, приятел, това не е пушка, това е следач — бродещо и преследващо светлинно петно, ще рече, осветява разни тъмни работи, баш когато не го чакаш. Значи така се включва, заставаш тука отзад и следиш с него на балеринките баджаците, ясно?

ЕГО: Какви балеринки, къде?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Да бе, то днес няма балет.

ВТОРИ ВОЙНИК: Какво има?

ТРЕТИ ВОЙНИК: Симфоничен концерт. Днес е четвъртък.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Миналата седмица беше четвъртък.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Е тогава какво има днес?

ЕГО: Нищо не виждам. Къде да го насоча? Накъде е тази сцена?

ПАРАДЖИЯ: А-ха-а! Маневричка! Хитро, хитро!

ПЪРВИ ВОЙНИК: Подпитва, а?

ВТОРИ ВОЙНИК: Уж да го насочи искал.

ТРЕТИ ВОЙНИК: И после — сур-р-р по лъча, по лъча...

ПАРАДЖИЯ: Обаче го пипнахме на местопрестъплението.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Не можа да ни измами!

ВТОРИ ВОЙНИК: Нас да измами!

ТРЕТИ ВОЙНИК: Светлината да измами!

ПЪРВИ ВОЙНИК: И топлината!

ЕГО: Я не се наричайте с гръмки думи! Светлина и топлина били! Вие даже не им служите, вие само ги обслужвате!

ВТОРИ ВОЙНИК: Ама наистина, ще взема да му светна един!

ПАРАДЖИЯ: Остави. И без това мястото, на което стои е несигурно, там моста го завариха лошо, без друго ще се продъни.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Ще се продъни, ами.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Няма начин да не се продъни!

ЕГО: Нека се продъни. Ще падна директно на сцената, те мостовете нали са над нея.

ПАРАДЖИЯ: Ето, продънва се, какво ви казах! Ха-ха-ха!

ТРИМАТА ВОЙНИЦИ: Ха-ха-ха!

Ефект на сгромолясвана, смеховите стихват, осветлението остава някъде горе, Его се оказва паднал в кафето на театъра, където го очакват Барманката и Балерината.

БАРМАНКА: Е-е, преиграваш, не беше чак толкова силен коктейла. Сигурно си си пийнал и някъде другаде. Хайде стани, стани, недей да учиш мравките на таблицата за умножение, те и без това се умножават прекадено бързо!

БАЛЕРИНА: Ти дойде, моя обич, любов моя, ти се върна! Знаех, че ще се върнеш, знаех, че си ми простил, нали така ми каза, винаги, когато те потърся, ще бъдеш същият, винаги ще мога да те намирам, винаги ще ме очакваш, дланите ти, устните, очите, в които се давех...

ЕГО: Коя си ти?

БАЛЕРИНА: Пак ли не ме позна? Аз съм... Наистина ли не можеш да ме познаеш? Аз съм онази част от теб, която някога наричахме сърце. И театър. И сцена! Помниш ли като ме люлееше на люлката от водорасли? Помниш ли като се изгубвахме в гората на високите треви? Помниш ли вещицата?

ЕГО: Да, помня. Вещицата я помня.

БАРМАНКА: И може ли така, момчето ми, пак не си вечерял. Ами погледни се на какво приличаш така като не ядеш. Бекон съм ти направила — любимото ти ядене, нали?

БАЛЕРИНА: Ти се върна, ти си ми простил! Моля те, разреши ми отново... нека потъна в меката топлина на устните ти, да се разтворя в кафевия зов на очите ти, нека се удавя... да се удавя в погледа ти, любов моя, обичам те...

ЕГО: Господи, нима съм толкова прозрачен!

БАРМАНКА: И моля те, не закъснявай след осем, баща ти ще се притеснява, нали знаеш, той ти мисли доброто, само доброто ти мисли и се безпокои за теб... Искаш ли да ти изпека чушки? В доматен сос, ела на време за вечеря...

БАЛЕРИНА: Обичам те! Обичам ръцете ти, обичам косите ти, обичам очите ти, обичам нозете ти, искам да се притисна до теб, да те запазя винаги, искам да се слея с теб и звездите!

ЕГО: *(бавно)* Престанете. Стига. Защо се подигравате.

БАРМАНКА: Обидиха ли те? Те са лоши, не се разстройвай. Ето, масата е готова. Хайде!

БАЛЕРИНА: Хайде, целувай ме, целувай ме, притискай се до мен, грабни ме в своите прегръдки, мой храбър странстващ рицарю, спаси ме! Обичай ме!

ЕГО: Престанете.

БАЛЕРИНА: Не си ли спомняш?

БАРМАНКА: Непременно трябва да си спомниш!

БАЛЕРИНА: Нима не искаш да си спомниш?

БАРМАНКА: Спомни си, моля те!

ЕГО: Престанете, какво искате от мен? Какво трябва да си спомня? Думи?! И за какво е всичко това? Защо се ровите на дъното на блатото? Където потънаха думите? Защо ви са сега?

БАЛЕРИНА: Нима си забравил?

ЕГО: Способността да забравяме е най-големия ни дар.

БАЛЕРИНА: Глупчо! Ами нали ако се напънеш и си спомниш, щеше да се сетиш... Тогава театъра още не беше построен, нали? Само гадаехме къде ще бъде сцената, тогава на онова място имаше въздух, само въздух!

БАРМАНКА: Но основите бяха иззидани.

БАЛЕРИНА: Нали слязохме, за да се скрием от града. Да, да, за да се целунем вътре в театъра. И когато най-после го завършиха, знаеш ли къде се падна онова място — на което подарихме магическата си целувка, знаеш ли?

БАРМАНКА: Сигурно имаш представа от архитектурата на сградата.

БАЛЕРИНА: До автобусната спирка — от улицата се слизаше... Спомни си, глупчо, сети ли се? Ами в кафенето, разбира се, точно тук се пада, точно на това място. Както виждаш, било е достатъчно истинско и мястото е омагьосано. Сега то не може да ни забрави!

БАРМАНКА: Сам си се вградил, сърди се на себе си. Сега ти си пленник на това място. Обречен си да се връщаш винаги тук, духът ти ще витае неуморно, защото си го врекъл!

ЕГО: Тогава съм бил друг.

БАЛЕРИНА: Любими мой, толкова те чаках... Хайде, ела, нека потъна в магията на устните ти, спомняш ли си! Песента! Моята песен! Която написа за мен.

ЕГО: Но ти не можеше да пееш, никога не си можела.

БАЛЕРИНА: Да, аз ти подарих само думите, а ти им направи дрехи от звуци, спомняш ли си?

ЕГО: Някъде тук е, някъде във въздуха...

БАЛЕРИНА: Разбира се, някъде около нас.

ЕГО: Мястото е магическо.

БАЛЕРИНА: Силата, силата, не те ли завладява отново! Вълшебникът си ти! Само не спирай да ме целуваш!

ЕГО: Няма... Нали не си преставала да ме обичаш?

БАЛЕРИНА: Нито за миг, нито в мислите си, нито в делника на сълзите ми! Винаги, винаги се връщам тук и те намирам, влюбен и щастлив, времето няма власт над това място, нали сме му обrekli душите си! Целувай ме!

ЕГО: Да изчезна, да се слее с теб...

БАЛЕРИНА: Ела!

ЕГО: Не, не! Ама че лудост! Това е друга пиеса, тя вече отдавна е изиграна, завесата е паднала и декорите... Спомням си добре сценичните работници, които изнасяха и товареха и стана тъмно. Аз свалих прожектора. Мрак, мрак, мрак... Не ме доближавай, познахте, сега те познах — ти си вещицата! И ти, и ти! И какво си казахте — сега ще си поиграем със спомени, които вече е успял да забрави, само да се хване на въдичката... Ама не! Ако мястото е било тук, значи въздухът — там, където трябваше да бъде сцената беше... Да, да, сега вече знам посоката — ето, натам. Ето — и стълба има, преди не съм я забелязал, ето и вратата — отключена, разбира се — когато знаеш пътя, когато си сигурен в посоката, вратите се разтварят... Напред!
(излиза)

БАРМАНКА: Що не вземем да го оставим да си чупи главата!

БАЛЕРИНА: Ама ха де, да си играем да го претърсваме, като че кой знае какви съкровища е скътал по чекмеджетата си!

БАРМАНКА: За да му помогнеш, да му върнеш усещането.

БАЛЕРИНА: Щастлив да го направиш! А той — търчи като ужилен!

БАРМАНКА: Не тогава, не тогава — сега е много по-голямо дете, тропа с крак и пици — сцена та сцена, да го питаш защо му е! Ама на — хем не знаят какво искат, хем много го искат!

БАЛЕРИНА: Идея фикс. Но няма да стигне далече. БАРМАНКА: Всички пътища водят към Рим.

БАЛЕРИНА: Няма къде да се дене, ще не ще... А, я виж!

БАРМАНКА: Какво е това?

БАЛЕРИНА: Едно кречетало. Сигурно е паднало от джоба му, като го целувах.

БАРМАНКА: Дай да видя! Сигурно шумът от падането го е стреснал. Иначе кой може да устои на твоите целувки.

БАЛЕРИНА: Нали, тъкмо започваше да се вразумява. Заради едно глупаво кречетало! Кретен с кретен! Поне да беше истинско, а то...

БАРМАНКА: Пълна бутафория! *(взема кречеталото, завърта го, то не трака)* Нали ти казах — ако го засиля, ще се разпадне.

БАЛЕРИНА: Папиемаше.

БАРМАНКА: Стар, бракуван реквизит! Не се ядосвай, да ти сипя ли един коняк?

БАЛЕРИНА: Сипи, да ми мине. Глупак с глупак, какъв спектакъл ми развали!

БАРМАНКА: Той изобщо не заслужава нашите усилия. Хвърляме си тука бисерите на свинете и чакаме да ги оценят...

БАЛЕРИНА: Гаден натрапник такъв, откъде се взе. Никога не съм влизала толкова навътре в чужди спомени...

БАРМАНКА: Изкуство на превъплъщаването. Ти си велика актриса!

БАЛЕРИНА: Гад, подаряваш му устните си, тялото си, душата си, само и само да му помогнеш, да го открехнеш малко, за да го спасиш от щуротиите, дето си ги е навил на пръста, а той хуква след шантавата си идея като побеснял!

БАРМАНКА: Направо като побеснял.

БАЛЕРИНА: Ама няма къде да отиде.

БАРМАНКА: Няма я.

БАЛЕРИНА: Знаеш ли какво, я ми сипи още един.

Затъмнение. Его сам в сумрака.

ЕГО: Отново на път, отново сам с коридора, отново затънал до гуша в мрак. Започвам да губя надежда. Сигурно е вече сутрин, слънцето надниква през щорите и радиобудилника всеки момент ще изплюе сутрешните новини... И всичко ще свърши. Проточи се този сън, даже забравих, че е сън по едно време, че е мой сън и би трябвало да мога да го променям както си искам, да казва каквото си ще бай Пешо... Не, те са се наговорили, гадовете — най-неотклонно да ме отклоняват, против това не може нищо да се направи, освен да се събудя... Искаше ми се цялата тази работа, цялото това мотаене по коридорите да има някакъв смисъл, то събуждането какъв смисъл е? Никакъв. Голяма мъдрост ли е, че човек все някога се събужда, отваря си очите и вижда например, че това, дето го е взел за великани, е, да речем, вятърни мелници. И цялата работа е била вятър работа! И очарован от будното си откритие, хуква човека при нотариуса, за да го напише на хартия и да завери подписа си отдолу. Е и какво от туй? Лична работа си е събуждането, научаваш нещо, дето другите отдавна знаят. И не им е интересно. Да, проточи се този сън, дълга стана пиесата, но няма страшно — ей сега ще се събудя, та и вие да си отдъхнете и спокойни да си идете при вашите си семейства и при вашите си проблеми, и при вашите си сънища. Аз се уморих. Обаче няма как, трябва да вървя, не мога да спирам, да не ме затрупа мрака, навсякъде виждам все черните му лапи, затисне ли ме — няма излизане. *(сяда на сцената)* Значи така се остарявало.

Внезапно раздвижване като зад кулиси, светлини, минаващите са сериозни и делови.

СТАТИСТ: Ето нотите.

ЕГО: Къде? Какви ноти?

СТАТИСТ: Нотите. За тебе.

ЕГО: Ама къде?

СТАТИСТ: Ох, извинявай, май съм ги разсипал някъде по пътя, вярно, че листът е празен, е, ще трябва да импровизираш, няма да ги събирам сега нота по нота я, нямаме време, на добър час.

ПЪРВИ ВОЙНИК: *(носи шапка и шивашки принадлежности)* Едно копче е паднало, *(шие копчето)* Така, сложи я сега, *(слага шапката)* Пак е малка.

ВТОРИ ВОЙНИК: Дай, ще стане за секунда. Майсторе!

ПАРАДЖИЯ: Ето друга.

СТАТИСТ: *(минава през сцената)* Две минути.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Тази става.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Перуката?

ПАРАДЖИЯ: Остави, нямаме време.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Само основен тон.

ПАРАДЖИЯ: И малко пудра. *(Трети войник пудри лицето на Его)*

СТАТИСТ: *(минава през сцената)* Една минута. *(спира до Его)*
Ето тук намерих няколко ноти, ако ти вършат работа. Само че ще трябва да ги подредиш върху хартията, а нямаме време. Четирийсет и пет секунди. *(излиза)*

БАРМАНКА: Ето ти сандвича.

ЕГО: Какъв сандвич?

БАРМАНКА: Какъвто съм го направила, няма да придиряш сега — реквизит — ядеш го във втора картина.

ТРЕТИ ВОЙНИК: Къде му е меча?

БАРМАНКА: По-късно, по-късно.

БАЛЕРИНА: *(целува го)* На добър час! *(тъмнина)*

СТАТИСТ: Пет, четири, три, две, едно, светлина!

Гала осветление, празничен аранжжимент на сцената, премиерна маса с цветя и подаръци, свеци, шампанско и т.н., всички участници в спектакъла, с изключение на Момичето, седнали в полукръг, аплодират Его.

ЕГО: Ама какво е това?

ВСИЧКИ: *(един след друг, като вълна)* Сцената, сцената...

БАРМАНКА: Нали искаше!

БАЛЕРИНА: Постигната мечта!

СТАТИСТ: В главната роля!

ВОЙНИЦИТЕ: Браво, браво, браво!!!

ПАРАДЖИЯ: Какво да правя сега?

ЕГО: Мен ли питаш?

ПАРАДЖИЯ: Разбира се, ти си главният тук.

БАЛЕРИНА: Главният актьор!

БАРМАНКА: Главният режисьор!

ПАРАДЖИЯ: Главният автор!

ВОЙНИЦИТЕ: Браво, браво, браво!!! *(всички се изправят и един по един поздравяват Его, стискат му ръцете, жените го целуват, поднасят му цветя и пакети)*

ПЪРВИ ВОЙНИК: Браво, страхотен беше!

ВТОРИ ВОЙНИК: Имаш една ракия от мен!

ТРЕТИ ВОЙНИК: Еввала!

СТАТИСТ: Възхитен съм! Направо страхотно!

БАРМАНКА: *(бърше сълзите си)* Направо ме разплака!
Великолепно!

ПАРАДЖИЯ: Изключително! Божествено!

БАЛЕРИНА: Така се радвам, ама така се радвам! Браво, невероятно хубаво беше!

ЕГО: Ама кое?

БАЛЕРИНА: На сцената, на сцената! Такова щастие е да работим с теб, такъв като теб да ни бъде най-главният... Нали това искаше, любими, не си ли искал точно това, космическата височина, не се ли опияняваш?

БАРМАНКА: Честно казано, не предполагах, че си толкова добър! Направо ме изуми! *(раздава сандвичи, чаши)*

ЕГО: Ама какво... чакайте... Какво исках, ето вече забравих. Да, сетих се — исках да отида на сцената, където ме чакаха...

ВОЙНИЦИТЕ: Разбира се!

БАЛЕРИНА: Толкова те чаках, моя обич!

БАРМАНКА: Така те чакахме всички!

ПАРАДЖИЯ: Всички те чакахме. И вярвахме, че ще успееш!
През цялото време ти стискахме палци. Да успееш да дойдеш тук!

ВОЙНИЦИТЕ: Стискахме!

СТАТИСТ: И чакахме!

ЕГО: Това значи било то — сцената. Тези били, дето ме чакали!
Така ли било?

ВОЙНИЦИТЕ: Разбира се.

БАРМАНКА: Шампанско! *(отваря с гръм бутилка шампанско, всички се натрупват около масата, Барманката пълни чашите им, чукат се, поздравяват се като след премиера, възгласите им се превръщат в шум, който започва да затихва, Его стои сам и отчаян, затваря очи)*

МОМИЧЕ: *(отвън шепнешком)* Хей, чуваш ли ме?

ЕГО: *(внезапно оживен, все още със затворени очи)* Чувам те, чувам те, къде си!

МОМИЧЕ: Погледни под масата. Има един капак, отвори го и се спусни смело! *(Его се провира между краката на пируващите около масата, тъмнина, празната сцена сега изобразява покрива на театъра, нощно небе със звезди, Его се е приземил до Момичето)* Ох, така се радвам, че те измъкнах, тъкмо навреме, нали? Ама и ти — как можа да паднеш точно в този сандък с кукли!

ЕГО: Толкова се радвам, толкова е хубаво, че те има отново... Това там... не беше... нали...

МОМИЧЕ: Къде ти! Ти да не би да повярва?

ЕГО: Не, разбира се, че не, но в един момент човек се отчайва, знаеш ли, отчайва се, като го затрупат със сандвичи, цветя и целувки... Все пак в един момент си казваш — може пък да е било това, поредното събуждане, нали така!

МОМИЧЕ: Глупости, как можеш да ги вярваш тези глупости, ама ти наистина много си се уморил. Не можа да ги познаеш — всичките недодялани кукли от един креслив куклен театър... Можеш да ги разбереш, скучаят в сандъка, ако съм толкова нескопосано направена, и аз щях да скучая...

ЕГО: Само кукли?

МОМИЧЕ: Ама разбира се! Един сандък, пълен с кукли! Толкова се радвам, че успях да те измъкна. Страхотно те измъкнах, нали? Ако ме беше видял баща ми, щеше да ръкопляска. И да се смее, много да се смее. И сигурно щеше да направи от цялата история нов номер, нещо като „Измъкване от кутия с кукли“. Ами да, такава измъкване не е направил даже Худини, дето отвсякъде се е измъквал.

ЕГО: А нали се спуснах надолу, защо... тука, на покрива... Добре, добре, няма да питам повече, мисля, че започнах да разбирам.

МОМИЧЕ: Питай си спокойно, не се притеснявай... Защото беше върховно измъкването, толкова страхотно върховно беше, че завърши на самия покрив, виждаш ли звездите?

ЕГО: Най-после виждам, най-после мога да си поема спокойно въздух, след толкова безкрайни коридори...

МОМИЧЕ: Ама то и небето. И то се състои от звезди и коридори. Между тях, нали?

ЕГО: А покрива? Покрива коридор ли е?

МОМИЧЕ: Разбира се.

ЕГО: Към звездите?

МОМИЧЕТО: Може би. Само не питай как се тръгва по него — не знам. Ако баща ми беше тук... *(пауза)* Щеше да тръгне. Без да се замисли, *(пауза)* Ама как те измъкнах само! Съвсем останах без сили... Я да те целуна, както ти бях обещала, преди да съм изчезнала отново! *(целува го)* Е, сега позна ли ги, че са кукли? Отвориха ли ти се очите?

ЕГО: Но сцената съществува, нали?

МОМИЧЕ: Разбира се, че съществува, просто аз сбърках — пътят не е минавал през контрабаса. Ти сигурно не свириш на контрабас, нали?

ЕГО: Не свиря.

МОМИЧЕ: Ето, виждаш ли, не можах да го предвидя, не си се ориентирал както трябва в музиката. Като се научиш да свириш, ще опитаме пак, искаш ли?

ЕГО: Непременно. Непременно ще се науча. Само че как да те намеря?

МОМИЧЕ: Ами ще ме намериш, не се безпокой, аз, нали виждаш, блуждая — тук се образувам, там възникна... Ето сега например шумът, който вдигаха куклите, представи си, шумът ме създаде. И точно навреме, за да те спася.

ЕГО: Страшно беше.

МОМИЧЕ: Страшно, ами, ти как мислиш, на Пинокио да не му е било по-леко в кукления театър, от Особена кукла веднага се превръщаш в Обикновена, в Кукла Като Тях!

ЕГО: Значи това било?

МОМИЧЕ: Това, ами, ти какво си мислиш. Още съвсем мъничко — и щеше да започнеш да имитираш... Като тях.

ЕГО: Но кого?

МОМИЧЕ: Ами себе си, кого другого. Измисляш се какъвто решаваш да се харесваш и започваш да се имитираш. Докато си повярваш. И даже няма да имаш никакво понятие. Това е най-страшното.

ЕГО: Добре че те намерих. Пак. Знам, че там, на сцената, ме чакат хора, подобни на мен, хора като теб. Хора, които разбират. Просто трябва да стигна там — нямам друг изход, каквото и да стане. Къде си, виждам те трудно.

МОМИЧЕ: Ами нали ти казах, започвам да изчезвам.

ЕГО: Не! Недей, сега не... Моля ти се... Какво да направя — машините — шума — ами да, кречеталото! Кречеталото! Къде ми е кречеталото? (*бърка в джоба си и изважда сандвича*) Не може да бъде, изгубил съм го, не може да бъде! Може би искаш сандвича? Може да ти помогне?

МОМИЧЕ: (*тихо*) Глупчо, не виждаш ли, че е от стиропор! Абсолютно фалшив! Реквизит!

ЕГО: Как да те занеса... искаш ли, ще те взема на ръце и ще те занеса — в машинното, само ако знаех пътя... Аз даже не знам къде съм.

МОМИЧЕ: Как къде? Ами в коридора, разбира се, в коридора... (*изчезва*)

ЕГО: В коридора! В следващия! Сигурно съм осъден на коридори! Ето сега вече ще се събудя, знам, че времето ми изтече, сега будилникът ще прекъсне целия този лабиринт със сутрешните новини. Сега вече няма начин да не се събудя.

ПЪРВИ ВОЙНИК: (*дърпа го за рамото, отново сме в парното*) Ще се събудиш, ами, къде ще идеш да не се събудиш. И по-бързичко, ако обичаш, че бай Пешо ей сега ще дойде.

ВТОРИ ВОЙНИК: Ей, ама ме цеди главата! Тоя още ли спи?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Събуждам го. Я, Манолчо, сритай Сашо да става и той, че да нямаме усложнения.

ЕГО: Значи... Значи все пак съм спал тук?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Чакай сега, нали приказва снощи с бай Пешо?

ЕГО: Да, да, разбира се, приказвах. И се разбрахме сутринта рано-рано да стана и...

ТРЕТИ ВОЙНИК: Хайде уволнение! Брей, че съм се схванал. Е, Манолчо, да тръгваме.

ВТОРИ ВОЙНИК: До довечера, (*излизат с Трети войник*)

ПЪРВИ ВОЙНИК: Та като сте се разбрали, напусни, ако обичаш! Действай!

ЕГО: Ама има надежда. Щом сънят продължава. Разбрахме се да ми покажеш откъде се минава за сцената и веднага да се омитам.

ПЪРВИ ВОЙНИК: Ей през тая тръба се минава. Стига толкова щуротии, излизаш тук през вратата, горе има един коридор — няма да палиш лампата, вече е светло, достатъчно се вижда — по коридора —

третата врата вляво, чуваш ли — третата вляво, да не объркаш, това е противопожарния изход, отвътре не се заключва, отвънка е с топка, еднопосочна, така да се каже, излизаш право в двора, това е.

ЕГО: Третата врата вляво?

ПЪРВИ ВОЙНИК: Да, да, малко да те лъхне вятъра, че виж какъв си блед, като че ли цяла нощ са те гонили по коридорите.

ЕГО: Третата вляво! Има надежда, има надежда! (*излиза*)

ПЪРВИ ВОЙНИК: Има си хас да няма надежда, има, разбира се, само че не всеки знае къде се крие. Объркваш се от заповеди и лутане и Уволнението никакво не се види на хоризонта. Този чак го сънувах таз нощ, що коридори бяха, що лутане... ама хайде сега, няма да започнем сънища да си разказваме я. Няма, няма! (*завърта един кран*) Я да пуснем парата, че да стане горе топло, да не им измръзнат на балеринките краченцата, днеска май имаше Лебедово езеро, бай Пешо казва, че било хубаво нещо, той не го е гледал, ама така му казали и, казва, някоя вечер ще ме освободи да ида и да видя какво му е хубавото на езерото, пък, казва, гледай да не си забравиш въдицата, като фатмака, дето си взел въдица, нали го знаете вица, няма сега вицове да си разправяме. За надеждата ми беше думата, дето все я търсим и все не знаем къде да я търсим, мислим си — ето на края на тунела, на края на коридора — и ще я срещнем, а то там обикновено друг коридор, под прав ъгъл, та тръгваме и по него, белким на края му я срещнем... Ето, като войник да ви кажа, войникът е човек несвободен, той изпълнява заповеди, обаче носи в раницата си... Какво? Маршалски жезъл? Глупости! Надежда носи. Броени дни бързо свършват. И като дойде Уволнението — оттатък, в Живота, там е съвсем друго. Вие направо нямате представа какво е там! Е, това беше. Сега вече всичко е казано и можем да пускаме завесата. Завеса!

Завеса.

23.7.1995, Аннаберг-Буххолц

НАДОЛУ МОНОЛОГ

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

ЧОВЕКЪТ
ГЛАСЪТ

Пояснение:

Макар в тази пиеса да има две действащи лица, авторът има предвид един актьор, който едновременно, „на живо“ изпълнява двете роли. За да подчертаем различността, можем да използваме различни темброви особености на изпълнението или някакъв акустичен ефект, или даже съпровождаща ролята на Гласа музика, или друг звуков фон. В никакъв случай не трябва публиката да възприема Гласа като „вътрешен глас“ на Човека, споровете им като душевна борба, колебание и т.н. Авторът моли също така, в Човека да не се търси каквото и да е обобщаване на това понятие, той е имал предвид някакъв конкретен, обикновен, анонимен човек. Авторът си представя сцената по време на цялото действие абсолютно празна, или снабдена с най-елементарни приспособления за обиграване, за предпочитане отчуждени от предметите, които представят, но възможно е, разбира се и виждане, при което сцената в буквалния смисъл е пълна с вещи, които една след друга я напускат, докато остане празна. Тогава тя би могла постепенно да се изпълни със светлина.

Въпреки оскъдната светлина на сцената, при вдигането на завесата човекът закрива ужасено очи, като заслепен.

ЧОВЕКЪТ: Ослепителна светлина! Ослепителна! Светлина!... Може би очите ми са привикнали... докато се провирах в мрака. Привикнали са на мрак. На меко, кадифено осветление. Тази светлина тук е ослепителна. Остра. Гола. И студ — бррр, само ако знаех, че ще е толкова студено... щях да си взема палто. Само че как щях да се добера до тук — с палто? Едва си промъкнах главата, раменете... Сигурно съм уморен, нещо ми тежи, не мога да си вдигна главата от тежест... Ръката си не мога да помръдна. Меко невидимо чудовище е легнало върху мен, усещам го как диша, а аз, аз не мога... въздух... да си поема, тук отдолу. А шумът... нищо, ще му свикна по-бързо... Вече като че започвам да те чувам. Даже отделните думи започвам да разпознавам, като ги нанижа на конеца и... ще мога да си ги закача на врата...

ГЛАСЪТ: Не се оплаквай. Сам тръгна.

ЧОВЕКЪТ: Тръгнах. Вярно. Рано е още да бия отбой и да търся пътя назад. Трябва да се свикне. Ако постоя със затворени очи? Я на първо време да си запуша и ушите, че много кънти. Гласовете кънтят. И моят, ама най-вече неговият. Неговият най-вече! (*запушва ушите си*)

ГЛАСЪТ: Не се глези. Не се прави на дете.

ЧОВЕКЪТ: Какво? На дете? Нали ти ми каза, че трябва да си спомня... Трябва да се опитам да стана дете.

ГЛАСЪТ: Да станеш, не да се правиш.

ЧОВЕКЪТ: *(все още със затворени очи и запушени уши)* Ами как да стана, без да се направя.

ГЛАСЪТ: Знаеш, че нямах това предвид, не в този смисъл.

ЧОВЕКЪТ: Не в този смисъл, нямал това предвид. Като че ли човек може да знае кога какво имаш предвид. Не в този смисъл! Ама като ще правя нещо, да го правя докрай, нали? Във всеки един смисъл! *(сваля ръцете от ушите си, разглежда ги, отпуска ги надолу)* Не помага. Разбира се. И няма смисъл, вече започнах да свиквам. И сега, полека-лека, като отварям очи, виждам, че е сумрак, по-скоро сумрачно е, отколкото светло. Но нищо, така виждам по-добре. Ей го и звярът взе да отстъпва. Само студът остана. Ако се раздвижа, ако опитам да се раздвижа... *(постепенно се раздвижва)* Ей, че аз даже и гимнастика мога да направя! Ами да. Само музиката липсва. Музиката мога сам да си я изпея. *(пее)* Тра-ра-ра, ла-ла-ла! Че то тук, като гледам — направо тъмно, как ми се е видяло светло в началото не знам. Къде ли е ключа на лампата? Ако изобщо има лампа. Няма да може да се намери, тука има толкова много неща, вектори разни... Това да е стаята?!

ГЛАСЪТ: Това е преддверието.

ЧОВЕКЪТ: Аха, това е преддверието. Значи има и дверие, врата — ще рече — трябва да намеря, ако се запретна да поразместя. Трябва да се разтреби. И вратата, значи, ще ме заведе в стаята, така ли?

ГЛАСЪТ: Зависи.

ЧОВЕКЪТ: А така! Пак не е сигурно. Нищо не е сигурно. Освен това, че нищо не е сигурно.

ГЛАСЪТ: Не хленчи, зависи от теб.

ЧОВЕКЪТ: Да де, от мен. Всичко от мен зависи, както винаги. Да-а, ще падне чистене тук, поне ще се сгрея. Само дето не знам зад какво е, от коя стена да започна, нито знам къде да ги слагам всичките тези неща, да не излезе така, че вместо да я намеря, още повече да я затрупам, ако се падне от другата страна... Вратата де... Мълчиш. Мълчиш. Като те питам нещо, мълчиш. Там... Там няма да мълчиш, ако наистина ме чакаш, както ми каза. Там ще говориш. Само че как да стигна там, това е въпросът. Вратата как да намеря. Ами ако не е една, ако са повече врати тук? И улуча грешната? И да не ме заведе в стаята, ами на пътя да ме изкара? Така не се познава, стените са отрупани... Понякога пустинята на мрака се притаява в ъгъла и чака, позната болка, скрита зад вратата, поема дъх и мрежата си мята. И вятъра, и

леденият вятър сковава мисълта, дели делата, изтръгва с ръкавицата си бяла искрата от разбито огледало. Понякога залива ме безкрая на празнотата в тясната ми стая, удавям се в мълчанието синьо на дебнещата в ъгъла пустиня. Понякога.

ГЛАСЪТ: Прекалено си разглезен. Обичаш да хленчиш. Опияняваш се от собствените си вопли срещу мрака. Гордо демонстрираш отчаянието си, като че се състезаваш. Вместо да се огледаш. Като ти пречи мракът, потърси си светлина!

ЧОВЕКЪТ: Там, в стаичката е по-светло, нали? Там е съвсем светло?

ГЛАСЪТ: Зависи.

ЧОВЕКЪТ: Ето пак — зависи. И от кого? От мен, разбира се, нали?

ГЛАСЪТ: Че как иначе? Това си е твоя стаичка. Може да е още по-тъмно, отколкото тук — в определен смисъл, разбира се. Но се вижда по-добре, много по-добре, да, всичко се вижда. Всичко. Обаче ти си свикнал да виждаш само с очите си. Разглезен си.

ЧОВЕКЪТ: Ами така са ме научили — око да види.

ГЛАСЪТ: Хвани се за тоягата на слепеца, тръгни по пътеката му.

ЧОВЕКЪТ: Предполагам не искаш очите ми?

ГЛАСЪТ: Разбира се, че ги искам. За да не ослепееш.

ЧОВЕКЪТ: Да, да, ще ми се отворят очите, знам. Нали затова тръгнах. Иначе какво ми липсваше, та да се завирам тук, в тези мрачни, отдавна забравени килери и коридори, където толкова вехтории са се натрупали, та не можеш да различиш кое е ляво и кое — дясно. Затрупана работа. Може да няма и никаква врата. Най-вероятно няма. Може да си си направил майтап, да се бъхтя, да се трепя тук за тоя дето духа и накрая да намеря на стената едно нищо. Ами да, най-много някое огледало да намеря, прашно и проядено от влагата там, отзад, закачено на стената. Много оригинално. Ще ми кажеш — те ти я стаята тук и вратата ти е отворена, и ако се вгледаш, ще се видиш, че вече си вътре, толкова си вътре, че няма излизане, ама си много мътен и размазан, та я се познаеш, я не. Ха-ха-ха! Сигурно нещо такова ще излезе, обаче като съм се хванал вече — няма как, трябва да вървя докрай. От друга страна не е зле да се пооправи тук, цялата тази бъркотия, да се види кое какво и защо, но ако излезе, че се майтапиш какъв смисъл има. Тези мазета така или иначе не ми трябва, няма да

слагам квартиранти в тях я, да се провират надолу-нагоре като плъхове. Ни прозорци, ни врати, една тясна стълба — обираш паяжините генерално, за какво ми е такова помещение, какво толкова ще може да съм натрупал тук, даже не си спомням как съм ги внасял, трудно ще да е било, ей този шкаф, например, как е минал през дупката, през която влязох аз? Ама щом е тука, значи някак е минал и аз, вместо да се поплювам тук и да разсъждавам кое как е станало, трябва на ръцете да си плюя, на ръцете и да започна да оправям, тъй и тъй вече съм слязъл, че да видим каква ще излезе тя тая с вратата и със стаята зад нея. *(опитва се да помръдне шкафа)* А-а, тая работа ще излезе по-сложна, отколкото си мислех, ето че не мога този шкаф да помръдна, зад него кой знае какво има, я гардероб, я друго... И как ще стане, като е толкова тежко? Тука се отваря двойна работа, трябва да се разглобява май. Ама защо — я какво хубаво си е сглобен, защо, питам, да го разглобявам сега? Че и инструменти нямам. Ха, инструменти, най-обикновен лост, да речем, и него го нямам. То тук не може да не се намери някое желязо, че току-виж и сандъче с инструменти се намерило, ама сигурно всичко вече е ръждясало... По-разумно ще е да погледна първо има ли нещо вътре в шкафа — празен по-лесно ще го изтъртя напред, колкото да се провра само, колкото да мина. Ами то си е така, човек се стреми към светлина. А му казват да се завре в най-тъмното си мазе, надолу, най-дълбоката стая да намери... Откъде да я почна, не знам. Откъде да я захвана. През деня беше много жега, но нощите са хладни, може и да завали... Главният въпрос е, какво да правя с тези работи сега, къде да ги слагам?

ГЛАСЪТ: Ще ми ги дадеш на мен.

ЧОВЕКЪТ: Така. Обаче ако се окаже, че ми трябва?

ГЛАСЪТ: Пазариш ли се?

ЧОВЕКЪТ: Всичко ли трябва да ти дам, това питам. Ако искам да вляза?

ГЛАСЪТ: Защо всичко, само онова, което не ти трябва. Ако нещо наистина ти трябва, отдавна си ми го дал.

ЧОВЕКЪТ: Значи всичко.

ГЛАСЪТ: Страх те е да не загубиш нещо, така ли? Имаш ли нещо за губене? Тук са само боклуци.

ЧОВЕКЪТ: Вярно, човек най-трудно се освобождава от боклуците, с които се е задръстил... Този толкова тежък шкаф трябва

да е претърпан. И вратичките му заключени, ще трябва да разбиваме! Ей, ами ако вратата е заключена?

ГЛАСЪТ: Заключена е.

ЧОВЕКЪТ: И откъде ще взема ключа?

ГЛАСЪТ: Да не си го загубил?

ЧОВЕКЪТ: Ама как така, кога съм имал ключ за тази врата, аз даже не подозирах, че съществува...

ГЛАСЪТ: Винаги си знаел, само че си забравил. Винаги си имал ключ. Само че си го загубил.

ЧОВЕКЪТ: Пак гатанки, пак аз, пак от мен зависи... После ще му мисля, сега да не се спирам, достатъчно съм разсъждавал, крайно време е да започна да действам. Затова се и казва: действащо лице, а не — разсъждаващо лице, нали? Така. Шкаф. Стар, даже нещо като резба има, стил някакъв, жалко, хубав шкаф, едновременно, здраво направен, от истинско дърво. Съжалявам, майсторе, за опитната ти ръка и добре наточеното ти длето. Твоето произведение отдавна вече не ми служи, честно казано, не вярвам да ми е служило някога... Ще се наложи да потърся някакъв лост, желязо някакво, не може да няма сред тези боклуци, все ще се намери, (*търси*) Ето — точно каквото ми трябва — хубаво желязо, изтънено от единия край... Търсиш ли, намиращ, нали? Жалко само, че ще трябва да разбиваме, има още хляб в шкафчето, можеше да се продаде...

ГЛАСЪТ: (*иронично*) И парите да бъдат раздадени на бедните!

ЧОВЕКЪТ: Ако знаех къде да намеря ключовете... Може да се отвори и без насилие.

ГЛАСЪТ: Ами търси, като толкова искаш. Можеш спокойно да търсиш. Цял живот имаш — да се мотаеш тук и да търсиш ключове на шкаф. Някои точно с това се занимават. Ако ги питаш какво правят, казват: а-а, търсим.

ЧОВЕКЪТ: Пак ме иронизираш. Вярно че тези ключове с години могат да се търсят, а може изобщо да не се намерят, я не са тука, я изобщо са се загубили, няма да си губя сега времето с тях, другият ключ — той е по-важен. Не вярвам да съм го загубил, щом съм го имал, забутал съм го някъде дълбоко, може и в шкафа да съм го сложил, знам ли. Ще трябва да се разбива, прав си — първото препятствие най-високо изглежда, така съм чувал. Иначе тука си е направо уютно, седиш си, търсиш си. Че и някой може да рече —

браво, целия си живот прекара в търсене... Е, сбогом, шкаф! (*натиска лоста*) По-силно ще трябва да натисна, тя тая работа не е чак толкова лесна, колкото я мислиш, натисни, натисни, не се бой. Без страх и съжаление. И-и-и... (*вратата на шкафа се отваря, вехториите събарят човека на пода и го затрупват*) Ама че напаст! Дано не ме е ударило лошо по главата! Ама то колкото се изсипа, вътре два пъти по толкова, бива ли такова нещо, бива ли такова чудо да се натрупа, толкова натурии и боклуци... да не би някой ден да ти потрябват... Глупости, ще потрябват, живота си тече, минава си живота и купчината расте, расте, докато те затрупа някой ден. Право казват китайците — почисти си мазето, да ти стане леко и горе, в стаята... Китайците ли бяха, други ли някои, във всеки случай сигурно някой го е казал, ако не е — аз го казвам... Още не съм я подхванал тази работа, а вече се отчайвам. И как няма да се отчая, като се виждам вече затрупан от нея, преди да съм я започнал. И затрупан, и зле ударен — я да видя дали нямам нещо счупено. Нямам, само дето съм натъртен и ме боли навсякъде. Затрупва те цялата тази история, в един миг те затрупва, само и само да си отмъсти, задето си се захванал с нея. То си е така — един аквариум да вземеш да чистиш, примерно, всичката мътилка, която дотогава най-кратко и живописно си е стояла на дъното отведнъж се надига да протестира и така ще размъти водата, че и рибите не виждаш, черно става. От един само протест. На мътилката.

ГЛАСЪТ: Всеки си има някакъв трик пред работата. Един акъли почва да дава, друг се надига да протестира, ти пък сядаш да разсъждаваш.

ЧОВЕКЪТ: Да, да, работи и не разсъждавай, нали? Девиз и чудо, сякаш разсъждаването не е работа.

ГЛАСЪТ: Работа е, разбира се. Ако не се въртеше в кръг. Ти се опитваш да протакаш, отлагаш, хленчиш, глезиш се, пазариш се. Вместо да правиш!

ЧОВЕКЪТ: Ще започна, ей сега започвам. Само че с какво? С нещо по-леко. Ето, тази топка, например. (*взема топката*)

ГЛАСЪТ: Какво виждаш сега?

ЧОВЕКЪТ: Чакай малко! Чакай да си поема въздух! Ослепителна светлина! Ослепителна! Светлина! Слънцето — до червени кръгове пред очите. Голямо червено кълбо, надраскано от трева, тръстики и папур. Голяма оранжева пеперуда реже с крило

миглата ми. И ми ръсва пращец в окото. Пращецът е златен. Сега едното ми око вижда златно. Светът — едновременно златен и едновременно... цветен. Невероятно цветен. Невероятно значим! Всичко е страшно важно. Всичко е толкова пълно със значения, така прелива от значимост, сякаш съм в храм. Сякаш съм храм и нещата отекват в купола, отразяват значението си в златните стенописи. Капка вода върху измитите ягоди, вселена от цветовете. Люлката е закачена на крушата, разперено зелено небе. Пеперудата дълго трепти във въздуха, сякаш е закачена на конец. Ама тя наистина е закачена на конец, златен. Конецът е дълъг, много дълъг, чак до слънцето. Слънцето се смее и си я издърпва. Хоп! Няма я! Надвесва се внимателно над мен. С русата глава на момичето. Едно-две-три, момичето скача на въже. Нетърпеливо. Момичето брои: едно-две-три... На седем обърква и започва отново. Момичето ме гледа. Момичето се усмихва. То ме чака да порасна, за да си играем. То ме погалва и ми подава една ягода. Ягодата е голяма, най-голямата, тя е огромна, изпълва земята, изпълва небето. Пъстрата капка се откъсва от нея. Бавно пада откъсната пъстрата капка и преброжда безкрайния въздух, пробощда зеления сън на тревите, невинно се плъзва в пръстта и, изпита от обич, кънтежа беззвучен подарява на моите пръсти. Ето слънцето се люлее на моята люлка. Сокът на ягодата, тежък и сладък. Откъсвам устните си. Момичето е дочакало, сега съм пораснал, сега съм по-голям от него и устните му са червени от неочакваната и за двамата целувка. Нашите устни ни сварват смутени и неподготвени, но не искат да знаят, на тях им харесва. Да, някой крещи — спри, някой ме догонва и се хвърля в краката ми с категоричността на разсъдък. Зашеметен, проснат по очи, с изтръпнали устни виждам пред себе си като светло петно момичето, то продължава да върви, да ми говори, да се смее, да ме целува, докато петънцето от бялата ѝ рокля съвсем се стопи. Да, тя не е разбрала, че мен ме няма и изведнъж, много по-голяма от мен и ядосана, че раста толкова бавно, хваща голямата си червена топка и... Но тя е само един балон, балонът е лек, той не ме докосва, облъхва ме само с властната си воля, изпълва ме с нещо по-силно и по-високо от мен, издига се бързо нагоре, повличайки след себе си вместо конец тънката нишка на моето недоверие, разплита ме. Нишката свършва, с пукот се откъсва от мен, отлепя като ненужен етикет принадлежността ми към гравитацията. Бавно и тромаво. Като объркан слон. Надигам се след

балона и... (хваща се за лицето, извиква) Ох, топката! Червената топка! (пауза) Милата ми баба. Ръцете й, още силни и млади, ме вдигат. Слънцето, вече съвсем червено. А може би е топката. Момичето. И устните отново ме намират и измъкват властно при себе си. На креслото в тъмната стая. От притворената врата се промъква тиха музика. Ненадейната среща на устните. Не намираме сили да се опомним. Да се противопоставим. Те искат. Те са мъдри. И ги оставяме. Сами. Но топката лети, преодолява въздуха с огнена следа, ще ме погълне в тъпия си удар, ще ме разпилее, ще ме...

ГЛАСЪТ: Дай ми я.

ЧОВЕКЪТ: Ще ме...

ГЛАСЪТ: Дай ми я.

ЧОВЕКЪТ: Да? Добре, да... Разбира се. (пауза) Заедно с всичко, с което е пълна... Да. Разбира се. Ето, тя не ми трябва, тя не ми е нужна. Аз искам да бъда свободен, (пауза) Искам... Винаги ли, при всяко освобождаване ли съществува това... особено нагарчане. Донякъде се чувстваш като ограбен.

ГЛАСЪТ: Няма по-любимо за роба от веригите му.

ЧОВЕКЪТ: Защо тогава иска да ги строши?

ГЛАСЪТ: Истинският роб не иска. Истински искащият не е роб.

ЧОВЕКЪТ: Вярно е, по-свободен някак се усетих. Но и по-сам. Свистящата ледена пустиня — това ли е свободата?

ГЛАСЪТ: Свободата не е пейзаж, нито е местност. Трябва да се научиш да не оприличаваш. Не всичко е толкова просто, че да може да бъде оприличено. „Свистяща ледена пустиня“! Нямах ли я винаги в себе си? Не се ли перчиш понякога с нея, не издигаш ли „страданието“ си на плакат, не очакваш ли за него аплодисменти? От себе си и от другите? А сега го наричаш „свобода“!? Тук, долу, нещата губят своите очертания, те не могат да бъдат оприличавани.

ЧОВЕКЪТ: Вярно, сравнението беше наивно.

ГЛАСЪТ: И когато онова нещо наистина те лъхне — а ти познаваш неговата ласка, нали нямаше да бъдеш тук, ако не я познаваше — най-невероятното име, което би му дал е свобода.

ЧОВЕКЪТ: Вярно, прав си. Обаче какво да правя, тъй са ме учили, тъй говоря. Думите имат едно значение там, горе — и съвсем друго — тук.

ГЛАСЪТ: Думите са растения. Стъблата и цветовете им са отгоре, гледай ги, радвай се, храни се от плодовете им, долу са корените, долу те се съединяват — чрез пръстта, която претърсват дългите им пръсти. А дълги са тези пръсти, повярвай ми, дълги са, никой не знае дълбочините, до които стигат.

ЧОВЕКЪТ: Ами то така си е — един се задоволява да гледа, друг като къртица се ровичка — корени да вади. Разни хора... *(взема друг предмет)* Това пък какво е? Каска — войнишка. Давам ти я веднага, без да се замисля, чудя се как е попаднала тук, нали я сдадох накрая, като се уволнявах. Впрочем не помня, че и не искам да си спомням, май имаше нещо такова, бях я загубил точно преди уволнението, откраднаха ми я, да, точно така, мислех, че са я откраднали — то там много се крадеше, не че се крадеше, защото тези неща не бяха и наши, те само ни се водеха, всичко беше общо, народно имущество, а нали народът — това сме ние. И като му потрябва на народа, той си взема. Без да пита и без много да му мисли, нали е негово. Нищо не се губи, казваше старшината, само сменя притежателя си! Ха-а-а! *(сложил е, без да усети, каската)* Миррр-но! *(изпъва се, изпълнява командите, които си дава)* За по-о-чест! За среща отдясно... Хе-хе-хе, а пък този, дето ще го почитваме, ако ви разправя що за... то и такова животно няма, да го сравня. Хем лакомо, хем похотливо, хем властолюбиво, хем грабливо, хем жестоко, хем страхливо. Кръгла шапка, голям чин, високо положение, почне ли да говори родния език, тръпки да те побият. „Требе-е такознака-а дисциплината на занятията да се ху-убавичко да се поопъне, така, да се затегне. Такознака. Тука койт' си мисли, че в санаториум е попаднал, най-горчиво се заблуждава и най-жестоко се лъже! Такознака-а-а!“ *(изведнъж изпълнително)* Заповядайте! Разрешете да доложам! Тъй вярно! Служим на родината! Е-ей, ама арабия, за едно долагане — пет дена домашен отпуск. Добре направих, че му се обадох, като каза човекът да му се обадя, на кафе ме покани — мене, кирливия новобранец — на кафе! И кафето сладко, и приказката сладка — за туй, за онуй, за цивилизацията, за майка ми, за баща ми, за гаджето — дали чака още. Тежка е войнишката служба, трябва човек по-често да вижда домашните си, да се успокои душевно, то си е направо необходимо, особено след оня процес със старите войници, дето ви карали по цяла нощ да карате един автомобилен волан из помещението. А другите бият. Ами да, бият, защото като

караш и викаш би-би-иип им разваляш съня, а ако не караш — тогава бият тези, дете не им се спи и им е кеф да караш. Ей тука, в челото, яко удрят — с длан, викат му „мастика“ — ясно защо, замъглява ти се, като след една мастика. Ама и ти си издръжлив — шейсет и четири мастики и пак нищо ти няма, школа за мъжество, а? Обаче една нощ ротният се преоблякъл като войник, мушнал се незабелязано в едно празно легло, та ги изключиха сетне от Комсомола, ама обидата, обидата сигурно е останала от потъпканото достойнство и така нататък. А за какво сме ние? Да измиваме обидата. По всяко време на денонощието — като те мъчи нещо или някой — идваш и ми казваш, да ти олекне на душата. И пишем отпуска, за успокоение — че те, нервните клетки не се възстановяват, знаеш ли? Служите на държавата, неин дълг е да се грижи за вас, за вашето душевно и физическо здраве, тука всеки командир трябва да е на мястото си, ако не е достоен за високото звание... Като този, например, допуснал извращения в полка, политически, политически на хлъзгава почва стъпва... Не ме гледай така, момче, не ми гледай пагона, ние с тебе сме приятели, на една Родина служим, заедно трябва да се борим с прикритите й врагове. Отдавна го знаем, само липсват доказателства... Не е ли вярно? Миналият месец, например — две седмици арест ти лепнал и за какво? За нищо и никакво! Задето аз съм ти дал отпуск, когато той те е сложил наряд. На Нова година. Той този арест не удря по тебе, знам аз, той директно по нас удря, по скромните труженици в сянка, които прочистват социалистическата ни родина от паразити, по нашия авторитет. По нашата идея! Трябва да се запретнете и да ни помогнете да ви отървем от такъв звяр. Човек затова има очи, затова има уши, да гледа и да слуша, нали така. Мирррно! Какво казал? Завършил бил в Съюза, казва? Така ли? В „съюза“? В ловно-рибарския ли съюз. Не във великия, в братския, че и в Съветския — и това му е много — в съюза и толкоз! Че къде се намира той бе, да злослови срещу великата страна на Ленин! Мирр-но! Какъв виц? И той ви го разправи така ли? Как така не е политически, може да не изглежда политически, обаче прикритият му политически подтекст е ясен! Мирррно!... Я чакай, чакай, каква е тази кал, дете е полепнала по каската, това не е моята каска! *(тръска си главата)* И спомените не са мои. Вярно, че ме поканиха, ама не отидох — аз не отидох. И цялата тая мръсотия, дете ми се изсипа на главата, с нея аз нямам нищо общо, нищо общо нямам.

Ей, това чудо не се изчиства бе, и в очите ми влезе, и в ушите, чак ми заглъхнаха ушите. Туриш ли такава неща на главата си, нито чуваш, нито виждаш — само вятърът свисти край теб и вихрушката ти хвърля прах в очите... Сега се сещам на кого ще е каската... Ама какво да правя, нали ти казвам, откраднах моята, и аз свих чужда, да има какво да сдам накрая, да мога да се уволня. После мойта се намери, случайно се намери и я сдадох, а виж тази съм забравил във войнишкия куфар... Така ще излезе. Гледай каква кал, ей тая кал да не е останала от онова занятие, дето капитанът нарочно избираше по-големите локви и викаше — легни! Ей, не можахме да се познаем после, като маймуни се бяхме направили, съвсем като маймуни. Обаче имаше и командири! Един старши лейтенант си спомням — голяма работа. Абе — човек. Веднъж...

ГЛАСЪТ: Искаше да ми дадеш каската, или погрешно съм чул? Две години си служил, четири можеш да разказваш, ако те оставя. Войнишки спомени.

ЧОВЕКЪТ: Вярно, вярно, пак се увлякох, а купчината си стои и шкафът си стои — както одева, пълен. Това пък какво е? Тетрадка? За първи клас. Я да видя как съм писал едно време. Леле-е, дано не я видят децата отнякъде... Вярно казваше учителката, че пиша йероглифи. Съдържание — шест, краснопис — две. За съдържание — дума няма, харесваше й. Те учителките са като майките, винаги смятат, че точно техните ученици, че техните деца са надарени и имат бъдеще. Това им е и работата — и на едните, и на другите, да го смятат. На петдесет да станеш — имаш бъдеще, казват. Въобще бъдещето време най-трудно се спряга. В него всички глаголи стават неправилни — и винаги в условно наклонение. Не е само, както се казва, което още не съществува, ами и което изобщо не се знае дали ще съществува. За миналото поне си сигурен, че е съществувало, макар и там да не можеш да бъдеш съвсем сигурен, кое наистина е съществувало и кое само ти се струва, че е съществувало и все пак като го гледам този шкаф колко е пълен... *(от тетрадката е изпаднал лист)* Това какво беше? Писмо, на машина написано: „Редакцията на списание «Славейче» ви благодари за изпратеното стихотворение. За съжаление списанието не печата стихотворения, писани от деца. Желаем ви...“ И така нататък. Не печата! И защо не печата? Питам защо? Защото нямат инструкция, отгоре? Или за да могат чичковците и леличките спокойно

да си получават хонорарчетата — от цялата площ. Заяждам се, знам, че се заяждам, не казвам, че стихотворението е било кой знае какво, типично детско стихотворение беше, нещо за дядо Мраз, дете кой се римува с той, знам. Ама не беше по-лошо от средния бълвоч, дете пълнеше с котенцата си и мишленцата си тогава любимото ми списание. Не казвам, че беше добро. Ама поне беше написано от дете, истински наивно дете, не от някой важен чичко, който си е обул детски панталонки да се прави на момченце. И ги пише едни такива — сякаш го стягат за яйцата... Къде е, защо не мога да го намеря? (*рови из тетрадката, захвърля я ядосано, търси в шкафа*) Тук някъде трябва да е...

ГЛАСЪТ: Аз го взех.

ЧОВЕКЪТ: Ти? Че кога?

ГЛАСЪТ: Още тогава. Мислех, че не ти трябва.

ЧОВЕКЪТ: И вярно не ми е трябвало, ама като си въобразих... Гледай колко неща разхвърлих, като се запалих да търся, без да се замисля. Така май по-бързо върви работата, ако не се замисляш, (*тръгва към шкафа, но се спъва в нещата на пода и пада*) Не ще да е така, без замисляне и само с хвърляне — ей ме къде съм пак — на пода. И тук съм се одраскал, та чак кръв, гледай тук — на лоста, с който отварях... Гледай ти, не става тая работа без кръв да се пролее. Че и капачката на коляното ударена — дано не съм я пукнал, че сега нямам време да боледувам. Сега съм се хванал да разчиствам — отстъпление няма. А, ето и превързочни материали, цяла аптечка — и всичко си стои както трябва, подредено. Като в аптека. Ами да, тая аптечка си я спомням, едно време татко като купи колата я донесе... Много бяха задължителни на времето тези аптечки, предпазните колани още не бяха излезли на мода, та аптечките бяха съвсем задължителни. Можеш на червено да минеш, можеш да превишиш скоростта, и предимство да отнемеш — все някак ще ти се размине, обаче без аптечка тръгнеш ли на път — няма разминаване. Катаджиите са народ стриктен, спират и проверяват — пожарогасителя и аптечката. Че и отварят да проверят задължителните неща там ли са. (*отваря аптечката*) Всичко е наред, я да си окажа първа медицинска помощ! (*запрята крачола, превързва се*) Ето, надуло се е, проклетото, дано не излезе нещо сериозно. Риванолът не ми вдъхва доверие, доста време е минало, пък и шишенцето май е отваряно... Че кога ще е отваряно?

Като се блъснахме с каруцата ли? Ами, тогава никой не пострада, само поизкривихме бронята. Бяхме тръгнали да обикаляме страната, за да я обикнем. С кой акъл — и баща ми и майка ми — млади шофьори — по осем часа на кормилото. От мерак само, ей така, движението, пътищата, вятърът свири в страничните прозорчета и чудесата се редуват пред нас нетърпеливо: Бачковският манастир, Рилският манастир, Етърът, Велико Търново, Мостът на Колю Фичето, Къщата на баба Тонка, Побитите камъни... Чудеса, ей тъй, на пътя оставени, чакат те да дойдеш... Сега се сетих — друг път беше и колата беше друга, спухахме гума и ауспуха — и той се откачи, та ходих из пътя да намеря тел да го вържем. Нашите пътища, слава Богу не са като европейските, чисти, изметени и само мотели и бензиностанции се намират по тях. На нашите човек винаги си намира каквото му трябва, те са цели ремонтни работилници. Та като намерих телта, докато помагах да сменим гумата, детето, както си подскачало босо в праха, да вземе да се одраска на същата тая тел, че и ръждясала... Та за дезинфекция тогава се сетихме да сложим риванол. По онова време все с риванол се промиваха раните... Знам, знам, мамо. Ама пак ме боли. И ми изтръпва крака. — Не може да те боли! — Обаче ме боли. Боли ме и това е. — Май обичаш да хленчиш! Ето, потърпи още малко. Мъж си, войник ще ходиш! Ето, готово! Сега си легни, аз ще сваря чай. И не вземай веднага книгата, четенето в леглото разваля очите! Най-добре да загася лампата. Раз-два-три — светлото се скри!... Ама не мога да заспя, просто не мога и това си е! Не знам защо — не ми се спи. Не че ме е страх, защо да ме е страх, тъмнината е много интересна — в нея живеят видения. А някои са прекрасни, повечето са прекрасни. И не само тъмнината. Белият таван, когато трябва да спя следобед, единствено белият таван ми остава. Знам го наизуст, всяка точка, всяка драскотина. Два часа на ден. Превъзходно упражнение — постепенно се научавах да фокусираш върху фигурите, да усещаш движението, пулсацията на белотата. А когато е тъмно... Още по-интересно! Мога даже да пиша на тъмно. Под одеялото — с линейка!

ГЛАСЪТ: И какво толкова пишеш?

ЧОВЕКЪТ: Ама откъде да знам какво, няма значение, каквото ми дойде на ум. Защото е важно, всичко е изключително важно. И ако не го запиша, ще го забравя, ами аз съм много разсеян. И за какво съм се научил да пиша, ако не за това — за да пиша? Разбира се, че знам,

написаното веднага изгубва всякакво значение, това Сократ го е казал. А някой друг го е написал, за да изгуби и казаното от Сократа значението си. Но понякога е толкова хубаво, толкова необходимо да освобождаваш нещата от значението им, сякаш себе си освобождаваш от тяхното робство. Важен е механизмът. И да знаеш какво правиш. Я-я, забрави да угаси лампата! Сега мога да си чета спокойно, *(хвърля аптечката, взема от шкафа една книга)* Ето, сега ще ти я дам, само да я прегледам. Набързо, набързо, знам, че няма време, много ме бавят тези предмети, подозирам, че го правят нарочно, даже и насилие не се поколебаха да употребят. *(показва коляното си)* То, като погледнеш, това на война прилича. Съпротивление на... на материалите. Да, така си е, материята се съпротивлява. А може би и с право. Добрият господар захвърля ли слугите си, които вярно са му служили, само защото са остарели и ги намира за ненужни? Едно време се вдъхновявах от робските въстания. Спартак! Сега, когато стоя в ролята на император *(застава в позата на император)* — а, прилича ли ми — сега гледам от позициите на другата партия. Книгата, виж, е особен вид материя, тя е материализиране на някакъв дух, на идея някаква, дори и тази идея да не става... *(разтваря книгата)* На Писанията прилича, ама не е, аз лично не си спомням такова и в апокрифите да има. *(чете)* „Книга на пророка Истомий. И в годината на великата блудница биде Словото към мене и рече: Прави правете пътищата Му, защото иде и ужасен е Неговият гняв. Вие, които не пожелахте да бъдете слуги, освен на похотта си, които не пожелахте да бъдете освободени, освен от свободата си, покайте се!“... И книгите ли да ти давам?

ГЛАСЪТ: Защо, тази твоя ли е?

ЧОВЕКЪТ: Ще кажеш, че е твоя?

ГЛАСЪТ: Защо да кажа, то си пише на кого е книгата — на пророка Истомий.

ЧОВЕКЪТ: Вярно, пише. Обаче аз такъв пророк не познавам, няма го в Писанията. Работите, дето ги пише, ги има, само него го няма.

ГЛАСЪТ: Че какво е един пророк, говорител само. На сегашен език — Телефакс. Приема съобщения.

ЧОВЕКЪТ: Ама за такива съобщения го убиват с камъни.

ГЛАСЪТ: Да, да, случва се, случва се. Хората обичат само приятните съобщения. А кое съобщение е приятно? Което оправдава действията ти. И те хвали. Почне ли да те критикува, става ти враг. И пощальонът, дето ти го носи, също ти става враг. Ако подателят е далече, си го изкарваш на него.

ЧОВЕКЪТ: Вземаш я, значи. Така е, пророче, прощавай. Не си се трудил напразно. Аз не си ли правя полека-лека един път към вратата, както би казал по старинному — двери. Тайнствени двери, невидими двери, дето душата покой ще намери, дето в сърцето стаено на мрака, в тайната стаичка някой те чака. Отвори ли се пътят, работата наполовина е свършена. Ще трябва тогава ключа да се търси, да видим къде пък него ще търся. Като си помисля — и ми минава желанието. Толкова труд, толкова препятствия, само и само да се озова накрая лице в лице с най-главното. Непреодолимото. И да ми се изсмееш после — виждаш ли, нещастнико, всичко даде, нищо не ти остана и пак беше малко, не можа да намериш най-важното, дето ти трябва...

ГЛАСЪТ: Като децата си. Нетърпелив. Всичко наведнъж искаш. Още от вратата далече, за ключа се вайка. Търпение означава да можеш да правиш нещата едно по едно, разделяй и владей. Очите от всяка работа ще се уплашат, виж ръцете са роби, те се захващат и я свършват.

ЧОВЕКЪТ: Нямам и друг изход, няма да се спирам точно на средата я. Шкафа се поопразни малко, я да видя така като е по-лек, дали няма да се отмести. (*опитва с лоста*) Не става, стабилна работа, дъб ли е, бук ли — сякаш корени е пуснал! (*изважда плик със снимки*) Я гледай ти.

ГЛАСЪТ: Какво?

ЧОВЕКЪТ: Нали като млад бях любител фотограф... Как ли е попаднала тук... Една снимка от... от едно време. На едно момиче, което познавах. О миг, поспри, ти тъй си хубав — щрак — и мигът поспира, хе-е, хубаво нещо е фотографията... А тази е друга... А тази... И боси стъпки от тревата поема в бели шепи вятър, и светлина в капана на косите, в решетките им светли плахо трепка. Дълбока е реката и дълбоки са думите, и близки са звездите, вълшебникът е минал по росата, небрежно в храстите засято злато. Светът е нов, докосва ме и стене като дете, изгубило вселена и вика ме навън — да си играем, мечта — в очите, в устните — безкрая, на дланите в

докосването — вечност, небето и земята си отрекъл, вървя, пиан от музиката свята, събрал в дланите си речен вятър, полагам ритуално под звездите на стъпките си боси позивните и нека зарево да е човекът, и нека този свят да е пътека.

ГЛАСЪТ: *(с лека ирония)* Браво. Ти си бил поет.

ЧОВЕКЪТ: Бил съм. И поет. И какво ли не съм бил. Това лошо ли е?

ГЛАСЪТ: Лошо е, разбира се. Че си бил какво ли не. А задето си се надигал на пръсти, макар и джудже, това не е съвсем лошо, когато не чакаш аплодисменти.

ЧОВЕКЪТ: *(подава плика със снимките)* Ето, вземи ги всичките! *(кляка пред шкафа, вади и хвърля)* Вземай! Всичко! Връзка писма, младежко творчество, поема — „Слънчеви пътеки“, опити с четката, театрални опити, опити с нотите, вземай всичко. Всичко това, което в пролетта ми е яло времето. Времето, времето да можеше да се върне някак...

ГЛАСЪТ: Времето. Какво знаеш ти за времето? Познаваш ли неговата материя, имаш ли понятие за механизма, който го произвежда, кой го извежда от вратите на вечността, кой отново го въвежда, каква е посоката на неговия полет и има ли прегради по пътя му. Какво искаш да купиш със своята вехтошарница, какво мислиш, че си събираш отгатък, зад вратата?

ЧОВЕКЪТ: Нима време?

ГЛАСЪТ: Ти не можеш да го назовеш, липсва ти понятие. Да кажем Присъствие. Но що е времето в сравнение с това Присъствие? Има ли то власт, има ли то допир с него? Крилата на старата скърцаща вятърна мелница — имат ли те власт над вятъра? Запитай я, ще ти каже — разбира се, аз го произвеждам.

ЧОВЕКЪТ: Примавамаш ме, знам, изкушаваш ме да продължавам, да търся и хвърлям, докато остана... Но какво ще остане? Оголена сърцевина, тя има ли общо с мен, с моята личност. Не сме ли изградени тъкмо от спомени, не ги ли подреждаме грижливо в опит, за да кажем — ето, това съм аз — премисленото, преживяното и надеждите за още неживяното? Каква ще е тази моя същност, ако съблека всичко това? За какво ми е да я знам, ако забравя другото.

ГЛАСЪТ: Мислиш примитивно... Давам — следователно губя. Защото си свикнал да мислиш в предмети ли? Но каква е материята на

твоята мисъл? Лекарят дава здраве — загубва ли го? Музикантът дава музика — загубва ли я? Когато си давал любов, загубвал ли си я?

ЧОВЕКЪТ: Е, онова е друго. Онова е любов. А това тука са вехториите.

ГЛАСЪТ: Вехториите ще взема, те наистина не ти трябват. Не виждаш ли — те са само дрехите на нещата, те само ти пречат да ги виждаш, да ги притежаваш. Ако стигнеш, ще го разбереш.

ЧОВЕКЪТ: Туйто, пак всичко от мен зависи и пак аз съм, който нищо не разбира и нищо не знае. Ако те слуша човек, понятията ми са като на къртицата очите, много работа не вършат и ще трябва да копая напосоки, дано улуча. Лотария, значи. Като не зная, кое какво е и защо е! Ама крив ли съм аз? Човек като се пръкне на тоя свят, светът вече се е създал, организиран и обяснил, докдето може. Натъпкал се е, значи, в обяснения и понятия. И защо го възпитават детето, защо трябва то на училище да ходи, че и в Университета, ако иска повече да знае, защо се рови човек из книги и теории, че и на театър, най-сетне отива? Защо, ако не за да разбере как тоя свят вече се е обяснил, понятийния апарат да схване. За да могат хората да общуват, в контакт един с друг да влизат трябва конвенция някаква, уговорка какво какво е. И ако речеш „време“, например, не може аз едно да разбирам, ти друго, а пък трети и четвърти — трето и четвърто. Че и аз тъй съм ги научил нещата, както са ми ги казали, така си и служа с тях. Ако седна аз да го измислям този свят, ще е друго, така той си е предварително измислен и аз такъв го виждам. И ето, сега ми казваш — не бил такъв, онакъв бил, че и сетива съм нямал да го възприема, че и понятия съм нямал, да го изкажа!

ГЛАСЪТ: Аз те водя. Ти сам поиска да те водя, затова ти ги казвам тези работи. Ако не беше поискал, нито за преддверието щеше да знаеш, нито за вратата. От време на време щеше да хвърляш по нещо тук, докато затлачиш проходите съвсем, така правят мнозина. И, повярвай ми, нищо не губят, живеят си живота без съмнения и скрупули и нима са криви? Ако питат за нещо, питат за неща конкретни, дето предварително им знаят отговора. Като им го повториш, ще ти ръкопляскат, ще те обичат, ще ти кажат, че си умен. И приятел ще те направят, и съветник, и съдружник. Ще се успокоиш, ще си живееш живота, парите ти, славата ти, децата и внуците ти уредени. Ама не, ти все питаш, все питаш. И все за неща, дето не са за главата

ти и защо? Да си повече от другите ли искаш, да им се присмееш ли? А като не разбереш нещо, се обиждаш като дете. Натъпкал си главата си с глупости и вещи, наслагал си навсякъде решетки и капани, откъде да мине някоя чиста мисъл, без да бъде върната на първата митница обратно, без да бъде нарязана, накълцана на пържоли и подредена по чекмедженцата. А после учудено се огледаш — къде ли се е дянала. И като се вмиришат частите ѝ, хвърляш ги с погнуса. Това наричаш логика. Тежък лабиринт, закачен за ума, с който се опитваш нещо да разбереш и стигаш до мярката. Ако е по-дълго — режеш, ако е по-късо — разтегляш, Прокрусте такъв, сякаш си правиш тесто за пица и смяташ, че знаеш, вярваш, че си научил. И не се сещаш, че са умрели нещата, орязани и разтеглени, не се сещаш мярката да промениш... Да се отвориш, прозрачен, пропусклив, няма да се сетиш, много си важен, много си принципен, много си знаещ. Обаче питаш...

ЧОВЕКЪТ: Ами питам. Уча се да питам, че, както излиза, аз и как да попитам не знам. И за какво ми е не знам. Само знам, че ми трябва. Сън не ме хваща, като научих за вратата, другите за луд ще ме вземат. Знам, за откачен ме смятат, в това хубаво време да се завра в най-тъмното мазе, да се ровя из боклука, без да зная какво в крайна сметка ще излезе и ще спечеля ли нещо, или, както е тръгнало, ще загубя всичко. Хората си гледат живота, почивката, трупат си парите, на семействата си се радват, в събота сред природата ще излязат, в неделя — на църква, да им олекне на душата и са щастливи. Ех, щастливи са хората и само такива като мене, шантави, търсят някакво друго щастие, дете я го има, я не, никакви гаранции, само мръсотията, вехториите и загубеното време са ми гарантирани... Това пък какво е? Като сандък нещо, бая тежък. Него ако извадя, може и да го помръдна шкафа, да надникна отзад. Не съм го виждал по-рано този сандък, не е от мен оставен. Аз си мислех, че само моите си боклуци ще трябва да разтребя, а ето че и други трупали на пътя ми, да ме спъват и пречат. Я да видя къде сложих лоста, че ключалките ръждясали, трябва да се разбива, *(разбива сандъка и го отваря)* Ле-ле-е! Не може да бъде! *(изважда монети, пуска ги обратно, изважда една, разглежда я, захва я)* Айде бе! Вярно казва поговорката — ако търсиш достатъчно старателно, ще откриеш съкровище! Добре, че те послушах да поровя, виж ти какво си имал предвид, какво си пазел за мене тук. Благодаря ти, благодаря, всяко усърдие се възнаграждава, вярно е. Целта е

постигната и аз ти благодаря! Човече, това тук са поне десет килограма! Сребърна монета с лика на цар Фердинанд, десет килограма чисто сребро, да не са и повече. Вярно, значи, излезе, че прадядо ми е скътал пари. Дядо разправяше едно време, той ги търсил, ама не можал да ги намери и на баща ми казал, ама баща ми на такива работи не вярва, хич и не тръгнал да ги търси... Мой късмет били... Десет, какво ти десет, то тежи това чудо, най-малко петнайсет килограма, да не са и повече. И раклата — и тя старинна, поне на сто, ако не на двеста години е, реликва, може да се продаде. Ами да, тук, по-отдолу после ще погледна, не може да няма ценни антикварни неща, аз познавам един антиктвар от Пловдив, там повече дават, хората си правят стаи в битов стил, добре вървят там такива работи, да не говорим за туристите. Като натоваря един багажник, като гледам, може и повече да излезе, ще демонтираме седалките или направо да помоля баджанака с камиона. Ето, сума ти нещо ще се открие тук — един свещник, малко повреден, тук свещи не знам как ще се сложат, обаче така, за декорация става, я виж — картина с маслени бои — оригинална, някой някога я подарил на нашите, колега, сам я рисувал. И не е лоша — макове. Като ѝ сложим една подходяща рамка и едно десет — петнайсет бона можем да ѝ вземем. Оригинал! Дървено трикрако столче — ей, това столче сам съм го правил като дете — в час по трудово обучение. И това гобленче — не е кой знае какво, обаче — колкото дадат, няма да се пазарим, игленик — чехълче, счупено, за съжаление. Не бях особено сръчен по трудово, за съжаление, баба ми ми помагаше. И майка ми! Голям майтап, това гобленче, с цветята, трябваше да ѝ го подарявам за осми март, тя сама си го е бродирала през нощта, докато съм спял, после уж много я изненадвам! Резби на линолеум — това не става, това са детски работи, да се чудиш кой ги е прибирал, свидетелства разни, това само майка ми го е напъхала тука, няма кой друг да е, да я питаш за какво ѝ са. Ето тези карета тя ги бродира навремето, като бяха много модерни, още тогава ги разпределяше на децата, кое на кого е, това съм си го избрал, половин година го е работила, защото моделът е бил объркан — сиво, бяло, на зигзаг, много хубаво. Него няма да го продавам... евтино. Ще му сложа цена, каквато подобава — хандарбайт! Дали да не го шитна на някой германец по Черноморието, на Дюни, на Елените. За дойче марки — те ценят такива работи, по-дълбочко се бъркат. Това какво е? Клавири —

от едно време, когато исках да ставам музикант — направо бях маняк ноти да купувам, като имам нотите, все едно музиката притежавах. Гледай сега къде съм ги заврял, вместо да им взема парите — както са скъпи сега нотите... Че то тук има истински ценности — ето „Аида“, издание Рикорди, воден печат на книжарницата — 1900 година. Че Верди е бил още жив по онова време! Библиографична рядкост — сума ти пари ще взема за нея! Пучини, Белини, Масне, това какво е — без корица — за пиано, Черни трябва да е — за някоя детска школа! Ами че всичко това е пари, а аз съм го затворил тука да го ядат мишките. Това да не е... Хайде бе, аз го мислех за изгубен — стария грамофон на дядо ми! Довоенен, немски, Куче марка — „Хиз мастърс войс“! Е това е съкровище! Ама тука — не, какво ти разбират тука, ще го дам на Жоро да го продаде в Германия, там най-много ги ценят — автентична техника — два до три бона — дейчмарк! Дано работи, я да видим. Пружината е здрава. И плочи има — о-хоо: Лаура, Марина, Куку-валс, Ре фа си, Щастие в планината... Я да пуснем нещо. *(навива грамофона, пуска една плоча, започва да танцува с въображаема партньорка)* Ето така, камината, музиката, тангото, устните, чик ту чик... Хоп! А сега насам! Госпожице, та що ли ми остана... Хоп! Неотразима работа, истинско съкровище! *(плочата започва да повтаря)* Да, иглички трябва да се намерят, тези са малко ръждясали, комплект трябва да продаваме, така цената ще е по-добра, *(изключва грамофона, внимателно вдига плочата)* Внимателно, внимателно, тези старите плочи са много чупливи, само като ги хванеш и се разпадат. От само себе си, старинна работа, нежно трябва, внимателно! А това? Не, не мога да повярвам! И това се е запазило? И даже не е ръждясало — че то е на повече от шейсет години — и сигурно работи? Е, това се казва шестица от тотото: киномашината на вуйчо ми, домашна, ръчна, довоенна. Ако не взема три бона за нея, тя си ми е наследство! Я да я пробвам, ето и филми има. *(зарежда машината, завърта ръчката, отива на мястото, където се предполага да е екранът и играе онова, което разказва)* Това съм аз. На шест години — играя със сестра си на топка. Тук вдигам братчето от кошчето. Пак съм аз — пътуваме с лодка. Тука берем цветя — късаме ги с корените. Къси панталонки, потникът отвънка, на врата ми е закачен ключ. Тук подстригвам мечо. Първи учебен ден — ходим като Чарли Чаплин — камерата не е била наред. Тук показвам колко голям ще стана — на две години съм.

Училищна манифестация. Морето. Имаме гости. Празник в детската градина — танцуваме танц на снежинките. Снежен човек в двора — картината подскача, механизмът на камерата нещо... Я стига толкова да не я разваля, че не мога да я продам после! Истинско съкровище — антикварна ценност, носталгията по предвоенните години, една от първите — за домашно ползване — в Германия, само там! Ето още! Още филми — първа любов, първа целувка и тем подобни — младежка романтика. Комплект с филмите, по-скъпо ще й взема, немецът няма начин да не клъвне. Ето и фотоапарата, стар — с мях. *(поставя го на статива, застава пред него, играе снимащ се)* Моля усмихнете се, гледайте насам, ей отгук ще изскочи пиленце! Хоп! Готово! Ох какво пиленце ще изскочи от този апарат — и него там, и той е немски, там могат да ценят. И всичкото *(показва сандъка)* тук! С малко разум ще вложим всичко в някакво лукративно начинание — антикварен магазин да отворя — не си струва, от такива работи печалба невинаги е гарантирана, виж верига магазини или хотелчета, отначало нисички, после по-височки. И допълнителна дъщерна фирмичка за препродажба на западни автомобили, втора ръка. Парите не трябва да стоят, трябва веднага да се пуснат в обращение, за да не свършват, ами да се възпроизвеждат — да се размножават като хлебарки. Или да взема няколко бензиностанции да направя, а? Ти повече знаеш от мен, да ме посъветваш, а? Че то и богат да си не е лесно, тежка е царската корона! Хотели май е по-изгодно, ние сме туристическа страна. Моля? Питам те, защото си по-умен от мен, за акъл, съдружник да те направя, а? От мене парите, от тебе акъла. Ама като те пита човек, не се обаждаш. Е, много ти здраве, като се сърдиш, сърдиш се, какво да правим! Чакай, чакай, ти да не би... Не-е, това е старо семейно имущество, наследство. Стара семейна традиция. Нямам право да го подарявам току-така, той, пращадото от залъка си го е събирал за нас, потомците, да го намерим един ден, да го благословим и да заживеем като хората. Най-последно. Монетите не представляват националноисторическа ценност, намерени са от мен на моя територия... В управителния съвет, Джордж, една от фабриките ми стачкува, няма как, ще закъснея за приема в испанското посолство... На тринайсет, моля — пет хиляди долара! *(имитира крупие)* Тресан, юнпер, нуар. Моля? Триста и двайсет хиляди, нали? Е, какво да се прави, понякога и аз залагам малки суми... Разбира се,

разбира се, омарите в пиемонтски сос, бургундското, както винаги от преди четиринайсети, тогава хората още умееха да правят вино, войните объркаха традициите. Задръжте рестото, ама разбира се, купете си там нещо за спомен, червило или видеомагнетофон, аз ли да ви уча. О не, повече нищо не искам, ако знаете какви жени ме чакат и за какви играчки... да не смуцавам невинността Ви, ах, да, щях да забравя — и една люта чушка, ако обичате, българска, както обикновено, *(сяда на сцената, изтощен от разиграванията, закрил лице в шепи, известно време мълчи, после бавно изправя лицето си, шепнешком)* Всичко, нали? Разбира се. Не чувам гласа ти... Ама ти, да не би наистина да повярва! Тя публиката не може да повярва, че ти ли! Ако искаш да знаеш целия този спектакъл ти го разиграх за отмъщение. Защото ме обиждаш. С подобни „изкушения“. Смяташ, че един сандък сребро ще ме заслепи толкова, та да не чувам гласа ти? Не, не... Виж ако бях по-млад, ако бях още пълен с амбиции, надежди още ако имах, може би щях да се колебаю, да се двоумя, не знам какво щях да избира в крайна сметка... Че аз ти дадох неща, които са истински мои, този сандък никога не е бил мой, какво общо имам аз с него. След като тръгнах?

ГЛАСЪТ: Тръгна. Защото си стар, без амбиции и без надежди? Така ли излезе? От отчаяние? Не е ли най-силната амбиция — да отхвърлиш другите амбиции? Отчаяният тръгва ли да търси? Или остарелият?

ЧОВЕКЪТ: Интересно, шкафът продължава да бъде тежък. Непоклатим. Толкова нещо излезе, че е почти празен... Може би най-тежкото е тука в чекмеджетата, не бях ги забелязал досега, *(тежко измъква едно чекмедже, отстъпва назад)*

ГЛАСЪТ: Какво виждаш сега?

ЧОВЕКЪТ: Хора, хора, много хора, лица, гласове и гласове. И гласове. И хора. И лица. Не ги познавам. Но звучат някак близки. Упоително забравени. И очи. Много очи. Надвесени над мен. Очите на майка ми? Но сини. Много сини. Бавно изгрява в недрата им светлина. Приижда, силна и синя. И ме залива! Морето! Морето! И рибите, отчаяно издигнати към светлото присъствие. И танца на делфините, изтеглени към вечното от сребърната струна на гларусови писъци. И сън. За гмуркане. В дълбокото. В дълбокото. Превръщане. Обратно в риба. И перките, израснали от пръстите, хрилете ми, косите в миг

отхвърлили, на пяната положили. И люспите, ритмично от сърцето ми подреждани. В небрежната стихия се разтваряме, безмълвие се свираща между клетките. И синева, и синева, и синьото, безмълвното, небрежното, безбрежното безропотно издига ни към блясъка, взривява ни високо над лазурите, праща ни в синята неистовост и ни преобразява. В съзвездия. И в сияещи пращинки върху крилото на пеперудата, изпълнена до болка с полет — меката светлина на клоните, разцъфналия клон. Напевна приказка с очите на баба ми... Слънцето, което трепти, приижда, залива ме, огнено, ослепително, ярко трепти ключето на врата ми, люлее ритъма на моето присъствие. Трябва да протегна ръката си и да го откъсна... Ето я, дръжте я, тя го е взела! Откраднала! Ама не, аз ѝ го подарих, не знаех! Чакай! Не се увличай в кънтежа на отминаващите стъпки. На върха, в блясък. Към който се изкачвам, с лакти, нокти, зъби, за да открия там... блестяща бирена бутилка. Бутилката се смее. И хората се смеят, много хора, лица, лица, гласове, гласове, гласове, шепнещи, крещящи, пеещи, се сплитат и кънтят, направили от мрежата си купол. Тихи дълги пръсти ми обличат пуловер. Тихи дълги пръсти като газели се гонят през клавишите. Тихи дълги пръсти скитат по лицето ми, обгръщат ме и стенат, гласове, гласове, всичко се слива и ме залива музиката тиха, потъвам, и потъвам, и потъвам. И весело откривам като накит на дъното, надолу, забавна принадлежност, съпричастност към световите на животните и птиците, там долу в мен се будят динозаври, галактики отново се събират и взрив ги разпилява пак и аз съм там, в красивото присъствие, на атома в недрата — негова материя. Светът е млад и нов. И гмурнат в хаоса, аз търся светлина... И много още... И много повече, неща, които не мога да разкажа, защото съм забравил думите, с които назовавах... Толкова много неща... И още повече...

ГЛАСЪТ: Знам, че е много, не се бой и все пак е само малка част, онова, което донякъде можеш да си представиш.

ЧОВЕКЪТ: Липсват ми понятия.

ГЛАСЪТ: Не са ти нужни. Какво ще ги правиш, изправен пред бездната? Ще имаш ли сили да останеш тук, вкопчен за нещата на примитивната си логика и да спасиш поне отломките ѝ? Няма ли тогава нищожната пращинка, която гордо наричаш своя личност, да се разбие в мощните вълни на този океан и как ще се познаеш после, как

ще се намериш, за да се събереш отново? Не се бой, нали ти казах, вземам всичко.

ЧОВЕКЪТ: Жалко само за ключа, ключът ми се мярна някъде, проблесна на слънцето. Е, да не губим време. Да отворим последното чекмедже. Здравно е заключено, не помръдва, какво ти заключено, ключалка не се вижда, може да се е изметнало от влагата, макар че тука влага няма, тука е сухо. Или много е натъпкано, та запъва. Както и да е, трябва да се отвори.

ГЛАСЪТ: Трябва.

ЧОВЕКЪТ: Няма начин. И през това трябва да се премине. *(бавно успява с големи усилия да отвори чекмеджето, иска веднага да го затвори, не успява, имаме чувството, че нещо, излизащо от чекмеджето го тласва назад)* Мрак! Непоносим, непрогледен, задушаваш, смазващ! Мрак! Толкова много мрак се изсипва от чекмеджето. Не подозирах, че може да има толкова много мрак, такава страшна тъмнина. Тежка. Извира все повече и повече, непрогледна и лепкава, бездънен е нейният извор. Разумът спи, дълбок е сънят му, непробуден сън, зловещ! Страх ме е. Страх ме е, не искам да пристъпвам. Не трябваше да го отварям, това ли е кутията на Пандора? Какво ли увива този мрак, страх ме е!

ГЛАСЪТ: Какво виждаш сега?

ЧОВЕКЪТ: Зъбите му бляскат в тъмното! Страшно! Бляскави бели зъби! Остри и разкъсвачи! Червеният език, целият в кръв, кръв се стича между зъбите! Остри и разкъсвачи! Това е вълкът! Това е лошият сив вълк, който идва да ме изяде, защото не съм си изял попарката и не искам да си легна. Идва да ме изяде и е много гладен! Ще ме разкъса, страх ме е! Страх ме е! Ослепях, очите ми се изпаряват, лежа и не мога да помръдна, сковават се ръцете ми, не ги чувствам, не зная имам ли още крака. Новото, по-голямото, зловещото слънце изгря над морето, изпепелен усещам водата — как се издига нагоре, устремява бляскавия си стълб високо, до зенита, рибите, зашеметени от полета, оголеното сухо дъно се разгражда до огъня на вряща стъклена повърхност, начупените отражения на развалините, пясъчен замък, който вятърът разпилява, невидим и неумолим, безшумен и упорит, обездвижен и присъстващ. Точно до мен, точно под моя балкон в голяма бомбена яма се е приютил малък духов оркестър. Музикантите, в черни официални костюми съсредоточено свирят тиха

погребална музика. Гигантската вълна, погълнала небето, бучи, реве с всичката сила на внезапно завърналия се звук и залива, залива, залива потъващия бряг, срутвация се пясъчен град, който някога наричах вълшебен и, о щастие, смъртта е близо, ласкавият ѝ дъх ме облъхва, няма още дълго да облажавам умрелите в първия миг. Вълната ме достига и запокитва в някакви стърчащи арматурни жезла паметта ми, измива като пясък волята на поредното събуждане. Ето, сега е тихо и някак спокойно. Изключително спокойствие. И градината, толкова слънчева, като райска градина, цялата в капки от роса, цялата в празнично тъмнозелено, огромни парашути от гигантските дървета разпръскват семена, семената потъват в меката пръст, странни растения издигат зелени стъбла като змии и на върховете им се образуват огромни пъпки, пъпките се разтварят и бледи бели... бледи бели... Страх ме е! Пристъпват. По въздуха, бавно, съдбовно, непреодолимо. Прозрачни. И голи. Към мен. От всички страни. Трябва да избягам. Стъпките им — като приближаващи камбани! Небето се променя — оранжево, синьо, жълто, зелено, червено. Червено. Червено. Кърваво. Големи червени капки небе се плъзват по листата, земята разтваря жадната си паст, за да ги изпие, разпуква се и ме повлича надолу. Надолу! Ето пътеката, ето — нататък, ето гарата, чака ме влакът. Стихнал в мрака, вагонът ме чака. Ето влакът — за Никъде. Тегли ме, дърпа ме — стреме стремително — звънко повлича ме. Там. Там, където ме няма. Призивно вика ме. Свирка ми, смига ми. Влакът. За никъде. Много пуста, много тиха алея. Трябва да вървя, трябва да вървя и да чета, трябва да вървя и да чета имената. Издълбаните имена. Сгърчени, сухи, обезглавени, окървавени, разкъсани. Всеки ден, всеки час, всяка секунда! Глад, граната, взривове, болест... Господи, твоите деца! Към небето ридаещи длани! Много тиха алея. И пуста. Трябва да вървя и да чета имената, издълбани по камъните! И ме е страх... Вземи го, моля те, вземи го... Не мога! Ако погледна нагоре — зъбите. На звяра. Тиха, много тиха алея. Трябва да вървя. И да чета. Имената, издялани в камъка. Разкривено, сгърчено. Надраскано от детска ръка — с тебешир. Тук са всички. Почиват дедите ми. Имена, за които сме вкопчени! Напояват сълзите ми камъка — ето майка ми, ето баща ми. Не, ридания страшни задавят ме! И дечицата, милите... (*задушава се от ридания*) Не, не трябва! Не искам! Не може... Не чувам гласа ти! Не чувам гласа ти! Тук съм сам. И е страшно, че съм. Страх ме е, страх

ме е! Да вървя, а краката ми тежат. Трябва да премина, трябва непременно да изляза от тук. Трябва непременно да премина. През нашата нелепа смъртност, през бездънната ефимерност. На тези, които обичаме. Непознати имена. Любимите непознати имена на моите внуци. И любимите непознати имена на техните внуци. Трябва да чета, *(внезапно)* Нещо много важно, пропуснах нещо много важно... Най-важното! *(тича)* Имена, имена! Всичките безсилни, всичките смъртни! Непоносимо е! Но трябва да чета, трябва непременно да го намеря... Ето, алеята свърши! И безкрайното свършва някъде. Ето тук! Това е моето име. Това е моят гроб. Тук лежа, тук почивам аз... *(постепенно се успокоява, бавно)* Тук почивам аз. Точно така. Почивам. Сега почивам. Сега съм спокоен. Щом и аз съм толкова прекрасно смъртен. Като всички. Значи всички сме заедно. Сега съм спокоен. Сега съм щастлив. Всички отново заедно. Просветлява. Сега съм свободен. Тъмнината изпълзя като отровна змия от чекмеджето и потъна в бездната. Няма смърт. Смърт не съществува.

ГЛАСЪТ: Взех всичко.

ЧОВЕКЪТ: Да, всичко. Сега съм свободен. Ето я вратата. Шкафът отстъпи пред това пътуване, колко празно стана наоколо. Ето вратата. Ето го и ключа — стои си в ключалката и ме чака — да стигна до него. Още малко ще постоя. Още малко. Тази кънтяща тишина — искам да я изпия до дъно. Преди да тръгна. Ето. Сега съм готов. *(отключва вратата, разтваря я, заедно с нея се разтваря цялата задна завеса и разкрива пред нас светъл безкраен път)* Ето я светлината! И мога да тръгна. Мога да тръгна! Идвам! *(тръгва бавно по пътя)*

ГЛАСЪТ: Да, ти извърши своето пътуване. Добър ден.

28.09.1995, Аннаберг-Буххолц

**КАРНАВАЛНО ОБЩЕСТВО
ЕДНОАКТНО ТЕАТРАЛНО РЕВЮ**

*На майка ми
за шейсетгодишната ѝ вяра в мен*

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

ГЕО

АРОН

БЕНИ карнавалисти

ВИГО

АРИН

БЕТИ карнавалистки

ВОГИ

Шум на вода. В дъното на сцената, с гръб към публиката, под душа се къпе Гео.

ГЕО: Карнавално общество! И се отпускаш, олекваш... Пийваш си повечко... Веселяци... Яйчен крем — от тортата трябва да е. Карнавал! Добре, че всичко е организирано, има и къде да се измиеш. Така — добре е... И се измиваш. Като има топла вода — лесна работа. (шумът спира, Арон и Бени излизат на сцената и загръщат Гео с халат) Малко ми е големичък, ама... Дотук добре. Сега остава само да си намеря дрехите. Ако си спомня с какво бях облечен снощи... Карнавал! Веселяшка работа. Добре че има организация — като си се поотпуснал, в съответствие с обстановката, после да можеш да се оправиш, да се приведеш в ред, да се поизмиеш — ей на — и душеве има, и топла вода. И да си бъдеш пак същият. Какъвто си бил преди. Без разните му там костюми, маски, боички, гримове, конфети, бонбони, шампанско... Пук! И си пак същият. Ако още си спомняш кой си и за какво се бориш. Преди карнавала. Хе, ако не те цепеше така главата! Какво пихме снощи? Коняк, с коняк почнахме — ама че идея — веселяци! После — шампанско! А не, шампанското беше по-късно, като хвърчаха тортите... Много, много високо. Вместо да се занимаваме с глупости. Лека мъглица. И сънувах нещо, върти ми се из главата, ама не мога да си го спомня какво беше. Трябва да е било интересно, щом си спомням, че съм сънувал. Ама какво? Че бях забравил... трябваше нещо да кажа и го бях забравил, нещо като театър беше и аз — като артист. Обаче ме е нямало дълго време, не съм бил на репетициите и пристигам чак в деня на представлението — на открито така — планински пейзаж и трябва да кажа нещо, но не знам какво — ей такива едни глупости. Пълна мъгла. Злоупотреба с алкохол, лошо храносмилане и преситеност от впечатления. Карнавал! А трябва да се прави нещо, нещо трябва да се прави. Да се прави. Нещо. Обаче какво? Там е въпросът. А беше важно. Да не пропусна. Ама на, бях си го записал някъде тук, в бележника. Глупости, за да си намеря бележника, ще трябва първо да си намеря дрехите. В горното джобче на сако. Ако съм бил със сако, естествено. Глупости, кой тръгва на карнавал със сако? На карнавала всеки се преоблича, маскира се да не го познаят. И му е приятно. Да, да, приятно е, а защо — не се знае. Сигурно му доскучава на човека един ден, писва му от собствената му персона, та няма нищо против за ден-два да я смени. Обаче само

наужким, само на майтап, само когато е позволено. Когато всички го правят. И стане правило. За да има някаква сигурност, гаранция някаква, че няма да се увлечеш. Ще свърши и ще се изкъпеш, и ще се облечеш, и пак ще си бъдеш същия. Какъвто си свикнал да бъдеш. Какъвто ти харесва да си. Какъвто са свикнали да те виждат... Пълна мъгла! Бива, бива човек да се отпусне, ама чак толкоз! Имаше някаква уговорка, нещо записано. Обаче какво? Нещо служебно. Или частно, интимно... Знаем ли, в главата ми само мъгла. Тежка бяла мъгла и нищо се не види. Днес би трябвало да е почивен ден, иначе нямаше толкова да пия снощи... Ами като е почивен, нека да е почивен! Пет пари не давам за уговорки, срещи и работа. Сядам да си почивам, *(сяда)* Край. Почивен ден.

ВОГИ: *(излиза на сцената с куфарче в ръка, спира се пред Гео, продължително го разглежда, той се обръща, тя го заобикаля и отново се вторачва в него)* Леле-е-е! *(плясва с ръце, после пак го поглежда, разочаровано)* Ама не, не... Въпреки че... Ама не си ти, не си... Не си. Кой си ти, всъщност?

ГЕО: Ами нали казваш — не съм аз.

ВОГИ: Не си. Въпреки че страшно приличаш. Понякога. Ето виж — тук, например. *(показва)* И тук. Оттам страхотно приличаш, направо се бях засилила да ти искам автограф. Аз събирам автографи на знаменитости. Хоби.

ГЕО: Хоби.

ВОГИ: Хоби я. Влюбена съм до полуда в Майкъл Джексън, в Кели фемели, в Бек Стрийт Бойс, в Коут Ин Ди Ект, в Елтън Джон, в Дони и Момчил, в Боби Сабото, в Хосе Карерас, в господин Преславски, в Арнолд Шварценегер, в Умберто Еко, в Карлос Кастанеда и в духа на Джон Ленън.

ГЕО: Така. И кой е господин Преславски?

ВОГИ: Учител по рисуване. Той още не е знаменитост. Все още. Поне за останалите. Само аз съм го открила, той е мое откритие. След сто години неговите картини ще се продават за по четири милиона долара. Нищо, че сега никой не го признава. Като Ван Гог, нали? И него едно време не са го признавали. А сега картините му се продават за по четири милиона долара.

ГЕО: И си влюбена във всичките?

ВОГИ: До полуда. Защото са знаменитости. Ти, например, също приличаш страшно много на един артист. В когото също съм влюбена. Знаеш ли? Ама не си. Приличаш, обаче не си, за съжаление. А иначе — сигурно и ти обичаш да те обичат, нали? Може и аз да ти харесвам, откъде да знам, сигурно ти харесвам, че да не съм грозна? Направо съм сексапилна, нали? А от мен колко по-сексапилни има, само като си представиш — какъв крак, каква цица, аз дете съм жена — и аз се обръщам да ги погледна. И да можеш да избираш, а? Всички мечтаят за теб, сънуват те нощем, гледат те с влажни погледи и ти избираш! Обичаш ти, обичаш да те обичат, знам. Аз пък обичам да събирам автографи. Обичам да обичам. Известните, с многото пари, с многото слава, дете ми се усмихват от списанията. Артисти, певци, спортисти, попзвезди, на които светът се възхищава. И аз им се възхищавам и им искам автографи и си мечтая за тях, и ги сънувам. Обичам да ме обичат. На сън. Само ако знаеше. Само ако можеше да си представиш Майкъл, например, колко е нежен. И само аз го разбирам, само аз знам какво му е. Само аз мога да му дам това, от което има нужда. Човешка топлина. Милиони са, дете мечтаят да го докоснат, поне крайчето на дрехата му да пипнат. Обаче не го заслужават — те никога не биха го разбрали. Както аз го разбирам. Само аз... Ето това обичаме ние, хубавите момичета — силните, известните — все едно дали е Христо Стоичков или Силвестър Сталоун. По това въздишаме, това искаме да притиснем до трепетните си гърди! Ей, хайде де, какво чакаш още. Нали обичаш да те обичат, какво се бавиш? Защо се мотаеш още, хайде!

ГЕО: Какво хайде?

ВОГИ: Как какво? Стани звезда! Нямах представа колко е лесно — амбиция, труд, талант, малко мозък, малко шанс, малко връзки и хоп — на върха си. Направи кариера. Я чакай, чакай, стой така, *(изважда от куфарчето си перука и я слага на главата му)* Ето, така е много по-добре. Като първо трябва да отидеш на фризьор и оттам — направо в Консерваторията. Няма начин да не те приемат, няма начин да не завършиш с медал, няма начин да не направиш блестяща кариера. Няма начин да няма начин — трябва да научиш начините. Няма начин да не научиш начините. Начинът е в началото на всяко начинание. Или по-добре при артистите, а? В киното, дете са тъпкани с пари! Такатаката с автомата, превземаш вражеския танк, взривяваш

хеликоптера, излизаш от огъня обгорял, опръскан с кръв, спасяваш красавицата — най-малкото Клаудиа Шифър, вдигах я на ръце и си я занасях направо в леглото. Забранен до шестнайсет години. И момичетата пицят от възторг. И като минеш така по улицата — ау, виж, погледни, моля ти се! Муш — зад кафенцето — огледалцето — малко червилце и хайде на лов за автографи. Нежно предизвикателно притворени очи, усмивчица — ела, вълчо, изяж ме... (*излизат Арон и Бени, с куфарчета, Арон изважда от куфарчето си червена връзка, завързва я на врата на Гео*)

АРОН: За делото на социализма, за щастието на нашата родина — бъди готов!

ГЕО: Винаги готов!

АРОН: (*към Воги, която се е отдръпнала назад, извадила е бележник и записва*) Готов.

БЕНИ: (*изважда от куфарчето си сгъваем автомат, подава го на Гео*) ... и, ако потрябва, живота си, в защита на социалистическото си отечество. Заклех се.

ГЕО: Заклех се.

БЕНИ: (*към Воги*) Закле се.

БЕТИ: (*появява се, също с куфарче, изважда от него червена студентска шапка и я слага на главата на Гео*) Квадратен корен от три цяло и четиринайсет в австралийската флора на формалдехида в си бемол мажор върху политикономическите структури на научния комунизъм. За благо на родината!

ГЕО: Обещавам!

БЕТИ: (*назад*) Благонадежден.

АРИН: (*излиза с куфарче, изважда камертон, пее*) Мии-мее-маа-моо-муу.

ГЕО: (*пее*) Мии-мее-маа-моо-муу.

БЕТИ: (*назад*) Мимемамому.

ВИГО: (*излиза с куфарче, изважда от него маска, слага я на лицето на Гео*) Да бъдеш или да не бъдеш, това е въпросът.

ГЕО: Да бъдеш или да не бъдеш, това е въпросът.

ВИГО (*назад*) Въпросът.

АРОН: Достоен син на Партията, достоен строител на най-справедливото общество на света...

БЕНИ: Мирррно. Свободно. Мирно. Остави. Свободно на ремък. За поочест.

БЕТИ: Основите на социалистическото стопанство, опрени на характерните основополагащи принципи на политическата икономия на социализма, произтичащи от законите на диалектическия материализъм...

АРИН: *(nee)* А-а-а-а о-о-о-о е-е-е-е и-и-и-и...

ВИГО: У вашия Тартюф честта се е събрала и чуйте — нашто царство на три ще разделиме — влиза Иванко...

АРОН: ... достоен наследник и продължител на традициите на борците за антиимпериалистическа солидарност, мир и дружба, достойна смяна на партия закрилница, кърмилница, майка добра, пейте в светлата родина, републико наша, привет...

АРИН: *(nee)* Ми киамано Мими-и...

БЕНИ: ... за среща на знамето равнение наля-яво, поздравлявам ви с деня на победата. Ура!

БЕТИ: ... и отговора на основния философски въпрос за познаваемостта на определящото битие върху резултативното съзнание.

АРИН: *(nee)* Преега Мария пеер меее...

ВИГО: Изправяш се. Падане от стълба. Самоубийство с нож в корема. Така. Падане на колене. Безшумно. Ангард. Магическото „защо“. Защо съм паднал на колене? Отговор: защото обичам изкуството в себе си и мразя себе си в изкуството. Силно да любят и мразят. Ангард. През четвъртата стена, атака!

БЕНИ: Атака! Урааа! Легни. Стани. Легни. Стани. Газ. Отбой. Газ. Остави.

АРОН: Активен борец против тоталитаризма, преследван за убеждения, не поддал се на лукавата пропаганда на лявата опозиция, радетел за демокрация, активист в приватизационния процес.

БЕТИ: В атрактивността на рекламата заляга нейната агресивност, основното оръжие за спечелването на задоволяващи маркетингови критерии от дистрибуторите на борсовообвързания мениджмънт.

АРИН: *(nee)* О дааайте, дайте мне свобоодууу.

БЕНИ: Стой, кой идва? Освети се. Стой, ще стрелям. За поочест. Ура. Огън.

ВИГО: Анализираш и коментираш образа. Падане от стол. Внимание — влиза Меки Ножа. В Тива, в седмовратния град.

БЕТИ: Като при маркетинга на нов продукт не действа автоматично законът за търсенето и предлагането, съобразен с обединената европейска икономическа система. Акционерната моментна ситуация само теоретически не зависи от констелацията на политическото положение в младите източни демокрации, на практика, обаче...

АРОН: Достоен син на Светата православна църква и на нейния истинен Синод, активен борец срещу ереста на сектите, органично чужди със своята психоидеологическа диверсионна дейност на справедливите интереси на нашия трудов демократичен народ. Верен син и последовател на по-верния на народните интереси свят синод...

АРИН: *(nee)* Диис бииилднис ист бецаубернд шьооон.

ВИГО: Изслушване, реакция — повече зрителен контакт с партньора, вниквай в музикално-ритмичната структурна организация на стиха, ето ти публиката, на нея, на нея говори! *(Всички започват да говорят или пеят едновременно в стила на досегашните си реплики. Внезапно прекъсване. Отново започват всички едновременно, като един е по-силен от другите, след това друг и така нататък. Постепенно „хорът“ на гласовете заглъхва, всички сядат един по един на сцената, като спират да говорят. Пауза. Приближава се Воги с бележника, на който е записвала, подава го на Гео.)*

ВОГИ: Може ли един автограф? *(затъмнение, осветено остава само лицето на Гео)*

ГЕО: Карнавалски работи. Веселяци! *(смъква едно след друго атрибутите, с които е отрупан)* Карнавалът продължава. Пускаш се нагоре по пързалката и няма спиране. Инерция! Зависи как си в борбата. Дали плуваш добре. В морето, което не е до колене. Макар че, между нас казано, най зависи от коленете... Ей, машинка ставаш, мама му стара, щрак — и механизмът те хваща да те глътне, ако не искаш да те смаже, трябва да не спиращ, да не се оглеждаш. Някои го наричат успех. Обаче това не са моите дрехи. Вчера бях облечен иначе, не помня точно как, но помня, че беше иначе. Вчера все още имаше делови срещи, договорености имаше, банкови сметки, борсови операции, тичане, правене на кариера. Онова безполезно и безболезнено суетене, което наричаме живот. Карнавалът е като

странична вратичка — хлътваш! Да си починеш. Да успокоиш дишането. Малко спокойствие. Малко тишина. А тишината облекчава. Нещо като... като гаров клозет. Гонене на злите духове ли? Изгаряне на зимата? На мъртвилото? Хе! Карнавал!

БЕТИ: Що за изрази! В присъствието на дама! (*излиза на сцената, облечена и гримирана като гола*) Не ме интересуват шибаните им карнавали! Пет пари не давам. Нито за костюмите им, нито за перуките им, мито за тъпите им маски!

ГЕО: И ти ли си... от вчера?

БЕТИ: Че откъде да съм? Всички сме от вчера. Ти какво, да не би да си от утре?

ГЕО: Защото те гледам, че...

БЕТИ: И какво гледаш?

ГЕО: Ами много си... маскирана. Костюма ти гледам.

БЕТИ: Нали? Гледай, като ти се гледа. Новите дрехи на царицата: естествена кожа, можеш да пипнеш, ако искаш. Защото не знам за вас, не ме интересувате, обаче на мене вече ми писна! Суета на суетите! Все да се преструваш, да им играеш на игричките, иначе си за никъде, аутсайдер, отхвърлен от обществото. Костюмчета, връзчици, козметика, само и само да се харесаме, нали? Глупости! Искам да бъда тази, която съм, не онази, която искате да видите. Роклички, гримчета, боя за коси, страстни бенки — всичкото, за да се правим на някой, дето да го харесат — парфюмчета, маски — като че ли ще ни продават на пазара! Пък то си е точно така, въпросът е по-скъпо да се продадеш, нали? На улицата или в обществото — разликата е само в цената на дрънкулките, дето си ги закачаме, дано излъжем някой богат купувач. И за какво? За нищо и никакво. Защото такива ни искате, така сте си измислили игричките. Отпреди сто, хиляда години. И само чакате да се родя, учудена и наивна, за да ме бутнете в играта, нали? Все ви е едно искам ли да играя или не. Защото нямам друг изход ли? Защото трябва да се хвана в паяжината — произвеждате си хора, за да си ги ядете, нали? Защото се храните с хора. Само че не давам пет пари за целия ви пазар. Какво й трябва на стоката, за да се продаде добре? Реклама, тоест опаковка. Лъскава, шарена, да хваща окото. Тук едно боди — един номер по-малко — да прикрие тлъстините — с ластична горница — да държи циците изправени — ако няма достатъчно, шибаш силикон, линия, спирала, червило, глицеринови очи. Отгоре —

френска мода — последният стон — да дава достатъчно информация за депилираните крака, но да оставя и скритичко — жената трябва да бъде загадка — мъжът обича да играе откривател. Не, не, не! Обици, пръстенчета, колиенца — отново са на мода — по-лъскави или по-строги, зависи от вкусовете на съответния пазар. Не и аз. Нито съм го създавала аз този свят, нито аз съм го организираща. Нито пък съм го избирала някога!

ГЕО: И какво правиш?

БЕТИ: Не виждаш ли? Съм! Самата себе си. Собствената си същност — без опаковки. С индивидуалност и мозък. И със свят, в какъвто да съществувам истински, мой свят. Създаден, организиран и избран от мен.

ГЕО: И какво го правиш?

БЕТИ: Ами обитавам го. Така, както ми харесва. Ти знаеш ли какво означава обитаване?

ГЕО: Обитаеми светове?

БЕТИ: Точно така, обитаеми светове. Например, синия свят. Можеш ли да си представиш такова нещо, я да ти видя въображението!

ГЕО: Ама разбира се — синьо.

БЕТИ: Нали? Морско синьо, небесно синьо, синьо в очите, синьо в косите — все отзвучи, ехо от онази музика на синия свят, чуваш ли я?

ГЕО: Чувам я, как да не я чувам, пълни са ми ушите с подобни шлагерни моренца, небенца, очички, косички... Всичко хубаво на тоя свят е синьо. Дрън-дрън. Понасъберем вехтории от буницето на нормално съществуващия свят, все синички, натрупаме ги една върху друга и ето ти син свят и чудо!

БЕТИ: Нищо не виждаш ти, нищо не чуваш. Не това море, не тези очи! Можеш ли да мислиш извън географията и анатомията?

ГЕО: Е, можем да насилваме думите да значат каквото си искаме, къде отива обаче комуникацията, как ще се разбираме?

БЕТИ: Че комуникацията да не е замерване с думи!?

АРОН: *(като море)* Тук, тук, тук, няма, няма, думи. Тук, в синия свят, няма думи, тук думи няма, думи, думи, тук, няма в синия свят, няма, няма, думи...

ГЕО: А така. И какво има?

АРИН: *(като река)* Вода.

ГЕО: Вода не е ли дума?

БЕТИ: А нима е дума?

ВОГИ: *(като синя светлина)* Дълбоко в синия свят, дълбоко в синия свят, дълбоко, дълбоко, дълбоко в синия, синия свят, дълбоко...

АРОН: Думи, дум, ум, м...

АРИН: Бълбукам, бълбукам, бълбукам...

ВОГИ: Дълбоко, дълбоко, дълбоко...

АРОН: Дум, думи, думи, дум, думи, думи... *(започват ритмично едновременно да говорят, увличат Гео, завъртат го)*

ГЕО: Ей, ще ми се завие свят.

БЕТИ: Синият свят.

БЕНИ: *(със синя мантия, като небе)* Пий полет, пий полет, пий по-по-полет, пий полет!

БЕТИ: Отвлечен от вятъра, синия вятър.

ВИГО: *(като вятър)* фу-у-у, Фу-у-у!

АРОН: *(извисява глас в общия хор)* ... дум, думи, думи...

ГЕО: Ей, чакайте, спрете, съвсем ми се зави свят!

ОСТАНАЛИТЕ: *(„разливат“ се на всички страни по сцената, „изтичат“ от нея)* С-с-с-синият свят!

БЕТИ: Видя ли?

ГЕО: Видях. Свят да ти се завие.

БЕТИ: Всичките са завити. Световете. Червеният, например, червеният...

БЕНИ: *(хвърлил е синята мантия, останал е в огненочервен костюм)* Да осветявам пътя ти, да давам топлина...

БЕТИ: Виждаш ли го този, а?

БЕНИ: Да те изгарям с устни и с длани...

БЕТИ: Какво ще кажеш?

БЕНИ: Любов, пожар от светове, душите ни увлякла страст в безмълвието ни зове...

БЕТИ: Видя ли?

БЕНИ: Във вечността!

ГЕО: Любовта не е вечна.

БЕТИ: Не е в твоя свят. Според обстоятелствата и цената, нали? Това е твоят свят.

ГЕО: Това е реалният свят, този, дето ни е даден. На всички. Нормалния.

БЕТИ: Ти го наричаш нормален? Вземи си го, като ти харесва толкова.

БЕНИ: На утрото неистово вулканът...

ГЕО: Но това е бягство от действителността.

БЕНИ: И виното на залеза във устните...

ВИГО: *(в зелено)* Очаквам ви в тревата. На млади ветрове следите, с прохладата на сянката зелена, дъхът на стъпките ви пъргаво ще пъхнат във зелените си пазви...

ГЕО: Вятър вече имахме.

БЕТИ: Това е младият вятър, глупчо, това е зеленият вятър, тук, само в зеления свят, как е възможно нищо да не разбираш!

ГЕО: Как да не разбирам. Много добре разбирам. Бягство от действителността, нали ти казах! *(Виго и Бени изчезват, осветлението на сцената се нормализира)* Въздушни кули! Измислени светове! По-меко казано — опоетизиране на въображението.

БЕТИ: Я стига, стига, само това липсва сега, да ми направиш синтактичен разбор. Психолог! Да ме облечеш от главата до петите с готови фразички, за да ти харесам! „Бягство от действителността“!? Я ми кажи тогава, господин професоре, що е действителност?

ГЕО: Реалното съотношение на реално съществуващи неща, които можем да видим, чуем, пипнем, помиришем и вкусим, или в съществуването на които сме убедени от доказателства. Политически, икономически, обществени отношения, институциите, конвенциите и така нататък, редът, моралът и така нататък...

БЕТИ: Все работи нататък, значи.

ГЕО: Моля?

БЕТИ: Ами нали казваш „така нататък“. Само дето не казваш накъде.

ГЕО: Накъде, накъде... В посока законите, обществените отношения, морала...

БЕТИ: Защото срамните помисли се обуздават със заповеди отвън, нали? Наричате го морал! А колко много скрито, стаено, спестено, неизречено, неизживяно, неродено, несподделено, ненаправено. И защо? Обществото не дава, обществото не обича да излагаме на показ мръсното му бельо. Ето, всички шпионки са вече заети, ако мине момичето за ръка с момчето и започва шушукане,

коридорите пламват, но на нас не ни пука, не, ние сме балами, под дъжда се целуваме, на прозорците плезим се... Ей ти, я ми кажи, целувал ли си се някога под дъжда?

ГЕО: Ами да, мисля, че да, имаше нещо такова, преди... преди доста време, сега не мога точно да си спомня. Защо?

БЕТИ: Значи не си. Такова се помни! Цял живот! *(привлича го към себе си, целува го, към звуковата кабина)* Дъжд! *(шум от дъжд, в дъното Бени, Виго и Арин разиграват малка пантомима на тема целуване в дъжда)*

ГЕО: *(отдръпва се)*. Сега си спомних. *(Бени, Виго и Арин изчезват, дъждът спира, осветлението се нормализира)*.

БЕТИ: Видя ли! Е, когато плюеш на сериозните черни чадъри, когато се оставиш — пронизван от капките, удавен в очите, изгарян от устните... Нямах ли чувството, че си истински? Че си действителен.

ГЕО: Обаче ако винаги си различен, те връзва собственият ти стремеж към свобода — вече нямаш право да правиш като тях, дори да ти се иска.

БЕТИ: Да правиш имаш винаги право. Това е правилно. Да бъдеш действителен значи да действаш, да си действащо лице... Ако се вгледаш внимателно в пламъка на свещта, там, в дъното ще видиш едно голо момиче. Кое то танцува. Тази вечна пленница на пламъка е най-свободното нещо на света. Трябваше ли да се спусне по лъча, трябваше ли да напусне пламъка? Разбираш ли, неговата голота го подвежда. А светът го духва небрежно, да, без да го забележи. Умира голата танцьорка на площада, над мокрите ѝ колене смутено пада дъждът добър, угася я, и гали я, и носи ѝ пощада. Това е всичко. *(пауза)* И ставаш пленница. На копнежа за свобода. Ами ако това е единствената възможна свобода? *(излиза)*

ГЕО: Ами да, строгите правила, които денонощно трябва да спазваш, за да бъдеш свободен.

ВОГИ: *(излиза, облечена като за дискотека)* Кой, ти ли си свободния? Ха-ха-ха! Я ела с мен, да ти дам аз една свобода, каквато не си и сънувал.

ГЕО: Пак ли ще ми искаш автографи?

ВОГИ: Автографи? Аз? Глупости! Аз съм си сама автор, сама съм си и граф — е-е, графиня, ако щеш. *(нагоре)* Чуваш ли, сама съм си автор! *(на Гео)* Защото — как да ти обясня... Абе мой си е животът,

ще си го правя каквото си искам. И тебе те съветвам. Че животът е кратък — утре, вдругиден ще опънеш бричовете и адио аморе, край, каквото беше — беше, финита ла комедиа. „Ама аз още не съм...“ — Да си. Точка тринайста. Е-ей, сега живеем, чуваш ли? Сега! Утре може да сме умрели. Затова трябва този живот... (прави движения, като че ли сграбчва) Жадно, без да ни е жал, сега ни е паднало.

ГЕО: И как го правиш тоя номер?

ВОГИ: Ха познай! Освобождавам се. От всичко и от всички. Политика — изкуфели корумпирани импотенти, мислят само как да те изцикат — майната им. Образование — стига ми, колкото го имам, другото е натегация — как да направиш повече пари. Пари — не ме интересуват, колкото повече имаш, толкова повече искаш. Религии, общества — да вървят по дяволите, да си я играят сами тази игра, дето са я измислили само за да могат да те прецакат. Идеали — ха-ха-ха! Или се научаваш на тарикатлъци, да станеш и ти свиня като тях, или губиш. По-силният изяжда по-слабия! Да си се ядат, аз нямам апетит.

ГЕО: Ясно, освобождаваш се.

ВОГИ: Освобождавам се я, пращам ги всичките по дяволите. И не ми се смей, нямаш полза. Виж сега, трикът е да не им ходиш по гайдата, разбираш ли?

ГЕО: Как да не разбирам. Почвата да се повтаряте.

ВОГИ: Баба ти се повтаря, слушай като ти говорят. Ето тука си на вярното място, тука е истината, тука е екстазът на живота, тука си ти, и си само ти, и си цял, и живееш, разбираш ли — жи-ве-еш! Далеч от маскарада, тук си... *(думите ѝ потъват в оглушителна рокмузика, излиза Виго с касетофон на рамо, поздравява Воги, която продължава да говори, започват да танцуват, песента свършва, в тишината чуваме продължението на това, което Воги говори)* ... което излиза от нас, над нас и ни издига на крилете си и ни слива със същността ни тук, в сърцевината на екстаза, страхотно е, страхотно е, страхотно е, кажи не е ли страхотно, огромно, заливащо, истинско, в сърцевината... *(нова вълна музика заглушава гласа ѝ, но тя продължава да говори, нов танц, след който следва нова пауза)* ... в сърцевината.

ГЕО: От една игра — на друга. Тук не те ли водят за носа? Други. И пак се пълнят с пари за твоя сметка. *(дискотечният шум, който сме слушали през паузите в музиката рязко спира, тишина)*

ВИГО: И откъде го изрови тоя?

ВОГИ: Прибрах го от улицата. Един бездомен такъв. Стана ми жал за него. Защото имам добро сърце.

ВИГО: Човек от сърцето си пати.

ВОГИ: Ама не е лош човекът. Само дето е задръстен, трябва му патерици, много са го възпитавали и образовали, съвсем са го отучили да ходи, не знае колко е хубаво, понятие си няма. Виж, моля ти се, имаш още едничко, а? На моя сметка.

ВИГО: На твоя сметка.

ВОГИ: О кей! Ей сега ще те освободим, нямаш представа колко е лесно, само отваряш уста! *(отваря устата му, пъха вътре хапчето, което ѝ подава Виго, затваря устата му и го целува продължително)*

ГЕО: Е-е-ей, ще ме удушиш.

ВИГО: Защото трябва да се разтопи.

ВОГИ: В началото се появява слаба нервност, треперене на ръцете, обаче после треперенето преминава в тъмносиньо спокойствие.

ГЕО: Хайде пак цветове.

ВИГО: И пълен непукизъм.

ВОГИ: Желание за полет се появява.

ВИГО: Да бе, усещане.

ВОГИ: И усещане. За освобождение.

ГЕО: Значи ще се освобождавам.

ВИГО: Страхотно. Като акумулатор.

ВОГИ: Като късо съединение.

ВИГО: Прас! И се изпразваш.

ВОГИ: Съвършено се изпразваш.

ВИГО: Кух ставаш. Като балон.

ВОГИ: Лек ставаш. Като балон.

ВИГО: Светът изчезва.

ВОГИ: Няма свят.

ВИГО: Няма свят.

ВОГИ: И се издигаш...

ВИГО: Да бе, летиш!

ВОГИ: Гълтай!

ВИГО: Гълтай и не питай!

ГЕО: Такова още не бях опитвал. *(остава сам на сцената)* Да, да, вярно че започва с треперене — ей го на, треперя целия, тресе ме,

чак ме избива на смях как се треса и не мога да се спра. Може да е най-обикновена треска. Или просто ми е студено... Снощи съм заспал на дивана в хола... Скарахме се нещо май пак с жената. И се събуждам след полунощ... Стаята беше пълна с хора... *(на сцената са излезли останалите участници в спектакъла, облечени в бяло, бавно и ритмично се разхождат с абитуриентска тържественост, при среща си кимат, усмихват се, разменят нечутото по една дулю, постепенно шепотът придобива характера на ритмична рецитация (например:*

*Хей, хей, хей,
бра-на дра-на та-на хей,
дра-на хей, бра-на хей,
та-на хей драпата-на хей),*

*която служи за звуков фон на последвалата сцена. На тона на тази монотонност Гео се надига и учудено оглежда присъстващите, които не го забелязват, увлечени в движението си) И не зная събудил ли съм се, или не... Най-страшното е да сънуваш, че си се събудил, където си заспал. Всичко е като същото, само че на сън. И колкото по същото е, толкова повече те обзема студен безмълвен ужас... Знаеш, че има нещо, но не го виждаш, усещаш, че нещо неизбежно, неумолимо дебне. И ще се случи... Ако не успееш да се събудиш. Ще се появи. Нещо страшно... Сега поне стаята е пълна. *(Воги забелязва Гео, обръща се пластично към него, бавно и усмихнато му подава бялата камелия, която е държала до гърдите си)**

ВОГИ: Готов ли си?

ВИГО: Разбира се. Щом ни кани.

ВЕТИ: Поискай светлата присъственост на дните да ни повика в своето кълбо...

ВЕНИ: Забележителното е, че можем да използваме писъка на гларуса като средство за придвижване, когато ни пониже категоричното му тяло...

ВОГИ: *(слага цветето, което Гео не е поел, на гърдите му)* Така е по-добре, нали? Малко по-нагоре?

БЕНИ: Достатъчно е да се изпълнем и да се оставим да ни погълне, да ни издигне до куполния покрив на небето, да ни разпръсне долу на хиляди частици върху улиците, върху сънните павета на утрото.

БЕТИ: Грабни ме от копнежа на тревите, потоците наричайки любов. *(малка пауза, в която не престава да звучи ритмичния шепот)*

ВОГИ: Сега и тук.

АРОН: Протягат се да ме прегърнат в тайната.

ВИГО: Нямаме време.

АРОН: Короните на корените.

ВОГИ: Времето го няма. Няма го.

ВИГО: Часовникът е спрял. Отдавна.

ВОГИ: Ето границата. Минавай!

ВИГО: В свободата!

ВОГИ: Дай, дай ръката си... устните... искам да докосна устните ти... още малко...

ВИГО: В свободата! *(ритмичният шепот рязко секва, всички, освен спрялата, вгледана в Гео Арин, изчезват, Арин смъква бялата си рокля с едно движение, останала по нощница се приближава до Гео и казва обикновено, с гласа на жена му)*

АРИН: Ела... ела отгътък — не мога да заспя, страх ме е. Имам чувството, че спалнята е пълна с духове... *(излиза)*

ГЕО: Да, да, разбира се, разбира се... *(вдига от земята падналата камелия, замислено я гледа, затъмнение; от дъното на сцената излиза Арон, облечен строго официално, с папка в ръце)*

АРОН: *(наляво и надясно)* Да, да, разбира се. Несъмнено. На всяка цена. Според закона. Всичко ли взехте предвид? И зелената папка? Смекчаващи вината обстоятелства? Ще го прибавим към дело. Естествено, имаме го под внимание. Да, да, ако те съблазнява и така нататък. Погледнеш. По закона. И осемнайсети алинея. По трета не е извършено нарушение. Втора, дванайсети и осемнайсети — бе и це. *(на Гео)* Станете.

ГЕО: Прав съм.

АРОН: Още по-добре. Запознати сте с обвинителния акт.

ГЕО: Нямам понятие.

АРОН: Още по-добре. *(подава му листи)* Четете. Сто и осемдесет страници — без заглавните. Навлизане в гранична зона. Своеволни

незаконосъобразни действия. Опит за нарушение неприкосновеността на вътрешните граници. Докосване...

ГЕО: Какво докосване?

АРОН: Изкусително поведение. Нахлуване в добре уредена чужда територия с цел — внасяне на безредие и вандализъм.

ГЕО: (*разглежда листите*) Ама това са пълни глупости. Че аз изобщо не познавам... Каква е тази Амалия, не познавам никаква Амалия.

АРОН: Достатъчно е тя да ви познава. По закона за свидетелските показания.

ГЕО: Отричам. Отричам всичко. Остава да има претенции за...

АРОН: Има.

ГЕО: И за колко деца?

АРОН: Четете.

ГЕО: Ама вие сте се побъркали. Та аз през живота си не съм я докосвал.

АРОН: Напредваме. Преди малко отричахте да я познавате.

ГЕО: И още отричам. Не мога да докосвам някого, когото не познавам.

АРОН: Така ли?

ГЕО: Е, в определени случаи е възможно, разбира се, не се опитвайте да ме объркате. Вие какво, съдия ли сте?... Аха, разбирам, разбирам... още ми е замаяна главата. За момент взех всичко за истина, забравих, че съм на карнавал. То си е така, увлечеш се и вземеш, та забравиш. Че всичко е наужким. Сметнеш го насериозно, улисаш се в него и почнеш даже да го преживяваш. Оттам идват психичните заболявания, нали? От липсата на чувство за хумор. Вързах се — ха-ха-ха, какво ли си казвате — няма чувство за хумор, на карнавала даже не разбира от майтап. Че то си е от ясно по-ясно! (*чете*) „Потенциални деца, внуци... евентуално резултирано потомство!“ Евентуално! Ха-ха-ха! Обаче продължавам да отричам.

АРОН: Разбира се, разбира се. Свидетелите! (*влизат Арин и Воги, облечени като мажоретки, водят със себе си Бети, увита в бял воал — като статуя*) Положете клетва. („*полагането на клетва*“ на Арин и Воги напомня подскачанията на момичетата, окуражаващи бейзболен отбор по време на мач, докато Бети бавно пристъпва

напред и сяда в позата на египетска статуетка, със забуленото си лице към публиката)

ГЕО: Това са значи свидетелите?

АРОН: *(посочва Бети)* Главният свидетел. Амалия. Официален съдебен псевдоним, запазващ — респективно правилата — неговата анонимност.

ГЕО: Все едно, тази не я познавам. Определено.

АРОН: *(на Бети)* Правата и задълженията на главен свидетел по делото са ви известни? *(Бети кима)*

ГЕО: Интересно какво ще ни каже.

АРОН: Главният свидетел по делото е длъжен да мълчи.

ГЕО: Ама че глупости — да мълчи!

АРИН: Мълчанието е злато.

ВОГИ: Когато фактите говорят и свидетелите мълчат.

АРИН: Най-страшно е мълчаливото обвинение.

ГЕО: Затова пък тези двете тука явно смятат да говорят.

АРОН: Да мълчи красноречиво. *(Бети кима)*

ГЕО: И да мълчи, и да говори — все тая. Казвам ви, не съм я виждал. Нито я познавам, нито съм я докосвал. Честна дума!

АРИН: Не отричай. Ти я разтърсваше, издигаше я до границите на възможностите, разтегляше световите!

ВОГИ: Грубо връхлиташе в неприкосновеността на старателно подредения дом, брутално чупеше мебелите, изхвърляше скъпите сервиси през прозорците, разбиваше врати, местеше стени. А сетне се облягаше на някоя стърчаща колона в позата на римски император, примижаваше с очи и казваше с наслада: ето така, сега е добре.

АРОН: Въпрос: Вярвали ли сте наистина, че в хаоса на случайното втурване ще намерите повече хармония, отколкото в разумно и правилно подреденото, или целенасочено и обмислено създавахте хаоса на безумието според принципа: обърквай и притежавай?

ГЕО: Хаоса, хаоса... Хаосът не е толкова лошо нещо. От него е възникнал света.

АРОН: Много добре. И Вие бяхте Бог. И запалихте лампата. *(на Бени, който се е появил с голяма папка и записва)* Запишете това.

ВОГИ: В отломките! Вземи арфата и възпей оня гибелен гняв и страстта към разрушение. Идеен проект за текста на възпяването: 0, о,

о! Всичко е вече сътворено. Като отнемаме от камъка, придаваме му смисъл! Къртим материята — духа освобождаваме (*отива с Арин до Бети, двете „извайват“ тялото ѝ като скулптура, а после се опират живописно на него*) Разрушаване е името на всяко творческо съзидание. Хайде, пей!

АРИН: Нали си певец? Или не си?

ВОГИ: Не си се разпял, не ти е настроена арфата, липсва ти подходяща акустика, нали?

АРИН: Причини, причини, причини!

АРОН: Запишете това.

АРИН: А дрезгавият глас...

ВОГИ: А струните фалшиви...

ДВЕТЕ: ... а лошата акустика нима не са прекрасното, спонтанното, по-вярното от всяка подреденост?

АРОН: В пълно съответствие с декларираната от вас тук теория за превъзходството на хаоса. Запишете това.

ГЕО: Какво? Каква теория съм декларирал?

АРОН: Отрича. Запишете това.

АРИН И ВОГИ: Ауу, отрича! Ние всички чухме.

АРОН: Заплита се в собствените си лъжи.

АРИН И ВОГИ: (*отново като на бейзболен мач, скандират*) Ето — със лъжата тази той вината си доказва! Уаууу!

АРОН: Престъпление от етико-морален характер, съдържащо нарушаване недосегаемостта на свободната личност и неприкосновеността на нейните граници. Довело до нахлуване на независими тела и явления и патологизиране на предполагаемото преди състояние на сигурност, спокойствие и рай. Записахте ли — рай. Отвореността за теченията разрушава основно и, в съчетание с обработването на земята с пот на чело, създава предпоставка за простудни и прочие заболявания. Запишете — и прочие. Предвид необратимостта на процесите, предизвикани от деянието и практическата невъзвратимост на породените от тях щети, моля уважаемите господа съдебни заседатели да приложат закона в цялата му строгост, налагайки най-тежкото наказание...

ГЕО: А пък аз си мислех, че разиграваме дело за издръжка!

АРОН: Най-тежкото наказание в цялата му суровост. Смърт.

АРИН И ВОГИ: Смърт.

ВЕНИ: Точка?

АРОН: Точка. *(затъмнение, Гео сам с Бети, доближава се до нея, открива лицето ѝ)*

ГЕО: А може и да те познавам отнякъде, знам ли. Отпреди. Някъде съм те виждал. По-млада. И аз трябва да съм бил по-млад. Само че не мога да си спомня къде. Днес съм много объркан. От целия този карнавал. И не мога да си спомня даже с какво бях облечен вчера. Търся си дрехите а не зная какво търся. Но ето че младостта ми изплува, ясна, подробна — чак релефна пред очите ми. Обаче не — там тебе те няма.

БЕТИ: Трябва да умееш да си спомняш.

ГЕО: Но какво?

БЕТИ: Че си спомняш, разбира се. Че си спомняш.

ГЕО: Безнадежден случай! Паметта ми изключва. Били сме по едно и също време млади. Заедно.

БЕТИ: Човек не може да бъде заедно млад. Човек е млад или стар сам за себе си, това не се споделя.

ГЕО: А кое се споделя?

БЕТИ: Самотата.

ГЕО: Споделената самота самота ли е?

БЕТИ: Разбира се, колкото по-споделена е, колкото повече я споделят, толкова е по-голяма. Тя е хоросанът. Единствената връзка между хората. Съединява ги като ги разделя. Здраво.

ГЕО: И значи няма начин да те познавам. И съм невинен.

БЕТИ: Напротив. Докосна ме, разтърси ме, издигна ме до границите на световите, дръзко нахлу в грижливо подредения ми дом и...

ГЕО: Да, да, трошах порцелан, хвърлях столове през прозорците и прочие. Това вече го чух — на вашия процес. Само дете не разбрах за какво става дума, убий ме — нямам понятие.

БЕТИ: Изкуството на забравянето е илюзия. Измислили сме си го и непрекъснато се убеждаваме един друг че съществува. Даже се правим, че си вярваме.

ГЕО: Предавам се. Къде? Кога?

БЕТИ: Има ли значение. Да речем в София. На аерогарата, примерно, през май, двацет и четвърти, 1984 година. В 13 часа, 47 минути и 26 секунди.

ГЕО: Чакай, чакай, двайсет и четвърти... Празникът на Кирил и Методий. Бил съм студент... Имаше манифестация... Ами да, точно така, щеше да идва моя приятелка. Със самолета... Да не искаш да кажеш, че...

БЕТИ: После?

ГЕО: Имаше закъснение... Половин час или нещо такова.

БЕТИ: После?

ГЕО: Ами после си пристигна и отидохме...

БЕТИ: А преди това?

ГЕО: Преди ли? Купих цветя, или... не, цветята вече ги бях купил, преди кое това, кога преди...

БЕТИ: В 13.47. Влезе, спря, огледа се, *(изправя се, илюстрира с движение онова, което разказва, разбулвайки воалите от себе си)* направи осем крачки към бюфета, погледна разсеяно горния рафт със закуските, сетне се извърна да погледнеш светлинното табло, после погледна часовника си, ето така отгърна ръкава на самото си, за да го погледнеш — тъмносин циферблат, „Маяк“, сви устни — ето така. Беше с кафяво, излъскано по ръкавите сако, по-тъмен, неумело изгладен панталон, с бежова риза, на която долното копче смешно висеше над колана, малко старомодна сива вратовръзка — леко изкривена наляво. На главата си носеше червената студентска шапка, не беше срасан. Обувките...

ГЕО: Да, да, от главата до петите — като на фотография. Сега остава да познаеш какво имах във вътрешния джоб на самото и...

БЕТИ: Аз не познавам. Цитирам както помня. Без подробности.

ГЕО: А, има и подробности?

БЕТИ: Има. После отново се огледа — ето така, направи седем крачки до втората редица столове и седна на крайния, за да завържеш дясната си обувка, ето така се опря с ръце за облегалката, първо с дясната, после с лявата, стисна по-здраво, отколкото беше необходимо — раздразнение от закъснението на самолета — отпусна се на стола, наведе се и припряно завърза връзката, почти смачка цветята, които беше пушал в скута си — три сини перуники, цветиво неподходящи на кафявото сако. След това изправи глава, за да станеш отново. *(пауза)*

ГЕО: И?

БЕТИ: И тогава очите ти срещнаха моите. До този момент не ме беше забелязал. Аз седях на стола — точно срещу теб — и чаках

самолета за Бургас. Ти ме погледна и аз пропаднах цялата в очите ти, като в кладенец. Или в небе. Или в отражение на небе в кладенец.

ГЕО: Сигурно. Но как е възможно да не си спомням?

БЕТИ: *(забулва се отново във воалите си и сяда на предишното си място, в дъното излизат Воги и Виго и пластично илюстрират думите ѝ)* Пресичането на лъчите разбужда дремещите. Интерференция или резонанс. И тяхното ликуване разкъсва залата. Безмълвният разговор издига своята пътека. И те тръгват... Но това ще си спомниш още по-трудно. Защото е по-навътре.

ГЕО: Искаш да кажеш, че тогава, там, между нас, в мига, в който съм те погледнал, нещо е трепнало. Нещо в душата ти. Като любов от пръв поглед.

БЕТИ: Глупости! Кой ти говори за любов, това е нещо съвсем различно. Става въпрос за поглед.

ГЕО: Не повече от миг.

БЕТИ: Където са дремещите мигът продължава вечно.

ГЕО: В преносен смисъл...

БЕТИ: Абсолютно буквално. Ти забелязваш все още само линейното измерение на мига. По хоризонтала. Там той е нищо. А неговата височина? А неговата дълбочина? Истинската му стойност е по вертикала на времето...

ГЕО: И всичкото това между нас... между нашите... как беше, дремещи... всичко това наистина ли се случи, обективно? Или само във въображението ти?

БЕТИ: Какво общо има това с моето въображение, то даже не успя да го регистрира, освен като моментно непонятно объркване, необяснимо безпокойство — в общи линии описано в обвинителния акт, не ми се вярва да съм го осъзнала или усетила по какъвто и да е начин. Едното въздейства на другото. Без да зависи от нас. И от нищо. Да го наречем индукция. *(Виго и Воги завършват сцената си, като излизат ритуално тържествени, хванати за ръце)*

ГЕО: Къде отидоха?

БЕТИ: Има ли значение? Не е наша работа.

ГЕО: Не е?

БЕТИ: Не е.

ГЕО: Ами после? Какво стана после?

БЕТИ: Кога после?

ГЕО: Ами там — на аерогарата.

БЕТИ: Че ти не знаеш ли? Ти не ме видя или, както се казва, не ти направих особено впечатление. Изправи се и излезе бързо. Осем крачки.

ГЕО: Ето какво било, значи, докосване. И затова те осъждат на смърт.

БЕТИ: Да, да, непрекъснато го правят. Така и трябва.

ГЕО: Поредицата от малки умирения, наречена живот. Но те, те останаха, нали?

БЕТИ: Нямам понятие, никога няма да разберем, там не можем да ги последваме. И няма значение. Сега вече присъдата е приведена в изпълнение и мога да си тръгна.

ГЕО: Не си тръгвай.

БЕТИ: Че аз толкова отдавна съм си тръгнала.

ГЕО: Остани.

БЕТИ: *(с променен глас)* Ама не мога... обявяват... трябва да се подготвим за регистрация. На билетите и багажа. Мама ме е хванала за ръка...

ГЕО: Майка ти? Чакай, ти... На колко години си?

БЕТИ: Ох, не помня, има ли значение. На четиринайсет. Или на дванайсет, откъде мога да знам...

ГЕО: Чакай, сега си спомних аз. Зелена лятна рокля...

БЕТИ: Остави.

ГЕО: Да, зелена. От косата ти стърчи смешно една фиба, в ръцете ти — голям пакет...

БЕТИ: Ама какво общо имам аз с всичко това? Нали ти казах, важното е, че сега съм свободна. И мога да си отида. *(излиза)*

ГЕО: Такава била, значи, работата. Един поглед. Даже и поглед не, случайно пресичане, не съм успял да забележа... Който погледне жена, за да я притежава... Ама не, какво притежаване, каква жена. Онези, другите, дете са се срещнали, те са били от други времена. От различни времена. Погледи, срещи, времена, светове — в черупката на мига. И те осъждат на смърт. Обърнеш се да погледнеш назад. Осъден. Опитах се да си спомниш... Така обърнат, назад, към мъглата... Осъден.

АРОН: *(идва от дъното на сцената, тихо)* И понеже му казвах, непрекъснато съм му казвал, през цялото време, само че какъв смисъл

има да съм му казвал всичко това, през цялото време, винаги и отново, когато той не взе от дума, той никога не взема от дума, не е вземал от дума през целия си живот, достатъчно е само да го погледнеш, и ти става ясно.

БЕНИ: *(от другата страна, започва да говори малко след като е започнал Арон и говори едновременно с него)* И понеже му казвах, често му казвах, непрекъснато съм му казвал, през цялото време, само че какъв смисъл има да съм му казвал всичко това, през цялото време, винаги и отново, когато той не взе от дума, той никога не взема от дума, не е вземал от дума през целия си живот, достатъчно е само да го погледнеш и ти става ясно.

ВИГО: *(появява се от друг ъгъл, първата дума произнася едновременно с последната на Арон)* Ясно ти става, ако само го погледнеш, достатъчно, през целия си живот не е вземал от дума той, не взе от дума, когато винаги и отново, през цялото време всичко това съм му казвал, какъв смисъл има през цялото време да съм му го казвал, непрекъснато, често и понеже да му казвам.

ВОГИ: *(появява се)* Ама какво му е, вързан ли е?

АРИН: *(появява се)* Съвършено абсолютно вързан.

БЕТИ: *(появява се)* Вързаян!

ВОГИ: Изглежда окован.

АРИН: Във вериги.

БЕТИ: Окован във вериги.

ВОГИ: Здрави вериги.

АРИН: Абсолютно окован в съвършено здрави вериги.

АРОН: Казвах му.

БЕНИ: Винаги съм му казвал.

ВИГО: Но не взема от дума.

ВСИЧКИ КАРНАВАЛИСТИ: Защото... *(вдигат пръст към устните си, пауза)*

БЕТИ: Защото веднъж обърнеш ли се...

АРИН: Това е то, така обърнеш ли се веднъж...

ВОГИ: И оставаш. Да се вираш. Съвършено взрян.

АРИН: Абсолютно окован. Във вирането.

ВОГИ: Във вирането.

БЕТИ: Назад, в мъглата.

ВОГИ: Абсолютно окован.

БЕТИ: И в какво се взираш?

ВОГИ: В онова, дето го няма.

АРИН: И го е нямало.

БЕТИ: Абсолютно положително го е нямало. Щом е там, в мъглата.

АРИН, БЕТИ, ВОГИ: *(неят)* И се обръщаш, и ставаш на сол, и ти излиза солено! Здраво захлопва те строг протокол на неизбежната сцена.

ВСИЧКИ: Припев: *(неят)* Само с гняв, само с гняв се обръщай назад, за да бъдеш рахат в този свят! *(завъртат Гео с лице към публиката)*

ГЕО: Този път съвсем се увлякох, ама че ме вързахте. Карнавално общество! Карнавалът продължава... Ама и аз съм един, вързах се на сериозно. Изглежда съм си загубил чувството за хумор. Като нищо съм го забравил в някое джобче на сакото, само че къде ми беше сакото... Ха-ха-ха, добре, добре. Значи да не гледаме назад, тъй ли? Назад — няма да гледаме.

АРИН: В никакъв случай.

БЕНИ: Бият през пръстите.

ГЕО: Ама напред ми е още по-мътно. Като ми го няма бележника.

АРИН: Ауу, напред!

БЕТИ: В никакъв случай!

ВОГИ: Там е свършено мътно!

ГЕО: И тогава накъде? *(пауза)*

ВИТО: Ти не разбра ли досега?

БЕНИ: Не се ли досети?

АРИН, БЕТИ, ВОГИ: *(шепнешком подсказват)* Нагоре.

ГЕО: Накъде, накъде?

АРИН: Нагоре! *(изважда кърпа, завързва очите на Гео)*

ГЕО: Това ли е нагорето?

АРИН: Това е нашето нагоре. А то е най-правилното.

БЕТИ: И нашето нагоре. А то е най-правилното.

ВОГИ: И нашето нагоре. А то е единственото най-правилно.

АРИН: И нашето, разбира се. Единствено най-правилното.

БЕТИ: Единствено най-правилното.

ВОГИ: Единствено най-правилното. *(трите започват шепнешком да повтарят тази реплика една след друга — като звуков фон, на който звучат гласовете на мъжете)*

АРОН: И ще разреже кръговрата.

БЕНИ: Аз съм Прозорецът. И Вратата. И Стаята. И който не е в моето присъствие, отсъства.

ВИГО: Единствено Спасението е, което ще ни спаси. Единственото Учение на Спасението е Спасителното Учение.

АРОН: Може ли всеки да бъде пророк и да знае, без да чете? Но всеки знае да чете. И е написано. Директно. Под диктовката на Ангела.

БЕНИ: С божествения пръст на камъка. Статичен символ на динамиката на вечната присъственост.

ВИГО: Ето така — бавно движение с лявата ръка, съвсем бавно, поемаш въздух — бавно — и извикваш силно във вътрешния си глас. Викаш навътре, силно и дълбоко, докато поемаш въздуха.

АРОН: И е достатъчно само да я прочетеш.

БЕНИ: Енергиите се натрупват, събират се над нас като усукано въже, кръжат, увеличават плътността си на тежък буреносен облак; прости ръка от същността си, светкавицата приеми, на тъмната изпълненост загадъчната сила към чудото вратата ще откряне...

ВИГО: Оммм!

АРОН: И ще протегне ръката си, за да те избави, ако четеш и правиш, и ако събираш според прочетеното и правиш според събраното и в събранието умножаваш и пазиш прочетеното...

БЕНИ: В сърцевината на самата си вътрешна същност по стръмния път се изкачвай... По звука на струната, по доминантата на високата форманта. Обертоновите стъпала нагоре, все към абсолюта, нагоре. Към долния свят.

ВИГО: Абсолютният покой. Идеалната привидна смърт на плътта и издигането на духа ни нагоре към основите на вселената — съсредоточаваме мисълта си върху слънчевия сплит. Като тревата, благословена с хоризонталната изпълненост на вертикала си... Издигаме се.

АРОН: Времето е близо, защото дойде. И ангелът вече издига тръбата към устните си. Ключът се превърта, портите на небето се отварят, огънят напират да се излее, защото времето е близо.

БЕНИ: На бурята енергията в теб се утаява, вземи си сила от копнежа на дъжда, за да не те затрупа времето, че близо е.

ВИГО: Оммм!

АРОН: Вземи и чети. Времето свърши. Часът приближава.

БЕНИ: Енергията блика!

ВИГО: Оммм!

ВОГИ: Най-хубавото нещо на света, полетът... По-прекрасно, по-истинско от усета за полет, издига ме, издига ме...

БЕТИ: От мен по-силно, блика, като река — не мога да го спра, залива ме, удавя ме, изригва, потъвам, потъвам, удавям се и аз, самата аз съм извора, в който се разтварям...

АРИН: Спазъмът на сътворението, танцът на зачатието, приемане на отдаването на себе си от себе си и в себе си. Екстазът — истинската религия.

БЕТИ, ВОГИ: Екстазът — истинската религия.

АРИН: Защото Бог твори в екстаз и ние сме пращинки от свещения божествен оргазъм, в който всичко се ражда. От любов!

БЕТИ, ВОГИ: От любов!

АРИН: Силата, с която от пръстта изригват скалите и дърветата.

БЕТИ: Извор съм, гейзер съм, избликвам, изригвам, вулкан съм, потъвам...

АРИН: Силата, която събира облаците и галактиките.

ВОГИ: Летя, летя, издигам се, птица съм, облак съм, звезда съм, летя, летя, издигам се, издигам се...

АРИН: В световния, планетарния, галактическият, вселенския божествен оргазъм, от който сме частици, в който сме пращинки и се въртим, увлечени във вихъра, наречен съществуване!

АРИН, БЕТИ, ВОГИ: *(завъртат се около Гео)* Уаааау!

АРИН: Още, още, още!

БЕТИ: Страхотен си, страхотен си, страхотен си!

ВОГИ: Прегръщай ме, целувай ме, хапи ме, притискай ме до себе си, нахлувай в мен, любими, разкъсвай ме, опивай се върху ми, изгаряй ме с ласкаво безумие!

БЕТИ: Изригвай в мен, издигай ме, захвърляй ме в небето, на лудостта разкривай ми божествени секрети, изпивай ме с насладата на пръстите си нежни, убий ме в прегръдките на свежите копнежи!

АРИН: Обичай ме, увличай ме, отвличай ме в безкрая, заливай ме със златен дъжд мен, твоята Даная, събличай ме до светлата ми същност откровена, бъди ми бог, води ме в дълбокото, до дъното ме отведи на тайната вселена!

ГЕО: Е-е, чакайте, чакайте, не сме в Рио. Карнавал — карнавал, ама то заприлича на оргия... *(жените рязко се отдръпват назад, призрачно осветление)*

АРОН, БЕНИ, ВИГО: *(тихо)* Светът на синьото сияние през сивотата ни зове, узрял в смирено съзерцание, събира своите синове. Светът, заселен със усмивки, пресича сепнатия стих и суетата сляпа стихва, смирих се, Господи, простих.

ГЕО: Да, да. Именно... Ще си прощаваме, няма какво да се сърдим. Това е само карнавал, нали? Само карнавал е. Ако само знаех къде са ми дрехите — да се облека и да си тръгна. *(докато говори, осветлението се е нормализирало)* И на мен вече ми омръзна. Пък и... имаше нещо важно за утре — там, в джобчето на сакото е бележника, там пише всичко. Трябва да си легна навреме, да си почина, да дойда на себе си, да си спомня.

АРОН: Чудо голямо — да си спомниш!

БЕНИ: Само дрехите да му бяха тук и щеше да си спомни.

ВИГО: Човек по дрехите се познава.

АРОН: Полека да не се познаеш.

БЕНИ: Като се видиш облечен — и готово.

ВИГО: Облечен, обаче в какво? Във власт ли?

АРОН: Или облечен в светлина?

БЕНИ: Или облечен в слава?

ВИГО: Или облечен в похот?

АРОН: Абе въобще — облечения разни, а?

БЕНИ: И се познаваш от воле!

АРОН: Няма грешка.

ВИГО: Ухаа.

АРИН: Уау, облечена в плът!

БЕТИ: Уей, облечена в съблеченост!

ВОГИ: Ией, облечена в голота!

ГЕО: Изобщо — карнавал! Карнавалът продължава! Един в това се облякъл, друг в онова, важното е да не те познаят. И всичко е разрешено, всичко е допустимо. Когато си друг и действаш от негово

име, и отговорността пада на неговата глава, нали? На тоя, другия, който си. И си правиш каквото си искаш или каквото на него му се иска, а? Или на карнавал човек си сваля човешката кожа, за да може животното в него спокойно да си полудува на воля, имаше май и такава теория. Теории много, а на практика ето какво се получава — не мога да се концентрирам, ако не се видя какъвто съм свикнал да се виждам. Облечен. Аз съм човек разсеян, често забравям, затова съм си купил тефтерче — календар, кафевичко такова, пък си записвам. Така не е нужно да напругаш паметта си да помни всичко, ами си записваш и забравяш. И си го слагаш в горното джобче на сакото, (*търси джобчето*) Къде, по дяволите, ми е джобчето! Искам си веднага сакото! (*останалите са напуснали сцената*) Е-е-ей! (*пауза*) Добре де, нали се простихме вече, трябва да сме се доближили, си мисля, до края, човек нали накрая се прощава, моли за извинение ако има нещо и после се събуждате, нали? В театъра е така. Пък кой знае после кой накъде, кой накого, времето си тече. Денят сигурно свърши, (*поглежда ръката си, където се носи часовник*) Ами да, ето, нали ви казвам, вече е късно, време е да си хващаме шапките и да си вървим. Шапките? Шапките я, там е работата, като не знам къде ми е шапката. Шапката, палтото, чантата... Чанта нямах, ама така е песничката. Да не би пък да не съм попаднал? Ако съм объркал нещо — етажа, например. И се чудя защо нищо не е както трябва, нищо не е наред. А то — проста работа — объркал съм етажа и вместо в трапезарията съм попаднал, например, в клозета. Примерно казано. И има да търся масите, вкусните ястия, хладните вина... Номерът е само да се качиш на втория етаж, да отвориш нужната врата и всичко е наред. Чакай те тези... дето... е, такива като теб. Дето сте празнували вчера карнавала, яли сте, пили сте, пяли сте, смяли сте се... Дето на майтап са ти скрили дрехите — за да се посмеете и на другия ден. И ето ти ги и дрехите там, чисти, изгладени, сгънати, на закачалка. Чакай те да си ги облечеш и да се гмурнеш отново в деня, както се казва, в трескавото задъхано ежедневие, дето човек като тебе има толкова много работи да свърши. Ето сега лека-полека се сетих и за съня, дето го сънувах тази нощ — най-ненадейно се сетих.

АРИН: Дъгата!

ГЕО: Дъгата беше по-късно, първо имаше нещо като...

БЕТИ: Ракетата.

ГЕО: Обаче не литна, защото магьосникът беше развалил подаръка на принца.

АРОН: *(внося пакет)* Моля за подпис. Вашата поръчка от каталог „Ракета“. Експресна поръчка.

ГЕО: Не си спомням. Какво е това?

АРОН: Ние само доставяме! *(Гео изважда от пакета панталони и ги обува)*

БЕТИ: И се счупи на две.

ГЕО: Да, да, от някаква пиеса — беше на пантички.

БЕТИ: Електромагнитче с батерия — най-прост механизъм.

ГЕО: И се играеше на открито. Сграда, хълм — много ярко.

АРОН: *(внося пакет, дава на Гео да подпише)* Търговска къща „Дъга“.

ГЕО: Благодаря, трябва да е ризата. *(отваря пакета)* А-а — и сакото. Много добре. *(облича се)*

БЕТИ: Магическият лъч, който я разцепи — насочен следач.

ГЕО: Да, да — ето тук ми беше бележничето... *(изважда от джобчето на сакото малък електронен планер)* Нали ви казвам, тук пише всичко, това ми е на мен, както се казва, Александрийската библиотека, тук всичко пише... *(включва го)* Ммм, браво, по дати и часове... И със секретен сектор, разбира се... Обаче... Думата, каква ми беше тайната дума? *(Бени внася шезлонг, иска от Гео подпис, Гео сяда)*

БЕТИ: И в момента, в който светва, ракетата се разцепва на две и върхът ѝ почернява.

ГЕО: Така беше, да, и аз трябваше да играя и да кажа нещо, ама какво — не знаех. Бях отсъствал дълго, месеци, бях в отпуска.

ВОГИ: *(изтичва на сцената, облечена като участваща в приказката)* Хайде бе, какво става, трябваше да кажеш: Кое е туй творение изкусно на майстор вещ излязло от ръцете.

ГЕО: Да, да, излязло от ръцете, точно така. Обаче трябваше да си намерите друг, аз отсъствах толкова време, отдавна съм излязъл от тая постановка, отдавна съм слязъл от влака и сега, на премиерата, когато най се е засилил, как да скоча обратно, в движение? *(Арон с пакет, иска подпис)* Това пък какво е? *(изважда тъмни очила и готов коктейл в чаша, отпива)* Животът не бил толкова лош.

АРИН: И тогава се появи дъгата. *(Виго и Бени внасят малка масичка, слънчев чадър и ги разполагат около Гео)*

ГЕО: Особена дъга. Не просто преливане, буквално изтичане от един цвят в друг. Виждам цветовете потоци. *(Виго започва да внася големи кашони и да ги нарежда около Гео, Арон протяга документи за подпис)* Това пък какво е?

АРОН: Вашите поръчки. Телевизор, видео, стереоуредба, автоматична пералня, хладилник, замразител, миячна машина...

ГЕО: И всичко това съм си поръчал?

АРИН: Извинявайте, не всичко пристига наведнъж, обаче вината не е наша — знаете, че пощите стачкуваха, после се заредиха почивни дни, съботи, недели, карнавали... *(продължава с изброяването)* Лека кола Тойота, апартамент, вила на Канарите, тангентор за басейна... Ето и чека — вие печелите, разбира се, и голямата награда в ежегодната ни безплатна лотария, моля разрешете да ви фотографирам с рекламни цели, *(изважда фотоапарат, фотографира го, подава му фотоапарата)* Заповядайте — допълнителната изненада.

АРИН: И както преливаше от цветове, разцепи се точно по средата.

ГЕО: Плавно, плавно, постепенно се разтваря и отвятре, от самата ѝ сърцевина изпълзва като голяма змия бялата мъгла, спуска се по хълма...

АРИН: Спусна се по хълма.

ГЕО: Да, да, точно така, по хълма.

ВОГИ: *(излиза напред, зад нея всичко потъва в мрак, на публиката)* Тогава мъглата те настига и поглъща. И всичко изчезва, стапя се всичко в бялата празнота. Но само за миг. После я виждаш как продължава бавно да пълзи надолу по склона и да отнася хора със себе си. И тогава те обзема страстно желанието да се хванеш с две ръце за бялата ѝ сънна материя, да се вкопчиш в струящата ѝ плът и да се оставиш да те понесе.

ГЛАСЪТ НА ГЕО: Ще ме заведеш ли при моите?

ВОГИ: *(с гласа на Мъглата)* При кои? При тези, към които принадлежиш, или при тези, при които искаш да отидеш?

ГЛАСЪТ НА ГЕО: Само ако знаех. Само да знаех има ли път назад?

ВОГИ: Днес няма да се връщам. *(обръща се рязко, осветлението заварва Гео отново сам, без пакетите и дрехите, които е облякъл, на празна сцена)* Пак те хвана страх, нали? Страх те е. Да тръгнеш. Както винаги.

ГЕО: Неизвестното плаши.

ВОГИ: Страх да не изгубиш придобитото, спестеното, спечеленото. Малкото островче.

ГЕО: Глупости, всичко това е илюзия, фалшив карнавален блясък. Бутафория. То просто не съществува.

ВОГИ: А какво съществува?

ГЕО: Вече не зная. Сигурно и мене ме няма. Най-вероятно е да ме няма. Не съм се осъществил, не съм се реализирал. И затова съм несъществен и нереален. Може би ти?

ВОГИ: Какво аз?

ГЕО: Може би си онова, което съществува. Но и ти не си тук. Сигурно си на втория етаж, при трапезите. Или още, още по-високо. Някъде. Защото ако беше тук, щях да те срещна. Да те целуна и да се изпълня с теб. Със съществуване. И карнавалът щеше да свърши.

ВОГИ: *(приближава се до Гео и го целува)* Глупчо, карнавалът вече свърши. *(бие полунощ, Арон, Бени и Виго като санитарии внимателно опаковат Гео в усмирителна риза, Арин и Бети като медицински сестри)*

АРИН: Дрехите ти.

БЕТИ: Късно е, трябва да лягаме.

ГЕО: *(радостно)* Ама, разбира се. Ето че се сетих — точно така, ето ми дрехите, там ми е и бележничето, горе, в лявото джобче, обаче сега няма да го вадя, няма смисъл. Изобщо никакъв смисъл няма, аз всичко си спомням, за утре. Ставане в шест, в седем — визитацията, в девет и половина — инжекцията, в четири следобед — груповата терапия, в пет — електрошок, за десерт — крем карамел. Великолепно.

БЕТИ: Нали? Преоткриване на индивидуалността.

АРИН: Индивидуация на Аза.

ВОГИ: Обаче сега не е време за това. Сега е време за лягане.

ГЕО: Време е, карнавалът продължава! *(излиза съпроводен от Бени, Виго, Арин и Бети. Арон оглежда сцената обстойно и също излиза)*

ВОГИ: *(на публиката, служебно)* И заспивайте по-бързо. Утре е нов ден. Гася лампата. Лека нощ.

Затъмнение.

12.11.1996, Аннаберг

Издание:

Автор: Георги Караджов

Заглавие: Прозорец

Издание: първо

Издател: Издателство „Изток-Запад“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2004

Тип: сборник

Националност: българска

Печатница: „Изток-Запад“

Излязла от печат: ноември 2004

Коректор: Дима Недялкова-Каприева; Георги Каприев

ISBN: 954-321-065-9

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/18547>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.